

veteres adhibebant. Plaut. in Capt. sc. 3. a. 4. Aulas, calicesque omnes confregit, nisi que modiales erant. Quandoque ponitur pro majori vase. Cic. lib. 1. Tusc. Quid? huic calix multi impingendus est, ut plorare desinat. Calicum genera. Mart. lib. 14. ¶ Quandoque pro vase, in quo legumina & olera coquuntur. Ovid. lib. 4. Fast.

Sunt calices, minor inde fabas, oles alter habebat;
¶ Et spumat testis pressus uterque suis. ¶

Varro, Calix, à caldo, quod in eo calida puls apponatur.

¶ Multa cadunt inter calicem, supraeque labra:
μάλα ποτίσθι τόπος εργάτης ἀνέρες. Adagium est, quo monemur, nihil tam certum sperari, neque quicquam esse vicinum, quod non repentinus aliquis casus queat intervertere, adeoque non esse tutum venturis fidere, ut vix etiam illa sint certa, quae manibus tenemus. ¶ Calices amariores. Catullus Epigr. 24.

Minister vetuli puer Falerni,

Ingerere mī calices amariores.

Citat sic Gellius lib. 7. c. 20. Vinum vetus intelligit. Senec. epist. 64. Quomodo in vino nimis veteri ipsa nos amaritudo delectat.

Caliculus, i., diminutivum à Calice deductum, quum vas potorum significat. ¶ καλύκη. GAL. Gobelet, petit hanap, petit vase à boire, une coupe. ITAL. Calicetto. GERM. Ein trinkgeschirr. HISP. Pequño vaso. ANGL. A little chalice or cuppe. ¶ Cat. de re rust. c. 103. Vinum si voles experiri, duraturum sit necne, polentam grandem diuidium acetabuli in caliculum novum indito.

Calla, herba genus est aro simile, in arationibus nascens, ususque eodem habens quos arum. ¶ Est altera calle species, quam Anchusam nonnulli, alii Rhinoclistam appellant. Vide Plin. lib. 27. cap. 9.

Collæi, καλλιαι, Gallinaceorum barbæ dicuntur, eo quod colorem purpureum, quem καλλιαι Græci dicunt, imitantur. Vide Cælium Rhodig. lib. 11. cap. 16. ¶ Sed melius sic scripsisset Rhodig. καλλιαι, το, barba, seu palea galli gallinacei. ¶ Nam καλλιαι dieunt Græci, non καλλιαι: & de colore quod addidit, authorem quære.

¶ Calloita, gemma colore viridis, sed pallens: nihil jucundiū aurum decens, unde & appellata. ¶

Callaicæ, genus vestis. Mart. Epigr. 139. lib. 14.

Callaici, καλλαι, à Ptol. lib. 2. cap. 9. appellantur Hispaniæ Tarragonensis populi, ad Occidentalem Oceanum siti, Artabris & Asturibus finitimi: qui à Plinio Gallici appellantur.

¶ Callainus, α, una. Gloss. καλλινός, Venetianus: καλλινός, Venetum. Dicitur etiam uno λ. Dicebant, inquit Meursius, etiam γαλλινός, & γαλλινός; nam & δε γ confundebant: etiam hodie γαλλινός Græci dicunt. Hoc tamen sonat, q. à γαλλ., i. splendore, oriatur. ¶

Callaïs, idis, καλλιαι, gemma est ex viridi pallescens, oculi figura extuberans, leviterque adhærens petris, non ut agnata, sed ut eisdem apposita. Nascitur in finibus Indiæ, amplitudine conspicua, sed fistulosa, & sordium plena. Vide plura de hac gemma apud Plin. lib. 37. cap. 8.

Callarias, pīcīs est mari peculiaris, ex asclitorum genere, ni minor esset. Vide Plin. lib. 32. cap. ult.

¶ Callas, fabrotum foramina. Gloss. A.L. ¶

Calleo, Callens: vide Callus.

Callet, oppidum ulterioris Hispaniæ, in conventu Gaditanæ. Author Plin. lib. 3. c. 4.

¶ Calli, cum hac parte dictionis componuntur quedam voces, etiam Latinis usitata: ut Calliblepharum, calligraphia, callilogia, Calliope & calliopeia, &c. Indicat autem vox καλλια, elegantiam: καλλος est pulcher: quod dici volunt à καλλιαι, quia provocet animos: vel à καλλιαι, quia permulet intuentes. Martin. ¶

Calliae, καλλιαι, una ex tribus Aetolie urbibus, teste Steph.

Callianassa, καλλιανάσσα, & Callianira, καλλιανίρα, duo Nymphaeum marinorum nomina: alterum à bene imperando, alterum à viris honestandis dictum.

Calliarus, i., καλλιαρός, Locorum oppidum, ita dictum à Calliaro Odædoci, & Laonomes filio, ut ex sententia Hellanici tradit Stephanus. Meminit hujus oppidi & Strabo lib. 9.

Callias, καλλια, Atheniensis poëta fuit, Comœdiarum scriptor, quem Schænion appellatum fuisse Suidas tradit, quod ob paupertatem funes torqueret. ¶ Callias item Lacoplatus cognominatus, dum Atheniensium nobilis, contra Artaxerxem missus. Author utrinque Suidas. ¶ Callias Methymnæs Grammaticus, quem Strabo dicit Alceum, Sapphoque poëtas enarrasse.

¶ Callibium, tugurium. Gloss. gr. b. ¶

Calliblēpharōn, καλλιβήρων. Medicamen accommodatum vitiis oculorum, præsertim cum palpebra cohærescent, & ulceræ oculorum male curata sunt. Plin. lib. 23. c. 4.

Callicia, herba, qua Pythagoras aquam conglaciari tradidit. Vide Plin. lib. 24. c. 17.

Callicrates, καλλικράτης, sculptor fuit, qui formicas, & id genus minora animalcula, tam parva fecit ex ebore, ut earum partes cerni non possent. Vide Plin. lib. 36. c. 8.

Callicularium, medium ætatis, vel hyemis: fortè Canicularium creagastudentes: fortè truæ dentes; nam truæ etiam dentaras, ceu veruta habebant, quibus carnes indutas extrahebant ollis. Ergo à καλλιαι, & ἄργει.

Callidorus, καλλιδώρος, viri proprium nomen, quasi munus pulchritudinis.

Callidromus, καλλιδρόμος. Mons est juxta Thermophylas. Plin. lib. 4. cap. 7.

Callilexa, καλλιλέξα, olea sativa. Vide Ruell. lib. 1. c. 104.

Callidus, Callidè, Calliditas, vide Callus.

Calligönōn, καλλιγόνον, herba est (quam nonnulli Sanguinariam dicunt) à multitudine seminis, & densitate fruticis sic dicta. Plin. lib. 27. c. 32. Dicitur & Polygonum.

¶ Calligraphia, καλλιγραφία, elegantia scribendi: καλλιγράφος, qui eleganter scribit. Gloss. vertit Librarius.

Callilogia, καλλιλογία, elegantia λόγων, id est dictionis. ¶

Callimachus, καλλιμάχος, nomen poëte Cyrenensis, qui apud Græcos

princeps inter Elegiacos habetur. ¶ Fuit & aliis historicus Ægyptius, filius Batti & Mesamæ, discipulus Hermocratis Iasei Grammatici. Vixit apud Ptolemaeum Philadelphum usque ad Evergeten, bibliothecæ regiae præfetus. Omne poëmatis genus attigit. In adversarium poëma acerbissimum scriptit, quem ficto nomine Ibis appellat: unde Ovidius poëta nomen & argumentum mutuatus est. Edidit elegias quoque & epigrammata, & hymnos, alia complura. Ex Suida. Horum omnium nihil extat præter elegiam unam in lavacrum Palladis, & quoddam hymnos in deos. ¶ Callimachus alius sculptor fuit, qui se καλλιμάχος nominari voluit, quasi artis interpolatorem, & qui eam in tenuorem exquisitioremque disciplinam reduxisset: τέλος, enim liquefacere confolareque est. Nam ipse primus lapidem perforavit, minutatimque tractavit. Author Pausanias.

Callimūs, καλλιμός, lapis est ex genere aëtitarum: de quo Plin. lib. 37. cap. 21.

Callinicus, καλλινίκος, Sophista Syrius, vel Arabs, qui Athenis profectus est. Scriptis de cacozelia, de Rhetorica ad Cleopatram, de rebus gestis Alexandri, & alia quædam. Author Suidas.

Callion, καλλιόνης, πυργὸς τετραπλῆς, herba est, quam aliis nominibz Solanum somniferum, Halicacabum, & Vesicarium appellant. Vide Plin. lib. 21. c. 31.

Callionymus, καλλιόνημος, genus piscis, cuius fel cicatrices sanat, & carnes oculorum supervæcuas consumit. Plin. lib. 32. c. 7.

Calliopē, καλλιόπη, Una Musarum, & quidem præstantissima, quæ etiam Calliopeia, καλλιόπη dicitur: sicut Penelope Penelopeia, à pulchra voce dicta. Præfet heroicis versibus. Ovid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Quem mea Calliope laserit unus ero.

¶ Est item Calliope oppidum Parthorum. Steph.

¶ Callipæs, liberis pulcher. Callipædas fieri scnes, est apud Lucianum, quod scnes quidem puerum sapient, sed in conviviis plusculum se invitantes ac facti hilariores, etiam pulchri pueri videantur. Cæl. Rhod. lib. 1. cap. 1.

Callipho, nomen senis. Plaut. Pseud. sc. 4. n. 1.

Callipia, καλλιπία. Fons est Ephesiorum, apud Plin. lib. 5. c. 29.

Callipide, καλλιπίδη, populi Scythici, Hypanim fluvium accolentes, ut author est Herodotus.

Callipedes quidem proverbio locum fecit, qui cubiti mensura non longius progrediebatur. Suet. in Tiber. cap. 38.

Callipolis, καλλιπόλις, urbs Thracie in extremo Helleponeti, è regione Lampisci, à quo quadraginta tantum distar stadiis, ut scribit Strab. lib. 13. ¶ Est item Callipolis Peloponnesi civitas, in tractu Occidentali, non procul ab Araxo promontorio, inter Cyllenem & Patras: cuius meminit Pompon. Mela lib. 2. ¶ Callipolis præterea insula est maris Ægei, una Cycladum, quæ notiore nomine Naxus appellatur. Author Plin. lib. 4. c. 12.

Callipūs, καλλιφός, philosophus, qui honestati voluptatem adjunxit, sicut & Dinomachus.

Callippūs, καλλιφός, Atheniensis, Platonis auditor, interfecitus à Syracuse, quod tyrannidem post Dionysium aggredieretur, Dionene que patriæ liberatorem prodidisset. Plutarch. in Dion.

Calliroē, καλλιρέη, fons apud Athenas. Papin. lib. 12. Thebaid.

Et quos Calliroē novies errantibus undis

Implieat.

Hic postea à tyrannis reparatus, κατέρρεψε dictus est. Valla ex Thucyd. Novem fistulas vertit. Martianus de hoc fonte, Fontes multi Attice, inter quos Calliroē prædicatur.

Calliroē item Lyci crudelissimi tyranni filia fuit, quæ Diomedem liberavit ab insidiis patris, qui hospites omnes immolabat: à quo quum se desertum videret, vitam laique finivit. ¶ Fuit item Calliroē, Acheloi fluminis filia, quæ Alcæmoni nupsit, ut suprà docuimus in dictione Alcæmon.

Calliscere, vide Callus.

Callistē, καλλιστή, Insula maris Ægæi, una Sporadum, alio nomine Thera appellata. Author Plin. lib. 4. c. 12.

Callistephanoς, καλλιστέφανος, genus est oleastri, quo victores Olympiorum coronabantur: unde & nomen accepit. Author Pausanias.

Callisthenēs, καλλισθένες, nomen Philosophi Olynthii, Alexandro Magno familiaris, ejusdemque sub Aristotele condiscipulus, quem ille poësa in Asiam accersivit, ut res suas memoriae proderet. Huic nocuit immodica libertas, gravitasque invisa Regi, quum haudquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persico bello arroganter factus, regio more adorari vellit, acerrimus inter recusantes Callisthenes fuit, palam dictans Alexandrum non adorandum esse: quæ res & illi, & multis principibus Macedonum exitio fuit. Siquidem Alexander Callisthenem propter adorationis Persicæ interpellatum morem, coniurationis conscientum fuisse criminatus est, eumque truncatis membris, abscessisque auribus, ac naso, labiisque deformatum, cum cane in cavea clausum circumferri jussit, diuque tortum tandem necavit. Vide hæc latius apud Quintum Curtium de gestis Alexandri.

Callistō, καλλιστή, Lycaonis Arcadiæ regis filia, quæ à Iove compresa, gravidaque effecta, quum unâ cum Pallade lavaretur, tumore uteri prodita, & ab ea repulsa, Arcadem filium in sylvis peperit: à quo postea Arcadia dicta est. Hæc postea à Iunone in ursam commutata, & Iovis miseratione in cœlo collocata, majorem efficit ursam: quæ & Arctos à Græcis dicitur. Propert. lib. 2.

Callisto Arcadios erraverat ursa per agros:

Hæc nocturna suo sidere ursa regit.

Callistratus, καλλιστράτος, nomen statuarii, cuius meminit Plin. lib. 24. c. 8.

Callistruthius, a, um, Callistruthiæ, Κυκλαδῶν, siccorum omnium frigidissimæ. Plin. lib. 15. c. 18.

Callistus, καλλιστός, libertus fuit Claudi Cæsaris potentissimus, qui ipsum etiam Crassum opibus longè superavit. Hic scenam Romæ edificavit, triginta solidis ex onyche columnis fultam. Vide Plin. lib. 36. c. 7. & lib. 33. c. 10.

Callistus, unus inter comites Iuliani principis expeditionis, heroico versu ejus historiam conscripsit. Volaterran.

Callitrichos

Callitrichon, καλλιτρίχον. Herba est, quæ alio nomine Polytrichon dicitur, quod multos & pulchros crines nutriat; nam in vino cocta cum semine apii, adjecllo oleo copiosè, & fluere capillum prohibet, & crispum densumque facit. Dioscorides *Adiantum* appellat: quo nomine & Plin. utitur lib. 22. cap. 21. Aliud (inquit, adianti miraculum: aestate viret, bruma non marcescit: aquas respuit perfusum, merisunque sicco simile est, tanta dissociatio deprehenditur: unde & nomen à Græcis, alioquin frutici topiario. Quidam Callitrichon vocant, alii Polytrichon: utrumque ab effectu. Hæc ille. ¶ Legitur & nominativus *Callitrix*. Idem lib. 26. cap. 14. Astragali radix in pulverem trita, humidis ulceribus prodest: item callitrix decocta in aqua.

Callithrix, icis, καλλιθρίξ, animal est ex genere simiarum, à pili pulchritudine ita dictum. Plin. lib. 8. c. 54. Callitrices tōto penē aspectu à simiis differunt: barba est in facie, cauda latè diffusa primori parte. Hoc animal negatur vivere in alio, nisi Aethiopix, quo gignitur, cœlo.

Callitrix, icis, herba, quæ decocta in aqua, humidis ulceribus prodest. Plin. lib. 26. c. 14.

Callius, mas Tripolicum. Diosc. lib. 4. c. 136.

Callos, καλλός, Pulchritudo, honestas.

Callón, κάλλος, Statuarius nobilis fuit, qui 87 Olympiade horuit: teste Plin. lib. 34. c. 8. & Quint. lib. 12. c. 10.

CALLVS, in masculino genere, & *Callum*, i. (utroque enim modo dicitur) est cutis labore viæ pedibus, aut alio opere in manibus, parve alia corporis densior facta, cuiusmodi est in suis rostro, cervice bovis, animaliam plantis, & duritia illa quæ in manibus ex labore nascitur. { τύπος, τύπη. GALL. Cal, durillon, quand la peau est endurcie, comme les mains par trop labourer, & aux pieds par trop cheminer. ITAL. Callo, picciola durezza nelle mani per lavorare, & ne i piedi per caminare troppo. GERM. Ein schrullen am fuß oder hand/ ein dicke haut von arbeit. HISP. El callo de pie, & mano de otra parte. ANGL. Hardness in the skinne through muche labour. } Pernam, callum, sumen facite in aqua jaceant. Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1. Idem in Persa, Plus calleo, quam aprugnum callum callet. Est autem Callum aprugnum caro apri callosior, & ob id saporis jucundioris. Et in Captiveis sc. 2. a. 4. Quanta sumini absumento? quanta callo calamitas? ¶ Unde Callum obducere dolori, vel labori, per metaphoram dicimus, pro eo quod est longa assuetudine ita nos comparare, ut laboris, vel doloris molestiam non admodum sentiamus. Cic. lib. 9. epist. famil. Consuetudo diuturna callum jam obduxit stomacho meo. Idem 2. Tusc. Et ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori, τοκοῦ. Ingenio alendo callum inducere. Quint. Callum videtur duxisse tristitia. Senec. cap. 2. de consol. ad Marc. Item Calli in corpore ex prurigine. Suet. in August. cap. 80. Marsus apud Chant. lib. 1. Callum sibi pectore quandam.

CALLVS, est substantia lapidosa & rigida, compactaque, alba, atque expiratione priuata caro. Unde etiam dolorem non sentit: quippe quum neque vena, neque nervus ipsam pertingat. Curationem ejus vide apud Paulum lib. 6. c. 77.

Callösüs, a, um, Durus, callis plenus. { τοκόδης. GALL. Plein de cal. & durillons, dur comme un cal, rabotennx. ITAL. Pieno di calli. GERM. Das hart vnd dick ist. HISP. Cosa llena de callos. ANGL. Hard stenined throng labour. } Col. lib. 3. cap. 1. Humido loco sciet non recte mandari fructus tenei & amplioris acini, sed callosi, & angusti. Author Carminis ad Pisonem, quod Ovidio à quibusdam tribuitur:

Humida callosa quum pinceret hordea dextrâ.

CALLÉO, es, ui, propriè Callosus sum. { τοκόν. GAL. Avoir des cal & durillons. ITAL. Far il callo. GERM. Harte oder schwulstechtige hau haben an henden oder füssen. HISP. Hacer callos, ser calloso & tener callos. ANGL. To be hardened ni the skinne through long use. } Plaut. in Pseud. sc. 2. a. 1. Neque ego homines magis alios unquam vidi, ita plagi costæ callent, quos dum ferias, tibi plus noceas. ¶ Transfertur & ad animum. Cic. Sulpitio, Aut qui non in illis rebus exercitatus animus callere jam debet. ¶ Interdum Callere, est perfectè scire. { γένοντα jadhab, iniugab. GAL. Se avoir par experience quelque chose, l'entendre bien. ITAL. Sapere perfettamente. GERM. Ein ding wol kennen/ einen handels wol bericht sein. HISP. Saber muy bien. ANGL. To know well, to perteine. } Quod sicut pes, vel manus ex longo labore callum acquirit, ita mens longa experientia colligit habitum quandam rerum, in quibus versatur. Et sic neutrum transitivum est. Persius,

— dicendā, tacendaque calles.

Horat. in Arte,

Legitimumque sonum digitis callemus & aure.

Plaut. Most. sc. 3. a. 1. Ut perdoctè cuncta callet. ¶ Hujus compositum est, Occaleco: à quo Occaleco, de quo suo loco. ¶ Callere, cum infinitivo. Horat. 4. Carm. Ode 9.

— qui deorum

Muneribus sapienter uti,

Ditamque calles pauperiem pari.

Id est, ingeniosè novit. Acron. Sic Luc. et. lib. 2.

Multaque de rerum natura dicere callent.

Callens, nomen. Plin. lib. 21. cap. 31. Halicabi radicem bibunt qui sunt vaticinandi callentes. { ANGL. which perceiveth and knoweth well. } Callens utriusque lingua. Gell. cap. 5. lib. 17.

Calliscerè, veteres dixerunt pro callescere, sive occallescere. Cat. Aurei nobis calliscunt ad injurias, id est, occalescunt. Nonius. { ANGL. To waxe hard in the skinne by labour. }

Callidūs, per duplex ll, Astutus: differtque à versuto, quod callidus sit ille (ut scribit Cic. 3. de nat. deorum) cujus animus usu, ut manus operâ concalluit: Versutus, cujus mens celeriter versetur. { סְרָבָם. τυρεύων. GALL. Fin, caut, ruzé, bien advised, prudent. ITAL. scaltrito, astuto. GERM. Klug, Geschwind, listig. HISP. Astuto y reatado. ANGL. Vigilie, guille full, craftie. } Cic. 4. Acad. Ego enim, ut agitator callidus priusquam ad finein perveniam, equos sustinebo.

Calepini Pars I.

¶ Callidus ad aliquid. Cic. pro Cluentio. Quod hi ad fraudem callidi sunt. Plaut. Asin. sc. 7. a. 1. Ad suum quæstum quemque callidum esse oportet. Idem ibid. sc. 1. a. 2. Qui ad heri fraudationem callidum: ingenium gerunt.

— aliquas perducet callidus arte, (ratiocinante.)

Ovid. lib. 13. Metam. Non videor vidiss: lenam callidiorem alteram. Plaut. Most. sc. 3. a. 1. Cum infinitivo. Horat. 2. Ode 11.

Tuque testudo resonare septem

Callida nervis.

Callidè, adverbium, Astutè, vafrè, malitiosè. { ταράχης. GALL. Fine-ment, parruze. ITAL. Astutamente, accortamente. GERM. Listiglich/ behendlich. HISP. Astuta y recatadamente. ANGL. Guilefullie or craftelie. } Cic. de Orat. Callidè, arguteque dicere. Idem 2. de fin. Sed omnia callidè referentem ad utilitatem.

Calliditas, atis, Vafititia, astutia. { תַּסְמֵן בָּרְמָה. παρεγγλία. GALL. Finesse, ruze. ITAL. Accortanza, astutia. GERM. Geschwindigkeit/ Listigkeit. HISP. Astucia y recatamiento. ANGL. Guile, decepcion, craftiness. } Cic. 1. Offic. Scientia, quæ est remota ab iustitia, calliditas potius quam sapientia appellanda est.

Callis, is, via trita & angusta. { תַּלְמָס מִשְׁלָה. πεζός. GALL. Chemin frayé. ITAL. Strada. GERM. Ein gebannter weg. HISP. Camino hondo y estrecho. ANGL. A path, or footway. } Virg. lib. 8.

Rara per occultos ducebant semita calles.

Ovid. 4. Æneid.

— prædamque per herbas

Convestant callo angusto.

Livius apud Non. Per devias calles, in genere fœmin. ¶ Callis ex eo appellatur, quod pecudum callo calcetur, estque via à pecore induata. ¶ Calles, loca qua pecudes calcant, saltus. Tranquillus in Iulio Casare tradit, Provincias minimi negotii sylvas, & calles decreta consulibus. Ubi saltus publicos intelligit, in quibus profecti pecoris sui capita pecuarii pascebant, scripturamque solvebant. Tacitus, Lopus Quæstor, cui provincia veteri ex more, calles evenerat. Varro de R.R. Et utrosque horum firmiores, qui in callibus versentur, quam eos qui in fundo quotidie ad villam redeant. Rursus, Quod accedit iis, qui per calles sylvestres longinquos solent comitari in aestiva & hyberna. Cic. pro Sestio, Atque æstatem integrum nactus, Italiae calles & pastorum stabula prædarī cœperit. ¶ Callem carpere, phrasis est Aimoino usitata, pro Viam carpere.

Callosus, malitiosus: fortè. Cavigulosus.

Calo, as, verbum antiquum à Græcis deductum, idem significans quod voco. Gell. cap. 27. lib. 15. { Καλλάρι. καλίσ, καλός. GALL. Appeller. ITAL. Chiamare. GERM. Rufen/ nennen. HISP. Llamar. ANGL. To call. } Hinc dicta sunt Comitia calata, quæ pro collegio Pontificum haberi solent, aut Regis sacrorum, aut Flaminum inauguratorum causa. Dicta autem sunt Calata comitia, quod classes per ordinem clarentur, hoc est, vocarentur. Equites enim vocabantur primi: octoginta deinde primæ classis centuriæ, & deinceps suo ordine ceteræ inferiores classes. Budæti: Itaque omnia comitia calata à veteribus appellabantur. Hinc & Calendæ dictæ sunt, ut Macrobius scribit lib. 1. Saturn. cap. 15.

Calatōr, Fest. Calatores servi, διάτοκοι, καλάται, quia semper ob necessitatem servitutis vocari possent. Harpax calator meus est ad te qui venit. Plaut. Pseud. sc. 2. a. 4.

Calon, statuarius, cuius meminere Quint. lib. ... cap. 12. & Plin. cap. 8. lib. 34.

Calōnēs, καλωτίδαι, calcei ex ligno facti. { GALL. Sabot ou galloche. ITAL. Zoccolo di legni. GERM. Holzschuh. HISP. Sapato hecho de madera. ANGL. Patten, of shooes of wood. } Horat. 1. sermo. Satyr. 2.

Hunc permixerunt calones.

Calōnēs, { חֲטֹבֶת עַצְמָת וְשָׁבָבָת מְגִימָה. οὐδοφόρος. GALL. Les goulas des gendarmes. ITAL. Servitore di gente d' armi. GERM. Trößbuben. HISP. Los leñadores que llevan leña al real. ANGL. Souldiours staves. } Servi militum castra sequentes, dicuntur qui clavas ligneas, & fustes grecabant, vel qui militibus ligna subministrabant, καλοφόροι. Horat.

Hunc permixerunt calones arque caballi.

Livius 3. bell. Pun. Impedimenta subsequi jussit, calones, lixasque & invalidos milites vallum ferre. Quidam tamen Calones à calando derivant, quod ad ministerium advocarentur: alii à Calendis, quod Calendarum die cibaria ciperent pro toto mense.

Calobalsamum, lignum balsami.

Calobates, grallator. καλοβάτης. Hinc Calobatarius. Marcellus Grammatic. Grallatores, h.e. ligneis perticis incidentes, calobatarios appellat. In annos. post Ioan. Baptist. Pii cap. 82. Glos. καλοβάτης, funambulus. //

Calophantā, καλοφάνη. Plaut. in Curc. Ædepol nugatorem lepidum, lepidè hunc nautilus est Phædromus: Calophantam, an Sycophantam magis hunc dicam nescio. Videtur autem hoc nomine appellari qui in speciem appetere bonus, quum sit malus, quales Græci φαντάροι vocant. Alciatus ταρίχειον. XI.

Calopodium, καλοφόρος, Calceamenta lignei genus est, quod alio nomine dicimus Soccum, & per diminutionem Socculum // GALL. Sabot, galloche. ITAL. Zoccoli. HISP. Galocha de madera. //

Calopus, καλόπος, Animal Syriæ, iuxta Euphratem habitans, austerrum ac velox, cornibus longis, quibus arbores dejicere fertur.

Calor, & Caliditas, idem significant, à calendo. { θερμότης. θερμή. GAL. Chaleur. ITAL. Calore. GERM. Wärme/hit. HISP. Calor natural, & de fuera. ANGL. Heat. } Plaut. in Mil.

nam mihi nimius calor

Comburebat gutturem.

At medio est Phæbi semper subjecta calori.

Tibul. lib. 4. Calor, pro festinatione operis. Virg. 1. Georg.

Magna que cum magno veniet tritura calore.

Ubi Servius, per calorem festinationem operis significat: ut alibi, Fervet opus: ut ostendat, eo anno præ copia frugum festinata, &

studioſam

studiosam trituram futuram. Hactenus ille. Potest tamen aliter exponi. Calorem atque impetum sequi. Quint. Id calore cogitationis extinguit.

Caldoris, idem quod Calor. *γέγον.* ANGL. *Hoat.* Varro lib. 1. de rust. cap. 55. Olea lecta, si nimium dia fuerit in acervis, caldoe frascetur, & oleum foetidum sit: & lib. 3. cap. 9.

Calidus, a, um, à calore fit. Modò ferventem significat. *πολεμαί,* *πολυχομός.* GALL. Chaud. ITAL. Caldo. GERM. Warm. HISP. Caliente. ANGL. Hoat, or warme. *Virg. Aeneid. 9.*

Volvitur ille vovenis calidum de pectore jumen.

Modò ferocem, inconsultum. Pacuvius, Cavesis ne nimis calide loquaris, & turbam concites. Modò velocem. Varro, Quidam huc dixisset, ecce calidus quidam novicularis irrumpt in curiam. Cedo calidum consilium citò, Plaut. *Mer. sc. 2. a. 2.* Calidum bibunt. Idem Cure. sc. 3. n. 2. Calida & audacia consilia, Livius. Dicitur & Caldus per syncopen. Martial. Frigida non deerit calda pente.

Caldarium, Ahenum quo aqua calida hauritur, vel in quo aqua igni admovetur. *τητιδυδος, θέσης, ιντριζης.* GALL. Chaudier. ITAL. Caldaio. GERM. Ein Kessel. HISP. Caldera. ANGL. A cauldron or kettle. In balneis item Caldarium erat locus in quo calida lavabantur: quemadmodum Frigidarium, in quo frigida: & Tepidarium, in quo tepida. Cels. lib. 1. cap. 4. In tepidario infudare, ibi ungi, tum transire in caldarium.

Caldarius, a, um: ut, Caldaria cella, in qua calida lavabantur. Plin. lib. 5. epist. Frigidariæ cellæ connectitur media, cui sol benignissime præstò est, caldariæ magis: prominet enim. Caldarium es, ex quo caldaria, hoc est, ahena fiebant. Plin. lib. 34. cap. 3.

CALÉO, es, ui, per simplex l. Ferveo, calidus sum. *πολεμαί καλαμά,* *πολιτικής καλαμά.* GALL. Estre chaud. ITAL. Scaldarsi. GERM. Heiß oder warm sein. HISP. Escalentarse. ANGL. To be hot. *Plaut. in Rud. Os tibi calet. Virg. I. Aeneid.*

— centumque Sabao.

Thure calent aria.

Iamne illum comelurus es, dum recens est, dum calet? Plaut. *Pseud. sc. 7. a. 4.* Conciliatis animis Iudicium & jam calentibus. Quintilian.

Calere dicitur res per translationem, dum adhuc recens est. Plaut. *Poen.* At enim nihil est, nisi dum calet, hoc agitur. Tracta metaphora à fabris ferrariis, qui ferrum candens simul ac igni exemerunt, statim cedunt, ne mora interposita durum fiat, & intrastabile. Aliter tamen calere res apud Cic. accipitur *3. in Verrem*, Posteaquam satis calere res Rubrio visa est: quælo? (inquit) Philodame, &c. id est, ubi videntur eos inflammatos & accensos multa compotatione. Calere, pro desiderate. *Stat. 4. Thebaid.*

Arma tubas audire talent.

Fœmina aliqua, seu puella calere. Horat. 4. Carm. Ode 11.

Non enim posthat alia talebo

Fœmina.

Composita sunt, Concaleo & Incaleo. Caletur, impersonale, à Caleo. Plaut. *Capt. sc. 1. a. 1.*

Calesto, scis, Calidus, vel calidior suo. *πολεμαί, πολιτικής καλαμά.* *γενιγινόμενος.* GALL. Eschaußer, devenir chaud. ITAL. Scaldarsi. GERM. Heiß oder warm werden. HISP. Escalentarse. ANGL. To make hot or warme. *Plin. lib. 20. cap. 21.* Succusque tribus modis exprimitur in fistili, calescitque in eo sole modice. Ovid. 5. Fast.

Est Dens in nobis, agitante calescimus illo.

A quo Concaleso, & Incaleso.

CALÉFACIO, & Calfacio, Calidum reddo. *πολεμαί θεμμένης γεγενέως.* GALL. Eschaußer. ITAL. Scaldare. GERM. Wermen / heiss oder warm machen. HISP. Calentar à otra cosa. ANGL. To make hot or warme. *Plin. lib. 21. cap. 10.* Chrysochomes radix calefacit & stringit. Cic. 2. de nat. Deor. Partim ad calefaciendum corpus igni adhibito. Calefacimus forum. *Suet. in Aug. c. 71.*

Aut humilem grato calefacit igne fecim.

Ovid. 4. Fast. Transfertur ad animum. Cic. ad Quint. frat. lib. 3. Eodem die Gabinius ad populum luculentem calefecerat Memmius, id est, vexarat, exagitarat. Hinc Excalfactio: à quo Excalfactorius, a, um, *γεγεγένεις.* Idem, Excalfactorias habet vires. Concalfactio, calidum reddo: *οὐασθεγενέως.* Cic. 2. de Orat. Et ait idem, quum brachium concalfecerit, tum se solere pugnare.

Calefactio, *γεγεγένεις.* Calefactus. Publ. Scævola D. lib. 31. tit. 1. l. 36. Videri testatorem super calefactionis & præbitionis onus, de his quoque sensisse. Calefactio thermarum, apud Hermogenianum D. lib. ult. tit. 4. l. 1. & 4. Calefactio publici balnei.

Calefactus, particip. *πολεμαί μέχματα.* *γεγεγένεις.* GALL. Eschaußer. ITAL. Scaldato. GERM. Getriebt / warm gemacht. HISP. Escalentado. ANGL. Made hot or warmed. *Ovid. in Ibin.*

Vi que petit primò plenum flarentis arena
Nondum calefatti velitis hastæ solum.

Calefactus, nomen. *πολεμαί καλλά.* GALL. Eschauffement. ITAL. Scaldamento. GERM. Erwärmung / erhitzung. HISP. Escalentamiento. ANGL. Heating, or warming. *Plin. lib. 29. cap. 3.* Cibo quot modis juvent, notum est, quum transmeent faucium tumorem, calefactuque obiter foveant.

Calefacto, as, are, & calefacto. *γεγεγένεια ἐν τεραπυΐσσε.* ANGL. To mak hoate, to warme often. *Gell. lib. 17. c. 18.* In corporibus calefactandis. Horat. 2. epist.

Sub noctem gelidam lignis calefactat alienum.

Calefactio, Calidus suo, sub voce neutrali passivam habet significationem. *πολεμαί καλλά,* *πολιτικής καλαμά.* GALL. Eschauffé, devenir chaud. ITAL. Scaldarsi. GERM. Warm werden. HISP. Escalentado. ANGL. To be made hot, to waxe hard. *Cic. ad Attic. lib. 2.* Balneum calefieri jubebo. A quo Concalefio, & Excalefio.

Calcenum, vide Calenum.

Calopparati, equites bonis equis instruisci. L. gr. b.

Calopulites, vendibilis. Gloss. gr. b. //

Calones, galeati milites. Glossarium: *Calo, δέλτα δημόσιο.* Festus: Calones militum servi, dicti quia ligneas clavas gerebant, quas Graci καλλά vocant. Is quoque qui hujusmodi telo utitur, clavator appellatur. Vide suprà.

Calorificus, a, um, quod calorem facit. *πολεμαί μεχαμμένης.* GALL. Chose qui eschauffe. ITAL. Cosa che scalda. GERM. Das hij oder warmer macht. HISP. Cosa que haze calor. ANGL. That doeth heat, or warmeth. Sicut à frigore Frigorificus. *Gell. lib. 17. c. 8.* Oleum quoque calorificum est.

Kaldos λαγός, id est, bonus portus: ita Græci nominarunt (à re scilicet, ut solent frequentissime) Scythæ Europæ portum in Euxino super Tauricos. Pompon. lib. 2.

Calostoma, καλόστομος, vel καλδός σόμης, commemoratur à Plin. lib. 4. cap. 12. inter Danubii fluvii ostia. Vide suprà in dictione Boreostoma.

Calpar, καλπάνη. Vinum novum, quod sacrificii causa ex dolio emittebatur, prius quam degustaretur, ait Festus: sed Varro lib. 1. de vita pop. Rom. Quia antequam nomen dolii prolatum esset, quum etiam id genus vasorum Calpar diceretur, id vinum Calpar appellatum. Festus docet etiam esse genus vasis fistilis, & dolium.

Calpas, καλπάς. Steph. Bithyniæ portus est prope Rhesum fluvium, & Sangarium. Author Plin. lib. 6. c. 1. Straboni tamen annis est: sic enim scribit lib. 12. Inter Chalcedonem & Heracleam multi amnes fluunt, è quibus est Psillis, & Calpas, & Sangarius, &c.

Calpē, καλπέ. Hispaniæ mons, circuitu non magnus, altitudine ingens, oppositus Arbylæ monti Africæ, altera ex columnis Herculis, in cuius radicibus urbs est nomine Calpe, ut inquit Strabo, quo etiam nomine dicta est insula in occasu post Gades, angusto discreta freta. Vulgo Monte Gibaltar.

Calphurniā, Mulier fuit importunissima, quæ sexus sui verecundiz oblitera, per seipsum causas egit, adeoque molestam se judicibus praebuit, ut occasionem dederit edicti, quo cautum est, ne mulieri in posterum causas agere licet. Vide Iuris. D. de postul.

Calphurniūs Bestia, Nobilis fuit Romanus, qui pecunia corruptus, rem adversus Jugurtham male gesit. Huic à M. Cæcilio accusatore objectum est, quod uxores suas dormientes interemisset. Vide Plin. lib. 17. c. 2. Calphurnii (five Calphurnii) dicti à Calpo Numæ filio. Festus, & Plutarc. in Num.

Calthā, καλθά. ANGL. Marigold. Viola est lutei coloris. Virg. in Eneol.

Mollia luteola pingit vaccinia caltha.

Vide latius apud Plin. lib. 21. c. 6. Vulgus Gallorum Solsiam vocat, quasi folsequiam.

Caltudia, festum. L. gr. b. //

Calthulā, æ, vestis, à caltha viola coloris lutei. Plaut. Indusiatam, patagiatam, calthulam, ac crocotulam. Varro in fragmentis. Caltola, palliolum breve.

Caltza, caliga. L. gr. b. //

CALVA, æ, dicitur os capitum, ubi capilli esse consuevere. *গুলগোলু.* *গুলগোলু.* *গুলগোলু.* GALL. Le test de la teste, ce qui couvre le cervæan. ITAL. Creppa, ossa della testa. GERM. Ein hauptschedel. HISP. La calavérna. ANGL. The skull or bare sculpe of the head. Mart.

Pilothro faciemque larva & dropace calvam.

Item Liv. lib. 2. bel. Pan. Vide Coel. Rhodig. lib. 3. c. 2. 3.

Calvārīa // & Calvarium, totum caput nudum: & tam de brutis, quam de hominibus dicitur, r̄ βετ μα. ANGL. The skull of the head. Caper calvam vocat. Palladius, Equæ calvaria, sed non virginis, intra hortum ponenda est, vel potius asinæ. Calvariae descriptionem vide apud Celsum lib. 8. c. 1. Et Calvariae, loca sepulture publicæ, νορυλδεα, seu loca in quibus supplicio afficiebantur damnati. Calvaria pisces etiam est. Plin. Orbis, ορεξ Aristot. Apul. in Apol. Tam ridiculum argumentum fore, quam si dicas, venandis apris pisces Apriculum, aut eliciendis mortuis marinam Calvariam. Ennius in Phagisticis, Corcyrae polypus, calvaria pinguis à carne: sic enim legendum, teste Gesnero.

Calvaster, Subcalvus, cui capilli partim deciderunt; αναφαλνύλα. ANGL. A bald man. //

Calvatus, a, um. Calvata vinea, in qua vites quidem sunt, verù paucæ raræque, ut in calvitio capilli. Plin. lib. 17. cap. 23. Cato de re rust. cap. 33.

Calvities, & Calvitium, Desfluvin capillorum à capite: seu locus capitis, ex quo capilli desfluxerunt. *καρπάρ κορσάκ.* Φαλαρέγης. GALL. Chauveté. ITAL. Calvezza. GERM. Kalheit des haupts von des hars aussfallen. HISP. Calvez de cuvellos. ANGL. Baldness. Calvitii verò deformitatem inquisimè ferebat, sape obtrectatorum jocis obnoxiam expertus: ideò deficientem capillum revocare è vertice consueverat. Cic. 3. Tuse. Proinde stultissimum Regem in luctu capillum sibi evellere, quasi calvatio mœror levaretur.

Calvēo, es: Calvus sum. *παρά καραβ.* Φαλαρέγης. GALL. Estre chauve. ITAL. Essere calvo. GERM. Kal sein. HISP. Encalvarse. ANGL. To be bald. Plin. lib. 11. c. 37. Et quædam animalium naturaliter calvent, sicut struthiocamelus, & corvi aquatici. Hinc componitur Recalvo: αναφαλνύλ, quod est, Rursus in calvitium revertor.

Calvēcērē, est calvum fieri. *παρά καραβ.* Φαλαρέγης. GALL. Deveneri chauve. ITAL. Divenir calvo. GERM. Kal werden/ ein glänker überkommen. HISP. Encalvecer. ANGL. To waxe bald. Plin. lib. 11. c. 29. Proprium huic calvescere omnibus annis, quum scribit rapa. Dicitur & de agris. Col. lib. 5. Propter mures atque talpas sape novella castaneta calvescunt: id est, rarescunt.

Calvēfio, sis: Calvus suo. *αιαφαλνύλ.* ANGL. To waxe bald, or pilde. Varro de re rust. lib. 11. cap. 37. Ego ista etiam, inquit Agrafius, non solum in omnibus tondendis, sed in meo capitulo à patre acceptum seruo, ne decrascente luna tondens calvescam.

Cálvo, ás, Calvum facio. { ANGL. To makbalde, or pilde. } A quo Decalvo, & recalvo, de quibus suis locis.

Cálvo, is, Decipio, Frustror. { כָּלֵב נִפְתָּח, בַּקְעָנָה בְּקָאָה. קָלְבָּה שְׁפָעָה. GALL. Fruster, tromper. ITAL. Ingannare. GERM. Betrogen. HISP. Engañar, saltar en lo prometido. ANGL. To beguile, to decline. } cuius passivum est Calvor: tractum à calvis militibus, qui omnibus solent esse frustrati. Salust. in 3. hist. Contrà ille calvi ratus, hoc est, decipi.

Cálvör, deponens. Plaut. in Casin. Nam ubi domi sola sum, sopor manus calvitur, id est, decipit. Pacuvius, Sed quid conspicio? nunc me lactans calvitur etas? Accius Eurydice. Sed memet calvor, vos istum ut jussi ocyùs abstrahite: tractum à calvis mimicis, quòd sint omnibus frustrati.

Calutor, minister sacrorum. Gloss. Isid. Lege calator: ut ibidem est melior scriptura. ||

Cálvüs, a, um, dicitur à cuius capite capilli defluxerunt, sive qui sine capillis natus est: & per translationem, qui raso est capite. Plaut. Amph. ut capite raso calvus capiam pileum. { כָּלֵב קֶרְאָח. φαλακρός. GALL. Chauve. ITAL. Calvo. GERM. Kal glazchtig. HISP. Calvo de cabelllos. ANGL. Balde. } Unde Plin. lib. 11. docet esse gentes naturaliter calvas, quales Myconii, qui capillo carentes gignuntur. Sueton. in Cesare, Urbani servate uxores, moechum calvum adducimus. ¶ Calyx comatus apud Martialem haud dubiè figura proverbiali dicitur: convenientque in eum qui veris bonis nudus, ascitiis se venditat. Veluti si quis indoctus aliena pro suis ederet: aut si quis dissimulet esse quod est. ¶ Calvum vellis, φαλακρός οὐλεῖς. Ubi inanem operam quis sumit, aut ubi quis auferre conatur, quo vacat is, à quo perturbit. Veluti si quis à paupere conetur excutere pecuniam, ab indocto literaturam. A calvo ad calvum duci possit. Suet. in Calig. cap. 72.

Calus, Vocab. v. Galus, i, vas vimineum, vel de salice, per quod musta colantur. ||

Calus, poëta. Suet. in Cæs. c. 37. Et orator, idem in August. c. 72.

Calucula, oppidum est Hispaniæ Bæticæ ex stipendiariis. Plin. lib. 3. c. 1. vulgo Cabra.

CALVMNIA, vexatio alicuius in litibus per fraudem, & frustrationem: aut rei alicuius malitiosa interpretatio. { כָּלֵם דִּיבָּבָה, דָּופִי dophis, פָּזָב hoschek. ALG. CAL. GALL. Calomnie. ITAL. Calumnia. GERM. Ein schmachred/ ein falsche anflagung. HISP. Accusation falsa, calumnia. ANGL. A false or crafty accusation, à forged crime. } Nonnius malitiosam & mendacem infamacionem interpretatur. Cic. 1. Offic. Existunt saepe injuria, calumnia quadam, & nimis callida, atque malitiosa juris interpretatione. Idem in Salust. Sed est quædam calumnia, quam unusquisque nostrum testante animo suo fert de eo, qui falsum crimen bonis objectat. ¶ Jurare calumniam in aliquem, dicitur de accusatoribus, quos prius quædam audirentur, jurare oportebat se calumniæ causa ad accusandum non venisse. Cælius ad Cic. lib. 8. Nam de divinatione Appius quum calumniam jurasset, contendere ausus non est, Pilioque cessit. Liv. 3. belli Maceæ. Itaque diu repugnante Scipione Africano, qui parum ex dignitate sua ducebat subscribere odii, accusationibusque Annibal, & factionibus Carthaginensium inferere publicam authoritatem: nec satis habere, bello viciisse Annibalem, nisi velut accusatores calumniam in eum jurent, ac nomen deferrent, tandem pervicerunt ut legati Carthaginem mitterentur. Cum fide, & sine calumnia. Suet. in Calig. De calumnia dammandus qui non probat quod petat. Gel. cap. 2. lib. 14. Per calumnias. Idem cap. 2. lib. 7.

Cálumniör, aris. Significat, per fraudem & subdolam rationem causa vincendi in litibus, mendaciis alios vexo, vel falsa crimina intendo. Calumniari est verba nimiùm consecutari. Quint. { כָּלֵם דִּיבָּבָה. מְגַנְּבָה, συνφυτίω. GALL. Calomnier, déguiser la vérité pour blasmer quelqu'un. ITAL. Calumniare. GERM. Schmäher/ lesterer / salische nachreden treiben. HISP. Accusar falsamente, calumniar. ANGL. To accuse falsely, to forge à crime. } Cic. ad Varonem, Nam quod antea te calumniatus sum, indicabo malitiam meam. ¶ Domesticum thesaurum calumniaris, & eing. ιστορίας ALG. Cades, hoc est, tua ipsius carpis lacerasque. Conveniet & in illos, qui ipsorum arcana non celant. ¶ Calumniari cum dandi casu, Asconius Pædianus in Divinat. Frustra calumniantur Ciceroni homines.

Cálumniätör, qui calumniam facit, falsum crimen objicit. { כָּלֵם דִּיבָּבָה. מְגַנְּבָה. συνφυτίω. GALL. Calomniateur. ITAL. Calumniate. GERM. Ein schmäher/ lesterer. HISP. Calumniador, falso acusador. ANGL. He that accuseth falsely, and forges crimes. } Unde in lege duodecim Tabularum, Calumniator idem patiatur quod reus, si convictus fuerit. Cic. in Cluent. Est hic Ennius egens quidam calumniator mercenarius Oppianici.

Cálumniätrix, quæ calumniam facit, η ALG. Cades. Ulpianus D. lib. 37. tit. 9. l. 1. Nisi manifesta sit calumniatrix mulier.

Cálumniösüs, qui calumniam inferte solet. { συνφυτίως. ANGL. Readiyo accuse or forge crimes. } Augustinus: Nemo illuc calumniaosus tendiculum verborum requirit. Apul. Apolog. 1.

Cálumniösè, adverbium. { συνφυτίως. ANGL. By false accusing, by forging of crimes. }

Calutor, minister sacrorum. Lege Calator.

Cálx, pro calcaneo, extrema pedis parte ponitur, qui & pes imus appellatur, à calcando dictus. { כָּלֵב hakéb. וְקָרָב, σφυγός. GALL. Le dessus du talon. ITAL. Calcagno. GERM. Die versen der füß. HISP. Calcañar, ò coce, golpe del pie ò del calcáño. ANGL. The heel. } Virg. 5. Aeneid.

Calcemque terit jam calce Diores.

¶ Unde & pro fine metaphorice ponitur: ut, A vertice ad calcem. Cic. Quoniam sumus ab ipsa calce ejus interpellatione revocati. Ad calcem pervenire, pro eo quod est, ad metam finemque. Proverbialē habet figuram, quoties ad aliud quipiam delectitur quædam ad corpus humanum. Cic. lib. de Amic. Ut cum æqualibus positis, qui buscum tanquam è carcibus emissus, cum iisdem ad calcem, ut di-

citur, pervertere. Simile huic reperitur apud eundem lib. de senect. Nec verò velim quasi decursu spatio à calce ad carceres revocari. Ad eandem virtutis calcem pergere: Gell. cap. 3. lib. 14. ¶ Aliquando pro istu calcis, & percussione pedum, plagaque, λάυρης. Terent. in Phorm. Nam quæ inficta est, adversum stimulos calcis. Iuvenalis, Aut dic accipe calcem. Calce petere, vel percutere, equus dicitur, l. 1. ff. si quadrupes. Et tam pro calcaneo, quæ percussione, modò masculinō, modò feminino genere usurpari solet. Silius,

Iam compos voti ferrata calce cruentat

Cornipedem.

Virgil.

Cornipedemque citum ferrato calce fatigat.

¶ Item pro lapillo. Turneb. lib. 17. c. 18. ¶ Significat etiam κοριάτη fertumen cæmentorum: quod est lapis coctus. Vide infra. ¶ Cálcar, is, Ferreus stimulus ad urgendos equos: sic dictus, quod ad calcem alligetur. { ηζε μαγχάρης. πλήκτης, κίρκος. GALL. VN esperon. ITAL. Sprone. GERM. Ein sporen. HISP. Espuela de hierro. ANGL. A spurre. } Ovid.

Non opus est celeri subdere calcar equo.

Cic. de Orat. Quod dicebat Isocrates doctor singularis, se calcibus in Ephoro egere: contrà autem in Theopompo frænis uti solere. ¶ Currenti calcar addere, proverbialis metaphora, pro eo quod est, cum qui sua sponte ad rem aliquam satis incitatus est, vehementius adhuc inflammare, τηνίστι ἀργεῖν. ¶ Tolle calcar, αἴτη πλῆκτης ἀμυντήσου: id est, tolle calcar ultiorem. Aristoph. in Aulib. αἴτη πλῆκτης, εἰ μέχι, tolle calcar, si pugnas. In eum dici solitum, qui jam ultiorem parat. Calcaria, in gallinis. Col. lib. 81 cap. 2. Generosissimaque creduntur quæ binos habent digitos, sed ita ne cruribus emineant transversa calcaria. Calcar, pro impetu. Varro Sesquiflyffe, Ventos suo calu solum vehementius sufflare, & calcar admovere, Nonius. Calcaria quadrupedem agitabo adversus clivum. Plaut. Afin. sc. 3. a. 3.

Calcatia; ff. lib. 48. tit. 19. l. 8. In calcariam quoque, vel sulphuriam damnari solent. Est locus, in quo calx coquitur: quæ calcaria fornax dicitur. Plin. lib. 9. c. 17. Calcarius, qui coquit calcem. ||

Cálcanëus, & Calcaneum (utroque enim modo dicitur.) Pars posterior pedis inni. { כָּלֵב חָקֵב. וְקָרָב. GALL. Le talon, le derrière du pied où se mettent les esperons. ITAL. Calcagno. GERM. Die versen. HISP. Calcaño. ANGL. The heel. } Virg. in Moreto,

Continuis rimis calcanea scissa rigebant.

Masculini non extat exemplum apud Veteres.

CALCEVS, à calce, Pedis indumentum, quod fit ex pellibus animalium, { כָּלֵב נָהָל. וְקָרָב, καλλίος. GALL. Soulier. ITAL. Scarpa, GERM. Ein schuch. HISP. Capato. ANGL. A shooe. } Cic. de Invent. Si multus erat in calcis pulvis, ex itinere eum venire oportebat. Plaut. in Truc. Iam quos capiam calceos? ¶ Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelvem, δέξιος εἰς ταῦδε, αριστερὸς εἰς πόδον τούτον. Subaudi verbum ad sententiam accommodum, Mittit, aut Ponit. Suidas ex Aristophane citat, aitque dici solere in eos, qui se norunt commodè ad rei præsentis conditionem applicare, proque loco, tempore, negotiis, aliam atque aliam sustinere personam. ¶ Ne supra pedem calceus, μὲν ταῦτα τῷ πόδᾳ τῷ ταῦδε, id est, ne majora viribus suscipias: aut, magnificientius te geras, quædam pro tua conditione. Lucian. in imagin. & in Gallo.

Calcœolus, diminutivum à Calceus, { וְקָרָבְּגָלָה. GALL. Petit soulier, Escarpin. ITAL. Picciola scarpa. GERM. Ein schüchle. HISP. Capatillo. ANGL. Little shooe. } Cic. de nat. deor. Cum pelle caprina, cum hasta, cum calceolis repandis.

Calcœarium, ii, in singulari numero pluralis vim habet: quemadmodum & vestiarium, וְקָרָבְּגָלָה, וְקָרָבְּגָלָה. Nam quum alicui calcearium, aut vestiarium legatum dicimus, non calcen unum, non vestem unam significamus, sed tantum vestium, aut calceorum, quantum illi corpori honesteque tegendi, pedibusque armantis fuerit satis. Ulpian. de alim. leg. Diariis, vel cibariis relicti, neque habitationem, neque vestiarium, neque calcearium deberi palam est.

Calcœolarius, qui calceos conficit. { וְקָרָבְּגָלָה. GALL. Courdonnier. ITAL. Calzolaio. GERM. Ein schuchmacher. HISP. Capatero. ANGL. Shooe maker, à force. } Plaut. in Aul. sc. 5. a. 3. Propolæ, linteones, calceolarii.

Calcœamén, & Calceamentum, pro ipso calceo. { וְקָרָבְּגָלָה. GALL. Chaussure. ITAL. Scarpe, ò altro vestito del piede. GERM. Geschuch. HISP. Capato, ò qualquier calceado. ANGL. A shooe. } Plin. lib. 19. Hinc calceamina, & pastorum vestis. Cic. 5. Tusc. Mihi amictui est Scythicum tegmen, calceamentum solun callum, cibile terra.

Calcœatus, us, idem quod calceamen. { ANGL. A shooe. } Plin. Ita longo itinere sine calceatu atteruntur pedes. Idem lib. 11. cap. 45. Pes imus vestigio carnosò: qua de causa in longiore itinere sine calceatu fatiscant.

Calcio, & Calceo, as, Calceos induo. { וְקָרָבְּגָלָה. GALL. Chausser. ITAL. Calzare, ò ferrare muli, ò cavalli, ò asini. GERM. Schuch anlegen. HISP. Calzar los pies, ò llevar las botas. ANGL. To put on shooes, to shooes. } Et modò accusativum habet eius rei, qua quis calceatur: modò ablativum. Accusativo junxit Plin. lib. 26. cap. 5. Arcesilaum quoque (inquit) magnificat Varro, cuius se inarmoream habuisse lænam tradit, aligerosque ludentes cum ea Cupidines, quorum alii religatam tenterent, alii è cornu cogrent bibere, alii calciarent soccos: omnes ex uno lapide. ¶ Ablativum autem idem junxit lib. 7. cap. 26. Nos quoque vidimus Athanatum nomine, prodigiosa ostentationis, quinqueagenario thorace plumbeo in dutum, cothurnisque quingentorum pondo calciatum per scenam ingredi. Item Gell. Die ferri tunics & lacernis indutos, & gallis calciatos. Plaut. Capt. sc. 2. a. 1. cum calcatis dentibus veniam.

¶ Calceari item equi dicuntur, quum pedes eorum adversus sarcum injuriam ferramentis muniuntur. Testimonium vide apud Suetonium in Vespasiano. ¶ Hujus compositum est, Excalcio: de quo sue loco.

CALCITRO, as, Pede percutio. { *υγειας* *bahat*. *λαξισθω*. GALL. Ruer des pieds, regimber. ITAL. *Trare di calci*. GERM. Mit den füsschen hins dersich schlagen/ schatten/ stampfen. HISP. *Acocear*. ANGL. To kick, to spurne, to winse, to flinge. } Plin. lib. 30. cap. 6. Mulas non calcitrare quum vinum biberint. ¶ Hinc Calcitrones dicti sunt equi, qui calcibus infestant. { *ιπποι λαξισθω*. GALL. Chevaux qui ruent & regimbent. ITAL. Cavalli o muli chi tranno di calci. HISP. Caballos acocedores. Gell. lib. 4. cap. 2. Equus mordax, aut calcitrosus, vitiosus, non morbosus est. Calcitrare, per metaphoram. Cic. pro *Calio*, Illum filium familias patre parco & tenaci habere tuis copiis devinctum non potes: calcitrat, respuit, non putat tua dona esse tanti. ¶ Hujus compositum est Recalcitro.

CALCITRATUS, us, nomen verbale. Actus ipse calcitrandi. { *λαξησθε*. GALL. Regimbement, ruade. ITAL. *Percosso con calci*. GERM. Das hinden ausschlagen oder schatten mit den füsschen. HISP. *Obra de acocear*. ANGL. A kicking, or wining. } Plin. lib. 8. c. 44. Mulæ calcitratus inhibetur crebriore potu.

Calcitrones, qui infestant calcibus. Varro *Sesquitysse*: Itaque tuum equum mordacem, calcitonem, horridum miles ac vir non vitabat. Non. Plaut. *Afin. sc. 3. a. 2.* Si quem videt (janua) ad se ire calcitronem.

CALCITROSUS, qui sœpe calcibus ferit. { *λαξισθω*. GALL. Qui a de constume de ruer & regimber. ITAL. Solito à calcitrare. GERM. Der gern mit den füsschen hinden ausschlägt. HISP. Cosa acocadera. ANGL. That kicketh, or winseth of ten. } Colum. lib. 2. cap. 2. Juvencumque restæ tractum calcitrosum reddit, & retractantem.

Calco, as, propriété significat, Pede comprimo. { *תְּרַתָּ darath*; *סִמְרָה ramas*. *τάνα*, *ελέω*. GALL. Fouler aux pieds, mettre le pied dessus. ITAL. Premere col pie, calcare. GERM. Mit füsschen tratten. HISP. Hollar o acocear con los pies. ANGL. To tread, to stampe dounne, to trample, or go upon. } Virg. 2. *Aeneid*.

— mistaque crux calcatur arena.

Plin. Ita feiratis vestibus calcari solent, parietesque similiter.

— durum calcavimus aquor.

Ovid. Eleg. 10. lib. 3. Trist. Carbones calcare, *αργυρας θλιψεις*. Calcare solum, terram, *μελαχειρ*. Pedibus calcare, *λαξισθω*. Tertia animantium vestigiis calcata, *νηνης οχειας περιστρεψθε*. Transfertur etiam ad annum, ut idem significet quod contemno. Author carminis ad Pisonem.

Raraque non humilem calcat fastosa clientem.

¶ Sic dicimus, Calcare voluptates, aut alias animi passiones. Composita sunt, Conculco, Inculco, & Proculco. ¶ Tuam ipsius terram calca. Adagium est quo jubeimus cuiquam, ut in suo loco se contineat, neque se recipiat in nostra. Theocr. in *Hodoepo*, *την πατερα πατειν*, *την την αριθμητικην*: id est,

Quin propriam calcans terram, quercta teneto.

Conveniet ubi parum fidemus alicui, nec volemus in domesticam recipere consuetudinem. ¶ Calcare sidera, est cum Deo receptum esse. Phrasis quæ frustà in profanis scriptoribus etiam summos viros tortit, adeoque ut mutandam putarint. Ennius,

Mensa qua pedibus magnum polsatis Olumpum.

CALX, scemin. gen. Lapis uestus, ex quo arene admixtione sit intrita: ita dictus à calcando: nam ita lapides simul astringit, ut calcari videantur. { *την sidh*, *την ghir*. *λαξησθω*, *την*. GALL. De la chaux. ITAL. *Calcina*. GERM. Kalk. HISP. *la cal*. ANGL. Lime for morter. } Cic. pro Mil. Repente lintribus in eam insulam materiam, calcem, cementa, atque arma convehit. Palladius, Calx quæ erit ex spissu & duro saxo, structuris convenit: ex fistuloso verò, aut molliore lapide, tectoriis adhibetur utilius. Vide Plin. lib. 36. cap. 23. ¶ Saxi calcis (id est, calcis nondum per veruulatem comminutæ, vulgo *chaux en pierre*) in compositione ad haemorrhoidas meminit Celsus lib. 6. cap. 18.

CALCARIA, fornax, in qua calx coquitur. { *καρπος ασβετης*. GALL. Fournaise à chaux, chaufour. ITAL. *Fornace di calcina*. GERM. Kalschofen. HISP. *Horno donde se cueza la cal, calera*. ANGL. A lime furnace. } Sicut Sulphuraria, in qua sulphur. Plin. lib. 17. cap. 9. Nuper repertum, oleas gaudere maximè cinere è calcariis fornacibus. ¶ Est autem adjectivum Calcarius, a, um. ¶ Calcarius verò substantiè, qui præst fornaci calcariæ. { *πολυονομος*. GALL. Qui fait la chaux, chaufournier. ITAL. Chi cuoce la calcina nelle fornaci. HISP. El calero que haze la cal. ANGL. A lime maker. } Cato de re rust. Calcarius ligna conficit ad fornacem.

CALCATA, ædificia' dicuntur calce contexta. { ANGL. Buildinges parged and overdaubed with lime. } Quam artem Loricationem & Tectoriam appellant, & præcipue si leve politumve fuerit, vt superinduci possit peniculus, vel albarium, vel pictura, vel aliud quippiam ad venustandom structuram. Sed apud Fest. legitur calcata.

CALCATORIUM, { ANGL. The place where they stampa g' apes. } Apud Palladium lib. 1. c. 18. videtur esse semita quedam editior in cella vinaria, inter duos lacus. Verba ejus sunt hæc: Cellam vinariam Septentrioni debemus habere oppositam, ita instructam necessariis, ut non vincatur à fructu: sic autem dispositam, ut basilica ipsius forma calcatorium habeat altiore loco constructum, ad quod inter lacus, qui ad excipienda vina hinc inde depreſſi sunt, gradibus tribus ferè, aut quatuor ascendatur. Et paulo iost: Quod si cupis, locum suum deputabimus: is locus ad calcatoriū similitudinem, podiis brevibus, & testaceo pavimento solidetur. ¶ Dicatum autem videtur Calcatorium, sive à calcando, hoc est, cundo: sive ab opere calcato, hoc est, loricate, quo conficiebatur.

CALIBÆ, seu potius Calybæ, sunt manicæ ex ferro astrictoræ.

Calidium, Italæ oppidum est in via Appia, qua Brundusium itur. Strabo lib. 5.

¶ Callitrichon, *καλλιτρίχων*, Græcis *τριχουράς*, Latinis filicula, quasi parva filix, item & capillaris. GERM. *Grassenhaar*.

Callithrix, *καλλιθρίξ*, est pulchrum capillum habens. ¶

Calyba, *καλύβη*, Thraciæ urbs est, à Philippo Alexandri patre condita, ex Strab. lib. 7.

Calycadnus, *καλυκάδης*, Ciliciæ fluvius est Seleucium præterlabens, juxta Sarpedonem promontorium. Strab. lib. 14.

Calydna, *καλυδνία*, insula est una Sporadum, Calymnis proxima, teste Plin. lib. 4. cap. 12. Hom. Iliad. 1. duas facit Calydna insulas. Vide Strab. ad finem lib. 10. ¶ Est etiam, teste Steph. Calydna oppiduna Cariæ, cuius meminit & Plin. lib. 5. c. 27. Vnde Calydneus, *καλυδνεύς*, nomen Gentile.

Calydon, *καλυδών*, Stephano, Ætolorum civitas, regia Oenei patris Meleagri, à qua regio vicina Calydonia, *καλυδονία*, dicitur. Distat à mari septem millium quingentorum passuum spatio, per quam Evenus fluit. Lucanus,

*Et Meleagrem maculatus sanguine Nelli
Evenos Calydonia fecat.*

¶ Ab hac etiam urbe vicina sylva Calydonia dicta est, in qua Meleager miræ magnitudinis aprum interfecit, quem & ipsi poëta Calydonium aprum vocant. ¶ Fuit præterea in ea Britannæ parte, quam hodie Scotiam vocant, Caledonia sylva. Sed hoc ferè obscurane poëta, ut quum Ætolix sylvam denotare velint, secundam nominis hujus syllabam per y Græcum scribant, eandem corripiant, producant autem antepenultimam. Contrà quum Britannæ sylvam sunt declaraturi, secundam syllabam per e scribant, eandemque producent, correpta antepenultima, de qua plura suo loco.

Calydonius, a, um, & Calydonis, idis. Ovid. lib. 8. Metam.

Plangunt se matres Calydones.

Calymna, *καλυμνη*, insularum duarum nomen est inter Sporadas, non procul à Calydnia. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

CALYPSO, *καλυψώ*, Nympha Oceani & Thethys filia: vel (ut aliquibus placet) Atlantis. Regnavit in Qyssia insula, Lacimio promontorio adjacente, quam postea à nomine ipsius Calypsus insulam nominarunt, ubi Ulysses naufragum humaniter excepit, & in septimum usque annum apud se retinuit, conjugium illi suum & immortalitatem offerens: quæ tamen ille patriæ, & Penelopes suæ amori omnia posthabuit. Vide Hom. Odyss. lib. 5.

Calyptre, { *φρύνης ισαθηφ*. *καλύψθε*. ANGL. A woman's hoode or cappe. } Genus vestimenti, quo mulieres capita tegebant: à *καλύπτω*, tegeo.

CALYX, { *καλύξ*. GALL. Bouton de rose ou autre fleur, ou la petite peau ou pelure qui couvre le fruit, comme d'une noix ou amande. ITAL. Guscia ò pelle di qualche frutto, come di noce ò mandore, bottone ò boccolo di rosa cioè quelle parti che tengono chiuse prima che spiancata. GERM. Die hülse oder die haut einer jeden frucht/ als der nüssen/ mandel/ testen. HISP. El erizo como de castaña, ò bellotta. ANGL. The young bourgeon or bulde of a rose, or other flower, a thinne hull or shel offruites. } Significat folliculum, quo primùm flos, & deinde semen herbarum, vel fructus arborum cooperitur: ut amygdalæ, nuces, & castaneæ habent suos calyces, *παρα την καλύξην*, hoc est, à contingendo. Plin. lib. 15. cap. 22. Necnon & honor his naturæ peculiaris gemino protectis operimento, pulvinati primùm calycis, mox lignei putaminis.

CALYCULUS, diminut. Plin. lib. 16. cap. 44. Quod vero in spina fullonia gignitur hypophæton, calyculis inanibus, foliis parvis.

Camacæ, populi inter Scythicas gentes, apud Plin. commemorantur lib. 6. cap. 17.

Camæ, populi inter Scythicas gentes. Plin. lib. 6. c. 17.

Camaldunum, Plin. oppidum est Britannæ lib. 2. cap. 75. Vulgo Dun-carle.

Camara, *καμαρα*. Steph. Urbs Crete est Lato, prius dicta Camera.

Camareni, *καμαρενοι*, insulae Arabum & earum incolæ. Steph.

Camaria, *καμαρια*, urbs in Italia ab Albanis condita. Vide Cameratum.

Camerica, Ptolemaeo est urbs Hispanæ, quam alio nomine Victoriam vocant.

CAMARINÆ, *καμαριναι*. Steph. { GERM. Ein giftiger vberstinkender wæhet/ oder see in Sicilia. } Palus est Sicilia (teste Servio) juxta oppidum ejusdem nominis, cuius aquæ quum factore suo pestem generarent, consuluerunt Apollinem, expedirent ipsi Camarinam exsiccati: quibus ab Apolline responsum est, Camarinam non esse movendam. Neglecto tamen oraculo siccaverunt paludem, per quam mox ingressis hostibus, contempti oraculi pœnas dederunt. Hinc manavit proverbium, Camarinam movere, pro eo quod est, sibi malum accersere. ¶ Alii dicunt Camarinam fruticem esse, cuius ramos si quis commoveat quatique, tetrum quandam edere odorem. Vide Erasmi Adagia. Vulgo Cammarana.

Cambades, vide Chambades.

Cambala, Cambalorum, Asia locus est in Cysprietide regione, ubi metallæ effodiuntur. Strab. lib. 11.

Cambalidus, mons Caucasi ramus in Susianis. Plin. lib. 6. c. 27.

¶ Camberlanus, camerarius, Præfectus regii cubiculi Galliæ. Buleng.

Cambestrius, machinæ genus bellicæ. L. gr. b. ¶

CAMBIO, is, ire, Commuto. { *ηλιτη καλαπή μεταστροφη*. GALL. Chan-ger. ITAL. Cambiare. GERM. Vertauschen/wechseln. HISP. Cambiar, ò trocar. ANGL. To change money. } Apud antiquos vero Cambire accipitur pro pugnare, iter inchoare, flectere: à quo Campso, as, quod est iter flecto.

¶ Cambium, commutatio. In vita civili cambium significat pecunia permutationem. ¶ Est etiam Cambium vox physicorum & medicorum, unus scilicet ex quatuor humoribus, quos secundarios vocant. ¶

Cambodunum, Vindelicorum urbs est in Germania. Hodie Monachum. Vulgo München, in Beterland.

Cambolectri, populi inter Galliæ Narbonensis gentes commemorantur.

Plin. lib. 3. c. 4. & lib. 4. c. 19.

Cambusis, Æthiopæ urbs est. Plin. lib. 6. c. 23.

Cambysena, *καμψενη*, regio Asie, à Cambyses sic appellata, ut Xerxes à Xerxe. Steph.

Cambyseni populi, *καμψενοι*. Steph.

Cambyses, *καμψης*, Mediocris dignitatis Persa fuit, cui Astyages Per-sarum

ſarum & Medorum rex Mandanen filiam ſuam collocavit, ex qua natus eſt Cyrus, qui poſtea victo avo regnum invaſit. ¶ Cambyses item alius fuit, Perſarum & Medorum rex, Cyri filius, & ſuperioris Cambysæ nepos: qui patriis regniſ Egyptum adjectit: ſed offenſus illorum ſuperſtitioñibus, Apidis, ceterorumque deorum ædēs dirui juiſſit. Ad Ammonis quoque templum expugnandum exercitum miſit, qui in Libya deferta arenis obrutus, univerſus interiit. Vide Herod. lib. 1. & 2. ¶ Eſt etiam hoc nomine fluvius Hyrcaniae, ortum habens in montibus Caucasiſ, Septentrionem versus per Iberos & Albanos defluens. Author Plin. lib. 6. c. 13.

Camelæ virgines, γαμήλιαι γυναι. Festus, Camelis virginibus ſupplicare nupturæ ſolitæ erant.

Camelani, Italiae populi ſunt, qui à Plin. lib. 3. cap. 14. in ſexta Italiae reģione collocantur, Narniensibus, & Nuceriniſ vicini.

¶ Camelaucium, camelaugum, cauſia, quā Macedones caput velabant. Cerda.

Camelides, iſulæ duæ ſunt, Ioniae adjacentes, non procul à Miletō. Author Plin. lib. 5. cap. 32.

Camellæ, genus vafis eſt apud Ovid. lib. 4. Faſt. ubi ſic habet:

Dum licet, appoſita, veluti craterē, camella,

Lac niveum potes, purpureamque ſapam.

Camelocomi, καμηλοκόμοι, populi Arabie. Steph. in Chatramotites.

Camelene, καμελεῖν Suidæ, καμελῶν Straboni, reģio in qua regnauit Camesis.

Camelpardalis, { καμηλοπάρδαλις. GALL. Giraffe, beſte reſemblant au chameau & panthere. ITAL. Giraffa. GERM. Ein Greiff. HISP. Girafa, animal raro. ANGL. A beast lik a camel and panhere. ¶ Animal eſt camelii proceritate, colore pantheræ, maculis veltti florētibus variegatum: poſtremæ infra alyum partes humi ſubſidunt, ſicut in leonibus videmus: humeri pedesque priores, atque item pectus, præter ceterorum membrorum rationem procera, tenuis cervix: camelio capite ſimile, pedibus & cruribus bovi. Plin. lib. 8. cap. 18.

Camellus, ſimpliſi l, { חַמָּל ghamál. ἀχηρόφεγγ. GALL. Chameau.

ITAL. Camello. GERM. Ein Kamelthier. HISP. Camele. ANGL. A Camel. ; Camelum, alii Gamelum vocant. Terent. Scaur. de Orthogr. Animal quadrupes, quod crura prolixa, collum oblongum habet. Si- tim per triduum tolerat, ſed quum invenit aquam, tantum bibit, ut & præteritæ, & futuræ ſitri ſatisfaciat. Bactri camelos mittunt & Arabes, ut ſcribit Diodorus, ſed in hoc diſerunt, quod Arabici in dorſo bina habent tubercula (hos Dromedarios vocant) Bactriani ſingula. De camelis multa Plin. lib. 8. cap. 28. Cic. de nat. deor. Cameli adjuvant proceritate collorum. Horat. 2. epift.

Diversum confusa genus panthera camelio.

¶ Camelus vel ſcabiola complurium aſinorum geſtat onera, ρέματα πολλὰ ὄντα ἐν τοῖς ἕτεροις φορέα. De iis qui uſque adeò præcellunt quosdam, ut etiā ſenes, aut alioqui ægroti, præſtantiores tamē ſint illis integris: aut de iis, qui rebus malè prospereſ, tamē plus valent ob priftinæ fortunæ reliquias, quam alii rebus integris. Uſus eſt Synesius. ¶ Eſt & Camelus funis nautilus, quo anchoræ reſligantur. De quo aliqui intelligunt illud in Evangelio, Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quam divitem in reģum cælorum.

Camelinus, a, um, adject. { καμελίνης. GALL. De chameau. ITAL. Di camello. GERM. Das von Kamelthier iſt. HISP. Cosa de camellos. ANGL. Of a camell. ; ut Camelina lac. Plin. lib. 28. cap. 9. Dulcissimum ab hominibus camelinum, efficacissimum ex aſini.

Camelerius, masc. gen. { καμελίους. GALL. Celuy qui meine les cha-mœux. ITAL. Gardiano di camelli. GERM. Ein Kamelhirt / ein Kas-melreyber. HISP. El que cura de los camellos. ANGL. A guider of camels. ; Qui cuſtodiſit paſcituræ camelos. Bud.

Camelasia, ſive Camelaria, Camelorum curatio & præfectura: & Camelarii, ipſorum Camelorum curatores. Arcadius in l. ult. §. II. D. de muner. & honor. Camelasia ſimiliter quoque personale munus eſt, &c.

¶ Camelarium, eſt indictum nomine camelafia tributum. ¶

Camellia, vox Laberii. Gell. cap. 7. lib. 16.

Camelopodium. { καμηλοπόδιον. ANGL. Horehound. ; Herba eſt quibus-dam, quam Dioscorides στάτιον, Latini Marrubium vocant.

Camerā, { חַפְּנָה chippah, אֲוֹלֶם ulam. γαμήλιον. GALL. Vouſte, berceau, comme celuy qu'on fait aux jardins pour ſouſtenir la vigne en treille. ITAL. volta. GERM. Ein gewebl. Boveda. ANGL. An voulte or ſtele, an archeroofe. ; Arcus ædificium ſuſtinens, teſtumque devexum & incurvatum: quod & Fornix & Teſtudo à Latinis appellatur. Servius deductum existimat ab adjectivo Camerūs, quod curvum ſignificat & inflexum. Cameræ ruina, de navi. Suet. in Ner. cap. 34. Cic. ad Quint. fr. Cameras quafdam non probavi, mutarique iuſſi. Salust. in Catil. Eum muniunt undique parietes, atque in ſuper camera lapideis fornicibus juncta, ſed inculta tenebris. Verrius Flaccus Camaram dicendum putavit, ut author eſt Sofipater lib. 1. Nonius cameram à camero dedit. Camerum, inquit, obtortum ſignificat: inde cameræ, teſta in curvitatem for-mata.

Camerarius, a, um, { καμεραρός. GALL. De treille on berceau. ITAL. Di pergola o volta. GERM. Dan deſſ gelobls iſt. HISP. De boveda. ANGL. Of a vaulte or ſtele, or archeroofe. ; Plin. loquens de cucur-bitis lib. 19. cap. 5. Inde hæc duo prima genera, camerarium & ple-beium, quod humi repit. Camerarium, genus cucurbitæ vocat, quod in pergulas arrept in hortis, non quod humi ſerpit.

¶ Camerarius ſubſtant, præfectus Cameræ, id eſt, cubiculo, admiſſionis. GERM. Kamertling. GALL. Chambellan. ITAL. Cameriero. HISP. Camerero. ANGL. Chamberlaque. Ita Cameraria ITALIS Cameriera. GALL. Chambrière. HISP. Camerera. ANGL. Chambermaid, ut GERM. Kamermagd. ¶ Eſt verò etiam Camerarii honoratior appella-tio, pro Thesaurario, qui GALLIS Threſorier. ITALIS Camerlengo. HISP. Contador, quaſi computator, h. e. quæſtor urbanus, arcarius: ab ea ſignificatione cameræ, quaſi ararium ſignificat. ¶

Camerō, as, are, Cameram facio. Hinc Concamerō. { καμηρόν. GALL. Vouter. ITAL. Edificare in volto. GERM. Welben, ein gewebl machen. HISP. Edificar de boveda. ANGL. To vaulte, to make an archeroofe. ; Plin. lib. 24. Dinocrates architectus Alexandri, hisnoës templum concamerare inchoaverat.

Cameratio, { καμηρεῖα. ANGL. Vaulting, making of an archeroofe. ; Spartanus in Caracalla, Ex aere vel cupro cancelli, quibus camera-tio tota concredata eſt. Ab hoc verbo fit Concameratio, de quo ſuo loco.

Cameratus, a, um: unde Camerata loca, dicimus testudinea, hoc eſt, quæ fornicibus conſtant. { GALL. Voute. ITAL. Fatto in volto. GERM. Gewebl. HISP. Cosa hecha de boveda. ANGL. Vaulted. ; Camerata vehicula, quæ Græci καμηραὶ vocant, qualia ſunt penſilia, quibus matronæ geſtantur: cujusmodi etiam hodie fiunt corio contecta.

Cameracum, oppidum Galliæ Belgicæ in finibus Picardia. Vulgo Cambray.

Camerinum, καμηρίον Ptolemæo. Vulgo Camerino. Umbriæ urbs præ-clara, à curvitate ſitus ita appella: quam Livius ſcribit P. Scipioni in Africam trajecturo, cohorte unam ſexcentorum milium præ-buſſe.

Camerinus, Poëta, cujus meminit Ovid. lib. 4. de Ponto, elegia 16.

Quique canit domito Camerinus ab Heſtore Troiam.

Cameropis, civitas eſt Indiæ, Straboni.

Cameritis appellati ſunt Umbriæ populi, in montibus Piceno conter-minis: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 14. & Strab. lib. 5. Cic. pro Corn. Balbo, Neque Fulginatum, neque Cameritum ſedere eſt ex-ceptum. Rectus ſingularis eſt Camers. Silius lib. 8.

¶ armis

Vel caſtris landande Camers.

Adiectivum eſt. Cicer. pro Syll. In agro Camerti, Piceno, vel Gallico.

Camerinus, a, um. Cic. pro Corn. Balb. Is igitur M. Annus Appium fortissimum virum, singulari virtute prædictum, civitate donavit, quum Cameritum ſedus ſanctissimum, atque æquissimum ſci-ret eſſe.

Camerium, Latii oppidum juxta Collatiam, apud Plin. lib. 3. cap. 5.

Cameſes, ſive camelis, Italiae indigena fuit, confors Iani, qui cum illō bonam Italiae partem Tyberi vicinam poſſedit, potentia ita parti-cipata, ut regio Camelene, oppidum Ianiculum vocaretur.

Camicus, καμίκος, urbs Ciliæ, in qua Colacus Dædali filius imperavit, Charax hanc urbem Inicum vocat. Steph. vide Inyx.

¶ Camilabo, pannus utrinque dependens à pileo attiarchæ. L. gr. b. ; Camilla, καμίλη, Regina Volscorum, Metabi & Casmilla filia, cujus pater Metabus, propter invidiam ſuorum pullus, Diana eam vorit: quum autem jam adoleſceret, ſolis armis ſtuduit: jamque in omni armorum genere inſtructissima, Turno & Latinis adverſus Æneam in auxilium venit, & poſt multas res præclaræ geſtas, ab Arunte occiſa eſt, ut copiosè deſcrit Virg. lib. 11.

matrisque vocavit

Nomine Casmilla muilata parte Camillam.

Camillo, propriè puer ingenuus, qui flaminī diali ad ſacrificia miniſtrabat. Antiqui enim Camillos & Camillas vocabant ministros & miniftris impuberis in ſacris. Unde Mercurius Hetrusca lingua Camillus, quaſi deorum minister dictus eſt. Plutarch. in Num. ¶ Camill Pom. Lætus de ſacerdot. Rom. Sed rerum omnium ſacraturum adi-niſtri Camilli dicebantur. ¶ Eſt præterea Camillus, qui & alter Romanus dictus eſt, Romanoruſ ſuę ætatis clarissimus fuit, qui Veios teto decennio obſeffos per cuniculos cœpit. Nec multo poſt, quum crimini illi daretur, quod albis equis triumphaſſet, & prædam ini-que diuififeret, die dicta ab Apuleio Saturnino Tribuno plebis, dannatus Ardeam concesſit. Mox quum Galli Senones urbem diripiuiſſent, ipſumque Capitolum arctiſſima premerent obſidione, abſens Dictator factus, collectis ex fuga Romanorum reliquiis, Gallos pendendo auro iuentos, incautos oppreſſit. Post hæc populum Roma-num Veios migrare volentem, elegantissima illa, quæ apud Livium legitur, concione retinuit: in qua omnes urbiſ dotes laudesque licet cognoscere. Tertiū deinde Dictator creatus, Satricum ſociam pop. Romani urbem, ab impetu Latinorum tutatus eſt. Quartū Dictator ad ſedandam populi ſeditionem factus, valetudinem excuſavit, aliumque ſibi ſubrogandum curavit. Quintū Dictator Gallos ite-rum Romam petentes, & ad flumen Aniem caſtramentatos ſuper-a-vit. Poſtremò Romæ octogenarius peſtilentia interiit (ex Livio & Plutarcho) qui Gallos, qui capta urbe Capitolium obſidebant, Italia expulit, patriamque in libertatem vindicavit. Vitam ejus vide apud Plut.

¶ Camilus, καμίλος, funiculus crassus, Suidas. In Gloss. A. L. legitur, Ca-melus funiculus. ¶

Camīnus, Græca dictio à Latinis mutuata. Fornax. { כְּבֵשׂ chibschán, ταννύ tannur; ἀρρύβα arubbá. καμίνος. GALL. Fournaise, chemi-ne. ITAL. Fornace, ſcemea. GERM. Rauchloch/ ſchornſtein. HISP. Horno, o chiminea. ANGL. A chimney or fourneſ. ; Virg. lib. 3. Aeneid.

Etnam ruptis flammam exſpirare caminis.

Iuvenal. Satyr.

Iam ſtridunt ignes, iam follibus atque caminis

Ardet adoratum populo caput.

¶ Eſt etiam ſtructura qua ſumum excipit, vel locus in quo ignis ſtru-i-tur. Cic. ad Treb. Luculento camino utendum cenſeo. Suet. Vitell. Nec antea in prætorium rediit, quā flagrantē triclinio ex conceptu camini. Addere oleum camino. Horat. 2. Serm. satyra 3.

Addere poēmata nunc, hoc eſt, oleum addere camino.

Id eſt, addere majoris inſaniæ materiam. Proverbialis loquutio, de qua Eraſm. in Chiliad.

Camino, as, are, in modum fornaci & camini ſtru. { καμίνος. GALL. Faire fournaise, ou en facon de fournaise. ITAL. Far una fornace.

GERM. Etwas wie ein camin machen. HISP. Hacer horno o chiminea.

Q. 5 ANGL.

ANGL. To mak lik a chiminie or fourneis. } Plin. lib. 16. cap. 9. Accervi confertis taleis recentibus luto caminantur. Idem lib. 17. c. 15. In pranis palmo amplius, & ubique caminata fossura ore compressio-
re fuit.

¶ Caminobligon, excubiae in itinere dispositae ad speculandum : & Caminobligatores, excubitores. L. gr. b. ||

Camitus, καμίτος, urbs fuit in Rhodio, ita dicta à Camiro Herculis filio, quem ex Jove Euryti regis filia suscepserat, cuius meminit Homerus in Catalogo navium.

¶ Camisati, καμισάτοι, ministri, qui in Ecclesiis sacros lebetes calefa-
ciebant, ut inde aquam ferventem factis poculis, quum tempus po-
stularet, infunderent, & similia ministeria obirent. Vide Gloss.
Meursij. Videntur dici à καμίτος.

Camisia, tunica, poderis, interula. Gallicè Chemise. Hisp. Camisa.
ITAL. Camicia & Camistica. Est autem Camisia vox purè Arabica
خَمِيْس Kamits. Raphaël in Lex. Arab. ||

Cammaron, καμμαρόν, herbarum venenosissima, quæ notiore nomine
Aconitum appellatur. Cammaron autem dictum existimant à radi-
cis flexura, quam Dioscorides scorpionis caudæ assimilat. ¶ Mandragoram item herbam nonnulli Cammaron appellant.

Cāmmārūs, { ἀστραγάλος. GALL. Escrevisse de mer. ITAL. Gambaro.
GERM. Gattung der Krebs im meer. Hisp. El camaron. ANGL. Crab-
be fishe. } Piscis est ex canctorum genere, molliorem testam ha-
bens pro cute. Vide Plin. lib. 31. cap. 8. Mart. lib. 2.
Concolor in nostra cammare lance rubes.

Commānia, καμπανία. Pars Thesprotiæ (quæ Cestrinia postea dicta
est, ex qua Cadmus fluvius Cestrinus) condita à Cestrino Heleni
Priamidæ filio : populi Cammani, Stephano.

Camœnæ, cum ce diphthongo, Musæ, Jovis & Memoriæ filiæ, à can-
tus amœnitate ita dictæ. Varro author est, ab antiquis Carmenæ
& Casmenæ dictas fuisse, quæ postea abjecto r, vel s, Camœnæ
appellatae sunt. Alter Festus, Camœnæ (inquit) à carminibus sunt
dictæ, vel quod canant antiquorum laudes, vel quod sint castæ
mentis praesides. Virg. 3. Eclog.
Alternis dicetis, amant alterna Camœna.

¶ Dicimus etiam Camœna numero singulari. Persius sat. 5.
*— tibi nunc hortante Camœna,
Excutienda damus præcordia.*

Seneca in Med.
Ille vocali genitus Camœna.

¶ Campana, à Campania provincia, ubi ejus usus primùm est eper-
tus, dicitur. GERM. Ein glocke. GALL. Cloche. ANGL. Clocke. Græ-
cis à καμπάνη, & καμπάνη, est clango. Inde Campanula, & Campanella,
ambo diminut. & Campanarius, qui facit campanas : & Campani-
le, turris in qua sunt campanæ. GALL. Clochier. GERM. Glockenthurn.
Græci vocant καμπανάζειον. Vide Meurs. in Lex. gr. b. ||

Campanæ, locus campestris, campus.

CAMPĀNIA, καμπανία. Regio Italæ fertilissima, in qua summum est
Liberi patris (ut venustè à Plinio dictum est) & Céreris certamen :
sic dicta, quod campestris sit. Juvenalis,
Provida Pompeio dederat Campania febres.

A qua Campani qui in ea habitant. Urbes præcipuas olim habuit
Capuam, Neapolim, Cumas, Puteolos, Nolam, aliasque complures.
Cāmpānūs, a,um, adjективum : ut, Urbs Campana. Virg. 10. Aeneid.
Et Capys : hinc nomen Campana ducitur urbi.

Littus Campanum, Statius 3. Sylv. Morbus Campanus. Horat.
1. ser.

Campanum ob morbū in faciem permulta jocatus.

¶ Campana superbia, dici solet pro intoleranda arrogantia. Cic. in
oratione pro Rull. aliisque locis, ubi colones Capuae in domicilio
superbiæ, atque in sedibus luxuriæ ait esse collocatos.

Campanisticum, tributum quod libripendi publico persolvebatur.
Buleng. ||

Campē, καμπή, plur. num. tantum ; & neut. gen. Vermis genus hor-
tentis, herbas & arborum frondes infestans, à verbo Græco καμπέων,
quod est flectere : eo quod flesso obliquis tractibus corpore progre-
diatur. Col. lib. 10.

*Nec solum teneras audens erodere frondes
Implicitus concre limax hirsutaque campē.*

¶ Hinc Hippocampæ pisces, qui & equi appellantur, à flexu cau-
datum, quæ piscose sunt.

Camphora, species bituminis, matetia glutinosa, quæ aliquid obli-
nitur feriturque. Schindler. in Lex. ||

Campicellus, cāmpi exiguus modus.

Campidiomedis, in Apulia sunt : & est regio quæ Diomedi cessit in
Apulæ divisione.

Campidona, urbs Germ. in Alegoia, vulgo Kempten.

Campio, est pugnator, à campo, ubi id fieri solet : certator pro alio
datus in duello in campo. Isid. Campiones, gladiatores, pugnatores.
{ GERM. Kampfer. GALL. & ANGL. Champion. ITAL. Campione. } ||

Camponi, populi inter Aquitanicas gentes. Plin. lib. 4. cap. 19.

Campsare, i. flectere, καμπέων. Vide Flecto.

Campsianī, Germaniæ populi indigentia laborantes, commemo-
rantur apud Strab. lib. 7. Sunt (inquit) alij Germaniæ populi indigentia
magis laborantes : Sugambri, Caubi, Buðteri, Cimbri, Cauti, Caul-
ci, Campsiani, cæterique complures.

Campsor, is, qui ex pecunia permutatione lucrum facit. { καμπούσιος.
GERM. Ein wechsler. ANGL. A banker or exchanger of money. }

Camptaūlēs, qui canit inflexa tibia : tali in bello utuntur Helvetii.

Vopiscus in Carino. Exhibuit centum salpistas, uno crepitu conci-
nentes, & centum camptaulas.

CAMPVS, est grande, atque amplum spatium terræ planæ, ut plateæ,
areæque. { קַמְפָּה ájil, קַמְפָּה chichchál, קַמְפָּה sadhéh. mođor. GALL.
Un Champ, une plaine. ITAL. Campo. GERM. Ein feld. Hisp. Cam-
po raso, o vega para labrar. ANGL. The fieldes or the plane. } Oppius 3. bell. civil. Sed quum esset inter bina castra campus circiter
millium passuum sex, Domitius castris Scipionis aciem suam subje-
cit. Virg. 7. Aeneid.

*Filias ardentes haud secus aquore campi
Exercebat equos.*

equum rigidos percurrere campos. *Dōfūm,*
Tibul. lib. 4. ¶ Dicitus Campus à capiendo, quod animalium, sc̄ terum aliarum multitudinem facile capiat: sc̄ quod veteres ex ager- tantum piano capiebant fructus: vel potius, ut Scaliger in *Varro-* nem notavit, à verbo Siculo, qui Circum, aut Hippodromum κύμης vocabant, à flexu equorum & quadrigarum, quæ tibi certabant. Inde omnia plana, κύμης dicti. Solet tamen accipi pro qualibet re, in qua quis studium habeat. Cic. 2. Acad. Q̄um sit enim campus in quo possit exultare oratio, cur eam in tantas angustias, & in Stoicorum dumeta compellimus? Latissimum dicendi campum, alio loco dixit Cicero, pro ubertate materiae, quam vocant. ¶ Martis campus. Αὔρας πόδων, Suidas ex Alexandridis Pisandro. In eos torquebatur, qui militari confidentia prædicti viderentur, quique rem vi, non judicio gererent, & quibus jus est in armis: quos Hesiod. eleganter composita voce χρόνιαις vocat. Ceterum in quo quis valet, id Græci campus illius vocant. Campus Tyberinus, qui & Martius, à quo donatus Pop. Rom. Gell. cap. 7. lib. 6. & Plutarch. in *Valerio*. ¶ Oblivionis campus, λίθος πόδων. Dicitur vel de vehementer obli- viosis, vel de rebus commenticiis ac frivolis, quæ ausquam sint. Aristoph. ¶ Famis campus, λίθος πόδων. In civitates dicitur ingenti fame pressas. Est autem locus quispiam hoc nomine. ¶ Venti campus, ἀνέμος πόδων. In hominem instabilem, levem & inconstantem dicebatur. Reservatur à Diogeniano. Nam in planicie venti liberius huc atque illuc divagantur, nullo coerciti obstaculo. ¶ Campus item pro comitiis. Cic. 3. de *Orat*. Gravis est modus in ornatu orationis, & saepe sumendus, ex quo genere hæc sunt, Martem belli esse communem, Cererem pro frugibus, Liberum appellare pro vi- no, Neptunum pro mari, Curiam pro Senatu, Campum pro comi- tiis, Togam pro pace, Arma ac tela pro bello.
Camparius, ἀχεφόλαξ. Onomast. Græcol. qui campus custodit. ¶ Campestris, e, denominativum à Campo formatum. { πόδης. ANGL. Belonging to the feedes or plane. } ut, Campestres operarij, qui in campo Martio servilem operam candidato impertiebantur. Campestres exercitationes. Suet. in *Neron*. cap. 10. Cato apud Priscian. lib. 6. Ager campestris. ¶ Campestria, Loca plana, à Campo deduc- tum nomen, τὰ πόδηα γυεῖα. ¶ Campestria item dicuntur genita- lium succinctoria, eo quod ludentes in campo vestibus omnibus exuebantur, & nudi ludebant, solis campestribus tecti virilia. { οὐ- ζάμης. GALL. Des brayes à luisser. ITAL. Le bracche. GERM. Gn- bnich/ ein schamdeck. HISP. Bragas marineras. ANGL. Brasethes to wrastle or strugglein. } Horatius.
Pennula solstitio, campestre nivalibus auris.
Unde qui ita succincti sunt, Campbellatos vulgus appellat.
Campstro, as. Verbum à campestrī, quod usurpat Augustinus lib. 2. de nupt. & concupisc. cap. 30. Quis ignorat, qui campestrantur, quas partes corporis contegant. Campestrati, qui membra (puden- da) cingendo cooperiunt. ¶ ampter, is, metæ in campis. Nonius ex *Pacuvij Atalanta*, Extremum campiterem, ipsum jam prægreditur parthenopæum.
ämpus lapideus, λίθος πόδων. Galliæ Narbonensis campus est, centum ferè stadiorum diametrum habens, lapidibus qui singuli manum impleant plenissimus, sub quibus gramen exoritur, à quo pecoribus pabuli suppeditatur ubertas: in medio falsæ scatent aquæ, salisque vis magna. Universa circum adiacens ora ventis exposita est: validissime autem Melamborii venti procellis infesta- tur, quo saxa ipsa distrahi & volvi traduntur, hominesque ex cur- tibus excuti, & vi ventorum armis vestibusque nudari. Hujus rei originem ad hujusmodi referunt fabulam: Herculem cum Albione & Bergione, Néptuni filiis pugnantem, quum deficientibus telis in vita discrimen venisset, Jovem patrem orasse, ut sibi tela administret; statimque imbre lapideum ea in loca decidisse, quo gi- gantes fuerint interempti. Vide de hoc plura apud Strab. lib. 4. amūrā, { ANGL. A cuppe in olde tymē borne covered before a bri- de. } Vasis genus, quod opertum in nuptiis fecerant, in quo erant nubentis utensilia. Festus.
ämürüs, a, um. Infexus, seu curvus. { תְּוִיָּה מַחְנֵעַה, קַוְעַה caphuph, לְפִידָה mehukkal. inriqim, κρυπτόν. GALL. Courbe ou courbée, camus, recouillé. ITAL. Torto, piegato. GERM. Gebogen/ trumb. HISP. Retuerto, torcido. ANGL. Crooked or bowed. Virg. 3. Georg.
— Camuris hirta sub cornibus aures:
idest, in se redeuntibus.
ämüs, i, genus vinculi. { צְבֻבָּה méthegh, יְתָרֵשֶׁן, מַכְסֹם macsóm. xiup, φικ. GALL. Frein, bride, ou licol. ITAL. Laccio, fune. GERM. Ein band/ ein strick, ein halftier. HISP. Lazo, cabestro. ANGL. A bridle bitte. } Plaut. in *Cas*. Posuit pro fune, quo damnati alli- gantur furæ, quum ait, Camum & furcam feras. ¶ Item equorum retinaculum, frænum, & muliebre ornamentum, teste Isidoro lib. ult. cap. ult. Græcis etiam Cadum judiciale significat, coni figuram referentem, in quem judices calculos conjiciebant. ¶ Est & genus tibiae, pabuli, & lili, & quedam herba. ¶ Item mechanicum instru- mentum igniferum. ¶ Chamos aspiratum, idolum est, quod alio nomine dicitur Beelphegor, ut inquit Hieronymus.
mum, i, neutr. gen. Genus potionis est apud Ulpianum lib. 9. D. de tritic. vin. & oleo leg.
na, sive Canæ, Strab. lib. 13. promontorium Asiz, quod contra Le- ctum coasurgens, Adramyttenum sinum efficit, cuius pars est Elai- ticus. ¶ Sunt & Canæ eidem, Locrorum oppidulum, situm in agro Canæo. ¶ Cana præterea vicus Galilææ est, & urbs Lycaoniæ, κανα. nabula, & Canabulæ, quæ & noveræ, sunt loca iniqua & aspera, & lapidum congerie rudia.
Canabus, κάναβος, lignum, circa quod plastræ Ceram ponunt; unde tenues & graciles (ἀσαρῆς) vocantur κάναβοι. ||
nace, κανάκη, Æoli filia fuit, & Macaræi soror: de qua Ovid. scribit in Epist. 11.
næ, κάναβη, oppidum Euboiae, vel Locridis, juxta promontoria Lesbi.

Est & Cane, κάνης, mons, & civitas, & stagnum.

Cānāchē, ab Ovid. 13. Metamorph., numeratur inter canes Actæonis: quod nomen dñi τοῦ κανέων, hoc est, à clamore & strepitu impositum videtur.

Canaius, Amnis Aeolidis. Plin. lib. 5. cap. 30.

|| Canale, canalium, via. Cerdæ advers. ||

Cānālcōlæ, Forenses, homines pauperes dicti, quod circa canales fori consisterent. Festus.

CĀNĀLIS, tam masculini, quam foeminini generis, à canna sit, una litera detracta. Est autem Canalis lignum ad canæ similitudinem cavarum, quo aqua deducitur. { תְּקַשְׁפָּקֶה, תְּלִיָּתְכָבָלָה, עֲרָהָתְכָבָלָה. GALL. Canal, conduit, esvier, tuyau. ITAL. Canale, condotto. GERM. Ein Kanal. HISP. Cañal. ANGL. A conduit pipe, a canal. } Festus. Canales, per quos aqua confluit in viis lapide stratis. Vat. lib. 3. c. 5. Aquam per canales angustas serpere. Virg. 3. Georg.

— Greges ad stagna iubeto

Currentem ilignū potare canibus undam.

Stat. lib. 1. Syl.

Flumina demerso trahit intemerata canali.

¶ Canalis animæ, Plinio, canalicula, sive fistula, per quam spiritus reciprocatur. Aul. Gell. lib. 17. cap. 11. τραχεῖα ἡμέτια, aspera arteria, sive quibusdam canna pulmonis, cuius caput λάρυγξ. { GALL. Sifflet. ITAL. Canna della gola. }

Cānālcūlās, diminutivum à Canalis, in masculino genere. { οὐλώα-εως, GALL. Petit canal, petit esvier, auger. ITAL. Pictioli canali. GERM. Ein kleiner Kanal. HISP. Caño pequeño. ANGL. A little conduit pipe. } Colum. lib. 9. Longiore cibo celerius pinguescit; semper tamen etiam canaliculi milio repleti apponuntur.

Cānālcūlās, diminutivum, Parva canalis, οὐλώα-εως. Gell. lib. 7. c. 11. Ipsum autem Erafistratum dicere, duas esse canaliculas quasdam, seu fistulas, &c. Canaliculæ, forenses homines pauperes dicti, quod circa canales fori consisterent. Festus. Vat. lib. 3. cap. 5. His avibus aqua ministratur per canaliculam.

Cānālcūlātūs, a, um, quod est in canalis modum factum. { οὐλώα-εως. GALL. Fait en façon de canal ou tuyau. ITAL. A foggia di canale. GERM. Gemacht wie ein Kanal. HISP. Cosa acanalada. ANGL. Madelik a conduit pipe. } Plin. lib. 19. Quibusdam angusta & canaliculata, ut cumino: paucis foliacea & lata, ut atriplici.

Cānālcūlātūs, a, um, adjectivum. { οὐλώα-εως. GALL. De canal ou tuyau. ITAL. De canale. GERM. Das zum Kanal gehört. HISP. Cosa de cañal. ANGL. Of a conduit pipe. } ut, Canalitium aurum, dicitur in puteis effossum, quod venatum canalibus per saxa vagatur huc atque illuc, & per latera puteorum. Plin. lib. 33. cap. 7. Quod puris foditur, canalitium vocant: alii canalicense, marmoris glareæ inhærens.

Canan, dicta est Arabia à Cam, qui in ea consedit: à qua Cananæ. GERM. Das Arabier land. } Haec fuit prima gens quæ Deum ignoravit: quia princeps ejus, & conditor cultum à patre non accepit, maledictus ab eo: itaque ignorantiam Divinitatis minoribus reliquit.

Cananæa, { יְהוּדָה חֵנָה בָּן, καναάν. } Syriæ regio à Canaan filio Cam, qui eam regionem, quæ nunc Judæa nuncupatur, inhabitans, à se Cananæam nuncupavit. { GERM. Das gelobte land Canaan. } Cananitis, dis, κανανίν, possessivum est patronymici foeminini forma deductum à nomine Canaan, ut regio Cananitis.

|| Canaplura, λυχνία, i.e. lucernarum accensio: quod sit sub tempus cœnae. ||

Cānārīa, herba est, quam vernacula lingua etiam Herbam canis vocamus, quod canes ægroti ea presentem vomitum eliciant. Plin. lib. 25. cap. 8. ¶ Invenerunt & canes canariam, qua fastidium deducunt, eamque in nolto conspectu mandunt: sed ita, ut nunquam intelligatur quæ sit, etenim depauperata cernitur. Ruelius humilem esse herbam ostendit, foliis tritici multò minoribus, calanulo tenui, geniculis pyxidatim coherentibus articulato, internodiis tibiarum modo in se insertis, quæ tracta suis ex vaginulis exeruntur, evanidam spicæ loco paniculam habens: denique folio & culmo triticum, eacumine atundinem imitans. ¶ Est item Canaria, insula Atlantici Oceani, ad levam Mauritaniæ, una ex iis quas veteres ob insignem aëris temperiem, Fortunatas vocavere. Canaria dicità à multitudine canum ingentis magnitudinis, ut ex Jubæ sententia tradit Plin. lib. 6. cap. 32. Hodie omnes illæ insulæ, quas veteres Fortunatas dixerunt, uno nomine Canaria appellantur: quarum nobilissima est Palma, præstantissimo saccharo, quod Canarium vocant, insignis. Vulgi siomen retinuit,

Canarij, Africæ populi sunt circa Atlantem, habitantes in saltibus plenis elephantorum, feratū & serpentum: ita dicti, quod canum victimus ipsis promiscuus sit. Vide Plin. lib. 5. cap. 1.

Canas, oppidum Lyciæ regionis Asiaticæ. Lycia quondam (inquit) Plin. lib. 5. cap. 27. LX. oppida habuit, nunc XXXVI. habet. Ex his celeberrima, præter suprà dictas, Canas, Candyba, &c.

Canastæum, κανασταῖον, promontorium est Macedoniæ, Pallene proximum, in sinu Thermaico. Plin. lib. 4. cap. 10.

Canatha, καναθα, Stephano, oppidum est in Decapolitana regione, quæ Syria jungitur. Plin. lib. 1. cap. 18.

Canatus, ab Apuleio dicitur in Flor. pro clara, seu præconis voce. Canatus inquit lunam dabo, ut per omnes provincias eat. Sed hoc à canando, id est, Calando videtur dictum. Nam Varro scribit consuetudinis fasisse, ut classicus in areæ circumquaque muros canatum iteret.

|| Canava, Camera post cœnaclum, in Gloss. Isid. ||

Canavaria, viniproma, sive quæ cellæ vinarie præst.

|| Cancanum, κανκαν. Ambit i ligni lacryma quedam. ||

Cancanos, κανκαν, herba est Galeno, quæ Dioscoridi & Plinio Callæ dicitur, & Leontice. Vide Ruelium lib. 3. cap. 128.

|| Cancellaria. Forma est adjectivi, tanquam domus subaudiatur, ac substantiæ usurpatum pro loco, ubi Cancellarii degunt. Vox est posterioris xvi: sed nunc usurpatum pro loco, ubi publicæ literæ à scribis magistratum conficiuntur. GALL. La chancellerie.

Cancellariatus, Cancellarii munus & dignitas; hodie magna cum aliibi, tum maxime in Gallia. Hinc Archicancellariatus, dignitas Archicancellarii.

Cancellarii, qui intra secreta cancellorum septis clausa res civiles tractant. { סְפָרִים soferim. σφύραι γραμματικοί. GALL. Chancellers. ITAL. Scrivani, cancellieri. GERM. Kämmerer. HISP. Chancilleres. ANGL. Chancellours. } Degenerante jam tum paulatim lingua Latina, dicti sunt scribæ principum, quorum operâ illi in conficienda, examinandisve diplomatis utabantur. Utitur hac voce Flavius Vopiscus, scribens à Carino Imperatore factum esse præfectum urbis unum ex Cancellariis suis.

CĀNCÉLLI, oruin, Ligna, aut fastamenta modicis intervallis in transversum instar retis invicem anæxa, quibus scense & tribunalia atque fenestræ muniri solent; aditusque eorum præcludi. { שְׁבָחָה, στενάδις, δρυφαλός. GALL. Treillis, claires voies. ITAL. Geloste ferrate. GERM. Geiter aus holz oder eisen. HISP. Rexas o'rejas de hierro para apartar. ANGL. Lattasses, windowes barres of timber or iron. } Et apud priscos fere semper fuerunt ærei, quorum multi extant per basilicas distributi, ad lignorum similitudinem fabrefacti, quorum lineolæ altrinsecus in quincuncem superpositæ foramina linquunt, quibus quum aës, aspectusque admittatur, prohibetur accessus: servatque usus ejusmodi claustra vincis pro valvis, foribusque apponi. CIC. pro Sestio. Tantus est à fori cancellis plausus excitatus. ¶ Cancellos alicui circundare, per translationem dicitur pro eo quod est, quosdam angustos limites cuiam præscribere, extra quos non licet evagari. Idem pro Quintio. Si extra hos cancellos, quos mihi ipse circundedit, declinavero. Sunt cancelli loca cancellatim, hoc est, tessellatim facta transversariis lignis, accommoda sessui. Ovidius:

Cancellis primos imposuisse pedes.

¶ Cancellos agere, à cancellis esse: posteriorum temporum scriptores dixerunt, quum Cancellarium esse significare vellent. Cassiodorus lib. 11. Inst. divin. & hum. & lib. 11. Var. ep. 6. & 27. Ericus monachus lib. 6. de vita Germani.

Volusianus erat præcelso nomine quidam

Vrbis patritius toti delectus & urbi,

Atque hic cancellis prisco de morte minister.

Arque eam ob causam Cancellariis à cancellis dictus videtur. In saeculis literis Cancelli vocantur specilla foraminibus plena, & transversum plagulis fenestrata, quas vulgus Zelotyptas vocat. Unde in Proverbis, Defenestra domus meæ per cancelllos perspexi inveni. Hos cancelllos deliciosos, CIC. lib. 1. de perfecto genere dicendi, appellat Transennas, ab oculorum videlicet & foraminum transitu: ait enim, Quasi per transennam prætereunte strictim aspicimus.

Cancello, as, ate. Col. lib. 4. cap. 2. de vite loquens: Hæc autem quæ toto prostrata corpore, quum inferius solum quasi cancellavit atque irretivit, cratè facit, & pluribus radicibus inter se concrevis angit, nec aliter quam si multis palmitibus gravata, deficit. ¶ Aliquando significat Concido, dilatio, dispergo, erado, deico. { γερασά, γερασά μακάβα. Δεργάτω. GALL. Canceller, rayer, casser. ITAL. Cancellare, cassare, terre via. GERM. Vergätern/ oder zerreyssen / austrennen. HISP. Truncar, cancellar, & borrar como la escritura. ANGL. To eroffe out anything written. Nam sicut ex transverso ducantur ligna in cancellis, ita delendis scripturis, transverso calamo notæ, lineæque atramentarizæ. Iureconsult. tit. de his que in testamento delenerunt, Cancellerat quis : stamentum, vel induxerat. ¶ Cancellare brachia, est transversum ponere.

Cāncellatūs, a, um, adjectivum. quo à cancellorum figuram imitatur. { κεκιλεύσθω. GALL. Fait en façon de treillis, ou de rets. ITAL. Fatto in gelosia. GERM. Das der gärtner form hat. HISP. Cos a apartada con rexas. ANGL. Ma'elik a lattis veindewo. } Plin. lib. 11. cap. 10. Durissimum dorsotergus, ventes molles, setarum nullum tegumentum, ne in cauda quidem præsidium abigendo tædio mulcru n (namque id & tan a vastitas sentit,) sed cancellata cutis, & invitans id genus animalium odore. Ergo quum extensi recuperare examina, atctatis in rugas repente cancellis, comprehensas eneant: ubi cancellatam cutem appellat, quibusdam cancellis distinctam, hoc est, tessellatum quadratum & in modum capsularum factam.

Cancellat, concidit, battuit. Cane llæ, apud Jurisconsultos, est inducit. Cancellatum enim instrumentum vel testamentum vocant, quod inductum est, & multis decussatim tractis lineis conscribatur. Cancellare idem quod inducere: significat etiam conceperet & concidere instrumentum scissuris in decussem ex scalpello factis.

Cāncellatūm, ad similitudinem cancelli. { σίνεο κανθίδιο. GALL. En façon de treillis, en maniere de rets. ITAL. A foggia di gelosia. GERM. Nach weiss vnd form der gärtner. HISP. Apartadamen. ANGL. Lattiswoise, or lik a letts window. } Plin. lib. 11. cap. 36. Terrestrium aliis venter denticu atæ asperitatis, aliis cancellatim mordacitatis.

CANCER, cit. { καρκίνος. GALL. Escrevisse. ITAL. Gam'aro. GERM. Ein Krebs. HISP. Congrejo. ANGL. A crabbe. } Piscis genus est mollem testam habens pro tegumento; cujus muñæ sunt species, quas vide apud Plin. lib. 9. cap. 51. Transversus e dit quali cancer. Plaut. Pseud. sc. 4. 1. 1. ¶ Est item Cancer unum ex duodecim Zodiaci signis, à quadam cancri pitæ similitudine ita dictum, eo quod Sol mense Junio signum hoc perambulans, paulatim incitat, nobis recedere, & cursu retrogrado ferri, in modum caneti. Refert Hæginus, hunc fuisse cancerum, quæ Janone in Herculeum cum Hydra Lernæ pugnante, immisus fuit: qui quum pedem ejus momordisset, ab Hercule occisus est, & à Junone int' sydets o' locatis.

¶ Cancer item, { καρκίνος, καρκίνης. GALL. Chancres. ITAL. Cancro, infermità. GERM. Der Krebs/ ein franthheit die vmb sich frisst. HISP. El cancer, & faratan, enfermedad. ANGL. A cancer, or spreading disease in the bodie. } Morbus est ab atrabile effervescente proficisciens, cum alias corporis partes, tum mulierum manus in primis infestans, quæ menstruo non purgantur. Dictus cancer, vel quod paulatim ferri, cancri piscis similitudine: vel quod venas circa se habeat extensas initat brachiorum sancti: vel quod pertinet

perrinacitatem hæreat, ut solet cancer, si quid chelis non apprehendatur. Et autem & in hac significatione, uti in duabus præcedentibus, masculini generis, & secundæ declinationis. Cato de re rustica. Eadem brasilia vulnera putrida, cancerisque purgabit, sanisque faciet. ¶ Grammaticorum nonnulli in hac significatione neutri generis tradiderunt, & tertiaæ declinationis, decepti Ovidii loco, quem, opinionis sua corroboranda causa, solent adducere:

Vixque malum latè solet immedicabile, cancer.

Serpere, & illas viatatis addere partes.

Qua in rem nimum profectò pueriliter falluntur, non animadverentes, adjectivum Immedicabile, non cum nomine Cancer, sed cum dictione Malum, cohærente. Attamen Cancer, quando significat morbum, neutrum est: Priscianus lib. 6. ¶ Cancros Orci, dixit Apuleius, pro fauibus & tenacibus stationibus, quasi Cancellos. ¶ Cancros lepori comparas, καρκίνος δυσόποδος αὐτοχθόνες. De supra modum dissimilibus. Est enim ut leporum celestis, ita & cancerorum tarditas nota. ¶ Cancer leporem capit, καρκίνος λαζαρωτικής. De aliqua re nequaquam verisimili, dictuque absurdâ, veluti si quis dicat ab indoctissimo superari doctum. Cancrum recte ingredi doces, καρκίνος ὡρὰ βασιλίσσης διάδημα. De eo qui docet indocilem. Refertur in Plaut. Coll. Janeis, pertinētque ad genus αἰωνίων. ¶ Huic finitimum est quod Aristoph. in pace,

Oūmōre παῖδες τὸ καρκίνον ἐργαζόμενοι βασιλίσσαι,

Où οἱ ἀντίτοποι πράξις παιδῶν ὑπέροχοι εἰσίν.

id est:

Ambulet ut cancer recta, haud efficeris unquam:

Nec quicquam efficies ubi res erit ante peracta.

Hoc velut oraculum poëta facetus pronuntiat: Quod à natura sit insitum, nullo corriges negotio. Nam canctis genuinum oblique ingredi. ¶ Est item Cancer, nomen poëtz Tragici.

Canchlei, Arabiaz populi, Cedreis & Nabathæis finitimi. Author Plin. lib. 5. cap. 11.

Canchrys, κανχρός; Libanotidis fœcundæ semen est Dioscordi lib. 3. cap. 70.

¶ Cancrini, versus dicuntur, quos retrogrado ordine legere possis. Latinis dicentur reciproci: sive id fiat eodem carniinis genere, sive diverso: & sensu manente, vel mutato. Est & operosius, quam per eadem elementa fit recursus. Sola Deum vocant. Vide Scal. lib. 2. poët. cap. 30. ¶

Candace, es, κανδάκη Suidæ, Æthiopum regina fuit, tempore Augusti; qua maximi animi mulier, tantique in suos meriti fuit, ut omnes deinceps Æthiopum reginæ, ejus nomine fuerint appellatae. Strab. lib. 17. Candace per nostra tempora Æthiopibus imperavit, virilis sane mulier, sed altero oculo capta. Plin. lib. 6. cap. 29. Regnare feminam Candacem: quod multis annis nomen ad Reginas transiit.

Candacum, pro suavi & mansuetô.

Candata, κανδάτη, Paphlagonia oppidum, tribus schœnis à Gangis distans, & Thariba vico. Gentile est Candarenus, κανδαρεύς.

Candaria, promontorium est in Coo insula. Author Strab. lib. 14.

Candas, castellum Catiae, κανδάς Stephano.

Candavia, mons est in ea parte Macedoniaz, quæ in mare Adriaticum vergit, lxx. m. passuum à Dyrrachio distans. Lucr. lib. 6.

Devia qua vastos operit Candavia saltus.

Plinius. Candavias montes, multitudinis numero appellat, lib. 3. t. 23 Candaules, κανδαύλος, Lydotum rex fuit, qui quum uxorem habueret formosissimam, non contentus secreta voluptatum suarum conscientia, eam Gygi amico nudam ostendit: quo pacto sodalem formam Reginæ captum ex amico hostem fecit, & tanto proposito præmio in necem suam pellexit, uxoriisque & regnum dotale veluti in manum tradidit.

Candalus, κανδαλός, opsonij genus fuit ex carne elixa, pane, & caseo Phrygio, cum anetho, & pingui jure. Vide Cælium Rhod. lib. 20. cap. 14.

Candax, vide Candace.

Candebæa, Palus Phœnices, in radicibus Carmeli montis, de qua Plin. lib. 36. cap. 26. Pars est (inquit) Syriae, quæ Phœnices dicitur, finiti in Iudeæ, intra montis Carmeli radices paludem habens, quæ Candebæa nominatur. Ex ea creditur nasci Belus amnis.

Candefacio, vide Candeo.

Candei, populi sunt in situ Arabico, qui quod serpentibus vescantur, Ophiophagi vocantur. Author Plin. lib. 6. cap. 29. Pomp. lib. 3. in descriptione sinus Arabici.

CANDELA, à candore luminis dicitur. { תְּלִבָּה lappidh, τέλλη ner. κανδέλη, κανδέλης. GALL. Chandelle, torche, cierge, ou telle chose esclairante. ITAL. Candela. GERM. Ein Kerz. HISP. Candela y candil. ANGL. A candle. } Juven. sat. 9.

Candelam apponere valvis.

Plin. lib. 13. cap. 13. Lapidem fuisse quadratum circiter in medio, arctè vinclum candelis quoquoversus. Loquitur de lapide in quo reperti sunt libri Numæ. Hermolaus: Candelæ, inquit, sunt quæcumque constent materia, scirpis, tæda, sebo, cera: ut mirum non sit libros Numæ candelis involutos tradi. Candelas sebare, Col. lib. 1. cap. 22. Vide Mart. epigr. 40. lib. 14.

Candélabrum, & Candelabrus, Instrumentum in quo figitur candelæ ad lucendum. { τελετὴ menorah. λαντερνα, κανδελιον. GALL. Chandelier. ITAL. Candeliero. GERM. Ein Kerzstock, ein liechtstock. HISP. El lugar donde se pone el candil, candelero. ANGL. A candlestick. } Dicitur, quod in eo candelæ figantur, authore Festo. Cic. 6. in Verr. Tam vero lectos æratos & candelabra ænea. Martial. de candelabro Corinthio, lib. 14.

Nomina candelæ nobis antiqua dederunt

Non norat parcos nupta lucerna patres.

Candelaptes, qui candelas accendit. L. gr. b.

Candelaria, herba officinis, que aliter Candela regia, item lucernalis, lucumbra, verbascum. GERM. Königskerze brennkraut. ITAL. Torchio. GALL. & ANGL. Torche. HISP. Antorcha. }

CANDEO, es, ui: Candidus sum, albedine illustri nitore. { γαλβάνιον hilbin.

Ad nos equi. GALL. Eſtre blanc. ITAL. Eſſere bianco. GERM. Weißsein. HISP. Emblanquecer. ANGL. To be white or shyning. } Virg. & Eneid.

Candentis vacca media inter cornua fundit.

Ovid. 11. Metam.

Candida de nigris, & de carentibus atra.

¶ Significat etiam ignitum esse. { πῦρ kadhach. τύειν, οὐπυγεῖν. GALL. Eſtre embrasé, ou reluire, & eſtre blanc par force d'eſtre embrasé & cuit au feu. ITAL. Divenir di fuoco. GERM. Glüend sein/feurig sein. HISP. Encenderse. ANGL. To be hoate and glowing redde. } Cic. 2. Offic. Qui cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi adurebat capillum. Composita, Excandeo, & Incandeo, à quibus Excandesco, propriè vehementer incendor, inflammor. Cato de R.R. Nam si sub teſto coquas, quum bitumen & sulphur additum est, excandesces, hoc est, incendetur, & inflammabitur. Transferuntur etiam ad iram, θυμόν, quod ea est velut ignis animum incendens, & vultum hominis quodam candore perfundens: vel quia, ut sol quanto candidior, tanto ardenter: ita animus, dum concitatus est, inflammatus, incensus, & excandescens dicitur, ut tanta mentis commotio significetur. Cælius. Cic. Id postquam resciit, excanduit, & me causam inimicitiarum querere clamavit, id est, ita vehementer incensus est. Hinc Excandescentia, quæ est (ut Cic. 4. Tusc. inquit) ira nascens, & modò existens, θυμόν, Incandesco, candens & ignitus fio. Ovid. Metamorph. lib. 7.

Non secus exarſit, quād quum Balearica plumbum

Funda jacit: volat hoc, atque incandescit eundo:

Et quos non habuit, sub nubibus invenit ignes.

Eſt & Recandeo, à quo recandesco, quod est rursus candesco, & accipitur pro calefacio. Idem lib. 1. Metam.

Ero ubi diluvio tellus lutulenta recenti,

Solibus aethereis alto quo recanduit astu.

Candens quid propriè dicatur, docet Gel. cap. 10. lib. 17.

Quæs nonnquam candente dies apparuit ortu.

Tibul. lib. 4.

¶ Candes, vasa fistilia. GERM. Gebrante gefäſſe. }

Candesco, Ignitus fio, Ignesco. { πῦρ kadhac. τύειν. GALL. S'embraser, devenir feu. ITAL. Divenir di fuoco. GERM. Glüend oder feurig werden. HISP. Encenderse. ANGL. To roxe heat or glowing redde. Ovid. 2. Metam.

— currusque suos candescere.

Interdum etiam album fieri significat. Tibullus lib. 1.

— Licetque caput candescere canis.

Candetum, Galli appellant in areis urbanis spatiuin centum pedum, quasi Centeatum: in agrestibus autem pedum centum quinquaginta quadratorum justum Candetum vocant. Ex libello variorum aucthorum de Limitibns.

Candor, is, Albedo splendori conjuncta, { γαλάζια latán. λαδογάντε. GALL. Blancheur, lueur, pureté, bonne foy. ITAL. Bianchezza, candore. GERM. Weißesse glitzerethie. HISP. Blancaura con lustre. ANGL. Whitenesse, gloving reddeness, virginitesse. } Plaut. in Men. O! sole vides, statim ut occatus est, præ hujus corporis candoris. Plin. lib. 12. cap. 14. Thus probatur candore. Cic. 2. de nat. deor. Nam Solis calor & candor illustrior est, quād ullius ignis: quippe qui immenso mundo tam longè latèque colluceat. Dicitur & per metaphoram candor animi, à Cic. multis in locis, pro synceritate & puritate animi.

Quique est in charis animi tibi candor amicis;

Ovid. Eleg. 6. lib. 3. Trist.

Gratia candoris si quæ relata meo est,

Idem Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Candefacio, Candidum facio. { γαλβάνιον hilbin. λαδογάντε. GALL. Faire blanc, blanchir. ITAL. Imbiancare. GERM. Weyß machen / weyßen. HISP. Emblanquecer. ANGL. To make white. } Plaut. in Mostell. Una opera ebur atramento candescere postulas. ¶ Aliquando etiam candefacere, est candentem & igitur reddere. { ιπτυγένεια. GALL. Eschauffer tellement quelque chose qu'on la fasse reluisante & comme blanche. ITAL. Scaldare talmente una cosa che ti paria bianca. GERM. Glüend machen. HISP. Encender. ANGL. To make glowing heat or fine. } Plin. lib. 34. cap. 8. Ubi inter lapides candelæ factos fundit. Excoctum & candefactum argentum. Gell. cap. 5. lib. 6. Hinc excandefacio, candens & ignitum facio: unde Ferrum excandefactum, hoc est, candens & ignitum. Per translationem accipitur pro ira inflammare, θυγατρι.

Candico, as, candorem habeo; subcandidus sum. { δοπλόκανθη. GALL. Eſtre blanc, tirer sur le blanc. ITAL. Eſſere un poco bianco. GERM. Weyß/ glitzerechig sein. HISP. Ser blanco por defuera. ANGL. To be somewhat white. } Plin. lib. 8. Insigne ei in dextro latere candicans macula.

Candicantia, æ, pro albedine, { λαδογάντες. GALL. Blancheur, couleur blanche, tirant sur le blanc. ITAL. Bianchezza. GERM. Weiß. HISP. Blancura. ANGL. Bleaching, making faire or white. } Plin. lib. 37. cap. 13. Fictitiae sacrificationis candicantiam fugiunt.

Candidatus, alba ueste indutus. { λαδογάντες, λαδοχίας. GALL. Veste de blanc, blanchi. ITAL. Vestito di bianco. GERM. Mit weyßen Heidern angethon. HISP. Cosa uestida de ropa blanca. ANGL. Clothed in white. } Plautus Rud. Ergo vos æquius erat candidatus venire, hostiatisque. Item, qui luce quadam nitente est perfusus, Unde Lactantius immortalitate nos veluti candidatos esse, eleganter dixit. Quintil. declam. 282. Candidatum Sacerdotii rapuit.

¶ Candidati etiam dicebantur, qui ad alicujus magistratus, aut dignitaris petitionem aspirabant, ei παραγγελμένης τὰς δέξεις, ei διεγέρησι, à toga candida, quam per id tempus induebant, sive ad denotandam integratem, quod solus hic color syncerus ac purus, & minimè inquinatus est: sive, ut perspici ab omnibus possent. Ite autem candidati per comitia solebant, suadendo, rogando, submittendo se omnia, & nudato etiam corpore, cicatrices ostendendo. Cic. pro Murena, Nec candidatis ista benignitas admenda est, quæ liberalitatem magis significat, quam largitionem. Inde per transla-

translationem aliarum quoque rerum petitorum, candidati dicuntur, sicut à Quint. Candidatus eloquentia: & à Plinio in Paneg. Candidatus gloriae, & immortalitatis: ab Hieronymo, Candidatus fidei. Ex quibus ostenditur Candidatus construi cum genitivo: ut sit candidatus Consulatus, Praetoratus, Quaestoratus, qui petit Consulatum, Praetoratum, Quaestoratum. Candidati erant discincti, & sine tunica, & cur. Plutarch. in Coriol. Candidatus Equestris gradus. Suet. in Galb. c. 14. Candidati milites, inquit Vegetius lib. 2. Hi sunt principales qui privilegiis muniantur. Reliqui manefices appellantur, quia munera facere coguntur.

Cān dīdūs, a, um, Albus, lucens. { λαβάνος, λευκός. GALL. Blanc, reluisant, resplendissant. ITAL. Candido, bianco. GERM. Weiß/ gleyssend. HISP. Blanco con lustre. ANGL. White shining. } Servius in 3. Georg. Aliud est candidum esse, id est, quadam nitente luce perfusum; aliud album, quod pallori constat esse vicinum. Itēmque candidum propriè dicitur, quod fit cura: album, quod fit natura: & candido nigrum, albo verò fuscum opponitur. Corn. Front. de diff. vocab. O candida & fusca vox. Quintilian. Reus candido sudario frontem terges? Idem.

Cignus es, & fato candidiore frui.

Ovid. Eleg. 4. lib. 3. Trist. Candidum panem edo. Quint. Candide Lector. Ovid. Eleg. 10. lib. 1. Trist. Item candida manu propinare. Plaut. Pseud. sc. 1. a. 5. ¶ Sumitur etiam Candidum, αὐτός, pro ignito, { ANGL. Fiery, bright shining like fire. } Unde ferrum candidum vocamus, quem accensum est & ignitum. ¶ Et quia inter colores candidus purissimus est, accipitur etiam Candidum pro puro, & sincero, & minimè fucato. Horat. 1. Epist.

Albinoflororum sermonum candide judex.

Et candidus sermo, λευκός λόγος, Græcis dicitur oratio dilucida perspicuaque, à colore qui inter ceteros plurimum habet lucis. ¶ Inserendum candidus ponitur pro Felici: tractum à Thracibus, qui diem fortunatum, albo: adversum nigro designantur. Catullus,

Fulsiere verè candidi tibi soles.

Horat. lib. 2. Ser.

— huncine solem

Tam nigrum esse mihi?

id est, tristem & exitiosum.

Candidè, Purè, syncerè, benignè. { δημοσίων. GALL. A la bonne soy, simple. ITAL. Da huomo da bene, di puro cuore. GERM. Ein festlich/ treulich/ ohne betrug/ gänglich. HISP. Simple y puramente. ANGL. Simple, uprightly. } Cætus Ciceroni, Cavendum tibi erit, ne parum simpliciter, & candidè posuisse inimicitias videaris.

Cāndidūs, a, um, diminutivum. { λευκίτης. ANGL. Somewhate white. } Cic. 5. Tusc. Candidū dentes, venusti oculi, color suavis.

Candido, as, candidum facio. { λευκή hilbin. λευκίνα. GALL. Blan-chir, faire blanc. ITAL. Embiancare. GERM. Weyßen/ weiss machen. HISP. Emblanquecer. ANGL. To bleach, to make white. } Pomponius, Vestem lixivio candidans. Plin. Cujus radice utuntur ad candidandos capillos. Nomius, Albicatur, candidatur, exalbescit.

Candidico, as, idem. λευκία, { ANGL. To make white. } Nævius, Polliens sese, & succis herbarum candidans cœtem.

Candidatōris, a, um, προσεγένετος: ut, Candidatorium munus. Cic. ad Attic. lib. 1. Nos in omni munere candidatorio fungendo sum-mam adhibemus diligentiam.

Candidum, λευκός, Zeugitanæ regionis (quæ propriè Africa diciter) promontorium est. Sunt enim in minore Africa tria promontoria, teste Plin. lib. 5. cap. 4. Candidum, circa quod Scipio in Africam proficisciens, copias suas expoluit: mox Apollinis adversum Sardiniam, & Mercurij adversum Siciliam: quæ in altum procurcentia, duos efficiunt sinus. Hyponensem, & Diarthytum.

Candion, sachari genus, L. gr. b. ||

Candiope, κανδιόπη, Oenopionis filia & Orionis soror (ut Theodosius afferit) quam quum frater in venatione in antrum traxisset, vim illi intulit, & ex ea Hippolagum suscepit: quod quum Oenopion rescivisset, indignatus, filium exulatum abire jussit, qui oraculo edocitus, versus Orientem in Thraciam cum Candiope & parvo filio defatus, ibique ob insignes virtutes in magno pteo fuit.

Candosoccus, in vitibus quid dicatur, docet Columel. lib. 5. cap. 4. his verbis: Nonnullos tamen in vineis choracatis animadvertisi, & maximè helvenaci generis prolixos palmites, quasi propagines summo solo adobtuere, deinde rursus ad arundines erigere, & in fructum summittere, quos nostri agricultæ Metgos, Galli Candosoccos vocant.

Candyba, κανδύβα, τὰ Steph. Lyciæ regionis civitas est, ubi laudatur Oenium nemus. Hac Plin. lib. 5. cap. 27.

Candylus, κανδύλος, coatura edulis ex oleo, lacte, caseo & melle.

Candys, κανδύς. Pollux lib. 7. cap. 13. ponit inter vestimenta Persarum propria.

Canella, cassia, cinnamomum. L. gr. b. ||

Cinēns, entis: Nympha fuit, Pici Laurentium regis uxoris, quæ quum virum à Circe in avem mutatum supra modum lugeret, extabuit, & loco cuidam ad tipam Tyberis, ubi haec contigerunt, nomen suum reliquit. Fabulam hanc vide latius apud Ovidium 14. Metam.

Cane, oppidum Aeolidis regionis. Plin. lib. 5. cap. 30.

Cane, vel Cana, promontorium Aeolidis, olim Aegetes. Vide Steph.

Canebium, κανέβιον, urbs Caria, Cyon post appellata. Steph.

Canentas, capitis ornamenta veteres dixerunt. Festus.

Caneo, vide Canus.

Cānephōrā, κανεφόρη, Virgo dicitur, quæ more Attico sacra in cistulis reposita capite sustinebat: nam enim Græci dicunt, quæ nos Canistra, & per diminutionem Canistella. Cic. in Verrem, Habe Canephoras, deorum simulachra restitue.

Canephorus, apud Plinium lib. 36. cap. 5. inter nobilia scopæ opera è marmore censeretur. Hic Canephorus idem est, quod autè Cane-phora. ||

Cani, canorum. Vide Canus,

Cana, æ, uticæ sylvæ genus. Plin. lib. 21. cap. 15. Et in sylvestri quæ dicitur Cana, actior, caule quoque mordaci, timbratis foliis. Cānicæ. Furfures ab antiquis dicebantur. { ANC. Skourfe or brane of wheate. } teste Festo, ex Non. cap. 2. n. 150. eo quod canes iis pat-terentur. Unde Canicaceum paneum, furfureum dicimus. Pacuvius, Qui apud te, quasi servus, est canicaceum panem. Alij legunt Ca-nictum.

|| Canicaceus, a, um, est furfuraceus: à Canicis. || Vide Canis.

Cānicēps, genus animalis faciem caninam habens. κανοκέφαλος. Plin. lib. 7. cap. 2. tradit in Asiæ montibus genus hominum esse canino capite, pro voce latratum edentium, quos vocat κανοκέφαλος: nos etiam Canicipites vocatè possumus.

Canicula, vide Canis.

Cāndiæ, Unguentaria fuit Neapolitana, in quam, tanquam veneti-am, sepe invehitur Horatius.

Caninius, septem horarum Consul fuit, in quem iactatum est scomita illud Ciceronis, Mira fuit Canini Consul's vigilantia, qui toto suo Consulatu somnum non vidit. Cic. Caninius alet Eques Rom. quum in Siciliam otandi causa venisset, hortosque à Pythio argen-tario viro doloso emisset, instructos pescibus & pescatoribus de in-dustria positis, postera die, quum ad eosdem ipse amicos invitasset, nullos ibi neque pisces, neque pescatores reperit. Vide Ciceronem lib. 3. Offic.

Cāninus, vide Canis.

Cānis, gen. comm. Animal domesticum satis notum. { κανίς chele^t, κάνας. GALL. Chien ou chienne. ITAL. Cane. GERM. Ein hund. HISP. Can, perro. ANGL. A dogge, or bitch. } A canendo dicitur, quod nocte in custodia & in venando signum vocet. Teren. in Phorm. Intuitus in aedes ater alienus canis. De hoc Columel. lib. 7. cap. 12. Quis hominum clarus, aut tantæ vociferatione bestiam, vel furem prædicat, quā illæ latratu? quis famulus amantior domini? quis fideliors comes? quis custos incorruptior? quis excubitor inveniri vigilantior? quis denique ultor, aut vindicta constanter? De gene-re autem & natura canum, vide Plin. lib. 10. cap. 63. & Xenophon-tem in opere de Venatione. Ut minuti canes latrantes ad occusum ignorotum. Senec. de vita beata. cap. 19. Ita me ab lava rabiosa fo-mina obseruat canis. Plaut. Men. sc. 2. a. 5. Item sc. 5. a. 5. Uxorem suam canem esse aiebat. Canem hanc esse par fuit, sagax nasum ha-bet. Idem Curt. sc. 2. a. 1. Hecebam Græci canem esse prædicabant, Idem Men. sc. 1. a. 1. Dicebant & veteres etiam in singulari Canes, quemadmodum Varro lib. de ling. Lat. 6. probat ex Ennio. Tantidem quasi foeta canes sine dentibus latrat. Lucil. de litera R. Irritata cane. ¶ Canis item pescis matinus est, ita dictus, quod cani similis sit. ¶ Canis præterea ludi talaris signum, quod unum duntaxat punctum continet: ideo damnosus canis appellatur à Propertio: Semper damnosus sub siluere canes.

¶ Canes pro furiis. Virg. 6. Æneid.

— visque canes ululare per umbras

Adventus dea.

Ubi Servius, Canes furias dicit. Semidei canes. Lucan. lib. 8.

Nos in templo tuam Romana accepimus Iñi,

Semideosque canes,

Videlicet Mercurium, quem Anubim vocant. Nam colitur apud Ægyptios in forma canis, & lingua Ægyptia Anubis canis dicitur. Canis, est etiam vox qua impudentibus inimicis convitum fieri solet. Terent. in Eunucho, Diminuam ego caput tuum hodie, nisi abis. G. Ain' tu verò canis. Donatus, Canis ad cibum, κανεῖ ἀνθρώπον. De iis qui in suum properant exitum. Qui canem volunt occidere, ci-bo ostensio alliciunt. ¶ Te ipsum non alens, canes alis, κανεῖς & οὐρανοὶ, κανεῖς οὐρανοὶ. In eum dicebatur, qui quum per inopiam sibi, quæ sunt ad vitam necessaria, suppeditare non posset, conate-tur aut equos, aut famulos habere domi, splendidisque vestibus indui. ¶ Cum cane simul & lorum, κανεῖ τὸ κανεῖ τὸ λογισμόν. Eude-mus indicat dici, quoties simul omnia percunt, & nihil omnino sit reliqui, ne spes quidem recuperandi quod periret. ¶ Canis das paleas, asino ossa, κανεῖς οὐρανοὶ κανεῖς, οὐρανοὶ οὐρανοὶ. Quum res præpostere distri-buitur: veluti si quis indocto munus mittat literatum, eruditio flo-sculos & gladium, baltheumve; militi librum. ¶ Canis ad proprium vomitum, κανεῖ ἀνθρώπον οὐρανοὶ. Quadrat in eos qui telabentur in eadem flagitia, à quibus aliquando sunt expiati. Refertur in Epist. D. Petri. ¶ Digna canis pabulo, κανεῖ κανεῖ οὐρανοὶ. Fermè perinde valet, ac si dicas, Dignus operarius mercede sua. Refertur à Suida. Quadrabit in hominem non usquequa rejeiciendum at-que iniurilem. ¶ Canem exoriatam exoriat, κανεῖς οὐρανοὶ οὐρανοὶ. Suidas ait dici solere de iis qui iterum ea patiuntur, quibus al-j quando fuerunt affliti. Aristoph. in Lysistrata. Diogenianus ait convenire in eos qui frustra sumunt operam. Sunt qui putant magis quadrare quum quis affligit afflictum. ¶ Canis festinans cæcos paric-atalos, κανεῖς οὐρανοὶ τοφαντεύεται. In eos jicebatur, qui nimio festinandi studio, rem patinum absolutam edunt: ut si quis operis patum elimiati præcipiter editioam. Galen. lib. 2. de semine. ¶ Ca-nis in præepi, κανεῖς οὐρανοὶ. In eos dicitur, qui nec ipsi fru-n-tur te quapiam, neque reliquos item sinunt uti. Quandoquidem ca-nis in præepi, nec ipse vescitur hordeo, & equum vescit vesci. Lu-cian. adversus indoctum. ¶ Objicere canibus agnos, κανεῖς οὐρανοὶ οὐρανοὶ: dicebatur qui imbellem & litium imperitum talumi-natoriis & exercitatis exponeret, quod genus sit animalium omnium maximè imbellis. Refertur à Diogeniano. ¶ Ex canis podice, κανεῖς οὐρανοὶ. Dictum videtur à Luciano, pro eo quod est, rebus anxiis atque angustis, quod ea pars arctior sit huic animali: quamobrem & exercitunt difficilius. ¶ Canis saeviens in lapidem, κανεῖς οὐρανοὶ οὐρανοὶ. Competit in eos qui mali sui causam imputant, non ipsi authori, sed alteri cuiusdam. Plato de Rep. & Pacuvius apud No-nium, Invitis canibus venari. Hoc adagio Plautus in Sticho, signi-ficare videtur non sat feliciter succedere, quod à nolentibus extor-quetur. ¶ Canis γανδικταν, κανεῖς οὐρανοὶ. Macedonicum adagium, in eos qui præter expectationem pœnas dant iis quibus aliquando læ-serunt. Natum ab Euripidis tragicæ poëtæ interitu, qui à canibus fuit

fuit disceptus. ¶ Canis caninam non est. Proverbium, ad quod alius Juvenalis: Parcit cognatis maculis similis fera. Vattro lib. 6. de ling. Latin. ¶ Canis iudicis lepotem fugientem sequitur: habet in lingua stellam unam, qua proprie appellatur Canis, magnam quidem & splendidam, in capite alteram, quam nonnulli Sition dicunt. Sunt ergo duo canes in celo, major scilicet & minor: sed Canem dicendo, majorem intelligimus. Minor etiam canis Canicula dicitur: quia quia integrum diem in ortu atque occasu Canem praeceps, à Græcis κανίς vocatur. Hæc etiam Antecanis, & Sirius dicitur. Cic.

Antecanem Procyon, Graio qui nomine fertur.

Oritur XVII. Calend. Aug. Occidit, sed non tota, post dies quadriginta: idque dictum spatiū, Dies canicularē appellamus, eo quod sydus hoc iis diebus in medio cœli centro sit: conjunctumque cum sole, duplicit calorem quo dissoluuntur corpora, & evaportantur. ¶ Dicta Canis, quod corpora morbo afficiat, & nimis calore mordere instar canis animalis videatur. Canis, &c. Suct. in August. cap. 71.

Cānicūla, diminutivum à Cane, quum est fœm. gen. { κανιδη. GALL. Petite chienne. ITAL. Una picciola cana. GERM. Ein hundsin. HISP. Perru pequeña, perrita. ANGL. A little bitche. } Cic. 3. de nat. deor. At illud non modo non arrogantis, sed potius prudentis, intelligere se habere sensum & rationem, hæc eadem & caniculam non habere. ¶ Accipitur & pro signo cœlesti, κανιδη. Colimel. lib. 10. Quinque perfecto solstitio usque ad ortum Canicula, qui ferè dies trigesima sunt. Hinc canicularē οὐαφὶ τούελον μέρη. ¶ Dicebatur præterea hoc nomine, tali latus, quod unitatem ostendebat, in quod converso talo deponebatur ab eo qui jactaverat, nummus unus, aut quantum inter se pacti fuerant, sine aliquo luero: idcirco damnosa canicula vocabatur. Persius,

— daenosa canicula quantum Raderet.

¶ Canicula item gêns pisces marini, apud Plin. lib. 32. c. 11. ¶ Canicula item de homine mordaci, apud Gellium lib. 4. cap. 20. Qui jurabat cavillator quidam, & canicula, & nimis ridicularius fuit. Item de muliere. Plaut. Cure. sc. 1. a. 3. Age istam caniculam. Cānīnūs, a, um, quod est ex cane. { κανίνης. GALL. De chien, des appartenances de chiens. ITAL. Di cane. GERM. Händisch/was vom hund ist. HISP. Cosa de can, o perro, perruno. ANGL. Of a dogge, doggish or curlish. } Plinius, Sanguine canino nihil contra toxica præstantius est. Unde canini dentes, post primores: de quibus in dictione Dens. Et caninum prandium, abstemium, in quo nihil vini potatur, quoniam canis vinum non bibit. Vide Aulum Gellium lib. 13. cap. 29. Canina cœna, idem. Plaut. in Cas. Hac ibo, caninam cœnam spero meliorem fore. Et canina facundia, Salustius apud Nonium Marcellum in dictione Rabula. Canina, ut ait Appius, facundia exercebatur. Hieronymus ad Rusticum monachum, Pompatum ferculis procedunt in publicum, ut caninam exercent facundiam. ¶ Caninum studium, ars oratoria per contemptum, ut Canina eloquentia, apud Quint. lib. 12. cap. 9. & Isid. lib. 3. de summo bono. Colum. initio operis: Sed ne caninum quidem (sicut dixere veteres) studium præstantius, locupletissimumque adlatrandi, & contra innocentes, ac pro nocentibus, neglectum à majoribus, à nobis etiam concessum intra incenia, & in ipso foro latrocinium.

Cānāriūs, a, um, quod ad canem pertinet. { κανίνης. GALL. De chien. ITAL. Canino, cagnesco. GERM. Das zum hund gehört. HISP. Cosa de can o perro, perruno. ANGL. Of a dogge. } ut Lappa canaria, quæ canibus adhæret. Augurium canarium. Plin. lib. 18. cap. 3. Augurio canario agendo dies constituantur, prius quam frumenta vaginas excent, & antequam in vaginas perveniant.

Cānātim, adverbium, significans ad similitudinem canis. { κανίτιμος. GALL. En chien, en façon de chien. ITAL. Cognoscamente, in cagnesco. GERM. Auf hundische weys. HISP. In manera de can o perro. ANGL. Like a dogge. } Sicut Bovatim, ad similitudinem bovis. Nigidius Figulus in Comm. Gram. ut citat Nonius, Sunt etiam assimilanter dicta hæc, Canatim, Suatim, Bovatim, quæ ab animalibus sumuntur.

Cānistim, & Canister, { κανίστρον. GALL. Panier ou corbeille faite d'osier. ITAL. Canestro, cestro, paniere. GERM. Ein torb. HISP. Canasta. ANGL. A panier or basket made of wicker osiers. } Fiscella, cista viminea: à Græco κανίσπερ, α, in ε, mutato, aut à κανίσπερ, quod idem significat, teste Hesychio. Virgil.

— Cererēmque canistris Expediunt.

Ovid. 2. Faſt.

Stat puer, & manibus lata canistra tenet.

Palladius, Salignis canistros fieri debere virgultis, quia genus hoc oleum dicitur adjuvare. ¶ Hinc fuit diminutiva, Canistella & Canistellus, κανίστρον, κανίστρον.

Canis, Poëta fuit temporibus Martialis, cique familiaris: qui natura ita hilatis erat, ut semper rideret, de quo idem Martialis lib. 1. ep. r. ad Maximum.

Cānnā, { κανάριον. κανά, δέναζ. GALL. Canne, roseau. ITAL. Canna. GERM. Ein rohr. HISP. Caña. ANGL. A cane or reede. } Arundo, licet minor sit, & major calamo. Ovidius,

— Opigram velabat canna paludem.

Col. lib. 3. de Arundineto, E. est autem senectus, quum vel exaruit situ, & inertia plurium annorum, vel ita densatum est, ut gracilis, & canæ similis arundo prodeat. Strabo scribit, in Africa ad cubitos quinos longas, crassitudine verò digitii minoris canas nasci.

Cānnēus, a, um, adjektivum, quod ex canis conficitur. { κανάριον. GALL. De canne ou roseau. ITAL. Di canna. GERM. Röhrin/das aus rohren gemacht ist. HISP. De caña. ANGL. Made of canes or reedes. } Unde Columella, Canæas tegetes vocat, storeas ex canis conficitas, quæ ad excipiendam olivam arboribus substerni solebant. Sic enim ait lib. 12. cap. 50. Urcei quibus oleum progeritur, canæas tegetes, quibus oliva excipitur.

Cānnētum, ubi canarum copia est. { καναριών. GALL. Lieu où croissent les cannes ou roseaux. ITAL. Canneto. GERM. Ein ort da vil-

rohr wachsen. HISP. Cañáveral, lugar donde nacen cañas. ANGL. A place wheres canes or reedes groweth. } Palladius, Lilieta canæa ponenda sunt.

Cannitus, adjektivum. Titulus est apud Palladium lib. 2. tit. 13. de Cameris canmitiis, de quibus sic ait: Cameras in agrestibus ædificiis, ex ea materia utilius erit formare, quæ facile invenietur in villa. Itaque aut tabulis faciemus, aut canis hoc gener.

Cānnabis, { κανάριον. GALL. Du chanvre, cheneau. ITAL. Canapo. GERM. Hanß. HISP. El cañamo. ANGL. Hemp. } Herba est, ex qua sunt chordæ. Persius.

Tun' mare transfilias; tibi torta cannabe fullo

Cœna sit in transfrros?

¶ Dicitur & Cannabum. Palladius lib. 3. cap. 6. Hoc tempore canabum scris.

Cānnabacēus, a, um, & Cannabinus, a, um, quod est ex canabæ. { καναριών. GALL. De chanvre. ITAL. Di canapo. GERM. Hanß/ das ansi hanß gemacht ist. HISP. Cosa de cañamo. ANGL. Of hemp. } Colum. lib. 7. Cannabinisque funibus cornua jumentorum ligato. Vattro lib. 3. cap. 5. Rete cannabinâ recta sit porticus.

Cānnæ, arum, κανάριον: tantum pluraliter, Vicus in Apulia, Romanorum clade clatus. Lucan. lib. 7.

— non illum pœnu humator

Consulis, & Libya succensa lampade Cannæ

Compellunt, hominum ritus ut servet in hostes.

Cānnēses, populi Cannas inhabitantes, Corinensis & Collatinis vicini, teste Plin. lib. 3. cap. 11. Pugna Cannensis, Propert. lib. 3. Cannensis calamitas, Cic. de clar. Orat.

Cannenfates, populi sunt insulani, Batavis finitimi, apud Plinium lib. 4. cap. 15.

Cānnictæ cameræ. Dicuntur in agrestibus ædificiis ex cannis construætæ, κανάριον κανάριον, ut est apud Pallad. lib. 1. tit. 13.

Cāno, is, cecini, cantum: sed ejus composita faciunt præteritum in iiii, divisis syllabis, significante propriè canete, modulari. { τον schär, τον zimmer. φων. GALL. Chanter. ITAL. Cantare. GERM. Singen. HISP. Cantar. ANGL. To singe. } Plin. lib. 10. cap. 29. Merula canit æstate, hyeme balbutit. Cic. 4. Acad. Quum cornix canticerit. ¶ Hinc canere poëtæ dicuntur, quoniam versus rhythmica tatione compositos, cantando pronuntiare consueverunt. Virg. 1. Æneid.

Arma virūmque cano.

Tubæ utrinque canunt. Plaut. Amph. sc. 1. a. 1. Item,

Vndique quique canent vinclito pede, siue soluto.

Tibul. lib. 4. ¶ Canere etiam is dicitur, qui fides, organaque pulsat, aut qui tibias inflat. Cic. 1. Tusc. Igitur Epaminondas, princeps meo judicio Græciæ, fidibus præclarè cecinisse dicitur. Idem 2. de Orat. Quemadmodum tibicen sine tibiis canere, sic Orator sine multitudine audiente eloquens esse non potest. ¶ Canere receptui, την οὐκτησι ἀνακαίνεις, ἀναληπτική συμβολή, significat post confitum milites à pugna revocare, quod sit cantu tubarum & clangore, Liv. 6. bell. Pun. Legionum ardor ingens ad hostem insequendum fuit: sed Flaccus receptui cani jussit. ¶ Contrà, Canere bellicum, μάχης συμβολή, τὸ πολεμοῦσα συμβολή, est milites tubæ clangore ad bellum accendere. Cic. in Orat. Alter incitatio fertur, & de bellicis rebus canit etiam quodam modo bellicum. ¶ Sed quia veteres laudare versibus solebant, factum est, ut Canere, pro laudare capitatur. Virg. 7. Æneid.

— regémque canebant.

Et pro prædicare, & cum quodam, ut exaudiri possit, canore proferte. Martialis,

Quicquid fama canit, donat arena tibi.

¶ Canere idem etiam quod vaticinari. Cic. in Sextiana, Non haec à me tanquam fata canebantur. Idem in Catil. Quæ ita nobis consulibus facta sunt, ut haec quæ nunc sunt, canere dii immortales viderentur. Idem in Orat. pro dom. Et Virg.

Sola mihi tales casus Cassandra canebat.

¶ Canere eandem cantilenam dicitur is, qui molestus est, sibi inculcans. Terent. in Phorm. Cantilenam eandem canis. ¶ Intus canere dici solet is, qui privati commodi studiosus quicquid agit, id omne ad domesticam fert utilitatem. Cic. in Rullum, adversus legem agrariam: Atque hoc carmen hic Tribunus plebis non vobis, sed sibi intus canit. ¶ Haud canit paternas cantiones, η μαρτυρία αὐτῶν μέλη. De eo jactatum, qui à paternis moribus degenerat. ¶ Canis, οὐδεις ἵππος, pro nugatis, ineptis, frustrâ loqueris; etenim qui canunt, non videntur rem seriam agere. Frustrâ canis, οὐδεις οὐδεις. De iis qui frustrâ suadent. ¶ Sibi canere, ιωντος φάσεως, dicitur qui non ad alienum arbitrium facit quippiam, sed animo obsequens suo. Hujus verbi composita sunt, Accino, quod est ad aliquid, vel juxta cano: οὐδεις, οὐδεις, ιωντος φάσεως. Concino, simili cano. Intercino, inter agendum cano. Occino, sive Occano, οὐδεις, convitum facio. Percino, canendo persevero. Procino, canendo profero. Præcino, prædicto, prædivino, & antè cano. Recino, rufus cano. Horat. lib. 1. Carm. od. 12.

Quem deum? cuius recinet jocosa

Nomen imago.

¶ Interdum significat in contrarium cano. Inde frequentativum Recantare, idem significans, quod retractare, & quod semel à nobis male aut dictum, aut scriptum est, revocare, & corriger: quod Græci eodem modo dicunt παλινῳδεῖ. Idem Horat. lib. 1. Carm. od. 16.

— nunc ego mitibus

Mutare quaro tristia, dum mihi

Fias recantatis amica

Opprobriis, animumque reddas.

Et Succino, quod est summissa vox cano. Et omnia habent penultimam correptam.

|| Canobus, vide Canopus. ||

Canens. V. Circé.

Cāntōnis, Cantus. { בְּמִזְרָחָה זֶמִירָה, שִׁירְשָׁבֵר. ḥ̄צְעָג. GALL. Chant, chançon.

chanson. ITAL. Canto, canzone. GERM. Ein gesang. HISp. Canto, d'cancion. ANGL. Singing, a songe. } Plaut. in Sticho, Cantio in Olympicis. Suet. in Neron. cap. 25. Lepidam & suavem aliquam cantionem occipio. ¶ Cantio pro incantatione. Cic. de clar. Orat. Subito totam causam oblitus est, idque beneficiis & cantionibus Ticius factum esse dicebat.

Cantiuncula, diminitivum, { ἀσφύγειν. ANGL. A songe of light masters. } Cic. 3. de finib. Vedit Homerus probari fabulam non posse, si cantiunculis tantus vir irretitus teneretur.

Cānōr, oris, est elegantia quædam, ac consonantia. { טרדר זמירָה. פְּלִיאָה. GALL. Son accordant. ITAL. Canto, concerto, eleganza. GERM. Ein lieblicher zusammen stimmender thon. HISp. Canto accordado, klangza, gala ò gentileza. ANGL. Melodious singing. } Ovid. 5. Metam.

Nec tamen ille canor mulcendas natūs ad aureis.

Virg. 4. Georg.

namque morantes

Martius ille aris rauci canor increpat.

Cānōrūs, a, um, adjetivum, Vocalis, sonorus. { λιγός φανός υιζάλθως. GALL. Resonant, doux, & accordant. ITAL. Sonoro, canoro. GERM. Wohlklangend/wolfsingend. HISp. Cosa que mucho suena & resuena. ANGL. Lowode, shrill. } Plaut. in Pœn. Canora hic voce tinnire temperent. Cicer. de senect. Omnino canorum illud in voce splendescit. Virg. 6. Aeneid.

Threicia frettus cishara, fidibusque canoris.

Cānōrōsūs, a, um, idem. { ANGL. Shrill. } Gellius, Collectamque coactamque vocem, & magis claros, canorosque sonitus facit.

Cāntilēnā, Carmen, canticum. { טרדר זמירָה. פְּלִיאָה, פְּלִיאָה. GALL. Chanson. ITAL. Canzone. GERM. Ein gesang/ ein lied. HISp. Cancion, cano. ANGL. A songe. } Cic. 1. de Orat. Neque ex scholis cantilenam requirunt. ¶ Accipitur & pro verborum jactatione, denuntiatione, & rumore. { ANGL. A speache or tale commonelie used, a rumour. } Brutus ad Cic. lib. 11. Nam de tuo periculo, credere mihi, jactatione verborum, & denuntiatione periculi sperare eos te perterrefacto, adolescentem impulso, posse magna consequi præmia, & totam istam cantilenam ex hoc pendere, ut quamplurimum lucri faciant. Cantilena rhetorica, Gell. c. 19. lib. 10. ¶ Cantilenam eadem canis, τὸ οὐρός ἀδεις ὁ ω. De eo qui molestus est sibi eadem inculcans: nihil enim odiosius, quam quod semper idem est. Dorio in Phormione Terent.

Cantilenosus, cantans. Sidon.

Cānticum, propriè est elegans & lascivus cantus. { יְשֵׁשָׁהָר, פְּלִיאָה. ANGL. A balade, the dittie or mater of a songe. } Quintilianus cap. 14. lib. 1. & cap. 17. lib. 1. Sit poëta lectio cum suavitate quadam gravis, & non quidem prosæ similis (quia carmen est, & per se poëtae cancre testantur) non tamen in canticum dissoluta. Idem, Hæc cantici quiddam habent. Item, Cantico desaltato abiit: id est, fabula & tragœdia. Sueton. in Calig. cap. 54.

Cāntor, & Cantrix, verbalia, qui, vel quæ canit. { יְשֵׁשָׁהָר, פְּלִיאָה. GALL. Chantre. ITAL. Cantore. GERM. Ein singer / oder singet. HISp. Cantor. ANGL. Vvhiche singeth. } Plaut. in Trin. Cantrices, cistellatrices, nuntii, raptores pani & peni. Varro lib. 3. c. 5. Aves cantrices. Cic. 1. de Orat. Ita & tibi Jureconsultus ipse per se nihil, nisi leguleius quidam cautus & acutus præco actionum, cantor formularum, auceps syllabatum. Mentiuntur multa cantores, πονητές φάλαρις ἄνθροι. In eos quadrabit, qui ad gratiam loquuntur, & auribus blandiuntur. Inde ductum, quod cantores hoc modo spectantes ut delectent ac placeant, pleraque canunt in laudem auditorum falsa. Arist. lib. 1. Metaph. Cantores probos, i. convitatores. Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1.

Cāntus, us, à Cano, Cantio, symphonia, vocis inflexio. { טרדר זמירָה, פְּלִיאָה, צמראַה. Chant, chanterie. ITAL. Canzone. GERM. Ein gesang. HISp. Cancion. ANGL. A songe, singing. } Virg. 8. Aeneid.

Tum salis ad cantus incensa altaria circum
Populeis adsunt evincti tempora ramis.

Cic. de Orat. 2. Qui enim cantus moderata pronuntiatione dulcior inveniri potest? ¶ Cantus etiam pro incantatione, seu magicis carminibus accipitur. { ANGL. A charme, inchauntment. } Tibull.

nempe hac eadem se dixit amores

Cantibus, aut herbis solvere posse meos.

Idem lib. 4.

apta vel herbis,

Aptaque vel cantu veteres mutare figuræ.

Cānto, as, frequentativum à Cano. { יְשֵׁשָׁהָר, יְשֵׁשָׁהָר, פְּלִיאָה, זימרָה. GALL. Chanter. ITAL. Cantare. GERM. Singen/ eins singen. HISp. Cantar. ANGL. To sin. e. } Plin. lib. 11. cap. 26. Mares cantant in utroque genere. Terent. in Eunuch. Cantatum provocamus Pamphilam. Plaut. in Epid. Conducta veni, ut cantarem fidiibus seni. ¶ Item Cantate, pro incantate. { ANGL. To charme, to enchaunt. } Virg. in Pharmaceutria.

Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.

Ubi Servius, Cantando, dum incantatur. Nam gerundius modus ab omni verbo similiter procteatur: unde modò cantando à passivo ait, quum suprà ab activo dixerit, Cantando tu illum. Corvus cantat ab lava manu. Plaut. Aul. sc. 3. a. 4. Si legis cantas. Quintil. cap. 14. lib. 1. ¶ Cantare iterum pro celebatre, tollere laudibus, ἐπειδή. Cic. ad Attic. Nam, ut scis, jam pridem istum canto Cæsarem ¶ Cantare alicui aliiquid, pro Sæpius dicere, admonere, inculcare. Plaut. Trinum. Hæc dies noctesque tibi cantœ, ut caveas. Terent. Qui hæcum mores cantabat mihi. Ab hoc verbo fiunt Cantatio, κατὰ. ¶ Composita sunt Accanto, Excanto, Incanto, & Recanto.

Cantabundus. Gell. cap. 13. lib. 9.

Cantamen, incantatio.

Cāntilo, as, frequentativum à Canto frequentativo formatum. { τριχλία, τριχλία. GALL. Chanter souvent. ITAL. Gantare spesso. GERM. Oft singen/ ohn vñderlässlich singen. HISp. Cantar muchas veces.

ANGL. To singe often. } Terent. Adelph. Facturum credo, ut habebas quo cum cantites. Cic. de clar. Orat. Utinam extat illa carmina, quæ multis ecclis ante suam ætatem in epulis esse cantitatæ à singulis convivis, &c.

Cantarius, particip. { κατά. ANGL. Which is songe, praised. } Statius 1. Sylv.

Asteris & Battis totam cantata per urbem.

Cantator, qui consuevit canere. { יְשֵׁשָׁהָר, שְׂחָרָר, meschörer. אַסְדָּא, פְּרָנְגָּה. GALL. Chantre. ITAL. Cantore. GERM. Ein singer. HISp. Cantor. ANGL. A singing man. } Mart. lib. 13.

Cantator cygnus funeris ipse sui.

¶ Cantator fidibus, Fidicen, κιναρίδες. Gell. lib. 16. cap. 19. Vetus, inquit, & nobilis Arion cantator fidibus fuit.

Cantrix, Tertulliano, & Cantatrix, { טררָה, שְׂחָרָה, meschörerah. פְּלִיאָה. GALL. Chantere, chanterelle. ITAL. Cantatrice GERM. Ein singerin. HISp. Cantora. ANGL. A singing woman. } Claudian.

Imploret citharas, cantatricesque choreas.

Cantamen, inis, pro incantatione accipitur. { וְנִתְחַשֵּׁב, וְנִתְחַשֵּׁב. GALL. Enchament, enchanterie. ITAL. Incantamento, incanto, incantesimo. GERM. Verzauberung. HISp. Obra de encantar de palabras, enchantacion. ANGL. Inchaunting, witcherie. } Propert.

O utinam magie & nossem cantamina Musa.

¶ Cantus, us, actus canendi: & ipsum quod canitur. ||

Cannobus, & cannobitæ, vide Canopus.

Canocersea, Helice apud Diosc. lib. 4. cap. 41.

Canon κανών, Tributum erat frumentarium, quod Ägyptus, Africa, & Sicilia populo Romano quotannis pendebant. Alconius Pædianus tria facit tributorum genera, Canonem, ut in portoriis & vestigalibus: Oblationem, ut in vini distractione: & Indictionem, quæ & Collatio, & collecta dicitur à Cic. lib. 1. de Orat.

Cānon, is, Latinè regula. { קָו קָו, מִשְׁכָּה mischál. κανών. GALL. Rule. ITAL. Regula. GERM. Ein regel/ ein richischeys. HISp. Regla. ANGL. A rule. } Cic. ad Tyr. Sed heus tu, qui κανών esse meorum scriptorum soles, unde illud tam ἄνυπος, valetudini fideliter inserviendo? Plin. lib. 34. cap. 8. Fecit & quem Canona artifices vocant, lineamenta artis ex eo petentes, velut à lege quadam. ¶ Canona etiam lorum scuti, in quod brachium immittitur.

¶ Canonicae, Communicatoria, Formatae, Formales epistolæ, quæ etiam certa formulæ concipiebantur, quia in legein erant transmutata. Scriban. ||

¶ Canonicon, tributum ordinatum. Canonici, exactores, qui canem & exactiōem exigeant. Buleng. ||

Canonicus, a, um, κανονικός, κανόνις, ad canonem pertinens.

Canor, Canorus, Canorofus, vide Cano.

¶ Canonizo, as, κανονίζω, ad canonem examino, forma tanquam per canonem lacio & approbo. ||

Cānopīcum, Zeugitanæ regionis, quæ propriè Africa, & Minor Afrika Plinio dicitur, oppidum est, codem authore lib. 5. cap. 4. ¶ Est item Canopicum unum ex Nili ostiis Africæ proximum, quo Ägyptus à Libya Mareotica dirimitur. Plin. lib. 5. cap. 10. { GERM. Eine auf den aufgangen des flus Nili. }

Cānopītanum, oppidum liberum Zeugitanæ regionis, sive Africæ minoris. Plin. lib. 5. cap. 4.

Cānopūs, κανωνικός. Suidæ, ciuitas Ägypti, distans ab Alexandria CXX. stadiis, ex qua ortum ferunt Cladianum poëtam: dicta quasi Canobus, à Canobo Amyclao Menelai navis gubernatore, ibi sepulto. Nam devicta Troia in Ägyptum vi ventorum delatus cum Helena, gubernatore iactu serpentis, quem Hæmorrhoida vocant, amisit, in ejusque memoriam urbem condidit, relictis ibi iis, qui ad navigandum iniutes erant. Hæc salubris aëris benignitate homines allicit. Juven. Satyr. 15.

Sed luxuria quantum ipse notavi,

Barbara famoso non cedit turba Canopo.

Virg. 4. Georg.

Nam qua Pellagens fortunata Canopi

Accolit effuso stagnante flumine Nilum.

Vulgò Damietta. Canopi luxuria, Senec. epist. 52. ¶ Est ibi Nil ostium, quod Canopicum, κανωνικός στόμα vocant: cuius meminit Strab. lib. ult. Plin. lib. 5. cap. 10. Pompon. lib. 1. Ammianus lib. 22. Sunt exemplaria quædam in quibus Canobum & Canobitas legitimi. ¶ Est præterea Canopus syderis nomen, cuius meminit Plin. lib. 6. cap. 22. in descriptione Taprobanae insulæ.

Cānobitæ, qui Canopum habitant.

Cānopīcus, a, um, possessivum à Canopo. Varro, Nobis Sarpedæ videatur, quum simus Canopici.

¶ Canstrisius, curator peruviorum instrumenti; & vestiarii Patriarchæ. Item Palatinus fuit. Buleng. ||

Cānta, pro cantata veteres usi sunt. Festus.

Cāntabri. { κανταρεῖς, vulgò, Vizcaya, y Guipuzova. } Hispania Tarraconensis populi sunt, Asturibus finitimi: à vocabulo Urbis, & Iberi annis, cui infidunt, appellati, à quibus proximus Oceanus Cantabricus appellatur. Hi efferuntur, & nullam vitam sine armis esse existimant. Silius Ital. lib. 3.

Cantaber ante omnes hyemisque, astusque, famisque

Invičus.

Ex mox,

Nec vitam sine Marte pati: quippe omnis in armis

Lucis causa sita est, damnatum vivere paci.

¶ Cantabrorum regio Cantabria, κανταρεῖα dicitur. Memoria proditum est, Cantabros solitos canere pæna lætitiae suffixos cruci ab hostibus. vide Isidor. lib. 9. cap. 2.

Cāntabriūs, a, um: ut Cantabria gens.

Cāntabriūs, a, um: ut Cantabricum bellum, & Cantabrica herba: de qua Plin. lib. 25. cap. 8.

¶ Cantabrum, purgamentum farinæ, cibus caninus, stabulum.

Cantabrii, qui cantabrum gestabant. Gl. A. L.

Cantabulum, stabulum. Glost. ver. Suprà habuimus Cantabulum, pro stabulo: An forte est Canum stabulum?

Cantacium,

Cantacium, scrinium, L. gr. b. ||
 Cantarus, καντάρος, urbs Cretæ, Stephano.
 Cantarus, Poëta comicus Atheniensis, cuius feruntur fabulæ nonnullæ politæ à Suida.
 Cantarus, vide *Cantharus*.
 Cantes, pluralis numeri tantum, & feminini generis. Fistulæ sunt organorum.
 Cantator, Cantatrix, Cantatio, vide *Cano*.
 Cantharis, gemma species, quæ scarabæorum effigiem habet: quippe Græci κανθάρος vocant scarabæos. Plin. lib. 27. cap. 11.
 Cantharis, cantharidis. { κανθάρις. GALL. Cantharide, ver ou mouthe verte & venimeuse. ITAL. Cantarella verde & lucida come oro, che si pase suoi rovistici. GERM. Ein baumwurm/ grün und goldgärb. HISP. Abadejo, animal pequeno ponçoso. ANGL. A green worme venimeuse and shynning likgold. } Mulca viridis, auri colore superlucens, in summitate ramorum fraxini & olivæ nascens. Cantharides inter venena numerantur, & vi cauicta corpori admotæ vesiculas excitant. Ovid.
Cantharidum succos, dante parente, bibat.
 Plin. lib. 29. cap. 4. In cantharidibus magna quaestio: quoniam ipsæ venena sunt potæ, vesicæ cum cruciatu præcipuo. Cic. ad Pærum lib. 9. Caius accusante L. Crasso cantharidas sumplisse dicitur. Cantharidum purgatarum (nam certæ partes, ut caput, eximuntur, ut docet Dioscorides) meminit Celsus lib. 5. c. de papulis. ¶ Cantharis etiam à quibusdam appellatur herba, quæ κανθάρος Dioscor. Latinis Fumaria, & Officinis Fumus terra dicitur.
 Cantharolethros, κανθαρολέθρος, locus Thracie exiguus, à canthari exitio dictus, quod ibi ex omni animalium genere solus necetur cantharus.
 Cantharus, κανθάρος, Poculum quod Baccho tribuitur, sicut Scyphus Herculi: à cantharo, navigii genere. { ANGL. A jugor great pot to drinke in. } Datur cantharus, bibi. Plaut. sc. 1. a. 5. Cantharo multum date. Item Asin. sc. 2. a. 5. Melior bellator cantharo. Idem Men. sc. 2. a. 1. & Pseud. sc. 4. a. 4. & sc. 1. a. 5. & Mostell. sc. 4. a. 1. Plin. lib. 33. cap. 11. C. Marius post victoriam Cimbricam cantharis potasse, Liberi patris exemplo traditur. Virg. Eclog. 6.
Et gravis attrita pendebat cantharus anfa.
 Nonius cap. 1. 5.
 Ulpianus scribit Cantharus esse, per quos aquæ saliunt. ¶ Et Cantharus piscis nomen est apud Plin. lib. 32. c. 11; Colum. lib. 8: Nam & halecula modò capta, & cantharus, exiguusque gobio. ¶ Ovidius;
*Cantharus ingratus succo, tum concolor illi
Orpheus, &c.*
 ¶ Est item Cantharus Græcis, quem Latini Scarabæum vocant, ex genere insectorum, qui circa animalium figuram ferè versatur, pilulas ex eo conficiens, aversisque pedibus volutans. De hoc multa Plia. lib. 11. cap. 28. & Aristophanes in *Cantharo*. Vide Cælium lib. 8. cap. 5. ¶ Αἰγαῖος cantharus, Αἴγαιος κανθάρος, de magnis & fœdis. Ar stroph. ¶ Cantharus pilulam. Adagium est in eos qui castigati sapientis, nihil proficiunt: sed quod pertinaciter semel attipuerunt, pertinacijs fovent. Quod enim est animali ingenitum, nulla proutum arte viceris. Ductum adagium à pilularum, id est orbicularium sterorum illa volutatione, quæ est cantharis admodum familiaris. Cælius lib. 8. cap. 5. ¶ Est item Cautharus, caeleste signum in Aquario, ex tribus constans stellis. ¶ Cantharus item Comicus Atheniensis fuit, cuius scripta memorantur à Suida.
 Canthele, κανθήλη, urbs Libophaenicum. Steph.
 Canthelia, κανθηλία, urbs juxta Carthaginem.
 Canthelius, genus est vasis. L. gr. b.
 Cantherius, ut author est Varro, mons in Sabinis.
 Canthérium, κανθέριον, vehiculi genus, de quo Senec. epist. 87. M. Cato Censorius cantherio vehebatur Æthiopico.
 CANTHERIUS, { κανθέριον. GALL. Chantier ou chevron. ITAL. Canhiero. GERM. Ein gehel der räben. HISP. Percha de la parra. ANGL. A rayle or barre, a king of instrument in a vinearde. } Genus jugi in vinaria, de quo Colum. lib. 4. cap. 12. Itaque aut veteres, ne novæ radicem agane, arundines binas singulis vitibus applicabimus: aut si regionis conditio permittit, vetera deponemus hastilia, quibus annexuntur singulæ transversæ perticæ in inain partem ortainis: quod genus jugi Cantherium vocant rustici. ¶ Cantherius equus, { ιππότηρις, ιπελεύς. GALL. Cheval chassé, hongre. ITAL. Cavallo castrato. GERM. Ein roß dem verschritten ist ein münch. HISP. Caballo castrado. ANGL. A geldin, or gelded horse. } Cui testes amputati sunt, ut fiat mansuetior. Festus verb. Cantherius: ubi ait hoc distare ab equo, quod majalis à verre, caput à gallo, verrex ab ariete: est enim equus cui testiculi amputantur.
 Cantherio vehebatur Cato. Seneca epist. 88. mox caballo. Varr. cap. 7. lib. 2. de R.R. Et id quod semine carent, ij Cantherii appellantur: distat ab equo, sicut caput à gallo. ¶ Cantherii item dicuntur qui subjici solent à fabris materiaris, dum moles arborum secant: vulgus Caballos vocat. ¶ Item Cantherii tigna dicuntur. Vitruv. lib. 5. Et cantherii prominentes ad extreham fugrandinationem. Supra cantherios templi. ¶ Item Cantherius, ut author est Varro, mons est in Sabinis.
 CANTHERIOLUS, diminutivum, pro parvo pedamento. { κανθηλίον, κανθηλίος. ANGL. A little rayle or barre. } Colum. lib. 11. cap. 3. Deinde quum fecerint caulem, humilioribus quasi cantheriolis interpositis, rigorem stylorum conservato, &c. ¶ Apud eundem Columeliam sunt in cepinis, id est, ceperum locis, munimenta quadam ceperum, ne thalli eorum à ventis prosternantur. Sicut in rapinis etiam cantherii, quum operiuntur rapæ, ut à priuatis semina defendantur. Cælius lib. 8. cap. 4.
 Cantherinus, a, um, adjæct. Plaut. in Men. sc. 4. a. 2. Certè hyc mulier cantherino ritu astans somniat. Solent enim equi somniare, authore Plin. lib. 10. cap. ult. Cantherinum hordeum. Colum. lib. 2. cap. 9. Proximus est his frumenti usus hordei, quod rustici hexasticum,

quidam etiam cantherinum appellant. ¶ Cantherinum lopathum, Latini Runicem appellant. Plin. lib. 20. cap. 21. CANTHERIATUS, a, um. Col. lib. 5. Quæ pedaminibus adnixæ singulis jugis imponuntur, eas rostici cantheriatas appellant. CANTHUS, i, { ρων̄ κανθάρος. GALL. Le fer du tour d'une roue, les bandes d'une roue. ITAL. Il ferramento che va intorno à una ruota. GERM. Ein eysin schinen der rädern. HISP. Cincho de la rueda de carreta. ANGL. The strake of a cart, the iron wherewith, the cart wheelos ar bounde. } Vide Quintil. cap. 9. lib. 1. Ferrum quo rotæ extremitates vinciuntur. Perthus, Vertentem se se frustre sectabere canthum. ¶ Canthos etiam Græci angulos oculorum vocant. CANTHUS, Abantis filius fuit, qui ab iis, qui Argonautica scripserunt, numeratur inter Argonautas. Cantia, Regio ubi civitas est Cantuaria. CANTICIBS, καντικοῖς. Ptol. lib. 2. cap. 11. Urbs est Germania ad Albinum fluvium, quæ vulgo Hamburga dicitur. CANTIES, καντικαὶ in marginis, L. gr. b. Canticum, Cantilena, Cantio, Cantito: vide *Cano*. CANTITAS, καντίτης. Sic vet. Lex. Græcol. scribit, pro Quantitas. CANTUM, καντός, vulgo Kent, apud Ptol. lib. 3. c. 3. Britannia est promontorium, à quo regio ipsa Cantia dicta est, & civitas Cantuaria, vulgo Canturberi. Canto, Cantus, vide *Cano*. Cantuaria, Anglie urbs. Cantulla, ornamentum fuit aureum, vel argenteum, quod in basilicis dicabatur. CANTURIO. Legitur apud Fest. in Dagnades. Ibi quidam pra Canturien-do, substituunt Cantitando. Sed Canturio probum verbum est: nam & Gloss. Philox. habet Canturit. φαντάζει. C. CANULEIUS, Tribunus plebis, rogationes duas tulit, ut connubia plebis cum patribus essent communia, & ut alter Consul de plebe crearetur. Orationem ejus adversus Consules vide apud Livium lib. 4. CĀNVS, a, um, cui canent, sive albent capilli præ senectute. { צָנָבֶן. GALL. Chenus, grison, qui a les cheveux blancs. ITAL. Canuto, bianco. GERM. Grau oder weiß von alter. HISP. Blanco ó caño de cabellos. ANGL. Hoare, grayfor age. } Plaut. in Asin. sc. 2. a. 5. Cino capite te cuculum uxor ex listris domum rapit. Idem in Bacch. Cino capite, atque alba barba. ¶ Transfertur & ad alia: ut, Cani montes, albi ex nive. — canas alveus hanris aquas. Ovid 3. Fast. — canas producit aristas. Idem Eleg. 6. lib. 4. Trist. Cana fides. Virg. 1. Æneid. Cana fides & Vesta. Ubi Nonius, Canam fidem, veterem, & antiquam interpretatur. ¶ Cana veritas. Vatro in Eud. Et ecce de improbo accidit cana veritas, Atticæ philosophiæ alumna. CĀN, orum, substantivæ, pluraliter tantum. { צְנָבָה. מִצְנָבָה. GALL. Blancs cheveux, grisons, chenus. ITAL. I capelli canuti. GERM. Graue haar. HISP. Las ranas de la cabeza. ANGL. Gray or whyte heares. } Capilli albi in capitibus senum. Cic. de senect. Non cani, non rugæ repente autoritate afferre possunt. Cana fides, antiqua senectus. Ibidem Sidonius,
*I nunc, & veteris profer praetoria Tulli;
Ætas cana patrum, quod pulchro hortamine mendax
Oculi resug i nutantia fædera Meti.*
 Vide me in sextum Æneidos, i. Cerda. CĀNCO, es, ui, propriæ de capillis dicitur in senibus, quum albescunt. { צְנָבָה. מִצְנָבָה. GALL. Griser, grisonner, devenir chenu & blanc. ITAL. Venir canuto. GERM. Grau werden. HISP. Encanecer. ANGL. To have gray heares. } Per translationem de aliis rebus quæ capillorum canitiem imitantur. Canent herbæ, hoc est, albæ sunt, matutino rorè asperæ. Virg. 3. Georg.
*Luciferi primo quum sydere frigida rura
Campanus dum manu novum dum gramina canent.*
 Idem 2. Georg.
*& glauca canentia fronde salicta (ubi)
Cannerint herbarore recente quater.*
 Ovid. 3. Fast. & Eleg. lib. 5. Trist.
 CĀNESCO, is. Canus fio: & propè de senibus dicitur, quum capilli eorum in albedinem vergunt. { צְנָבָה. מִצְנָבָה. GALL. Blanchisse de cheveux, blanche vieillesse, quand l'homme est chenu & gris. ITAL. Bianchezza, canezza. GERM. Graue oder weisse. HISP. Canas de los cabellos. ANGL. Whitenesse of heare for age. Plin. Et ipsa jam canicie venerabilis. Idem lib. 11. cap. 37. Canities homini tantum & equis.
*Iam mibi canities pulsis melioribus annis
Venerat.*
 Ovid. Eleg. ult. lib. 4. Trist. Plaut. Stultus est adversus ætatem & capitis canitudinem. Vatro Aborigineum, Sed neque vetulus cantherinus, quam novellus, melior: nec canitudini comes virtus. Canum, vetus, antiquum. Vatro. Canifer, vel Caniger, senex. CĀNUSLUM, κανυσλον, Apulia oppidum ad Aufidum fluvium, landatissimæ lanæ ferax, quæ Canusina dicitur, cujus color rutilus. Vulgo Canessa.
 CānūsInātūs

Cānūsīnātūs, dicitur qui est induitus Canusina veste. Suet. in Ner.

cap. 30. Matt. lib. 9.

Vt canusinatus nostro Syrus assere sudes.

Canusinæ, fuscæ vestes, Epi. r. 127. lib. 14. rufæ, Epigr. 129. lib. 14.

Canytis, κανύτις, urbs Syrorum magna. Steph.

Capa, vestis strigula genus. ||

Capa γένος, urbs Hellel ponti, Steph.

Cāpāctas, vide Capio.

|| Capana, vilis caſa, vel domus palea cooperta. ||

Cāpāneūs, per tres syllabas, καπανεός, Argivus fuit, qui unā cum Polynice ad bellum Thebanum profectus, quum scalas muris admovere vellit, à Thebanis lapidibus fuit obrutus. Hinc factus est locus fabulæ, Capaneum, quum deorum contemptor esset, à Jove fulmine esse percussum. Veget. lib. 4. de re militari, Qui scaliss (inquit) in obsidione urbium utuncur, frequenter periculum sustinent, exemplo Capanei, à quo primū scalarum oppugnatio perhibetur inventa: qui tanta mole lapidum fuit obrutus à Thebanis, ut fulminibus dicatur extinctus. Unde Ovid. lib. 4. Trist.

Quum cecidit Capaneus subito temerarius iſtu.

Cāpāneūs, a, um, adjectivum tetrasyllabum, καπανεός: ut, Capanea pinus, apud Statium 8. Theb.

— Capaneaque pintes

Iam procul Aonius volet agnoscenda catervis.

Cāpāneūs, a, um, aliud adjet. Statius 12. Thebaid.

— anfa ante alias Capanea conjunx.

|| Capapellis, capa cum pelle. Dict. vct. ||

Capara, urbs est Hispanie, in tractu Lusitanie, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 5.

Capastite, à Plin. lib. 5. cap. 9. numeratur inter Ægypti præfecturas, quas vocant Nomos.

Capax, vide Capio.

Cāpēdo, inis, vas in sacris usitatum, à capiendo dictum. { διά jām. δύρυξις. GALL. Un grand vaisseau, qui n'estoit de grand valeur, & servoit aux sacrifices. ITAL. Vaso da sacrifici. GERM. Ein gross wert geschirr. HISP. Vaso para sacrificar. ANGL. A great vessel of great value that serveth in sacrifices. } Plin. lib. 37. cap. 2. Sed Nero, ut par erat, princeps vicit omnes, quadrigenitis scettiorum milibus capedinem uam parando. Cic. in Paradox. Minusne gratas diis immortalibus capedines ac fictiles urnulas fuisse, quam delicas aliorum pateras arbitramur?

Cāpēdūncūlā, diminutivum. καπηδονός ονταίς. Cic. de nat. deor. lib. 3. Docebo meliora me didicisse de colendis diis immortalibus jure pontificio, & more majorum capedunculis, quas Numā nobis reliquit.

Cāpēllā, vide Caper.

Cāpēnā, Oppidum vicinum Romæ, juxta fontem Ægeria. ¶ Capena porta Romæ, à Capena urbe, quam Italus rex ædificavit, ut inquit Solinus. Hæc etiam porta Appia dicta est, per quam Capuam itur: ut Frontinus lib. de Aqueduct. ¶ Dicta est & triumphalis, quod triumphantess pet eam potissimum in urbem inveni soleant. Hodie portam D. Sebastiani vocant.

Cāpēnās, atis. Fluvius qui Feroniam præterlabitur. Silius lib. 13.

Cāpēr, pri, mas castratus in genere captino. { יְהֵזֶר, צָפְרִיר, צָפְרִיר. GALL. Un bone chastré. ITAL. Caprone. GERM. Ein heilbock. HISP. El cabron o chibro castrado. ANGL. A male goat gelded. } Mart.

Dum jugulas hircum, factus es ipse caper.

Nam Virg. impropriè Captum pro hirco posuit, quum dixit,

Vir gregis ipse caper:

sicut etiam impropriè brutum animal Virum appellavit. ¶ Dicitur Caper, sive Capra, à carpensis virgultis: rodit enim omne virgulum, & in primis vites, propter quod Baccho immolati caper solebat. Cāprā, quasi carpa, quod virgulta carpatur, vel quod capet aspera, vel à crurum crepitu. Unde & Crepas eas antiqui vocabant. { יְהֵזֶר. αἴγα. GALL. Chevre. ITAL. Capra. GERM. Ein geiß. HISP. Cabra. ANGL. A she-goate. } Pallad. de re rust. lib. 2. cap. 3. Studiosè enim de agrestibus fruticibus pascuntur, atque in lucis virgulta carpunt: itaque à carpendo Capra nominatae. Capra commixta, apud Plaut. in Mostell. id est, quæ initur, & tunc hircum olet. ¶ Matri ut capra dicitur, τὸ μαρτέριον τὸ αἴγα καλεῖται. In puris dictum videtur, quorum pater incertus est, & que gratia à matre denominantur. Dictum ab hedis, qui in caprilibus à matre dignoscuntur: nam à patribus haud quaquam possit. Potest & in jocum verti proverbium, veluti si quis per lusum neget se patrem agnoscere, matrem scire, τὸ μαρτέριον τὸ αἴγα καλεῖται: id est, Matri velut capra vocor. ¶ Capra ad festum, αἴγα τὸν τραχήλων. Dici solitum ubi quis ini tempore ad negotium aliquod accederet: aut ubi quis comodi in suam perniciem offerte. Nam in festis, maximè Bacchi, capram immolabant. Refertur à Plutarcho. Liberæ caprae ab aratro, ἐλεφάντης αἴγας ἀράτρων. Hemisticium est heroici carminis proverbiale, dictum olim ab iis qui se ab onere quopiam, aut molestia liberatos gloriarentur. ¶ Est etiam Capra signum celeste, quæ (ut poëtis placet) Amaltheæ capra fuit, cuius lacte educatus est Jupiter: quare postea retum potitus, inter astra eam collocavit. Col. lib. 11. cap. 2. Decimo Calend. Ianv. Capra occidit manæ, tempestatem significat. ¶ Capram celestem orientem conspererunt, αἴγα τὸν τραχήλων ἀντίκαντον. Hoc dici solitum in eos, quibus omnia feliciter, èque animi sententia succederent, propterea quod antiquitus opinione vulgi comprobatum est, qui capram illam Jovis altricem, & ob id in syderum relatam numerum, conspexissent, quicquid votis conciperent, ejus compotes futuros.

Cāpēllā, diminutivum à capra. { καρπέτα. GALL. Chevrette, petite chevre. ITAL. Capretta. GERM. Ein geisslin/ ein ginlin. HISP. Cabra pequeña. ANGL. A young goat. } Colum. lib. 7. cap. 6. Annicula, vel bimæ capella (nam utraque ætas partum edit) submitti hædum non oportet. Virg. Eclog. 3.

Tityre pascentes à flumine rejice capellas.

¶ Est etiam stella. Plin. lib. 18. cap. 31. Quinto Idus Septembrii Calepini Pays I.

Cæsari capella oritur vesperi.

¶ Capellanus, qui capellæ præst, etiam Græcis καπελλάς. ||

Capis: vide infra.

Capratiūs, cultus, exercitörque capratum. { αἴγαλος, αἴγριος. GALL. Gardeur de chevres, chevrier. ITAL. Capraio. GERM. Ein grishirt. HISP. Cabrerizo que guarda cabras. ANGL. A keeper or feeder of goats. } Varro 2. de re rustica, cap. 3. Is enim quum in suburbano haberet agrum jugerum mille, & à capratio quodam, qui adduxit capellas ad urbem, denarios sibi in dies singulos dare audisset, &c. Columel. lib. 3. cap. 10. ¶ Caprarius in auctu, αἴγαλος εἰς καπελλάς. In hominem infatiae, aut etiam intempestivæ libidinis dictitatur. Nam his hōris caprarii, dum seductis gregibus in umbra latitant, lascivite soliti scribuntur. Authores Zenodotus, & Suidas.

Capræ, { צָפְרִיר tsebīr ih. δρόκος, δρόκος οὐρανοῦ, id est, à videndo. GALL. Chevre sauvage. ITAL. Capra salvatica. GERM. Ein reh/ ein rehbock. HISP. Cabra montes. ANGL. A wilde goat. } Animal sylvestre, non solum videns, seu perspiciens acerrime, sed & aliis visum præbens. Afferunt enim medici huic animali intra viscera humorem quandam incisæ, qui caliginem depellat oculorum, & obtusiores quoque visus excavat. Meminit Martialis in distichus:

Pendentem summa capream de rupe videbis,

Casuram speras, decipit illa canes.

¶ Nonæ capratina, à caprificio sacrificio nuncupata, de quo Macrob. 1. Saturnal. cap. 11. Vel à morte Romuli, quod eo die exentes Romani apud paludem Capreæ sacrificarent, ut tradit. Plutarch. in Romulo. Unde dicitur ad capream paludem raptus Romulus: Ovid. 2. Fast.

Est locus, Antiqui Capreæ dixerunt paludem:

Fortè tuis illuc Romule jura dabas:

Sol fugit & remouent subeuntia nubila cælum,

Et gravis effusis decidit imber aquis:

Hinc tonat, hinc missis abrum pitur ignibus ether,

Fit fuga, Rex patriis Astra perebat equis.

Caprearum genera vide apud Plin. ¶ Est & Caprea vitis, dicta (ut inquit Varto) quod pariat capreolum. Ne caprea contra leonem, παντες λιοντας δρόκος, hoc est, ne longè inferior cum potentiore de certes. Diogen. & Suidas. Capreæ prius jungentur lupis: de re dicitur incredibili. Horat. 1. Carm. Ode 33.

— prius Apulis.

Ingentur caprea lupis,

Quam turpi Pholoē peccet adultero.

Caprōlus, i, diminutivum à Capreus { צָפְרִיר. δρόκος. GALL. Petit chevreul sauvage. ITAL. Capreolo. GERM. Ein rehbocklin/ ein steinbocklin. HISP. El hijo de la cabra montes. ANGL. A little wild kid or roe, a roebucke. } Virg. Eclog. 2.

Prætere a duo, nec tutu mihi valle reperti.

Capreoli: sparsis etiam nunc pellibus albo.

¶ Sunt etiam Capreoli, claviculi intorti in vitibus, & veluti quidam cincinni in tenuioribus pampinis apparentes, quibus vitis, veluti manibus quibusdam adminicula complectitur. { αἴγαλος καπελλάς. GALL. Les petits ténons de vignes, de quoy elles se tiennent, lient & entourent entour quelque chose pour s'aider à monter plus haut. ITAL. I vicini cioè tralci con che le viti se legano a i pali & intrar. GERM. Die gabln so an den weynräben roachsen. HISP. Careilos o tijeretas de la vid. ANGL. The tenders of a vine where whic hit taketh holde or wimeth about some thing. } ¶ Prætere a Capreolus, instrumentum rusticum est bicorne. { GALL. Instrument de fer, qui a deux cornes, pour mouvoir & rompre la terre. ITAL. Instrumento à modo d'una zappa con doi denti de cavar à piedi delle viti. GERM. Ein Kast. HISP. Agada de dos dientes para cavar. ANGL. An instrument of iron serving a viner to digge with and hath two forkes. } Colum. lib. 11. cap. 3. Vere deinde prius quam cœperit germinate, capreolis (quod genus bicornis ferramenti est) terra commoveatur. Capreoli, οὐσίων των, tigilla sunt apud Vitruv. in descript. catapulta, fastigata, & in columellam suis capitibus nitentia, cāmque hinc inde firmantia ne nutet, aut vacillet. ¶ Capreolus, etiam dictio tectonica. Cæsar 2. bel. xiv. duæ primū trabes in solo æquè longæ, distantes inter se pedes 1111. collocantur, inque eis columnellæ pedum in altitudinem v. defiguntur: has inter se capreolis molli fastigio conjungunt.

Caprigenus, a, um, quod est ex capratum genere. { αἴγριος. GALL. Qui est du genre des chevres. ITAL. Di specie di capra. GERM. Don dem geschlecht der geissen. HISP. Cosa de linaje de cabras. ANGL. That is of the kind of goats. } Plaut. in Epid. Caprigenum hominum non placet mihi, neque pantherinum genus. Cic. ap. Priscian. lib. 6.

Caprigeni petoris custos è gurgite vasto.

Caprile, Stabulum capratum. Locus ubi capreæ servantur. { αἴγα. GALL. Le lieu ou estable où les chevres logent, parc à chevres. ITAL. Caprile. GERM. Ein geissstall. HISP. Chibital o aprisco de cabras. ANGL. A goat stable. } Plin. lib. 28. cap. 10. Atque in totum difficilis se recolligentes à serpentium iectu, in caprilibus optimè convalescant. Item Varro lib. 2. cap. 3.

Caprilia, ager qui vulgo, Ad capreæ paludes dici solet.

Caprili, adject. ut Caprili cala, apud Eutrop. lib. 5. de bel. civil.

Caprimulgus, dicitur qui capras mulget. { αἴγριος, αἴγριος. GALL. Tette-chevre. ITAL. Quello che molge capre. GERM. Ein geissmelker. HISP. Ordeñador è chupador de las cabras. ANGL. That milketh goats. } Catul. Suffepus unus caprimulgus; aut folsor rursus videtur. ¶ Caprimulgi, Aves sunt mulieræ aspectu, aliquanto grandiores, fures nocturni, interdiu non videntur, nec ipsæ vident: intrant pastorum stabula, capratumque uberibus propter suatum lactis advolant, qua injuria emoriuntur ubera. Hos Aristoteles à caprarum mammis, αἴγρια vocat. Plin. lib. 10. cap. 40.

Caprinus, a, um, quod ad capram pertinet. { αἴγα. GALL. De chevre, des appartenances de chevre. ITAL. Caprigno, di capra. GERM.

R. GERM.

GERM. Geissin. HISP. Cosa de cabras. ANGL. Of goats, or belonging to goats. { ut Caprinus grec, Liv. 1. bell. Pun. Caprina pellis, Cic. 1. de nat. deor.

Caper, Strab. lib. 12. flavius est, qui Laodiceam Cariæ urbem cum Lyco & Asopo alluit. Plinio Caprus dicitur.

Capripes, capripedis, aiyates, aiyopas, qui pedes caprinos habet. Propert. lib. 3. Eleg. 17.

Capripedes talamo Panes hiante canent.

Capricornus, || & Caprificus, vide suo loco. ||

Capero, as, Frontem rugis contraho, & asperitatem vultus ostendo.

{ τηνος chahah, υδρη kanat. ουσιαν την οδη. GALL. Rider, reffrongner. ITAL. Crestar la fronte. GERM. Die stirnen rumpfen / saun und scheuensch schen. HISP. Rugar la frente. ANGL. To mak wrinkles on the forehead or browe, to frowre, to lowre. } Quod à crispis caprorum frontibus, vel à cornuum caprinorum similitudine tractum est, inquit Festus. Unde & Caperatum, rugosum dicitur, ουσιαν οδη. Plautus, Quid illud est, quod illi caperat frons severitudine? Varro Eumenidibus, Quid mihi caperata tuam frontem Strobile omittis.

Capseo, vide Capio.

Capetus, Albæ rex fuit, Capyos filius, & Tyberini pater.

Caphateus, trisyllabum, καφάτευς, Eubœæ mons altissimus, versus Helleponum, ad quem Græcorum classis à Troia rediens Nauplii dolo magna ex parte allisa, naufragium fecit. Nam quum ab Ulyssse Palamedes ejus filius prodigionis falso accusatus, iniquo Græcorum judicio esset interemptus, Nauplius ut injustam filii necem ulciscetur, obscura nocte redecuntibus Græcis ex Caphareo promontorio ignem ostendit: unde illi portum arbitrantes, impegerunt in scopulos.

Caphareus, a, um, trisyllabum, Saxa Capharea. Propert. lib. 3.

Saxa triumphales fregere Capharea puppes.

Naufragia quum vasto Gracia tracta solo est.

Capharnaum, seu potius Capernaum, καφαρναον, totius Galilææ metropolis fuit, multis Christi Servatoris miraculis nobilitata.

Capheris, inter desertas insulas, quæ inter Chersonesum & Samotracem sunt, numeratur à Plin. lib. 4. cap. 12.

Caphura, καφύη, Aëtio, & Actuario, Indiæ arbor est tantæ magnitudinis, ut sub singulis hominum centuriæ possint quiescere. Nascitur in montibus mari vicinis, materie levi, & ferulacea: gummique exsudat ejusdem nominis, quod à recentioribus unguentis admisetur: ejus longè maximus est proventus, quum cœlum fulgetris coruscatur. Officinæ Camphoram appellant.

|| Caphuraleum, camphoræ oleum. L. gr. b. ||

Caphya, καφύη, urbs Arcadiæ, à Capy patic Anchysis, vel à Cepheo. Gentile καφυός, Caphyates. Steph.

|| Capielarius, custos carceris. L. gr. b. ||

Capidulum, genus vestimenti (inquit Festus) quo caput tegebatur.

|| Capillago. Tertull. lib. de anima, In viventibus etiam pro cerebri ubertate vel affluit capillago, vel deserit: id est, capillitium.

Capillamentum, est capillorum congeries. Item aliquid ex capillis factum, τεχνητον, ut est καπιλιτον ημεν, καπιλιτον, quod Tertullianus vocat sutile & textile capillamentum.

Capillatam, vel capillarem arborem dicebant, in qua capillum tonsum suspendebant. Fest.

|| Capillatura, id est implicatio capillorum. Capillaturæ structor Tertulliano est Cinisto.

CAPILLOS, quasi capitum pilus. { τηνος schehar. ημεν. GALL. Cheveux ou perruque, poil. ITAL. Capillo. GERM. Haupthaar. HISP. Cabello de la cabeza. ANGL. The heare, of the head, the bush. } Capillū reponere & unguis polire. Quintil. Componere capillum. Plaut. sc. 3. a. 1.

nec scinde capillos:

Ovid. Eleg. 3. lib. 3. Trist. Cic. in Pisonem, Erant illi compiti capilli, & madentes cincinnorum fimbriae. Quamvis & pro omni pilo sumatur, θηλη, Plin. lib. 7. cap. 2. Ossibus humanorum capitum bibere, cunctib[us]que cum capillo pro mantilibus ante pectora uti. Gellius e. 1. lib. 12. capillum pro hædino pilo posuit, quum ait: Num si ovium lacte hædi, aut caprarum agni alerentur, constat fermè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem. Capillorum affectus novem sunt, scilicet: Contorsio, decoloratio, quassatio, fractio, nutrimenti penuria, ατροφία, canities, alopecia, fluxio. Contorsio, in extremitate est capillorum habitus, & connexio indivisibilis, adeo ut non possint augescere crines. Conquassatio autem hæc est, inæqualis crinum dissidentia, quæ sit forcipibus combinatis, aut tonsis non dissimilis. Atrophia, id est, nutrimenti indigentia, & vehemens ex defectu gracilitas: propter quam non possunt crines crescere: ξηρασία autem est quum lanuginosa est crinum superficies, similis his, qui sunt pulvere discissi & dissoluti. Desluxio capillorum est incidentia, sequens plerunque deficientes, aut qui ex morbo longo convalescent. Canities est mutatio crinum in alborem ante matrum ætatis tempus. Alopecia, mutatio crinum est in candorem, quum crines veteres radicibus excidunt. Ophiasis est mutatio coloris, similis suprà dictis, at multò densior, etiam tuum quum tortuosi sunt, & caput dividitur.

Capillaceis, adjectivum. { τεχνητον. GALL. De cheveux, delié & menu comme cheveux. ITAL. Di capillo, sottile come capelli. GERM. Zart und klein wie haar. HISP. Cosa de cabellos. ANGL. Of heare, made small like heare. } Plin. lib. 12. cap. 25. Balsamum tenui & capillacea coma, quod vocant entheriston.

CAPILLO, as, arc, est capillos facere. { τεχνητον. GALL. Faire avoir cheveux, produire cheveux. ITAL. Mettersi capelli. GERM. Ha machen. HISP. Hacer cabellos. ANGL. To cause, to have heare. } Plin. lib. 37. cap. 11. Polychrix in viridi capillatur, sed desfluvia comarum facere dicitur.

Capillatus, a, um, qui crines longiores habet. { בְּרִיאַתְּ שְׁמִינִי. τεχνητον. GALL. Chevelu, qui porte longs cheveux, qui a grosse perruque. ITAL. Capigliato, di longhi capelli. GERM. Harechtig, der vil oder lang haar hat. HISP. Cosa de luengos cabellos. ANGL. Hearie, long heared. } Cic. de leg. agr. Non minus benè nummatus, quam benè capillatus.

Capillamenta, dicuntur ipsi capilli. { בְּרִיאַתְּ שְׁמִינִי. τεχνητον. }

τεχνητον. GALL. Chevelure, perruque. ITAL. Crini. GERM. Dihhaar. HISP. Los cabellos. ANGL. The bushes of head heare. { Apul. lib. 2. de Afis. Tanta est capillamenti dignitas, ut quamvis auro, veste, gemmis, omnique cætero mundo exornata mulier incedit, tamen nisi capillum distinxerit, ornata non possit videri. Plin. lib. 21. Herba croci est folio angusto, penè in capillamenti modum. Transfertur quoque ad herbas & arbores. Col. lib. 5. Qui non solùm in eo errabant, quod primi anni capillamenta feminum intecta patiebantur, &c. } Capillamenteum, quod vulgus falsam perruquam vocat. Suet. in Calig. c. 11. Naturam tamen savam atque probrosam nec tunc quidem inhibere poterat, quin & animadversionibus penisque ad supplicium datorum cupidissime interesset, & ganeas atque adulteria capillamento calatus & ueste longa noctibus ambularet. Galericulum alias Latini dicunt, ex Budæo. } Capillamentum in crystallo, rimæ simile, pro eo quod gemmarii fellaturam vocant, accepit Plin. lib. 37. cap. 2. teste eodem Budæo.

Capillare, hujus capillaris, neut. gen. Reticum quo mulieres crines involvunt, { τεχνητον. redhibit. τεχνητον, η περιτη. GALL. Une coiffe. ITAL. Reticella. GERM. Ein haarschäben. HISP. Halvanega, à capillejo de muger. ANGL. A caule to cover the heare as maindes dooe. } Mart. 5. lib. 3.

Non erubescit murice aureo nobis
Dividere mæca pauperis capillare.

¶ Capillaris, & Capillata arbor appellatur, in qua tonsum capillum adolescentes suspendebant, quando deponebant comam, Deo eam facientes. Erat in urbe Roma, teste Festo, arbor antiquissima, quam supra trecentos & septuaginta annos durasse comptum est, quæ Capillata appellabatur, quod Virginum Vestalium capillos ad eam deferre mos erat: cujus arboris meminit & Plin. lib. 16. cap. 44.

¶ Capillatura, implicatio capillorum. Aliis, plicatura capillorum. Capillaturæ structor Tertulliano est cinisto, quod vide. ||

Capillitum, Capillamentum. { τεχνητον. ANGL. The bush of head heare. } Sic enim à Capillo Capillitum dicitur, ut à Famulo famulitum, à Satellite satellitum. } Capillitum flavum. Apul.

¶ Capillus. Isid. lib. 11. cap. 1. Capilli vocati, quasi capitis pili, facti ut decorum præstent, & cerebrum adversus frigus muniant, atque à sole defendant. ||

Capillius Veneris, herba sic dicta, quod delapsos post alopeciam capillos recreat, sive quod capillorum flores coërcet. { άδιαντον. GALL.

Capilli veneris. ITAL. Capel venere. GERM. Maurrauen/ die manennet frauenhaar. HISP. Culantrillo de pozo. ANGL. The heare venus heare. } Plin. Adiantum, polytrichon, & callitrichon appellat.

Capillati, Populi inter Alpinas gentes. Plin. lib. 3. cap. 20. Capillatum plura genera ad confinium Ligustici maris.

Capinna, καπινη, in singul. vel plural. Urbs Tyrrhenica. Gentile Capinnates, possessivum Capinnarius. Steph.

Capiro, is, cepi, captum, significat Accipio, Comprehendo, Prehendo.

{ ηρη λυκαθ, δρη λαχαδη, ληπη λεχιλ. λαμπάδη. GALL. Prendre, contenir, comprendre. ITAL. Pigliare. GERM. Nemmen empfahlen fassen. HISP. Tomar. ANGL. To tak receive, to containe, to hold. } Virg. lib. 3. Georg.

— cape saxa manu, cape robora pastor.

Sed differunt, quia Capere, est cum effectu: Accipere quum quis non sic accipit, ut habeat: ideo, ut Ulpianus scribit in l. aliud est capere 71. ff. de verb. si. n. non videtur quis capere, quod est restituturus. Et capere est sponte, vel non sponte. Accipere tantum sponte. Unde dicimus, Cepi labores, Cepi molestiam, Cepi, vel Suscepit inimicitias, calamitatem, contumeliam, vulnus. Valer. Max. Ut non coactus ensem accipere, sed sua sponte sumere videretur. Habet interdum reciprocum usum: ut idem sit, Cepi voluptatem: &, Cepit me voluptas; Cepisti dolorem, οδην ιωνηφας: Cepit te dolor, οδην ιωνηπη. } Quandoque significat facere. Terent. in Andr. Noa si capiudos mihi sciam inimicos homines omnes. Quandoque delectare, περιτη, inescare, irretire, ex translatione ferarum, venatusque. Horat. 2. Ser.

Te conjux aliena capit, meretricula Davum.

¶ Quandoque propitiari. Lucret. lib. 2.

Nec bene pro meritis capit, nec tangitur ira.

¶ Quandoque decipere. ηλεγα. Virg. 2. Æneid.

— captique dolis, lacrymisque coacti.

¶ Quandoque eligere, αἰρέω. Terent. in Hecyr. Quum illum gnatum cepimus. ¶ Quandoque perpeti, ut apud eundem in Heaut. Dum abs te absim, omnes m' hi labores, quos cepi, suere leves. ¶ Quandoque tenere, κρατεω: ut in Eunicho, Dii boni quid turbæ: xdes nostræ vix capient. Quandoque invadere, occupare, κλεψα. Cic. Navem quandam piratarum præda onustam cepere. Varro, Quid hic venator non capit? Hinc vineti, Captivi dicuntur, quod non sui juris sint, sed in potestatem aliorum redacti, αἰχμάλωτοι. Quoniam autem qui ita capti sunt, non sunt amplius sui juris, sed libertate privati, id est Captos quandoque pro privatis, sive impeditis accipimus. Capere virginem Vestalem (i. eligere.) Gell. cap. 12. lib. 5. Usuram corporis cepit sibi. Plaut. in prolog. Amph. Satrietatem dum capiat pater ejus quam amat. Idem Amph. Ob istuc omen ominator capies, quod te condecer (i. malum accipies.) Capiunt voluptates, capiunt rursus miseras. Ibid. Dabitur lectus, ubi hand somnum capias. Ibid. sc. 2. a. 1. Capere oculis spectaculum. Ovid. Eleg. 2. lib. 4. Vix credo tota auctione capiet quinquages. Plaut. Men. sc. ult. act. 5. Capere detrimentum. Caesar. 3. de bell. civ. Sueton. in Aug. c. 53. Capi & harrere in captione (de sophismate.) Gell. c. 2. lib. 16. pro vincere. Plaut. in Amph. Vide in Capto, as. ¶ Mente capti, amentes, hoc est, qui mentis compotes non sunt. Capti oculis, μηνηραθηται, qui officio oculorum privati sunt. ¶ Aliquando Capti, est amore accendi: unde Capti amantes dicuntur. Lucil. Ne aspectu & forma capiate aliena. Capti, pro Captivi. Plaut. Capt. sc. 4. a. 3. Satis me illi sceleri capti ceperunt dolo: & sc. 2. a. 2. ibid. (Ipse cautor captus est, i. deceptus.) ¶ Item Capere usu, capere possessione, & præcisè capere, sine ulla adjunctione, pro acquirere ponitur à Jureconsultis, l. ei à quo, & l. 23. D. de usurp. & usucap. & alius multis in locis. ¶ Capere verbum, ad effectum

effectum acquisitionis magis refertur, quam accipere. Nam plerunque accepisse dicitur, qui tamen adhuc non acquisivit, *i.e.* naturalis. §. I. D. de prescript. verb. Quamvis etiam capere dicimus eum qui rapit, vel simpliciter auctor, *i.e.* fin. de tutel. Sunt & qui accipere de manu alterius, capere vero propria autoritate intelligunt. Sed haec confundi aliquando, monuit jam ante Alciat. Attamen plus est capere, quam accipere, *i.e.* aliud est capere, de verb. sign. ¶ In summa hoc verbum sua habet significata pro diversitate rerum, cum quibus jungitur: ut, Capere manu, est comprehendere: Capere oculis, videre: Capere auribus, audire: Capere mente, intelligere: Capere consilio, eligere: Capere astu, vel dolis, decipere: Capere cantu, aut voluptate, delectare. Virg. 4. Georg.

Carmine quo capta dum fusis mollia pensa
Devolvunt.

¶ Capere consilium, est deliberare. Cic. Quum autem consilium hoc Princeps cepisset. ¶ Capere rationem, est modum invenire, *i.e.* ratione. Plaut. Rationem cepi, ut & amanti obsequenter, & patrem non offendarem. Idem Pseud. sc. 2. a. 2. ¶ Hujus verbi composita sunt, Accipio, à quo Præaccipio, Concipio, Decipio, Excipio, Incipio, Intercipio, Percipio, Recipio, Suscipio & Usucipio, quæ antepenultimam correptam habent. ¶ Derivata sunt, quæ sequuntur, Auceps, Princeps, Municeps, Particeps.

¶ Capis, idis, est genus sacri vasis apud Livium lib. 10. Etiam Capida, *i.e.* legitur. Vide supra, Capedo.

Capit, capax est fieri. Tertull.

Capit depretari, datur contemni. Idem.

Capitulum, cum caput lavatur. Cerdia. ¶ Dici diem Palmarum, afficit Isid. lib. 6. Etym. cap. 18. ¶

Captus, us, Comprehensio, capacitas, intelligendi facultas. סְנַחֲרִיָּה lekach. κατάνησις. GALL. Capacité & portée. ITAL. Capacità, la potenza a possanza d'alcuno à fare à intendere qualche cosa. GERM. Das ergreiffen des verstandis. HISP. El tomo de algo para hazer à entender alguna cosa. ANGL. Taking, capacity or perceiving. ¶ Cic. lib. 2. Tusc. Græci homines non satis animosi, sed prudentes, ut est captus hominum: quasi diceret, tam prudens, quam capax prudentiae est hominum natura. Apuleius dixit, Supra captum cogitationis, pro eo quod est supra quam quispiam cogitatione capere & complecti possit. ¶ Accipitur item Captus pro forte & conditione. Terentius in Adelph. Præterea (ut c. p. t. est servorum) non malus, hoc est, ut se habet servorum conditio, sicut exponit Donatus.

Captura, a, Actus ipse capiendi feras, aves, aut aliquid ejusmodi. סְנַחֲרִיָּה malkach, πρός mikkach, יְצֵא tsāidh, מְלֹכֶת malchódeh, ἀρχή, ἀνέψιος. GALL. Prince, proye, gain. ITAL. Presaglia. GERM. Ein fahung. HISP. El tomo. ANGL. Catching, taking. ¶ Plin. lib. 19. cap. 1. At pescum & alium capturam. ¶ Interdum præda, quæ capit. Idem lib. 10. cap. 10. Platea nominatur ad volans ad eas quæ in mari sese mergunt, & capita carum moisu corripiens, donec capturam extorqueat. ¶ Accipitur & pro quæstu. Sact. in Calig. c. 40. Ex gerulorum diurnis quæstibus pars octava, ex capturis prostitutarum, quantum quæque uno concubitu mereret.

Captio, ipse actus accipiendi, seu id per quod quis capit. סְנַחֲרִיָּה malchódeh, לְכַד lechedh. κατάνησις. GALL. Prince. ITAL. Aquel atto da pigliar. GERM. Ein sang. HISP. A quella obra de tomar, asechanza. ANGL. Taking. ¶ Cic. de lar. Orat. Quanta esset in verbis captio, cum in ceteris rebus, tum in testamentis, &c. Scio captiones metuis. Senec. epist. 45. (i. ne decipiaris.) Plaut. Asin. sc. 1. a. 4. Captionum (i. Sophismatum) exemplia. Gell. lib. 13. cap. 18. ¶ Captio, deceptio. סְנַחֲרִיָּה mirmáh. δόλος, ανάτη. GALL. Deception, fraude. ITAL. Fraude, inganno. GERM. Ein betrug. HISP. Engaño. ANGL. Deceyving. ¶ Plaut. Epid. Verum si plus dederis, referam: nulla in re captio est. Hanc in contractibus, insidias vero extra eos fieri receptum est, l. i. ff. de minoribus. ¶ Captio item pro captione bonorum, *i.e.* magistratus, ff. de mun. & hon. cum sum. I. Sed pro capture usurpatur, ut indicat Albertus.

Captiuncula, diminutivum. τὸ ἄνυπον. ANGL. A captions ca-vill. ¶ Gell. Quid autem legis istius propagatores in illa captiuncula facient, in qua hæc esse necessum est?

Captiosus, a, um, quod capit, seu decipit, & dolis plenum est. סְנַחֲרִיָּה. GALL. Plein de tromperie, trompeur, amadoñeur. ITAL. Captioso. GERM. Beträglich / vollist vnd betrug. HISP. Engaño con asechanza. ANGL. Toat deceyveth and its gutefull. ¶ Gell. lib. 16. cap. 2. Non esse captiosis questionibus respondendum. Cic. pro Quint. Rose. Quo nihil captiosus, neque indignus dici potest.

Captiosè, adverb. Vastè, callidè, argutè. סְנַחֲרִיָּה, δοκιμώς. GALL. Finement, trompeusement, par finesse & tromperie. ITAL. Ingannavolmente, astutamente. GERM. Beträglich/durch list. HISP. Engañosamente. ANGL. Deceitfuelie. ¶ Cic. 4. Acad. Si me, inquit, ante sustinebo, nec diutiùs captiosè interroganti respondebo.

Captivus, qui in bello captus est, & in hostium potestate detinetur. סְנַחֲרִיָּה schabui. αἰχμαλώτης. GALL. Captif, pris des ennemis. ITAL. Cattivo, prigionero. GERM. Ein gefangner. HISP. Captivo, prisionero. ANGL. Captive, taken in warre, a prisoner. ¶ Cic. 8. Philipp. Diutius servitutem perpessi sumus, quam captivi frugi & diligentes solent. Virg. 9. Æneid.

Præterea is sex genitor letissima matrum
Corpora, captivisque dabit.

Captivæ naves. Cæsar 2. de bel. civ. Captivi stant, non sedent. Plaut. Capt. prol.

Vinculaque captivâ reges service ferentes.

Ovid. Eleg. 2. lib. 4. Trist. Captivus sanguis, pro Captivorum. Virg. 10. Æneid.

Captivisque rogi perfundat sanguine flamas.

Et Æneid. 2.

— captivaque vestis

Conseritur, pro captivorum, & est nota loquutio. Servius. Captivitas, ipsa derentio. סְנַחֲרִיָּה schebi. αἰχμαλωσία. GALL. Captivité, servitude aux ennemis. ITAL. Cattività. GERM. Gefangenheit. HISP. Captividad. ANGL. Captivitie. ¶ Tacitus. Quocunque occulceni. Pars I.

los Romanus intenderet, captivitatem, cladémque, & dita omnia oculis obversari.

Capto, frequentativum à Capio: licet à primitivi significatione non nihil defiscat. סְנַחֲרִיָּה pittah, יְצֵא tsāidh, הַשִּׁגְבָּה hisigh. נְגַנְּסָה, ḡnəsə. GALL. Guetter & tascher à prendre, chercher le moyen d'avoir quelque chose. ITAL. Cercar via & modo da pigliar per inganno. GERM. Mit begin nemmen/einem ding nachstellen. HISP. Sechar para tomar. ANGL. To endeavor, to get or tak. ¶ Idem est, quod blanditiis & illecebris aliquid venor: ut, Hic obsequendo captat auram popularem. Cic. in Pis. Inania sunt ista, mihi crede, delectamenta penè puerorum: captare plausus, vehi per urbem, conspicu velle. Martial.

Capto tuam (pudet heu) sed capto, Maxime, cœnam:

Tu captas alias: jam sumus ergo pares.

¶ Aliquando Captare, est conari decipere, ḡnəsə, aipər. Terent. in Hecyr. Injurium est autem ulcisci adversarios: aut qua via captent te illi, eadem ipsos capi? Martial. lib. 9.

Dum me captares, mittebas munera nobis,

Postquam cepisti, das mihi Ruse nihil.

In custoditum captat ovile lupus.

Ovid. Eleg. 5. lib. 1. Trist. Cur me captas carnifex? (i. tentas num mentiar.) Plaut. in Amph. sc. 1. a. 1. Me captas. Ibid. sc. 3. a. 2. Tu si me impudicitæ captas, non potes capere (i. vincere.) Quid consilii captandum est? Idem Asin. sc. 2. a. 2. ¶ A Capto rursus deducit Captito aliud frequentativum.

Captatio, Venatio. סְנַחֲרִיָּה sig. נְגַנְּסָה, ḡnəsə. GALL. Le soin du guet ou pourchas qu'on fait pour avoir quelque chose. ITAL. Lusin, he, pia cevolezze fatte per haver qualche cosa. GERM. Das laufsten etwas zu überkommen. HISP. Asechanza. ANGL. A diligent going a bout or endeavoring to tak or get. ¶ Plin. in Procam. lib. 14. Postquam ceperit esse captatio in quæstu fertilissimo. ¶ Item ponitur pro nimia verborum exquirendorum diligentia. Cic. in part. Et illam dispu tandi prudentiam concertatio captatioque verborum imitatur.

Captatōr, Venator. סְנַחֲרִיָּה mephattéh, נְגַנְּסָה massig, צִיר tsajáh. ḡnəsə. GALL. Pourchassant & faisant le guet pour avoir quelque chose, amandoñeur. ITAL. Chi lusingha, adulatore per haver qualche cosa. GERM. Ein nachjager eins dings. HISP. Asechador para tomar algo. ANGL. He which a bout to get ontak any thing. ¶ Cic. Captator ille popularis aura. Et pro hæredipeta & inescatore orborum, quibus blanditur ut sibi hæreditas, aut quidvis aliud relinquatur. Ju ven. Sat. 10.

Vsque adeò gravis uxori, natisque, sibique,

Ut captatori moveat fastidia Cocco.

Captatōrīus, a, um. סְנַחֲרִיָּה mephattéh. נְגַנְּסָה. GALL. Frauduleux, deceveur. ITAL. Fraudolente. GERM. Das da gehört zu dem nachstellen einem ding mit betrug. HISP. Engaño. ANGL. Guile full, deceit full. ¶ ut, Captatoræ scripturæ, & captatoriaæ institutiones: id est, adulatoriaæ, ut interpretatur Papinianus in l. captatoria 70. ff. de bared. instit. & Caius in l. captatoria 64. ff. de legat. 1, quæ sicilicet ideo factæ sunt, ut vicissim hæres scribatis, aut saltē legatum consequaris ab eo, quem instituisti. Nam captare, propriè est illecebris, donis, obsequio, & majorum spe aucupari.

Capseo, is, iui, itum, secundum Priscianum, verbum activum. Idem quod capio, sive ad capiendum eo. סְנַחֲרִיָּה lakāh. אִפְּאָמֵן, īpāmén, ḡnəsə. GALL. Prendre, empoigner. ITAL. Capire, pigliare. GERM. Annemmen/ergreissen. HISP. Tomar. ANGL. To tak or receive, to tak in hande. ¶ Salust. lib. 2. hi. Diversa, uti solet, rebus perditis capessit. Liv. lib. 1. Ergo, ut segregaret pugnam, capessit fugam. Similiter Apuleius, Dum simul illi & gratias agerem, & dona capesserem. Virg. posuit pro Exequendum iusicio.

Mibi iussa capessere fas est.

Cic. 1. Offic. Capesse Remp. ḡnəsə. id est, Administrate, gubernare, defendere. Salust. Expercimini aliquando & capessite Remp. ¶ Plaut. in Asin. pro Immitto, recipio. Quam magis te in altum capessis, tam æstus te in portum refert. Idem in Amph. Nunc pergam hera imperium exqui, & me domum capessere. Capessere bellum. Liv. 1. 5. d. 4. Idem Capessisse dixit lib. 10. ab urb. Plaut. Aul. sc. 1. a. 4. Servum decet in herum matura, in se sera capessere. Gell. c. 10. lib. 6. Ad capessendam philosophiam. Cicero. ad attic. lib. 10. Melitam capessamus, i. proficiamur. Capessor, in significatione passiva uititur.

Capax, acis, omn. gen. Quod capit, seu continet, aut continere potest. סְנַחֲרִיָּה cholél, ḡnəsə. סְנַחֲרִיָּה mechil. ḡnəsə. GALL. Capable, contenant. ITAL. Capace. GERM. Fähig/ das etwas fassen oder begreissen mag. HISP. Cosa en que mucho cabe. ANGL. Able or apt to holde, take or receive. ¶ Plin. lib. 10. cap. 33. Hirundines utero capaci. Idem lib. 1. cap. 1. Capax quinde im convivatum triclinium. Cic. in Orat. Tamen non semper implet aures meas, ita sunt avidæ, & capaces, & semper aliquid immensum, infinitumque desiderant.

Iure capax mundus nil Iove majus habet.

Ovid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Capacissimus. Liv. lib. 9. ab urb. Capacissimus homo cibi atque vini.

Capacitas, atis. Spatium capiendi. סְנַחֲרִיָּה ráchāh, כְּרָחָה mercat. ḡnəsə, ḡnəsə. GALL. Capacité, grandeur de lieu où il peut entrer beaucoup de choses. ITAL. Capacità. GERM. Weite/ das etwas fassen mag. HISP. aquella capacidad de caber. ANGL. Capacitie, capacesse or aptenesse in receiving. ¶ Cic. 1. Tusc. Utrum capacitatem aliquam in animo putamus esse, quo tanquam in aliquid vas, ea quæ meminimus, infundantur.

Capio, nis, id est, Captio. Gell. cap. 10. lib. 7. id est, Usucapio, nis, vel pignoris capio, nis. Vide pignoris capio.

Capidulum, vestimentum quo caput tegitur. Fest. vide infrà, Cappa. Capis, dis. Vide Capula, & Capedo.

Capissimæ, Asia populi, Capissimæ urbem habent, quam diruit Cyrus. Hæc Plin. lib. 6. cap. 33.

Capisterium, genus vasis rustici, quod tamen (ut Georg. Merula inquit) scaphisterium melius dicitur, maq̄is. Col. lib. 2. c. 9. Quicquid exte-

tur, capisterio expurgandum erit, & semper quod propter magnitudinem ac pondus in imo subsederit, ad semen reservandum.

Cipistrum, Capistro, as. Vide *Caput*. *Ibid. lib. 20. cap. 16.*

Capitālīā, mons est totius Indiae altissimus. *Plin. lib. 6. cap. 20.*

¶ Capitaneus, qui dignitatem habet, obquam caput aliquorum subjectorum est, quibus praest, sicut caput reliquo corpori. Ita Capitanei regni sunt Duces, Comites, Marchiones: *Capitani urbium*, praefecti eis.

Capitatum æs, quod capi potest. Fest.

Capitatio, est rectigal aliquod impositū capiti singulorum, vel singulis.

¶ Capiteiorum, est capite deorsum pendente, καπνός. Vide *Catomū*.

Capitellum, est Capitolum, quod dicitur in Matutinis, seu Vesperis.

¶ Pro capite libri usurpat Greg. Turonensis.

Capitium. Vide *Caput*.

Capitolycius, composuit historiam Isauricam libris octo. Epitomas Livii & Eutropii in Græcum vertit sermonem. Scriptit & res Lyciae & Pamphyliæ. Volaterr. *lib. 14.*

Captōlīnūs, M. Manlij fuit cognomen, qui urbe à Gallis capta, assūptis mille juvenibus, arcem Capitolinam ab hostium injuria defendit: unde & nomen invenit. Hic quum postea in suspicionem affectati regni venisset, ab ipsa rupe Capitolina, quam servaverat, precipitatus est. ¶ Fuit etiam Historici cognomen, qui Cæsarum vitas conscripsit.

Captōlīnum, καπνότων, alij καπνίτων. Templum erat Jovis in clivo Tarpeio, dictum à capite Toli cajusdam hominis ibi reperto, dum foderent fundamenta. *Arnob. lib. 6. advers. gentes.* Antè enim Tarpeia arx dicebatur, à Virgine Vestali Tarpeia, quæ ibi à Sabinis necata, atque sepulta fuit. Capitolium Capuæ dedicavit Tiberius. *Suet. in Tib. cap. 40.* & in *Calig. cap. 58.* Vide eundem in *Galba cap. 18.* Plutarch. in *Camillo*. Capitolina area. *Suet. in Calig. cap. 34.* Capitolium quater refectum. Plutarch. in *Publ.* & de magnificientia Capitolii, *ibid.* Plaut. *Cure. sc. 2. a. 2.* Locus præberi non potis est in Capitolo iis, qui velint incubare Jovi.

Captātūs, Capitolium, Capitium, Capito, Capitulatum, Capitulatim, Capitulum, vide *Caput*.

Capitularium, liber in quo tributa continentur.

¶ Caplum funis. *Gloss. v. & Papias*: Caplum funis, à capiendo dictum. *Ibid. lib. 20. cap. 16.* Caplum funis à capiendo, quod eo indomita jumenta comprehendantur.

Cāpnīās, καπνίας, gemma est ex Jaspidum generibus, quodam veluti fumo infecta, unde & nomen accepit. *Plin. lib. 37. cap. 9.*

Cāpnōn, vide *Capnos*.

Capnitis, καπνῖτις. Herba est eadem cum fumo terræ. ¶ Est item Capnitis Cadmia species tenuissima, quæ è fornacibus flamma atque flatu egesta, cambris, lateribusque fornacum adhæret. Vide *Plin. lib. 30. cap. 10.*

Capnobatae, καπνοβάται, Myria populi dicti sunt, quasi sumi conseniores, quod tranquillam agant vitam, solis sacrificiis, & deorum cultibus intenti. Vide *Strab. lib. 7.*

Cipnōs, ιψυ βασχάν. καπνός. GALL. Fumée. ITAL. Fumo. GERM. Ein rauch. HISP. Humo. ANGL. Smoke. ¶ Fumus. Hinc. καπνός, dicta sunt ligna secca, quæ sine fumo ardent. Et vinum Capnias, της καπνίας, hoc est, fumosum. ¶ Capnos etiam, sive Capnon, καπνός Dioscoridi, Herba est, quæ & fumus terra vocatur: nascitur in segregate hordeacea. Hæc lachrymas ut fumus provocat. *Plin. lib. 2. c. 7.* & *lib. 25. cap. 13.*

Cāpnōmāntīā, καπνομαρτία, Divinationis genus, quod siebat ex fumi dissectione, qui è thure in atra accenso emanabat. Qui verò hoc auguri genere utebantur, Capnomantes dicti sunt.

Capo, vide *Caput*.

Capote, Asie mons est, ex quo aliqui Euphratem oriti crediderunt. *Plin. lib. 5. cap. 24.*

Cappā, καππά, nomen literæ Græcæ, pro qua Latini utuntur e. Græci (ut Suidas docet) quoniam malum hominem volunt proverbio signare, unum Cappa: quoniam pejorem, duo: quoniam pessimum, tria habere Cappa dixerunt, volentes eum intelligi esse Cretensem, Cilica, Cappadoca, qui singularis fuisse improbitatis existimantur. Vide *Erasmus in proverbio*, *Tria καππα pessima, τρεις καππα κακα.* ¶ Est item cuculio, pilei genus. *Isidorus lib. 19. cap. 31.* Germanis est Kappe, Ital. *cappa*, Gallis & Anglis *cappe*. Non autem tantum est pro capitis tegmine, sed etiam pallio habente annexum cululum: & simpliciter Germanis Kappe aliquando est pallium. Ital. *capo* est caput, ut Saxon. *Kop.* Posterioribus Græcis καπάδοια, sive καπάδια, est cuculio, à *cappa* illo vocabulo quod suprà prius expositum. *Iisdem etiam καππα.* Vide *Gloss. Græcol. Meuri.*

¶ Cappatus, a, um, est cappā indutus.

Cappādōcī, Καππαδοκή. καππαδοκία. Cappadocia. ¶ Pontica regio est, ut scribit Solinus, quæ lœvo latere utrasque Armenias, Comagenemque tangens, dextro plurimis Asie populis circumfusa, ad Tauri juga & Solis ortum attollitur. Euphrates eam ab Armenia majore dividit. Appianus minoris Armeniæ partem, Ptolemaeus verò minorem Armeniae esse scribit. Dicta Cappadocia à Cappadoco amne, antè Leucosyria vocata. ¶ Unde Cappadociæ Leucosyrii. Hinc.

Cappādōx, cis, καππαδόξ, penultima correpta, pro eo, qui est ex Cappadocia. *Lucan. lib. 2.*

Cappadoces mea signa timent.

Perf.

— nec sit præstantior alter

Cappadoces rigida pinguis clausisse catastas.

Cappādōcī, a, um, possessivum. Mart. *lib. 10.* Nec de Cappadocibus eques catastas.

Cappādōcī, a, um, apud Apul.

Cappādōx, leno apud Plaut. in *Cure*.

Cappagum, Hispaniæ oppidum est in Bætica provincia, Gaditani conuentus. *Plin. lib. 3. cap. 1.*

Cappārīs, καππαρίς. GALL. Des capres. ITAL. Cappari. GERM. Kapren. HISP. Alcaparra. ¶ Frutex est firmoris ligii, scuticulus, &

humilis, baccis oleæ, sed minoribus, quibus fatigentibus emicat flos roseus, candidus, odoratusque: qui postquam decidit, glans extuberat oblonga seminis acinosi plena. Nascitur præcipue in partinibus: hoc est, muris veteribus, & spleneticis prodit: seritur quoque in locis siccis, area circum effolta, parietæque ex lapidibus circundato, ne latius evagata, steriles reddat agros. Flos & bacca in ciborum condimentis laudantur, eo quod & appetentiam excitant, & liem laxant, & pituitam per alvum exigant. Colum.

Capparis, & trifolia inula, ferulaque minores.

¶ Dicitur & Cappar. Pallad. Hoc mentha & pastinaca, thymum & origanum, & cappar. Vel Cappari. *Celsus lib. 4. cap. 9.* Multisque modis huic ræti cappari aptum est. Hinc capparim. Varrone apud *Caſtilum lib. 1.*

Cappas, pro marinis equis habet Festus. Sed rectius *Campa* dicuntur. Cāprārīā, insula in mari Tusco, seu Ligustico, capris abundans, quam

Græci Ægilon dicunt. *Plin. lib. 3. cap. 6.* Vulgo *sola de capri*.

Capraſia, apud *Plin. lib. 3. cap. 18.* unum est ex ostiis Padi fluvii.

Capratina No. x. Vide *Caprotina*, & suprà verb. *Capra*, & *Caprea*.

Capreæ, καπρέας καπρέας Stephano, insula ultra Surrentum Campaniæ urbem circiter per octo millia passuum, teste *Plin. lib. 3. cap. 6.* Tiberii arte nobilis, & abundans coturnicum multitudine, que ex Italia volantes, illuc principio autumni capiuntur. De ea *Suet. in Aug. cap. 92.* Describitur ab eodem in *Tib. cap. 40.*

Capria, lacus est apud Strab. in *descriptione Pamphilia*, *lib. 14.*

Capricōnūs, ιαγωνίς. GALL. Capricorne, un si ne au ciel de vingt estoiles. ITAL. Capricorno. GERM. Ein Steinbock. HISP. Un signo del cielo. ANGL. Capricorne, an signe in heaven. } Cœlestis signum, quod Pana fuisse existimat, qui in Ægypto serpentino adventu Typhonis gigantis pertetratus, posteriore partem in effigiem pisces, priorem verò in formam hirci commutavit: cuius ingenium admiratum Jovem, ferunt hanc figuram in cœlum transstulisse. Capricorni sidere natus. *Suet. in Aug. cap. 94.* Alii volunt Capricornum Jovis fuisse collactaneum; Amalthea enim, cui Jupiter nutritus datus erat, quum ipsa lac non haberet, alio cum laete capræ, quæ duos habebat hædos, quos Jupiter una cum matre in cœlum transstulit. Stellam habet in naso unam, in pectore duas, in pede duas, inter scapulas septem, in ventre sex, in cauda duas. *Cic. 2. de nat. deor.*

*Tum gelidum valido de pectore frigus anhelans
Corpo semifero ma, no Capricornus in orbe.*

Cāprīfīcūs, ficus est ex sylvestri in genere, nunquam maturescens, sed quod ipsa non habet, aliis tribuens. *Plut. in Camill. iug. 10.* GALL. Figuer sauva, e. ITAL. Ficacio alvatico. GERM. Ein welder feigenbaum. HISP. Cabrahigo. ANGL. A wil de figge tree. } Gignit enim culices, qui ad ficus alias advolantes, ipsis maturitatem conferunt. Vide *Plin. lib. 15. cap. 19.* Dictam autem volunt Caprificum à carpendo, quod patientes & macerates, atque adeo saxa ipsa sibi obstantis discerpunt. Mart.

Marmora Messala scindit caprificus.

Caprifīcārī, ANGL. To husband or dress a wil de figge trees. Ficuum proprium est, quum culices ex caprifici fructu (quas Grossos appellant) ad ipsas advolantes, lacteum humorum in eis contentum absumunt, easque ad muturitatem perducunt. επαγγελλ. *Plin. lib. 16. cap. 27.* In Cea insula caprifici triseræ sunt. Primo fecit sequens evocatur, sequenti tertius: hoc sici caprifificantur.

Caprifīcārī, nis, ιαγωνίς, στρατηρίς. ANGL. Husbanding or dressing of wil de figge trees. } ut haec manus interpretati sunt quotquot onomastico huic manus sunt admoliti) in arboribus dicitur, quoties illarum cortex cultello finditur, ut commodius prorumpant, & crescant, similitudine caprifici, quæ ruptis moris intumescent exit. Quæ in re quæ longè à veritate aberrant, satis decebunt Plinii verba lib. 16. cap. 15, quæ hic subjecimus. Caprificus (inquit) culices parit: hi fraudati alimento in matre, putri ejus tabe, ad cognatam volant, morsusque ficorum crebro, hoc est, avidiore pastu, aperientes ora earum, atque penetrantes, intus solem primò secum inducunt, cerealesque auras immittunt foribus apertis. Mox lacteum humorum, hoc est, infantiam pomi, absunt: quod fit & sponte. Ideoque ficetis caprificus permittitur ad rationem venti, ut flatus evolantes in ficus ferat. Inde repertum, ut illatæ quoque aliunde, & inter se colligatae, injicerentur sico: quod in macro solo & aquilonio non desideratur, quoniam sponte arescunt loci situ, remisque eadem, quæ culicum opera, causa perficit: necnon ubi multus, quod evenit maximè frequenti via apposita. Namque & pulveri vis siccandi, succinique lactis absorbendi: quæ ratio pulvere, & caprificatione hoc quoque præstat, ne decidant, absunto humore tenero, & cum quadam fragilitate ponderoso. Ex quibus Plinii verbis constat, Caprifificationem nihil aliud esse, quæ rationem quandam perficiendi, ut culices è grossis enati ad ficus advolent, humorēque eam laete consumpto, ad maturitatem casperducant. Id autem solet fieri duobus modis: aut enim circum ficeta ita solebant disponi caprifici, ut ventorum flatu culices è grossis enati ad ficus ferrentur: aut grossi aliunde peritæ, & colligatae, in arborem injiciebantur.

Caprifīcālīs, dies Vulcano facit, quo Attici æstivi mellis vindemias auspicabantur. Vide *Plin. lib. 11. cap. 15.*

¶ Caprifolium, officinalis herba, quæ periclimenon aliter. Lobel. advers. ait quod folia sint extremis flexibus capreolata.

Caprigēnūs, Caprile, Captimulgus, Caprinus, vide *Capra*. Caprīcum, fictum nomen. *Suet. in Tib. cap. 43.*

Caprine, καρπίνη, insula Italæ. Dicuntur & Capriæ. Capriata erat Elephas poëta, καρπίνης, id est, natus in hac insula.

Caprius, viri nomen, de quo Horat. 1. Serm. 4. Sat.

Sulcius acer

Ambulat, & Caprius raukus male, cùmque libellis,

Magnus uterque timor latronibus.

Ubi Acron, Sulcius & Caprius nomina fuerunt delatorū. Alii Actores causarū volunt fuisse. Inde etiam rauci traduntur assiduitate agendi.

Capronæ, arum, Jubæ, seu comæ in fronte devexæ, quasi à capite protinus. Καρπίνης ταμμά. καρπίνης. GALL. Les crins qui pendent au devant

devant du front, le toupet qui pend devant les yeux, comme des chevaux. ITAL. Capelli che sono nella fronte, come delle donne. GERM. Das haar so vornen in die sternen hangt. HISP. Los copetes, cabelles de la frente. ANGL. Women's heare layd out over their forehead called goldy lockes. { Lucil. lib. 7. Satyr. (ut citat Nonius)

Aptari caput, atque comas fluitare capronas
Altus, frontibus immisso, ut mos fuit olim.

Hæc alio nomine dicuntur Antie. Ex Festo, & Nonio.

Caprotinam Junonem veteres dixerunt, quod illi Nonis Caprotinis sub arbore caprifico sacra fierent ab ancillis simul & liberis. Nam post urbem captam, quem sedatus esset Gallicus tumultus, exhausta Repub. finitimi opportunatatem invadendi Romani Imperij au-
cupati, præfecerunt sibi Posthumum Livium Fidenatum Dictato-
rem: qui feciale ad senatum missio postulavit, ut si vellent reliquias
sue urbis non deleri, matres familias & virginis omnes sibi dederentur.
Quumque Patres essent in anticipi deliberatione, ancilla nomi-
ne Philotis, vel (ut alii malunt) Tutela, assuuptis ceteris omnibus
ancillis, matrum familias, virginumque habitu sumpto, nomine do-
minarum ad hostes transiit, prosequenter ceteris ad rei fidem:
Quæ quum à Livio in castris distributa essent, hostes plurimo vino
provocaverunt, diem festam apud se esse simulantes: quibus som-
no obrutis, ex caprificio dato signo hostes trucidati sunt. Memor
itaque populus Romanus accepti ab ancillis beneficij, omnes iussit
manumitti, dotemque eis ex publico assignavit, diemque ipsum
Nonas Caprotinas appellavit, ab illa caprificio, ex qua signum ac-
cepérat, sacrificiumque annum Junoni Caprotinae sub caprificio in-
stituit: cui etiam lac, ex caprificio ad rei memoriam adhibebatur.
Vide Plutarch. in Rom. Capratinae Nonæ vocantur à Plutarcho ibi-
dem, & de iis in Camil.

Caprullon, provincia est prope montem Atho, Pomponio Melæ lib. 1.
Caprunculum, vas fictile, sic dictum quod capax sit. Festus.

Capsa, κάψα, urbs Chalcidæ regionis juxta Pellenem, Thermæ si-
nui vicina. Steph.

Capsa, Cista & repositorium, à Capio, quod res in se reconditas capiat,
vel à κάψῃ, quod est curvo. { יַחְזֵקְאָלָה. קַבְעָה, קַבְעָה. GALL.
Coffre, casse, layette, boite. ITAL. Cassa. GERM. Ein Fast/Fist. HISP.
Caxa ò arca. ANGL. A coffer, or chest. { Cic. de divin. in terr. Mihi quā multis custodibus opus erit, si te semel ad meas capsas
admisero. Clausa capsæ, aliōve lepto animalia. Velleius.

Capsula, diminutivum: a quo Capsella, { καψελλα. ANGL. A basket,
tille or coffer. { Plin. lib. 30. cap. 11. Stellionem inclusum capsulis
subjiciunt capiti. Catull.

Huc una è multis capsula me sequitur.

Gell. cap. 15. lib. 10. Capsula apud lecti fulcrum.

Capsarius, { καψαριος. GALL. Qui porte les cassetins, paniers, ou
coffres. ITAL. Cassiere, chi porta la cassa ò libri. GERM. Ein diener
welcher im bad vmb lohn kleider in den kisten verhüt. HISP. El que lleva
la caxa, ò el libro a la escuela. ANGL. That beareth chestes of cof-
fres. { Qui mercedis gratia servandain balneis vestimenta suscipit,
custos capsarum. Suet. in Ner. c. 36. Constat quosdam cum paedago-
gis & capsariis uno prandio pariter necatos. { Item Capsarii sunt
qui capsas faciunt, l. ult. de iur. immun.

Capsacæ, Vas olearium. { יַחְזֵקְאָלָה. קַבְעָה. GALL. Bou-
teille à huile. ITAL. Boccale da l'olio. GERM. Ein Oelkrug/ oder
kunst ein geschirr in das man òl thut. HISP. Gangilon para tener azeite.
ANGL. A bottle for oyle. { Cyprianus lib. 2. Epist. Fidelia fratris
non deficiet, & capsaces olei non minuetur.

Capsis, Antiqui dicebant, pro eo, quod est, Cape si vis: sicut Sodes,
pro Si audes. Capsit, prehendit, teste Festo. Obsoletum verbum à
Capio, quod est Prehendo. Si occasionem capsit qui siet melior. Plaut.
in Pseudol.

Captitani, populi sunt Zeugitanæ regionis, quæ Africa minor dicitur.
Plin. lib. 5. cap. 4.

Capso, pro cœpero.

Captatio, Captator, Captorius, Captio, Captiuncula, Captiosus,
Captivus, Captivitas, Capto, Caputra, Captus, vide Capio.

|| Captentula, captio. Gloss. Isid. à Capio. ||

Capiä, καψη Stephano. Capua, totius olim Campaniae urbs præstan-
tissima, quam Vulturinus amnis interfluit: à camporum latitudine,
in quibus sita est, ita dicta, ut inquit Livius. Tranquil. à Capo Sam-
nitium duce dictam existimat, ut refert Funger. Alij à falcone, sub
eius aëgirio condita est, qui prisca Tuscorum lingua Capys dice-
batur. Fest. Virg. à Capo Æneæ commilitone, qui eam condidit.
Strabo, quod est XII. urbium caput, hoc est, ipsa duodecima re-
liquis undecim præcesset, dictam existimat. Quidam à capacitate,
quod oīam vitæ fructum capiat. Eustathius etiam ab urbe, cui no-
men Campus esset: vel à Camporum planicie & abundantia, ut Di-
dorus, qui M. Genuio & Agrippa Curtio Chilone coss. exedificata-
cam tradit. Sueton. certe in Cas. dictatore, cap. 81. urbis hujus
originem & nomenclaturam ad Capyon conditorem refert, in cuius
sepulchro æneam tabulam inventam tradit, quæ Cæsari necem de-
nuntiabat.

Capulæ, vas vinarium quo veteres utebantur. { יַחְזֵקְאָלָה. קַבְעָה.
GALL. Long vaisseau pour boire, ou pour oster l'huile d'un autre
vaisseau avec manches. ITAL. Vaso longo da bere per tenere in ma-
no con i manichi. GERM. Ein weynsäß/ oder ein lang hölzern geschirr/
mit welchem man die ölsäß/oder geschirr füllt. HISP. Vaso de dos an-
sas. ANGL. A ladle a vessel for wine, à spoon. { Varto lib. 4. de L.L.
Capis, & minores capulæ, à capiendo nominantur, quod ansæ sint,
ut prehendi possint, id est capi. Cic. paradox. 1. & 3. de natura deor.
vel à Græco, quod Calpin & Calpium, digitos, ansatosque crateras.
Erythris singi solitos Philemon & Pamphilus scripsere. Capulis
utebantur in vasis oleariis deplendis: ζάση, unde & verbum Capu-
late, manavit: de quo postea.

Capulatör, qui capulis oleum deplet. Col. lib. 12. cap. 50.

Capulö, as, ate. { καψα. GALL. Desemplir les vaissœux d'huile,
puiser huile & le tirer & mettre de vaissœu en autre. ITAL. Vota-

re ore, ò altri vasi d'oglio, cavare l'oglio. GERM. Mit einer gehe ein
ölgeschirr füllen. HISP. Trasregar el azete del alpechin. ANGL. To
take oyle out of one vessel and put in another. { Dolia olearia capulis
deplere. Cato de re rust. c. 67. Ligna in torculario ac cedat, oleum
frequenter capulet.

Capulica, navis genus. Gell. cap. 25. lib. 10.

Capulüs, & Capulum, à capiendo: dicitur omne quicquid aliquam
rem capit, ut inquit Nonius. Hinc capulum dicitur, quo mortui
efferruntur. { יַחְזֵקְאָלָה. καψη. τύμπος. GALL. Un cercueil, où
une biere où on met un corps mort. ITAL. Il cataletto da portare
morti, sepolcro. GERM. Ein todtenbar / oder der schragen / von welchem
man die todtenbar trekt. HISP. Las andas ò lechiga de muerto, se-
pulcro. ANGL. A bier. } Item ipse sarcophagus, quod corpora ca-
piat. Plaut. Asin. sc. 2. n. 2. dicens de sene, Perij milera, ut osculatus
catifex, capuli decus. Nonius Pappo. Pater prius in capulo, quam in
cutuli sella suspendit nates. { Capulus item, Manubrium gladii, quod
manu capiatur. { יַחְזֵקְאָלָה. καψη. hannitsah, actar hallahat. κάμη
λαχ. GALL. Un manche par lequel on tient quelque chose. ITAL.
Manico di spada over pugnale. GERM. Ein handhaben oder heften
an einem schwert. HISP. El cabo ò empuñadura del cuchillo. ANGL.
The hilt, the handle or heste of a weapon. { Virg. 2. Æneid.

— capulo tenuis abdiditensem.

Suet. in Calig. Veniam, inquit, veniam, & hic mecum: capulum
gladii crebro verberans, quo cinetus erat.

Capulärüs, e, adjet. ut Capularis senex, id est, morti contiguus, &
mox capulo efferrundis. { יַחְזֵקְאָלָה. καψη. GALL. Veillard, qui est sur le
bord de sa fosse. ITAL. Il vecchio che ha gli piedi nel cataletto.
GERM. Der auff der gruben geht. HISP. Viejo cercano à la muerte.
ANGL. Verylod, at deathei dore, at the pittes brinke. } Plaut. in Mil.
Quid ais tu itane ego videor oppidò acherontius capularis? { Reum
item capularem dicebant, quod capulo dignus esset. { Stamen ca-
pulare, pro vita brevi etiam capulo vicina. Idem in Asin. Tam capu-
lari stamine tibi diu videor vivere.

Capiüs, i, & Capo, nis, { απίτενος, καπουίς. GALL. Chapon, coq cha-
fré. ITAL. Capone. GERM. Ein Kapau. HISP. Capon. ANGL. A ca-
pon. } Gallus cui testes sunt avulsi. Varr. 3. de re rust. Villaticæ gal-
linæ, mares galli, capi semimares, quod sunt castrati. Idem. Ex gal-
lo gallinaceo castrato fit capus. Sipontinus, Galli quibus testes avel-
luntur, libidinis abolendæ causa, ut magis pinguiscent, capi vocan-
tur: quum meritò Galli à similitudine sacerdotis. Mattis dūm dicit
posse viderentur. Itaque à contrario sensu Gallos appellatos quidam
existimant.

Capita bubula, locus Romæ. Suet. in Aug. cap. 5.

CAPVT, itis, { יַחְזֵקְאָלָה. καψη. GALL. La teste, le chef. ITAL. Ca-
po, testa. GERM. Ein kopff / ein haupt. HISP. Cabeca. ANGL. The
head, } Dicitur totum illud quod collo sustentatur: inde dictum
quod ab eo initium capiunt nervi, per quos totum in corpus distri-
buitur sensus & motus. In summo enim à natura collocatus est, quod
in eo regimen totius animantis consideret. Alij λόγοι καψη, quod
est caput, vel λόγοι καψη, ejusdem significacionis. Terent. in Adelph.
Colaphis tuber est totum caput. } Partes capitis distinguuntur: nam
eminenter pars, Vertex appellatur. Tum corona capitis dividitur
in frontem anteriem, & occiput posteriem partem: media
verò sunt tempora, quibus aures inherētent. { Aliquando caput dicitur
origo & principium, δέξιο. Cic. pro Flacc. Caput est omnium
Græcorum concitandorum Heraclides ille Temnites. { Pro fonte
& scaturigine: ut, caput Rheni, apud Hor. 1. serm. satyr. 10.

Diffindit Rheni litem caput, hac ego ludo.

Item caput fluminis, quod flumen exoneratur in mare. Cæsar lib. 4.
belli Gall. Multisque capitibus in Oceanum influit. Capita montis,
Virg. lib. 6. Æneid. { Aliquando quod est in re quapiam præci-
puum, & ad quod unum reliqua omnia conseruantur, Caput prover-
bio vocamus. Terent. in Adelph. Te esse huic rei caput. Sic à capi-
te arcessere. Cic. 2. de Oratore, 1. de legib. in Topic. & Tusc. Sic
caput cœnæ, id est, præcipius missus, præcipuum ferculum. Idem
2. de finib. Sed cedò caput cœnæ. Et 5. Tusc. Ubi cùm tyrannus
cœnavisset Dionysius, negavit se jure illo nigro, quod cœnæ caput
erat, delectatum. { Aliquando pro homine & persona dicitur: ut
caput liberum, homo liber. { Aliquando pro flatu est: unde capitis
minutio, status mutatio est, h.e. privatio ejus juris, quod quis ex li-
bertate, civitate, aut agnatione proprium habebat. Gloss. Capitis
diminutio, καψη ἡ πατερος. { Sunt etiam capita jumentorum pa-
bula. Marcell. lib. 2. 2. { Aliquando pro vita ponitur: ut Capitis res
est, de vita periculum est. Plaut. in Trinum. Et nimis cedem,
cui si capitis res siet, numquam credam plumbeum. { Capitis aliquem arcessere. Cic. Πατερος ου πατερος, Plato. { Capitis cau-
sam dicere. Idem δωδογόνος Πατερος δικτυος. Thucid. { Capitis dam-
nari, capitis condemnari. Cic. Πατερος δικη οφθαλμου, Laertius.
{ Aliquando pro summa prima pecuniaria, à qua scensus, aut alias
questus sit, veluti rei principium, quam & sortem dicunt. { יַחְזֵקְאָלָה.
δέξιο. GALL. Le principal, le premier argent ou denier
qu'on baillé à usure, le sort. ITAL. Principale somma. GERM. Ein
hauptsumma gelts/das man zum roubter aufzehret. HISP. El caudal
en la usura. ANGL. The principale somme of money greateyn for us-
rie. } { Capita item initia parva in librís, quæ Capitula apud vulga-
res dicuntur. Gell. Quod in capite superiore à Critolao scriptum
esse dicimus. { Capitis indicia, quæ Quint. declam. 1. 3. Capita
vitium, id est, ipsarum stirpes vocat. Virg. in Georg.

— superest deducere terram,

Sapius ad capita.

{ Caput facere, dicitur à suppurationibus, quum apostemata fran-
guntur. Plinius de furunculis. Remedii sunt quæ diximus folia trita
cum polenta, si non caput fecerint. Capitalis morbus. Gell. cap. 13.
lib. 16. { Capite censi dicebantur ejusmodi, qui in plebe Romana
perquam paucus, aut nullo arte censemantur, ei τὸ ιντηρον πλευρατες.
Budæus à censione capitum, quod solis capitibus censemantur. Gell.
cap. 12. lib. 16. Horum opera Romani in bello non utebantur, quod
opæ civium obsidum loco ducerent, metuerentque ne infirmæ for-

tis homines, qui nihil quod amittere possent, in urbe reliquissent, aut segniter pugnarent, aut facile spē luci ad hostes deficerent. Proletariorum autem conditio paulo erat honestior, nam hi rebus asperis in militiam admittebantur, armāque illis sumptu publico præbebantur. Horum census erat ad mille quingentū æris: capite censi autem non amplius 375. æris censum deferebant: dicti sunt Proletarii, à numero officiisque prolixi edendæ, quod quum re familiari parva minus possent Remp. juvare, sobolis tamen gignendæ cōpia civitatem frequentarent. Capite censu, taxatio possessionum. S. Hilarius adversus Constantium: *Censum capitum remittis, quem Christus ne scandalō effet exsolvit.* In hanc sententiam singularis est Artemidorus lib. 1. cap. 18. & 37. quem vide, & Cujacium ad lib. ult. C. de ann. & trib. Neque verò hoc loco, Capita sunt pabula jumentorum. Detraicto capite (i. duce, qui aufugerat.) Velleius. Capita interdum pro hominibus. Livius 3. ab Urb. per ignota capita latè vagata est vis morbi, i. per ignotos homines. Capita conjurationis, pro principibus. Livius 8. ab urb.

Magna fuit quondam capitū reverentia tani,
Ovid. 5. Fast. Capita factionum. Les principales. Suet. in Tib. c. 37. ¶ Capitis diminutio, *κατεύθυνσις κατάστασις.* Erit prioris status mutatio: cujus tria sunt genera (ut scribit Paulus,) maxima, media, minima; tria eam sunt quæ habemus, libertatem, civitatem, familiam. Igitur quum hæc omnia amittimus, maximam esse capitis diminutionem, ut est servitus: quum verò amittimus civitatem, & libertatem retinemus, medium esse capitis diminutionem, ut est deportatio, & in colonias Latinas transportatio. Quum libertas & civitas retinetur, & familia tantum mutatur, minimam esse capitis diminutionem constat, velut est adrogatio. ¶ Caput demulcere, allegoria proverbii vice recepta, pro blandiri, sumpta ab adulantum gestu. In eundem sensum usurpavit Lueilius, Scabere caput, apud Nonium. ¶ Quos tenerè amamus, capite gestare dicimur. Plat. de Rep. 10. Translatum apparet à matribus ac nutribus, quæ infantulos cunis impositos capite portant. ¶ Capiti tuo, *εἰς κεφαλὴν οὐτε*, imprecatio est. Cælius ad Cic. 8. Epist. Te sub rostra (quod illorum capiti sit) dissiparant periisse. Plautus, Capiti vestro id quidem. Virg. in Aeneid.

— capiti cave talia dement.

¶ Nec caput, nec pedes: Negotium ita perturbatum, ut nescias quo pacto vel expediās, vel amittas, veteres dicebant, nec caput habere, nec pedes. Cic. Cæs. Nudo capite, *κατεύθυνσις καπιτάλη*, facere quippiam dicuntur, qui palam ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, iis mos erat centonibus caput operire. Plaut. Capt. Cytilus interpretans Joannis Evang. & D. Chrys. in encomio Babylæ martyris. Sine capite sermo, *ἀειφαλές μοῦθα*, dicitur imperfectus ac mutilus. Plat. de le. 6. ¶ Caput sine lingua. Competit in eos, qui in consultationibus, aut disputationibus ipsi quidem nihil habent quod dicant, verum aliotum sententiis annuunt. Laber. Caput sine lingua, pedaria est sententia. ¶ Caput vacuum cerebro, *ἄστα κεφαλήν ἵγκιφαλον ἐπει*, id est, O quale caput, & cerebrum non habet: de iis qui corporis specie præcellunt, ingenio carentes. Natum ex Apologo Æsopi. ¶ Capita pro summitatibus arborum. Senec. in Troade, Movere sylva capta. Col. lib. 3. cap. 10. Extrema pars ejus quod caput vitis appellant, id est, ultimum & productissimum flagellum. Capita tignorum. Cæs. lib. 2. de bell. civ. Item Liv. 6. ab urb. Sortem aliam ferre, deducite de capite (de usuris loquitur.)

Adiuro te tuūmque caput.

Catul. de Com. Beren. Caput ponere peticulo. Plaut. Capite nutat, non placet, quod reperit. Idem Mere. sc. 2. a. 2. Ibo intrō, ubi de capite meo sunt comitia. Idem Aul. sc. 4. a. 4. Egreditur leno perjurum caput. Idem Pseud. sc. 1. a. 1.

— Meūmque devovens sine fine caput,

Ovid. 13. Metam.

Capite censu, coronam qui in capite gerit. Callithrix simul producta barba. Deleādum illud, capite censu, & legendum Callithrix coronam qui in capite gerit, simul producta barba.

Capitis censu, taxatio possessionum. S. Hilarius adversus Constantium. *Censum capitum remittis, quem Christus ne scandalō effet, exsolvit.* In hanc sententiam singularis est Artemidorus lib. 1. cap. 18. & 37. quem vide, & Cujacium ad lib. ult. C. de ann. & tribut. Neque verò hoc loco capita sunt pabula jumentorum.

Capitāl, is. *ἀρπαχτή, χρήματα.* ANGL. A coife to cruse up the heare. ¶ quod sacerdotulæ etiam nunc in capite solent habere. Hæc Varro de ling. Lat. Festus autem: Capital, inquit, linteum quoddam, quo in sacrificiis utebantur. ¶ Capital item facinus, ut idem Fest. author est, quod pœna capitis luitur. Hinc Arrius lib. 6. de re milit. Si quis commilitonem gladio vulneravit, Capital admittit. Cic. 2. de Legib. Quique non paruerit, capital esto. Capital nunquam ædopol aufugiet, tametsi capital fecerit. Plaut. Men. sc. 1. a. 1. ¶ Capital etiam dictum est capitis periculum. Contractum ex Capitale.

Capitālis, e, adject. *κεφαλικός.* GALL. Capital, criminel, mortel. ITAL. Capitale, mortale. GER M. Das den tod verschuldet hat. HIS P. Criminoso, digno de muerte. ANGL. Deatlie, mortie of the death. ¶ Quod capitis supplicium meretur: ut capitale crimen. Cic. 7. Verr. Primum insimilario est repentina, capitalis atque invidiosi criminis. ¶ Capitale crimen non ira planè est intelligendum, quod vita privaretur is, qui criminis capitis damnatus erat, sed quod eum capitis pœna sequeretur. Capitis autem pœna, vel libertatis, vel civitatis amissio dicebatur, quam utramque capitis diminutionem vocabant: at capitis diminutio quum triplices esset, maxima, media, minima; non omnis tamen pœna fuit, sed tantum duas priores: maxima, quæ libertatis ademptione: media, quæ civitatis. Minima, quum familia muraretur, beneficium potius quæ pœna fuit: quod si cui magistratus adimeretur, capitis ea diminutio non fuit, ut Inst. lib. 1. legimus; sicuti capitis ea diminutio fuit manente magistratu, ut in mancipacione filii: quod l. 5. & 6. D. de capite minutis, traditum est: quoconque autem in criminis, vel maxima, vel media capitis diminutio sequeretur, capitale illud esse crimen dicebatur. Ex lib.

quem edidit Manutius de legib. Rom. ¶ Capitis luxus, lascivia oris teterimè morigerantium, vel illudentium capiti, quæ Nolanis obijiciebatur. Auson.

Et quam Nolanis capitalis luxus inusit.

Capitale, pro ingenioso, acuto & solerti. Ovid. 3. Fast.

— Capitale vocamus

Ingenium solers.

Capitalis aliquando ponitur pro Pernitiosus. Cic. in Anton. Capitalem, vel pestiferum M. Antonii redditum à Brundusio expectabamus. Capitalis hostis. Cic. in Cat. Capitalis cædes. Plaut. Moſt. sc. 2. a. 2. ¶ Capitalis oratio, *κεφαλὴ λόγος.* Cicer. lib. 1. Offic. Capitalis oratio est ad æquationem bonorum pertinens. ¶ Capitalis ira, ab Horatio dicitur pro mortifera. Capitalis odium, *κεφαλὴ φύσις.* Capitalis morbus, quod caput & hominis vitam petat. ¶ Capitalis locus dicebatur, ubi si quid violatum erat, capite violatoris expiabatur. ¶ Capitalis pactum, capitale vitium, propter quod debet quis ad panam capitatis peti.

Capitālīter, adverbium. *κεφαλικῶς, θερικῶς.* GALL. Mortellement, à mort. ITAL. Mortalmente. GERM. Tödlich. HIS P. Mortalmente, à muerte. ANGL. Deadlie. ¶ Plin. epist. 5. Præterea reminiscerantur, quæ capitaliter ipsum apud Centumvitos lacesceret.

Capitālīstrum, Capitis vinculum, quod equis & hujusmodi animalibus adhiberi solet, ne fugiant. *κεφαλῆ μάχσωμ.* xypōs. GALL. Licol, bride, ou chevestre. ITAL. Capestro, legame, fune. GERM. Ein band das man den rossen vmb den Kopf legt. HIS P. Xaquima à capestro. ANGL. An halter. ¶ Mart. Paret purpureis aper capistris. ¶ Colum. lib. 5. vitibus attribuit, quum inquit: Quare quum ad summum palum recta viris extenta est, capistro constringitur, ne foetu gravata subsidat, curveturque. ¶ Et capistrum dicitur, quod circa os brutorum involvitur, ne cibos decerpant. Varro lib. 2. cap. 6. Aenes capistris habent vincos.

Capistro, as, Capistrum impono. *κεφαλὴν εἴσασμα.* κηρίσω. GALL. Enchevestre, lier par la teste, empuuler. ITAL. Incapestrare, incabezzare. GERM. Ein halster anlegen / anbinden. HIS P. Encabestrar bestias. ANGL. To put an halter in the head of a beast. ¶ Plin. lib. 18. cap. 19. Si inter arbores vitæsque arerunt, fiscelli capistrari boves oportet, ne germinum teneta decerpant. Col. lib. 11. cap. 2. U. jugæ vineis imponantur, & capistrantur.

Capitālō, nis, *κεφαλῆς.* ¶ Tributum quod in capita ita distributum erat, ut Jugatio in juga boum, l. immunates, & l. seq. C. de agric. & cens. lib. 11. ¶ Capitatio item pro annonâ, in tit. C. de annona. ¶ Capitazione, l. ult. §. 8. D. de munerib. l. 3. & 4. de censib. Vide Bulenger. lib. 9. cap. 17.

Capitātūs, a, um, quod formaro habet capitis. *κεφαλικῶς.* GALL. Testu, ayant teste. ITAL. Chi ha testa. GER M. Der ein Kopf oder haupt hatt. HIS P. Cosa de grande cabeça, cabeçaudo. ANGL. That hath a head. ¶ Unde capitatum porrum. Colum. lib. 12. Cultus autem porti capitati assidua laritio & stercoratio est. ¶ Item capitata vinea, ab eodem dicitur, sicut & brachiata, lib. 5. cap. 5. Nam duæ species hujus quoque culturæ sunt: alii capitatas vineas, alii brachiatas magis p. obant.

Capitellūm; i, diminutivum est à capitulum, quod significat parvum caput, id est, summitatem cujuscunque rei. *כְּתַבְרֶתְּ כְּתַבְרֶתְּ.* κεφαλῆς, κεφαλῆς. GALL. Petite teste, sommité. ITAL. Capitello. GERM. Ein haupthilf / oder ein capitel vnd vnderschend in einem buch. HIS P. Capitel, como de columna à pilar. ANGL. A little head. ¶ Plin. lib. 24. cap. 16. Inde ramuli assurgunt sua capitella gerentes. ¶ Item capitellum dicitur epistylum, id est, caput columnarum. ¶ ANGL. The chapter of a pillar. ¶ Nam basi, inferior pars, hoc & capitulum vocatur. Plin. lib. 36. cap. 23. Spiræ subditæ, & capitella addita. ¶ Recentiores insuper medici Capitellum sumunt pro vase illo duplice, in quo seponuntur herbae, aromata, & similia, ut igit supposito ex eis aqua exprimatur.

Capitellūm, interprete Nonio, Capitis tegumentum est. *חַיִל צָהִיבָה.* *κεφαλῆς περιχιλ.* κεφαλῆς τε κεφαλῆς. GALL. Chaperon ou cap que les femmes portent au temps de pluye. ITAL. Capello, beretta. GER M. Ein haupdecke als ein hut. APP. beret. HIS P. Bonete, sombrero de muger. ANGL. An hood. ¶ Contrà Varto non obscurè inuit muliebre tegumentum fuisse, quo illæ pectus vinciebant, & capiendo, id est, comprehendendo, non à capite esse deductum. Capitium (inquit lib. 4. de L. L.) quod pectus capit, id est, comprehendit. Idem lib. 4. de vita pop. Rom. ut citat Nonius: Neque id ab orbita matrumfamilias instituti, quod ex pectore & lacertis essent apertis, nec capita habebant. Ulp. l. vestis, ff. de aur. & arg. leg. Muliebria sunt veluti stolæ, pallia, capitia, zonæ. Gell. meminit cap. 6. lib. 16.

Capitōnēs, dicuntur duri, qui nunquam de sua sententia immutantur, ut apud Plaut. in Persa. *חַרְבָּה קְשֵׁחֶה בָּרֶכֶף.* an epures. GALL. Testus, grosses testes, opinastres. ITAL. Testarelli, di suo capo, obstinati. GER M. Hartkopf / eintönig / die von item topf oder meinung nit abweichen wollen. HIS P. Porfiados, confirmados, hombres de cabeça. ANGL. That bath great heads, stubburne and willfull. ¶ Dicitur & Capito, qui magnum habet caput. Cic. de nat. deor. Redeo ad deos, ecquis si non tam Strabones, aut petulcos esse arbitramur: ecquis nævum habere: ecquis silos, flaccos, frontones, capitones, &c. ¶ Est item Capito pisces apud Catonem de R. R. c. 158. ¶ ANGL. A codde fishe. ¶ *κερπός πετραιός*, vel potius κεφαλῆς πετραιός, mugil fluialis, similis est mugili, cuius in dorso unica pinna, os fine dentibus, sed asperum, branchiæ quaternæ ac geminæ, oculi pupilla nigra. Cato c. 148. de alvo de jicienda, pisces capitoneum (scriptum capitoneum) & scorpionem memorat. Ausonius in Mosella:

Squameus herbosæ capito interlacet arenas,

Viscere prætenero fartim congestus aristis.

Capitōsūs, a, um, *κεφαλῆς.* ANGL. Which hath a great head. ¶ Qui magnum caput habet. ¶ Interdum dicitur qui est duri capitis, qui & cervicosus appellatur.

Capitulātūm, dicitur quod in summo crassum quiddam habet in morem capitelli, κεφαλῆς. Plin. Folia bovis linguæ similia, minor, subcandi

subeandida, & in cacumine capitularia.
Capitulatum, adverb. Per capita. { GALL. Par petit sommaires & articles. ITAL. Per capitolii, per parti. GERM. Durch die capitel von capitel zu capitel. HISP. De capitulo en capitulo. ANGL. By speciall heades and sommes. } Plin. lib. 2. cap. 12. Nunc confessa de iisdem breviter atque capitulatum attingam. Nepos in Vita Catonis. Scriptis in quarto libro bellum punicum primum, in quinto secundum, atque haec omnia capitulatum sunt dicta: Reliqua pari modo perscrutus est.

Capitulo, as, Capitulum appono, vel per capita distinguo, κιφαλιον. Unde & Recapitulare, πακεφαλαιον, est breviter quæ dicta sunt per capita recensere.

Capitulum, diminutivum, significat parvum caput. { κιφαλιον. GALL. Petite teste. ITAL. Picciolo capo. GERM. Ein heuplin / Kopflein. HISP. Pequena cabeça. ANGL. A little head. } Plaut. Curc. Ubi quid surripere, opero capitulo caldum bibunt. ¶ Est & vox blandientis. Idem, Meum capitulum, meus ocellus. Ter. O lepidum capitulum. ¶ Capitulum, pro homine. Scrbam te huic capitulo satis esse facturum (i. mihi penè libero.) Plaut. Asin. sc. 4. a. 2. ¶ Aliquando dicitur initium sententiae, quod per metaphoram etiam Caput vocatur, κιφαλιον. Cic. 1. de Legibus. Nec verò ferent, si audierint te primum capitulum optimum prodidisse: in quo scriptis nihil curare Deum, nec sui, nec alieni. ¶ Item caput columnarum. Plin. lib. 36. cap. 23. Quoniam capitulis Corinthiorum eadem est altitudo, &c. ¶ Est etiam locus, ubi congregantur Monachi, Canonici, & omnino qui Capitulares dicuntur, quia ibi capita religiosorum, h. c. primores Ecclesiastici considunt. Italicum est Capitolo. ¶ Usurpatur pro ipsis canoniceis congregatis, seu collegio. ¶ Est præterea utbs Italiae prope Bouillas, & Calatias.

Capitulum Martis, Eryngion apud Diosc. lib. 3. cap. 23.

Capys, καπυς, nomen Troiani cuiusdam, qui Capuam ædificauit. Virgil. lib. 10.

Et Capys, hinc nomen Campana ducitur urbi.

Hujus meminerunt Dictys Cretensis, & Dares Phrygius. Item interpres Quint. Calabri poëra in lib. 12. qui cum majestate Homeri videtur quasi contendere. ¶ Fuit item Capys filius Assaraci, & pater Anchise. Ovid. in Fast.

Tros est eneratus ab illo:

Assaracum erat hic, Assaracumque Capys.

¶ Capys item Sylvius, Albanorum rex, & Capeti pater.

Cara, radix est herbae eiusdem nominis, qua lacti admista, Hircius scribit Caesaris exercitum diu in opiam levasse.

Carabis, καραβης, fluvius est apud Seras, Scythiae populos, cuius meminit Plin. lib. 6. cap. 17.

Cärabūs, Genus cancri. Plin. lib. 9. cap. 11. Cancrorum genera carabi, astaci, maiae, paguri, heracleotici, leones, & alia ignobiliora. Carabi à cæteris canceris cauda distant. In Phœnicio καραβης, vocantur, tantæ velocitatis ut consequi non sit possibile. ¶ Carabus navicella est apud Isidor.

Caracalla, æ, indumenti genus fuit ad talos usque demissum, ab Antonino Imperatore populo datum: unde & Caracalla agnomen inventum. Author Sext. Aurel. in Anton. ¶ Ejus haec sunt verba: Caracalla nomen accepit à vestimento, quod populo dederat, demissu usque ad talos, quod ante non fuerat: unde hodie Antonianæ dicuntur Caracalla hujusmodi, in usu maximè Romanæ plebis frequentatae.

Caractra, oppidum est in Hispania, quod hodie vulgo Guadalaira dicitur.

Caradocta, multorum cantia: fortè Cataletta.

Caralitanum, & Caralitani (quæ huc perperam ingestæ erant.) Vide Calaritanum, & Calaritani.

Carambis, καραμβης, Campo pisello. Promontorium magnum Paphlagoniæ ad Septentrionem porrectum, arctinæ frontis habens formam, quod longo spatio pelago incumbens, Scythiae objectum peninsulae, Euxinum Pontum bimarem videtur efficere.

Carambucis, fluvius est Scythiae ad montes Riphæos. Plin. lib. 6. c. 13.

Carana, Ponti oppidum, à quo Caranensis regio dicitur, ut scribit Strab. lib. 12. Geographia.

Caranitis, præfectura est Armeniæ majoris. Plin. lib. 5. cap. 24.

Caranus, Macedonia rex, cuius historiam pluribus persecutur Just. lib. 7. Ejus etiam meminit Solinus c. 12. ¶ Est item Caranus Aradio-

rum portus in Phœnico prope Palmum urbem. Vide Strab. lib. 13.

Caraseni, populi Tauricæ regionis. Plin. lib. 4. cap. 12.

Carastaci, Plin. lib. 6. cap. 7. Populi sunt circa Mæotim.

Caraxus, quod haec hinc vitiosè scriptum, ita alieno loco colloca-

tum fuit. Vide Coraxus.

Carba, vide Carbas.

Carbana, καρβανα, urbs Lyciae est, apud Steph.

Carbana. Pomp. Melæ lib. 2. commemoratur inter parvas insulas Tyrheni maris, Italie adjacentes.

Carbas, { λιν. GALL. Garbin. ITAL. Garbino. GERM. Der wind so von der Sonnen nidergang des winters her wächst. HISP. Viento abrigo.

ANGL. The south west wind. } A Vitruvio appellatus ventus ab occasu brumali flans, quem usitatiore nomine Africum vocamus. Itali Carbinum vocant, nomine à Carba (ut videtur) deducto.

Cärbäsus, { λιν. λιν. GALL. Fin lin. ITAL. Lino fino.

GERM. Ein schönleinrot. HISP. Un genero de lino pretioso. ANGL. Laven or fine linnen cloth, cypres. } In singulari frequentius feminini generis, interdum etiam masculini, in plurali vero neutri. Papinius in Achilleid.

Nec mora jam dextras Ithaceia carbasus auras * Poscit. Propert.

Exhibuit vivos carbasus alba focos.

Apud Val. Max. in masculino genere invenitur. Ita enim ait lib. 1.

Quum carbasum, quæ optimum habebat, foculo imposuisset, subito ignis emicuit. Est autem carbasus genus lini miræ tenuitatis, in Hispania primum repetum, ut scribit Plin. lib. 19. cap. 1. Ex carbaso siebant vela navium, quæ & ipsa Carbasa, αρπαξ, dicuntur. Virg. 3. Æneid.

Calepini Pars I.

¶ AMYR. Vela vocant, tumidoque inflatur tarbasus Austro.

Nonius docet Carbasum esse pallium, quo feminæ amiciuntur opulentiae causa, ut serico, aut tenui lino. Idem 8. Æneid.

— eum tenuis lanco velabat amictu

Carbasus.

Cärbäscus, a, um, ex carbaso factus, { i. lino. GALL. De fin lin. ITAL. Fatto di lino. GERM. Das aus schöner oder reiner Leinenwat gemacht ist. HISP. Cosa de aquell lino precioso. ANGL. Made off fine linnen cloth. } Cic. 7. Verr. Tabernaculæ carbascis intenta velis collocabat. ¶ Carbasci venti. Tib. lib. 3. Eleg. 2.

Post hac carbascis humorem tollere velis.

Cärbäsīnüs, a, um, Carbasina vela, apud Plin. lib. 19. cap. 2. λινα καρβασινη. Quint. Curt. Carbasinis vestibus Indi & Arabes corpora velant, quæ sunt auro purpuraque distinctæ.

Cärbäsīnüs, a, um, idem. Varro de vita pop. Rom. lib. 4. Eadem postea carbascis magis, ut petilibus tegerentur togæ.

Cärbätinæ, καρβατινæ. Calceamenti rustici genus, ex recentiore corio bubulo, unde Carbatinæ crepidæ, apud Catullum. Arist. lib. 2. de Animalibus, scribit camelos calceari carbatinis, ne scilicet in exercitu longiore itinere fatiscant.

Carbileti, Thracie populi. Plin. lib. 4. cap. 11.

Carbilius, cui Spurius prænomen fuit, primus Romæ Grammaticam mercede docuit: Hujus autem patronus Carbilius, cognomento Ruba, primus Romæ uxorem, quod sterilis esset, repudiavit, præstato ante juramento, se uxorem liberorum caussa querere. Author Gellius lib. 4. cap. 3. & lib. 17. cap. ult.

Cärbo, καρβος, prænominis Cneus, ter Consul fuit, & in tertio Consulatu jussu Pompeii, quod Marianas patres sequeretur, dum alium exonerabat, in Sicilia fuit interfactus. ¶ Fuit & C. Carbo hujus frater, summus Orator, cuius meminit Cic. in Bruto, quod voluntaria morte se à judicium severitate vindicavit. ¶ Fuit & alius Carbo, hujus filius, quem Cicero oratorem non sat acutum fuisse ait, verborum tamen gravitatem ei tribuit, & naturalem quandam orationis autoritatem. Hic ab exercitu suo interfactus fuit, quem bellis civilibus solutum ad disciplinam revocare conabatur.

Cärbo, nis, propriæ dicitur, quum extincta fuerit pruna, { Καρβανγεχάλ, Καρβανγεχάλ, Καρβανγεχάλ. GALL. Charbon. ITAL. Carbone. GERM. Ein kolen. HISP. Carbon. ANGL. A cole, a charcoal nothurning. } Persius,

Illa prius creta, mox hac carbone notaſi.

Carbone notare, i. damnare: cui contrarium, Creta notare: propterea quod Pythagoras aiebat, id quod esset colore candido, ad boni naturam pertinere: quod atro, mali. Terent. Adelph. Tam excoctam reddam atque atram, quam carbo est. ¶ Aliquando dicitur Carbo, quum est ignitus. Plin. lib. 18. Et quum civis in foco concresci, & quum carbo vehementer perlucet. Ovid. Eleg. 11. lib. 3. Trist.

— Lentis carbonibus ure Inclusum.

Carbo, de cremato cadavere. Celsus. lib. 4. cap. 4. Vulgo audio, si quis pullum hirundinis ederit, angina toto anno non periclitari, servatique cum ex sale, cum is morbus urget, comburi, carbonemque ejus contritum in aqua mulsa (quæ potui datur) inficari, & prodesse. Idem lib. 5. cap. 27. De scorpione super prunam imposito dicit, Carbonem ejus super vulnus diligat.

Cärbunculus, dimin. Partus carbo. { καρβανγεχάλ. GALL. Petit charbon.

ITAL. Picciolo carbone. GERM. Ein kolen. HISP. Pequeno carbõ. ANGL. A little cole. } Plaut. in Most. Amburetum misero ei corculum, ut carbunculus. Ad Herenn. lib. 4. Ipse à vicinis cum testa ambulans, carbunculos corrugaret. ¶ Est item Carbunculus, tumor præter natum, sive ulceris genus celeriter crustam faciens, cum vehementi partis inflammatione: ita dictus à carbonis igniti similitudine. { Καρβανγεχάλ. GALL. Apostume nommée charbon. ITAL. Carboncello. GERM. Ein bös gäfftig geschwärz ein Carbunkel blater. HISP. El carboncol. } Ejus hæ notæ sunt: Rubor est, supérque cum non minimum pustulæ eminent, maximè nigra, interdum sublivida, aut pallida. In his sanies esse videtur, intrâ color est niger, ipsum corpus aridum & durius quam naturaliter oportet. Plin. lib. 23. cap. 4. Nomas repurgant, carbunculos rumpunt. ¶ Est item Carbunculus, Gemma igniti carbonis similitudinem referens, ipsisque etiam noctibus lucens, & quibusdam quasi radiis refulgens: quæ apud Indos, & Garamantas invenitur. { Καρβανγεχάλ. καρβανγεχάλ. GALL. Pierre pretieuse appellée Escarboucle. ITAL. Pietra pretiosa detta Escarboncolo. GERM. Ein Carbunkelstein der zu nacht scheint. HISP. El carboncol piedra. } Plin. lib. 37. cap. 7. Principatum habent carbunculi, à similitudine ignium appellati, quum ipsi non sentiant ignes: ob id à quibusdam Apyroti vocati. ¶ Sumitur quandoque Carbunculus, pro terra, ubi tesserae lapideæ, & nigrae reperiuntur. Palladius, In Januario mense carbunculus, nisi stercoretur, macras vineas reddit. Plin. lib. 16. Maximeque sabulum humidum, aut carbunculum, aut cophaceum formam. ¶ Hinc Carbunculos ager dicitur, in quo id genus carbunculi abundat. Colum. lib. 3. c. 11. Nam carbunculosum agrum nisi itercore juves, macras vineas efficeret dixerunt. Plin. lib. 31. cap. 3. Sabulosum masculum, & arena carbunculosa certas promittit venas, stabilēsque & salubres. ¶ Carbunculus præterea in vitiis & arboribus dicitur, quum eatum flores aduruntur, & ad carbonis siccitatæ nigredinemque rediguntur, φανελισμός. Plin. lib. 17. c. 14. Syderatio tota è cælo constat: quapropter & grando iis in causis intelligi debet, & carbunculatio, quod pruinatum inuria evenit. Hæc enim verno tempore invitatis, & erumpere audentibus fastis mollibus insidens, adurit lastescentes germinum oculos: quod in flore carbunculum vocant.

Cärbuncülö, as, neut. absolutum, & Carbunculot, artis, deponens, pro eo quod est, carbonis similitudine aduro, seu inflammo. { Καρβανγεχάλ. GALL. Estre enflammé & rouge comme un charbon. ITAL.

Essere inflammato come carbone. GERM. Brennen oder angründen wie Kohl oder wie ein glut. HISP. Encenderse como carbon. ANGL. To be inflamed and reddie lik a cole. } Plin. lib. 23. cap. 3. Succus eorum carbunculantibus circa oculos ulceribus, & pultulis

procident.

procidentique pupillæ efficax. Idem lib. 12. cap. 7. Verum & his sua injuria est, atque cœli intemperie carbunculantur, siuntque semina cassa, & inania. Idem lib. 12. cap. 8. In hoc temporis intervallo res summa vitium agitur, decretorio uis sydere illo, quod Caniculam appellavimus: unde carbunculate dicuntur, ut quodam urebris carbono exustæ.

Carbunculatio, nis, verbale. Vide in *Carbunculus*.

Cärbonarius, substant. qui carbones conficit. { *άργανθος*. GALL. Charbonnier. ITAL. Carbonario. GERM. Der da Tolen macht / tolen. HISP. Carbonero. ANGL. A colier. } Plaut. in *Casin*. Sine modo rus veniat, remittam ad te virum cum furca in urbem, tanquam carbonarium.

Cärbonarius, a. um, { *άργανθος*. GALL. De charbon, des appartenances de charbon. ITAL. Di carboni. GERM. Das zu Tolen gehör. HISP. Coja perteneciente à carbon. ANGL. Pertaining to coals. } ut, Fornax Carbonaria. Carbonatum negotium exercere. Plin. de viris illustr. Nam pater ejus, quamvis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit.

Carbulo, authore Plin. lib. 3. cap. 3. Oppidum est Bæticae prope Cordubam.

Catæses, populi sunt Narbonensis Galliae, quorum oppida sunt Anatilia, Aeria, Botmannico, Macina, & Cabellio. Plin. lib. 3. cap. 4.

Catæsum, Plin. lib. 3. cap. 4. vocatur oppidum Galliae Narbonensis, quod hodie *Carcassonam* vocant.

Carcathiocerta. Armeniae majoris urbs Tigris proxima, ut author est Plin. lib. 6. cap. 11.

CÄRGER, is, locus in quo servantur noxii, vel undecunque quis exire prohibetur: quasi Coarcet, à coercendo, ut docet Varro: quod vincit in eo custodi prohibeantur exire. { *אַכְלָהֶלֶת*, *דְּרוֹמָנִיָּה*, *פֻּלְאָהָן*. GAIL. Prison. ITAL. Carcere, prigione. GERM. Ein Kerker ein gefangen. HISP. Carcel, lugar de prison. ANGL. A prison or gaill. Liv. lib. 1. } Carcer ad terrorem increscentis audacie media urbe, imminens fato adfiscatur. Cic. 7. in Verrem, Cur carcer adfiscatus? cur tot supplicia in improbos more majorum constituta? Te surripuisse aiunt coronam, & compactum in carcere. Plaut. Men. sc. 5. a. 5. An etiam ille unquam expugnavit carcere patram tuam? Idem Pseud. sc. 7. a. 4. Quid faciam si me viri tres in carcere compegerint? Idem Amph. sc. 1. a. 1. In robusto carcere ut pereatis. Idem Cura. sc. 3. a. 5. Item Carcer pro ipso corpore: Carcer diutino emissus animus. Sen. cap. 27. de consol. ad Polyb. } Unde & in circu, unde emittebantur equi, Carceres sunt appellati, quod coercantur equi, ne inde exeat antequam magistratus signum miserit. { *βασιλεῖς*, *αὐτίγεια*. GAIL. La barrière, ou le lieu duquel partoient les chevaux pour courir les jeux de prix publics. ITAL. Luogo donde si partanno i cavalli per correre al palio, le mosse. GERM. Schranken in welchen die rosser gehalten werden/ che das man sie heraus lasst zu dem turnier oder anderm scharospyl. HISP. La cuerda que emparejas los caballos. ANGL. Places out of which horses is letten to runne à goale. } Terminum autem ad campi finem, ubi cursum sistant, Metam pro fine ponimus. Et licet quidam dicant in singulari tantum significari custodiā publicam, in plurali currentium equorum repagula, vel funes, qui equis ad metam currere valentibus opponuntur; Cic. tamen atrumque indifferenter posuit. Nam in Caton. sic inquit: Nec vērō velim quasi decusso spatio ad careeres à calce revocari. Et lib. 4. ad Heren. Quasi si quis ad Olympiacum cursum venerit, & steterit ut emittatur, impudentesque illos dicat esse, qui currere cœperint, ipse carcere intra stet. Sueton. in Claud. c. 21. Careeribus marmoreis & aureis metis. } Hinc dicimus, A carcere, *άπο βασιλέων*, pro ab ipso rei principio. Et, à careeribus, *άπο βασιλών*, pro eodem. } Careeres interdum pro furibus, seu captivis ponuntur: Græcè *δημόσια*. Idque per metonymiam, continens pro contentis: quemadmodum etiam Ergastula siue accipimus pro iis qui ergastulis sunt inclusi. Cic. in epist. Quacunque ivit, ergastula solvit. Cärchedonius, a. um, quod ad carcere pertinet. { *ἐπίκαιρος*, *ἀπὸ δημόσιου*, *ἀπὸ δημόσιας*. ANGL. Belonging to a gaill. } Plaut. in Capt. sc. 2. a. 1. Ægrè mihi est, hunc quæstum facere careerarium.

Cärchedon, *καρχεδόν*, à Græcis appellata urbs Africæ totius olim potentissima, infestissimaque Romani imperii æmula. { GERM. Die gesetzliche stadt Carthago in Africa. } Unde Carthaginenses ab iisdem Cärchedonii, *καρχεδόνιοι*, appellantur. Hinc etiam Plaut. Comediam suam Pœnulum Cärchedonium nominavit. } Carbunculos quoque Germanicos, Plin. author est lib. 37. cap. 7. ab hujus urbis opulentia Cärchedonios fuisse vocatos, non quod circa Châtagnem invenirentur, sed quod à Pœnisi negotiatoribus Romanis afferrentur. Dicta Cärchedon à Cärchedone conditore, cuius meminit Appianus. Sed vulgarior fama est, conditam fuisse à Didone. De hac multa Eustath. in Dionys.

Cärchedonius. *καρχεδόνης*, *καρχεδόνης*, genus inter metalla æris repertum, vilissimum, minimumque: idem fragile, & colore incertum: ac virantium in caudis pavonum, columbarumque collo plumis simile. Alio nomine Smaragdites dicitur. Vide Plin. lib. 37. cap. 5.

Cärchesia, insula una Cycladum, alias Amargus. Steph.

Cärchesium, *καρχεσίον*. Poculi genus. Virg. 5. Æneid.

Hic duo ritè mero libans cärchesia Baccho.

Tradunt Jovem, quando cum Alcmena concubuit, in premium ei concubitus aureum dedisse. } Est autem id validis genus procerum, ac circa medianam partem compressum, ansatum mediocriter, anulis à summo ad infimum pertingentibus. } Est præterea Cärchesium in navibus supra pars mali, à qua veli latera, quæ cornua vocantur, utrinque diffunduntur: à cuius figura Asclepiades, referente Macrobius, vascula ejusdem nominis dicta arbitratur. } Mali autem navium in tres omnino partes distinguuntur: quarum infima Pterna vocatur, media *τρίγλα*, suprema Cärchesium. Plura de hoc vide apud Macrobius, Crinitum, Baynum, & Nonium.

Carcina, *καρκίνη*, civitas est Scythæ Europæ, à qua sinus Carcinites. Plin. lib. 4. cap. 12. Pomp. l. b. 1. & Carcinites annis, eam civitatem præterflens, ut author est Ptol. lib. 1. cap. 5.

Cärinethron, *καρκίνης πέρας*. Genus herbae, quod Græci polygonum vo-

cant: cuius succus naribus infusus suppressit sanguinem, & cum vi- no potus eicuslibet partis profluviū excreatio elque cruentas in- habet. Geniculatam Latini vocant. Plin. lib. 27. cap. 12. ¶ Vulgo Centinodia. Dicimus hic, herba sancti Innocentii.

Cärinias, *καρκίνης γένη*, gemma est matini cancri colore. Plin. lib. 37. c. 11. Cärinodes, vide *Carcinus*.

Cärinoma, Cancer morbus. *καρκίνης*. GAIL. Chancre, maladie è parties supérieures. ITAL. Cancaro. GERM. Der Krebs, ein kranchheit. HISP. Cancer à zaratan. ANGL. A cancer or disease in the superior parts. } De quo vide Plin. lib. 20. cap. 9. Caton. de re rust. Et si quid in mammis ulceris natum, & carcinoma, brassicam tri- tam apponito, sanum faciet. Celsus tria facit ejus genera: primum Cacoëthes, quum ulcus quidem pressum est, sed quæ circù sunt intumescunt: secundum sine ulcere: tertium quod Thymum vocat. Vide plura in dictione *Cancer*.

Cärinū, Cancer animal & signum cœlestis. { *καρκίνος*. GAIL. Va- cancre, ou escrevice. ITAL. Gambaro, granchio, cancro. GERM. Krebs/ dds thier. HISP. Cangrejo. ANGL. A crabbe or heavenlie signe. } Vide in dictione *Cancer*. Luc. lib. 9.

Pargeminis Chiron, & idem quod *Carcinus ardens*, Humidus Ægoceros,

¶ Est item Carcinus, *καρκίνος*, duorum poëtarum Tragicorum no- men, quorum alter Atheniensis fuit, alter Agrigentinus: quorum scripta enumerat Suidas.

Cärelnodes, neutr. gen. *καρκινῶδης*, vitium, seu morbus cancri naturam imitans, similique modo serpens. Plin. lib. 20. cap. 17. Narium quoque corcinodes consumit illum ex aqua.

Cardaces, apud Persas, appellabantur qui ex rapto vivebant: nam Carda apud eos bellicosum, & violentum significabat. Author Strab. lib. 15.

Cardamine, { *καρδαμίνη*. GAIL. Mente aquatique. ITAL. Balsamita, menta aquatica. GERM. Bathmünze. HISP. Hierba buena del agua. ANGL. Water cresses. } Sisymbrii genus est, quod officinæ Nasturtiū aquaticum vocant. Vide Diosc. lib. 2. c. 117. & Ruell. lib. 2. cap. 60.

Cardamomum, { *καρδαμόμυρος*. ANGL. Graines. } Frutex est amomo simili, odoratus, oblongo serrato & anguloso: metitur eodem mo- do quo amomum. Vide Plin. lib. 12. cap. 13.

Cardamum, { *καρδαμός*. GAIL. Cresson alenois. ITAL. Agreto. GERM. Brunnencress. HISP. Nasturcio, malpica. ANGL. Garden cresses. } A Græcis vocatur herba, in hortis pastura proveniens, quam Latini Na- sturtium hortense vocant. Cardamum autem dictum potatur. *ἄνθης καρδίας*, quod cor foveat, & in syncope illa, quam Cardiacam vocant, plurimum valeat. Alii diversa ratione usi, sic dictum arbitrantur, quod caput edomet, quasi *καρδαμός*. Nam arcem mentis obsidens suo ferit acrimento, & ignea vi prædictum caput tentat. Capitis tame viria purgare creditur, unde ortum est proverbiū, *ἰδού καρδαμός*, hoc est, Ede nasturtium, in eos dici solitum, quibus sanum non est cerebrum.

Cardamyla, *καρδαμέλη*, urbs fuit Peloponnesi, propinquæ Pylo, sub domino Agamemnonis: una eatum quæ reconciliationis ergo Achilli ab Agamemnonis offeruntur apud Homer. lib. 9. Iliad.

Cardamylessus, *καρδαμέλης*, vicus quidam. Steph.

Cardax, *καρδάξ*, Saltatio obscena & Comica, inquit Budæus.

Cardæ, sive Cardinea, Dea apud Romanos, quæ cardinibus præterat, quasi Cardina, vide *Carna*:

Cardæ, Græca dictio, Latinè Cor. { *καρδιά*. GAIL. Cœur. ITAL. Cuore. GERM. Das herz. HISP. Corazon. ANGL. The hart. } Quamquam etiam à priscis medicis, teste Galeno, pro superiori ventriculi orificio ponebatur: quo pacto ipsum etiam Hippocratem aliquando loquutum esse ostendit. Hinc factum est ut Cardiacus motibus dilatus sit, non qui cor, sed ipsum infestet ventriculum: quippe qui fiat ex humoribus mordacibus, & venenatis, in ventriculo conge- stis, nimiisque dolore syncopem afferentibus, quam Cardiacam ap- pellant. Cardiacus, i. Proillo qui cardiaco mōrbo tentatur. *καρδιάς*. Cic. 1. de Divinat. Ego autem haud scio an nec cardiacis hoc tribendum sit, nec phreneticis. Juven.

Cardiacus nunquam eyathum missurus amico.

¶ Est & Cardia nomen urbis in Thracia, ad Melanem sinton, à cor- dis similitudine vocata, teste Plin. lib. 4. cap. 11.

Cardiacus, *καρδιάς*, quasi dicas, cordialis. *καρδιάς*, *ἄγριος*, affectio cordis, seu oris ventriculi. Cardiacus, cui os ventriculi dolet, & per consensum quoque cor ipsum offenditur. }

Cardialgia. { *καρδιάς*. ANGL. Sorrows of the harte. } Dolor cordis, & mentis tristitia. Item ventriculi erosio, quæ & *καρδιάς* dicitur. Vide infra.

Cardinea, Dea, quæ & Cardina dicta est: cardinibus præesse dicebatur.

Cardinum, (quod hinc pro nasturio hortensi perperam legebatur) vi- de Cardamum.

Cardiognus, i, { *καρδιάς*. ANGL. Griping of the stomach } Morbus est ventriculi, ortum habens ex humoribus acribus mordacibus, ipsum ventriculi orificium (quod prisci Græci, teste Galeno, etiam *καρδίας* appellarunt) intolerabilis punctione erosionéque infestantibus nonnunquam etiam syncopem inducentibus. Ea enim pars corporis exactissimo tactus sensu est prædicta, propter insigne par nervorum ad eam à cerebro transmissum. Quo sit ut dolores ea in parte sint maximi, quibus quum vires ferendis patet non sint, solet subscui- ea syncope, quam Stomachicam vocant.

Cardiscæ, *καρδιάς*, gemma est, que sit ex draconis cerebito viventis abscisso, alio nomine Dracontias dicta. Plin. lib. 37. cap. 10. Drac- onites, sive draconias è cerebro sit draconum: sed nisi viventibus abscisso nunquam gemmascit, invidia animalis moti se sentientis. Ignitum mos est, ut dormientibus animalibus caput amputent. Encardia cognominatus, & Cardisce.

Cardo, nis, ferramentum, circa quod foret vertantur. { *καρδία*. *καρδία*, *σπόφιγξ*, *σπόφιος*. GAIL. Le gond d'un huis ou porte, le pivot d'une porte, le tenon qui se met en une mortaise. ITAL. Can- ghero. GERM. Der angel an der thür. HISP. El quicio sobre que se buelvela puerta. ANGL. The hinge, hingell or hooke of a gate or dor- rr. } Virg. 6. Æneid.

foribus cardo stridebat abenis.

Plaut. in Amph. Penè effregisti, fatue, foribus cardines. Hasce illico (fores) toto demoliar cardine. Ibid. Quis tam vasto impetu has forces toto convulsit cardine? Ibid. Ne foribus effringantur cardines. Idem Asin. sc. 3. a. 2. Non mutit cardo? est lepidus. Idem Cure. sc. 1. a. 1. Prohibe sonitum forium & strepitum cardinum. Idem Cure. sc. 3. a. 1. Ibid. Manè suffundam aquilam, ne crepent cardines. Hinc apud Romanos fuit dea Cardea, sive Cardinea, quæ cardinibus præterat, quasi Cardina. ¶ Cardines etiam dicuntur duæ cœli partes immobiles, sibi mutuo oppositæ, quarum altera ad Septentrionem, altera ad Austrum: Græci πόλις vocant: unde etiam stella Boreali polo proxima, quæ est in cauda minoris Urse, Polaris stella vocatur: non quod sit polus ipse, sed quod sua circumvolutione circulum minimum efficiat, cuius polus est centrum. Linea autem recta, quam Astronomi ab uno cardine ad alterum imaginantur, propriè Axis appellatur. Sæpè tamen Cosmographi Cardinum nomine quatuor præcipuas cœli regiones intelligent, Ortum, Occiduum, Septentrionem, & Meridiem. Quint. Venti quatuor à totidem mundi cardinibus. Liv. 3. d. 4. Terminus est nunc imperii vestri mons Taurus, & quicquid intra eum cardinem est. ¶ Cardo etiam in agrorum limitatione appellatur limes, qui per agrum currit à Meridiē ad Septentrionem: sicut Decumanus vocatur limes ille, qui secat agrum ab Exortu ad Occiduum, ut inquit Plinius & Columella. ¶ Ponitur interdum Cardo pro opportunitate, ἀνατολή, ηρακλεῖον. Virg. 1. Aeneid.

baud tanto cardine rerum.

Et Servius inde tractum existimat, quod in proverbio dicitur, Res in cardine est: & circa id veri cardinem dicimus, in quo summa rei est. Unde, Cardo litis, id est, summa totius causæ. Quint. lib. 12. cap. 8. Negligentum oratorum nihil refert ubi litium cardo vertatur, dum sint quæ extra causam ex personis ac communi tractu locorum occasionem clamandi largiantur. Budæus. Cardines temporum à Plinio dicuntur Ver, Aëstas, Autumnus, & Hyems, lib. 18. c. 25. Cardo temporum quadripartita distinctione constat, per incrementa lucis. Extremus ævi cardo. Seneca in Troade, Mortalis ævi cardinem extreum premens, id est, exitum. Granius apud Nonium. Sonat impulsa cardo regia. gen. fœm.

¶ Cardo, nis, est herba notiva colonis. Sed cardo, pro carduu, est Italicum. ¶

Cardinatus, a, um, καρδινάτος, ἔφοδος: ut, Tignum cardinatum. Vitr. lib. 10. cap. 22. Conuncta capitibus transversario cardinato tigno, & alto mediano inter duos scapus cardinato.

Cardinalis & Cardineus, adjectiva sunt à cardine deducta, quibus recentiorum nonnulli usi sunt pro præcipuo, seu principali. ¶ Onom. vet. Cardinalis καρδιναλίς. In Ecclesia titulus dignitatis esse cœpit, circiter tempora Gregorii M. Initio creabantur ab Episcopis. Postea legit eos Pontifex ex Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, ut eis tanquam consiliariis in negotiis Ecclesiasticis uteretur: eo loco habiti sunt in Ecclesia post Pontificem, quo Reges in politiis post Imperatorem: Rubro galero insigniti sunt per Innocentium IV. anno circiter 1205. Alter Cardinarii dicuntur: Græcis quoque καρδινάτος, καρδινάτος, & καρδινάτος. Vide Meutissi Gloss. Græcol. ¶ Vide can. fraternitatem 5. dist. 71. & Annot. ibid. & Germon. tract. de indult. Cardin.

Cardopōs, καρδινάτος. GALL. Coffre au pain. ITAL. Cassa dal pane. GERM. Brockenstaben / brotstab. HISP. Caja del pan. ANGL. A cofer or chest for bread. } Significat arcum panarium.

Carduchi, καρδινάτος Steph. Parthorum populi, ad Tigridem flavum: quorum meminit Strab. lib. 16.

¶ Cardudum, membrum fœmine: à Cardo. ¶

Carduelis, καρδινάτος. GALL. Chardonneret, ou chardonnette. ITAL. Cardello, cardellino. GERM. Ein distelsinck / ein distelsgogel. HISP. Sirguerito ave. ANGL. A finche birde, or linnet. } Avis parva, capite rubro, alis luteis, albo nigroque distinctis: dicta quod carduerum fœmine pascatur. Plin. lib. 10. cap. 42. Minimæ avium carduelcs imperata faciunt: nec voce tantum, sed pedibus, & ore pro manibus.

Carduūs, herba vulgo nota, à qua Carduelis appellata: { γέρανος dardar. καρδινάτος. GALL. Chardon. ITAL. Cardo. GERM. Ein jede distel. HISP. El cardo generalmente dicho. ANGL. A thistle. } Virg. 1. Georg.

— signisque horreret in arvis

Carduus.

Carduus fullonum, apud Samonicum cap. de podagra.

Care, vide Carys.

Carecum, vide Carex:

Cardytus, καρδύτης, urbs magna Syrorum. Steph.

Carenæ nomen est ab Quadragesima ortum, tanquam quarentena, & inde carena, quo nomine spatium quadragesinta dierum intelligitur. Sunt qui Carenam dicunt, quasi carentenam: & deducunt à verbo Careo, propter carentiam quorundam ciborum, seu abstinentiam. ¶ Vide Carentia infra. ¶

Carene, καρπίνη, urbs Myssæ. Steph.

¶ Carenum est vini dulcis genus. Scribitur & Carenum, quod esset, quasi καρπίνη, εἰν. ¶

Carenenses, Hispaniæ Tarragonensis populi sunt, Complutensibus vicini. Plin. lib. 3. c. 3.

Carentani, Italizæ populi sunt, in quarta regione à Plin. lib. 3. cap. 12. locati prope Ferentanos.

Careo, es, carui, & cassus sum, & caritum, & cassum, secundum Priscianum, est rem desideratam non habere: & propriè de eo dicitur, teste Cicerone, quod aliquando habuimus, & quo nunc indigemus.

{ γέρανος έχεστερ. καρδύτης. GALL. Avoir faute de ce qu'on voudroit bien avoir. ITAL. Mancare, essere senza. GERM. Manglen. HISP. Carecer. ANGL. To lack that which we wold have, to want. } Ita enim ait Tusc. lib. 1. Triste est nomen ipsum Carendi, quia subiicitur hæc vis: Habuit quis, non habet, desiderat, requirit, indiget. Et mox:

Carete igitur hoc significar, egere eo quod habere velis: inest enim

velle in caretendo, nisi cum sic tanquam in febri dicitur, alia quadam notione verbi: Dicitur enim alio modo etiam carere, quum aliquid non habeas, & non habere te sentias, etiamsi id facile patiatur. Hactenus Cicero. Ex quo patet, Carere non modò de iis rebus dici, quæ ad nostrum usum naturamque accommodata sint, sed etiam de aliis: ut, Carere febri, Carere dolore, Carere molestia, & his similia. Caruitne febris te hodie? Plaut. Cure. sc. 1. a. 1. Acerbum funus filia faciet, si te carendum est (Amante.) Idem fin. sc. 3. a. 3. Haud molestem quod collus collaria caret. Idem Capt. sc. 2. a. 2. Construitur autem hoc verbum aliquando cum genitivo. Terent. in Heautont. Nam dum abs te abssum, omnes mihi labores fuere. Quos cepi, leveſ, præterquam tui carendum quod erat. arendum tui est. Gellius cap. 7. lib. 19. ¶ Aliquando cum accusativo. Plaut. in Cœcul. Sed quid est, quod habet perditum dicere te? PH. Quia id, quod amo, careo. ¶ Sexpius vero cum ablativo: ut, Quod caret alterna requie, durabile non est. Ovid. Carere domo, patria. Cicero pro Milone. Comprehensus est in templō Castoris servus P. Clodii, quem ille ad Cn. Pompei interficiendum collocarat: extorta est confiteni sica de manibus: caruit foro postea Pompeius, caruit Senatu, caruit publico: id est, in forum non venit, in Senatu non fuit, in publico non versatus est. Idem de fin. lib. 1. Itaque non placuit Epicuro medium esse quiddam inter dolorem & voluptatem; illud enim ipsum quod quibusdam medium videtur, cum omni dolore caret, non modò voluptatem esse, verum etiam sumimam voluptatem. Et epist. fam. lib. 6. Egypta ad me venit pridie idus Aprilis: is etsi mihi nuntiavit te plane febri carere, & bellè habere, tamen quod negavit te potuisse ad me scribere, curam mihi attulit. Quod autem Plaut. in Cure, dixit, Caruit febris te heri, vel nudiustertius: hypallage quædam est, & præpostera omnino loquac. Carere lumen, pro lamine. ¶ Aliquando ponitur pro abesse. Cic. ad Attic. lib. 9. Ego meo Ciceroni, quoniam Roma caremus, Arpini potissimum togam puram dedi. Carere lanam, i. purgare. Gallicè, Carder la laine, interposito d, ut ex Plaut. in Mech. advertit Laurembergius, verb. Carere.

Caret, à cardine notatur. Gloss. A. L. ¶

Cares, pro statuarii nomine, vide Chares.

Cares, numero plurali, καρεῖς, populi Cariæ, qui sub Minoë Leleges dicebantur, & insulas habitabant. Postea Asia minoris partem meridionalem occupaverunt, quæ Rhodum spectat, ab eaque Cares appellati sunt. Ea enim regio Caria dicebatur, à Cara ejus otæ rege. Despectissimam olim fuisse hanc nationem clatissimè ostendit Cic. in Ora, oro L. Flacco: Vestra, inquit, Asia, ut opinor, constat ex Phrygia, Myssia, Caria, Lydia. Utrum igitur nostrum est, an vestrum hoc vetus proverbium, Phrygem plagi fieri solere meliore? Quid de tota Caria, nonne hoc vestra voce vulgatum est, Si quid tamen periculò experiri velis, in Caria id potissimum esse faciendum? ¶ Hujus itaque populi mores proverbialis aliquot fecere locum: ut, Cum Cara carizas, καρεῖς καρεῖς: hoc est, rusticè agis cum rusticè, barbarè loqueris cum barbaro, crassè cum crasso. ¶ In Cara periculum, καρεῖς τούτων, subaudi facito. Hoc est, in homine, aut reviliore fac periculosam experientiam, in qua, si parum felicitet cœserit, non multum sit dispendii faciendum.

Caricus, a, um, ad Cares pertinens.

Carla, καρέ, vulgo Lango, regio minoris Asiae inter Lyciam & Ioniā. Strabo Cariam à Borea Maeandro flumine clausit: ab Occidente Icario, & Myrtoo pelago: à meridie Rhodiensi: ab ortu Lyciis, & aliis gentibus, magnamque Tauri montis partem in Caria conclusit, omnem Rhodiam ei attribuens, quæ Meridionalis est. Dicta Caria à Cara rege, qui primus auguria avium dicitur invenisse. Hujus populi Cares, καρεῖς, dicti, de quibus vide supra. Multitudo Imperatorum Cariam perdidit, πονοὶ παρηγια ναγινος ανθειας: Multi duces desperidere Cariam. Admonet Scenarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli paretur, sed pro sua quisque libidine rem gerit. Parasitum in Cariam misi (Epidauro.) Plaut. Cure. sc. 1. a. 1. & sc. 3. a. 1. Misit Cariam, & sc. 1. a. 2. Non redit Cariam.

Caricum, frutex peregrinus, gentis suæ nomine appellatus, culinis principalis: laudatissimus ex sua gente, id est, Caria: ut Plin. lib. 19. c. 8. testatur. Non igitur legendum Caricum; à caris, ut Alciat. putat, neque Carinon, neque Cærum.

Caricūs, a, um, καρεῖς, quod est ex Caria: ut Carica charta. Stat. 4. Syl. Chartæ Charicæve Thebaicæ. ¶ Caricūs hircus, καρεῖς ταρεῖς. Diogenianus indicat dictatum de vilibus & contemptis. Plato καρεῖς ανθειας, Caricum homuncionem, dixit pro vili nihilique. ¶ Sic More Carico, καρεῖς καρεῖς, fieri dicebatur quod soldidè incompositæ siebat, præsertim in rebus obsecenis. ¶ Carica musa, καρεῖς μυσα. De lugubri, aut rusticâ, atque indocta, seu molesta cantione dici solitum. Quadrabit in poëtam, aut oratorem indoctum. ¶ Caricum sepulchrum, καρεῖς ταρεῖς, de re magnifica sumptuosaque. Sumptum à Mausoli sepulchro, quod est apud Caras.

Caresus, καρεῖς, fluvius est Troadis, Hom. 12. Ilia. ad. celebratus: cuius Plinius ait nulla sua ætate extitisse vestigia, lib. 5. c. 30.

Caretha, insula est in mari Lycio, quæ postea Dionysia dicta est. Author Plin. lib. 5. c. 30.

Careum, sive Carium, Plinio, καρεῖς Dioscoridi: Herba genus est, gentis suæ cognomento ita appellatum, semen habens ejusdem nominis. Athenaeus Pastinacum majorem interpretatur, vulgata pastinaca multo præstantiore. Officinae Carvi appellant. Vide Ruell. lib. 3. cap. 43.

Carex, fœm. gen. Herba acuta & durissima, similis sparto, uliginosis & palustribus locis plurima nascentis. { γέρανος ἄγχη, πονοὶ σφῆρας. ANGL. Sages or shere grasse. } Virg. 4. Georg.

— & carice pastus acuta.

Col. lib. 11. cap. 2. Felix quoque, aut carex ubiunque nascitur, At- gusto mense rectè extirpatur: melius tamen circa Idus iul. ante carniculæ exortum.

Careta, i. locus caricibus plenus. { γέρανος ἄγχη, πονοὶ σφῆρας. ANGL. A place where segges does grow. } Virg. 3. Eclog.

tu post caret a latebas.

Col. lib. 6. c. 12. Melius nemoribus herbidis, & frutetis, & carectis, quam lapidosis locis durantur ungule. Cárīca, gēnū sīci, à lōcō sic dīctū. Plin. lib. 13. c. 5. Syria p̄tēr hanc peculiares habet arbores, &c. In sīcorū genere, caricas, & minores ejus gene rīs, quā cōttana vocant. Cic. 2. de Divin. Quum M. Crassus exercitū Brundusii imponeret, quidam in portā caricas Cauno advectas pendens, Caueas clāmitabat.

Cárīco, as. Onero, ȝaqūwī, ȝoȝtī. Hieronymus, Origenes majora cogitans, propriumque ingenium ferre non sufficiens, oneribus majoribus cariebat se: & quum sic incēdere non posset, ruina magna devolutus est.

Caricon, ȝaqūwī, locus est in Memphide, à reliquis separatus; in quo Careē habitarunt, qui affinitate cum Memphitis contracta, Cárīmēphītē appellati sunt. Author Steph.

Cárīes, iei. Putrilago ex vetustate. { כְּרָבָּהּ rakkābōn. ȝ. ȝ. GALL. Pourriture de bois & vermolissure, moisiſſure. ITAL. Tarlo. GERM. Schimmel und feile so von der dite eines dings kompt. HISP. Carcoma de madera, ó de oīra cosa. ANGL. Rootenſſe of wood by long continuance, wormeating. } Lucil. lib. 4.

Ne auriculam obſidat caries, ne vermiculique.

Aufon.

I, tineas, cariemque pati te charta necesse est.

Propriē autem Cariēs in lignis dicitur, quum à vermiculo, qui à Græcis ȝ. dicitur, eroduntur. Colum. lib. 12. Omnis materia in ædificia succidi debet luna decrescente, ab vigesima usque ad trigesimam, quæ sic cœla judicatur carie non infestari. Plinius, Cedri oleo peruncta materies, nec tineam, nec cariem sentit. Idem lib. 2. Celeriter ea cariem sentit.

Cárīosūs, a, um, quid est carie plenum. { כְּרָבָּהּ rokēb. ȝ. ȝ. GALL. Fort vermolli, pourri & corrompu. ITAL. Roduto, corroto da tarli. GERM. Schimel. chig / wurmstichig. HISP. Cosa carcomida de carcoma. ANGL. Full of rootenſſe, wormeaten. } Colum. lib. 4. Alia suumovenda, quæ vel cariola, vel justo breviōta sunt. Ovid. i. amore.

*Quid precēr iratus, nīs vox cariosa senectis
Rodat.*

Col. lib. 2. c. 4. Quidam terram rustici variam, cariosamque appellant. Vide Carton. cap. 34. & Plin. lib. 17. c. 5.

Cárīllæ, arum, Picentum oppidum fuit, ab Annibale secundo bello Punico deletum. Meminit hujus oppidi Silius lib. 8.

exhausta mox Pœno Marte Carille.

Cárīnī, a, Pars navis est, quam alvum, aut ventrem vocat, hoc est, ipsa navis concavitas. { τέρνης, στέργη. GALL. Le fond du navire, la carine. ITAL. Il fondo della nave. GERM. Der boden oder banch des schiffs. HISP. Carena, el fondo de la nave. ANGL. The kele or botome of a ship. } Est & infima trabs, cui inædificatur navis, quæque illi est pro fundamento. Ovid. 14. Metam.

mediisque carina

Subditā navigiuſ, ſpīne mutatur in uſum.

Idem lib. 2. de Pont.

Dum mea puppis erat validâ fundata carinâ.

Cæſar 1. bell. civ. Carina pīmū ac statumina ex levi materia fiebant: reliquum corpus navium viminibus contextum coriis integrabatur. Poëtæ ȝ. ȝ. Catinam accipiunt pro tota navi. Virg. 1. Georg.

quum jam portum terigere carina.

Idem 4. Æneid.

Huc eurusum Iliacas vento tenuisse carinas.

Cárīnārē, est in modum carinæ formare. { τέρνης δίκλον ἀγαθήν, κύλιον. GALL. Former en maniere de fond de navire, taver. ITAL. Fabricare à foggia di fondo di nave. GERM. In ein gestalt eines schiffbedens machen. HISP. Dar caréna al lado de la nave. ANGL. To mak holow or lik the kele of a ship. } Plin. lib. 9. c. 33. Saliunt pectines & extrā volitant, seque & ipsi carinant: id est, sua sibi concha instrumentum porrigit ad navigandum, & cœu carinam quandam ex testa effingunt. ¶ Aliquando Carinare, est probra objicere, quid qui se rauuis probris insectantur, sint infimæ fortis homines, sicut & carina navis pars est infima. Festus. Obsoletum.

Carinarii, Flaut. Anl. sc. 5. a. 3. Flammeatii, Violarii, Carinarii (i. infectores aerei coloris.)

Cárīnātūs, a, um, adjективum est à carina deductum. Concavus, & in carinæ modum incurvatus. { κυρώδεις, κεργίλαμψ. ȝ. ȝ. GALL. Cave, & fait en façōn de fond de navire. ITAL. Fatto come un fondo di nave. GERM. Gebogen wie ein schiffoden. HISP. Hecho à guisa de fondo de nave. ANGL. Holowlik the botome a shipe. } Plin. lib. 11. c. 37. Pectus homini tantum latum, reliquis carinatum. Idem lib. 9. c. 30. Concham esse acatii modo carinatum.

Cárīnātūm, significat ad similitudinem carinæ.

Cárīnæ, arum, nomen vici Rōmāni ad pedem clivi Capitolini, in quo fuit domus Pompeii. Virg. 8. Æneid.

passimque armenta videbant

Romanoque foto, & lauitis mugire Carinis.

Vattro Carinas dici putat, ab eo quid hinc orietur caput sacrae viæ: nō ē Latine caput dicitur.

Carini, Germaniæ populi. Plin. lib. 4. cap. 14. forsitan Ducatus hodie Virtembergensis.

Carioſus, vide *Caries*.

¶ Cariota, vide *Caryota*. ¶

Carioſuelix, Galliæ Lugdunensis populi sunt apud Plin. lib. 4. cap. 18. Caris, olim vocabatur Cos insula, ȝ. ȝ. Steph.

Carifa, cognomine Aurelia, civitas est Hispaniæ ad Bætim fluvium, in Gaditano conventu. Plin. lib. 3. cap. 1.

Carissam dixerunt antiqui vaſium, litigiosum, fallacem: & Carissa apud Lucilium vaſram significat. Festus.

Caritas, vide *Carus*.

Carius, ȝ. ȝ., nō men filii Iovis & Torrhæbæz, qui Torrhæbiam lacum

oberians, Nympharum caatum dicitur audivisse, ab eis musicam dicisse, eamque apud Lydios propagasse. Quapropter divinos honores apud suos meruit, templo illi magnifice exstructo in monte, qui & ipse Carius à nomine ejus appellatus est. Author Steph.

Carmace, Asix populi circa Mæotin. Author Plin. lib. 6. c. 7.

Carmania, ȝ. ȝ., vulgo Narsinga, Regio est Indis contermina, quam duplīcē Ptolemæus esse tradit: cultam alteram, alteram desertam. Hujus regionis incole Carmani dicuntur, Ichthiophagi cognominati, quid solis pisces vescantur, quorum etiam coris vestiuntur. Pomp. lib. 3. Carmani sine veste & fruge, sine pecore, ac sedibus, pisces cute se velant, carne vescuntur, præter capita toto corpore hirsuti.

Carmēlū, unico 1, { נִלְתָּן charmēl. ȝ. ȝ. ȝ. Duorum montium nomen, teste Hier. quorum alter est in Galilæa, ad Australem plagam, in quo habitavit Nabal Carmēlū maritus Abigail: alter in Phœnicia juxta l' tolemaidem mari imminens, in quo Elias propheta flexis genibus pluviam impetravit. Posterioris hujus meminit & Plin. lib. 5. c. 19. Promontorium, inquit, Carmelum, & in monte oppidum eodem nomine, quondam Echata dictum.

Carmēn, quasi canimen, à canendo dici potest quicquid est metrice scriptum. { θῶνδη mischmōr, ρ̄sch schir. ȝ. ȝ. ȝ. GALL. Chanson, vers, ritme, poësie. ITAL. Verso. GERM. Ein gesang/ oder gedicht. HISP. El cantar, cancion, verso. ANGL. Verso, poësie. } Unde Virg. 3. Æneid. versum unum cārmen dixit,

& rem carmine signo,

Æneas hac de Danais victoribus armæ.

Et duos similiter in Daphnide,

tumulo superaddite carmen:

Daphnis ego in sylvis, &c.

Tota insuper Æneis, heroicum carmen dicitur: item Eclogæ universæ, carmen bucolicum. ¶ Quandoque carmen dicitur incantatio, { εἰνδῆ. ANGL. A charm. } ut,

Carmina de exō possunt deducere Lunam.

¶ Carmen pro vaticinio. Virg. Eelog. 4.

Vltima Cumæi venit iam carminis ètas.

Et pro cantu bubonis avis. Virgil. 4. Æneid.

solaque culminibus ferali carmine bulo

Sape queri.

Exorant magnos carmina sape Deos;

Ovid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Dum ferit Ausonia carmina culta lyra;

Idem Eleg. ult. lib. 4. Trist.

Tristis quo possum carmine fata levo,

Idem ibid. Dicebant etiāt carmina apud veteres, formulæ q̄tādam conceptis verbis & solemnibus compōsita. Unde Jurisconsulti illi vetustissimi dicuntur habuisse carmina quādam excitatā, à quibus non licebat recedere. Cic. pro Muranā, Prætor p̄tērē, ne pulchrū se ac beatum putaret, atque aliquid ipse sua sponte loquere tur, ei quoque carmen compōsitum est, cū cœteris rebus absurdum, tum verò nullo usu, &c. Istam viam dico, imit viam, &c. ¶ Erant & Salii sua carmina, quæ Salaria vocabant, Marti peculiariter dedicata. Habebant & faciales suum quoddam carmen ad res reperandas, & bellum destinatum. ¶ Habebant patres patrati sua carmina, quibus ad ferienda foedera utebantur, quōrum formulam depingit Liv. lib. 1. ab Urbe condita. ¶ Erat aliud carminis genus in urbium obsidionibus solempne, quo dīi tutelares, ne cum illis quoque bellum suscepimus videretur, solent evocari. Hoc, teste Macrobio, ferè his verbis constabat. Si deus, si dea est, cui populus civitasque Carthaginensis est in tutela, teque maximè qui hujus urbis populique tutelam suscepisti, precor, venerorque: veniamque à vobis pero, ut vos populū civitatemque Carthaginensem deseratis: loca sacra, templū, urbemque eorum relinquatis, absque iis abeatis, eique populo & civitati metum, formidinem, obliyonem injiciatis, prodiisque Romam ad me, meisque veniatis: nostraque vobis loca sacra, urbs acceptior probatiorque sit s mihi quoque populoque Romano, militibusque meis p̄positi sitis, ut sciamus, intelligamusque. Si ita feceritis, vobis vobis tempora deosque facturum. Erat & aliud carminis genus, quo holtium exercitus solent devoveri, cujus formam Macrob. trādit Satyr. lib. 3. cap. 9.

Carmenta, ȝ. ȝ., & Carmentis, Evandri mater: ita cognominata à carminibus, quibus dabat responsa (erat enim fatidica mulier) quum propriē Nicostrata vocaretur. ¶ Hinc Carmentalis porta, quæ postea Scelerata dicta est, quid per eam sex & trecenti Fabii cum clientium quinque millibus egressi, adversus Hetruscos ad amnem Cremasam, omnes interfecti sunt. Virg. 8. Æneid.

Et carmentalem Romano nomine portam.

Ovid. 2. Fast.

Carmentis porta dextro est viā proxima Iapo,

ire per hanc noli, quisquis es, omen habes.

Illa fama refert Fabios exisse trecentos:

Porta vacat culpā, sed tamen omen habet.

¶ Carmenta, pro carmino: id vide. ¶

Carmina, ȝ. ȝ., insula Indiæ, insulares Carmini & Carminei. Steph. Carmīno, as, arc, est versus scribere, & cantilenam pangere, hoc enim usu est Patribus. ¶ Est item pectere, & lanas ab immunditiis purgare, { שַׁלֵּג ghalaſch, שַׁרְמָרָת marat, קַרְמָאָק. ȝ. ȝ. ȝ. GALL. Carder ou peigner la laine. ITAL. Pettinare, carminare. GERM. Die wollen streichen/ oder seuberen. HISP. Carmenar o cardar lana. ANGL. To carde woll. } Plin. lib. 9. cap. 1. Iustum est è quinquagénis fascium libris quinas denas carminari. Idem lib. 9. cap. 38. Quinis lana potat horis, rursusque mergitur carminata, donec omnem ebbit sanie. Vide *Caro, is, ere*.

Carmīnatio, verbale, { καρνισμός, ȝ. ȝ. ANGL. Carding of wool. } Plin. lib. 11. cap. 23. Hanc ab his quoque cogi, subiecte unguis carminatione, mox trahi inter ramos tenuari cœ pectine.

Carmīnatores, { GALL. Cardeurs, ANGL. Which cardeth woll. } Carmōn,

Cēmōn, κέμων, est locus in Messenīa, & templū Apollinis in Laco-nia, & in Achaia flumen, & mons in Peloponneso.

Cārnā, κάρνα, sive Carninea, Dea quæ vitalibus humanis, seu cardini-bus præesse existimabatur. Ovid.lib.6.Fast.

Prima dies tibi Carna datur: dea cardinis hac est.

Hæc striges nocturnas puerorum (ut dicebant) cunas infestantes, à limine summovebat.

Carnana, καρνανα, urbs Minæorum, & populi juxta mare rubrum: ci-ves Carnanatæ. Sunius Carnaniam & Carnanitem (gentilia nimirum) usurpat. Steph.

Carnapæ, populi sunt circa Mœtim. Plin.lib.6.c.7.

Carnarium, Carnarius, Carneus, Carnifex, Carnificium, Carnuarii, Carnosus, vide Caro.

Cārnē, κάρνη, Phœnices oppidum est ad montem Libanum, à Carno Phœnicis filio ita appellatum: cujus meminit Plin.lib.5.c.20. ¶ Est item Carne Stephano, Æolidis civitas, à qua fit Gentile Carneus: à superiori verò Carnites.

Cärneades, καρνεάδης, Cyrenæus novæ Academiæ princeps fuit, qui ad-versus Zenonem Stoicæ sectæ principem scripturus, cerebrum helle-boro candido purgavit, ne quid ex eo corruptis stomachi humoribus ad cerebrum redundaret, & constantiam vigoremque mentis labefac-ceret. Hic tanta eloquentia prædictus fuisse perhibetur, ut quum Romam cum Diogene Stoico, & Critolao Peripatetico legatus venisset, M.Catoni reddiderit legationem suspectam: qui identidem Senatum monuit, ut ab illorum eloquentia caveret, quia quicquid etiam ab invitis possent extorquere. Author est Gell.lib.16. Idem etiam penè di-cit Quint. lib.12.c.1. ¶ Fuit & alter Carneades, Philosóphus Atheniensis, Anaxagoræ discipulus, cujus meminit Suidas.

Cārni, κάρνος, populi sunt Istris finitimi, ab ea parte qua Alpes Juliæ Aquileiæ incumbunt, qui à Plinio collocantur in decima regione Ita-liæ ad Tergestum fluvium, qui in Venetiarum ora in sinum Adriati-cum influit. { GERM. Die Rennter. }

Carnodunum, καρνοδύνον, oppidum est Vindelicæ, ad Danubium, teste Ptol.lib.2.e.13.

Carnutum, regiō est totius Galliæ media, καρνοῦτον, Druidum sedes, de quibus in dictione Druides.

Carnus, κάρνος, vide Carne. Est etiam insula Acarnaniæ. Steph.

Carnunti, populi Germaniæ inter Danubium, & sylvam Herciniam, in confinio Pannoniæ. Plin.lib.4. Superiora inter Danubium & Hercy-nium saltum usque ad Pannoniæ hyberna Carnunti tenent, Germa-norumque ibi confinium est.

Carnuntum, oppidum in confinio Germaniæ & Pannoniæ inter Danu-bium & Hercynium saltum. Plin.lib.ult. Abest centum M. passuum à Carnunto litus Pannoniæ, quò à Germania succinum impor-tatur.

Carnutes, sive Carnuti, καρνοῦτοι, Galliæ Lugdunensis populi, Ande-gvensibus & Turonensibus finitimi: apud quos Druides suas habebant sedes, teste Cæl.lib.6.Comm. Horum oppidum est Carnutum, quod Galli sua lingua Chartres appellant.

Cārō, nis, propriè mortuorum animalium est, quod caret anima, in-quit Donatus. { τὸ βασάρ. κέτης, σάρκ. GALL. Chair. ITAL. & HISP. Carne. GERM. Fleisch. ANGL. Fleashe. } At Hieronymus inter carnem & pulpam sic distinguit, ut caro sit quæ sanguine, venis, ossi-bus, nervisque constringitur, pulpa quæ manducatur, eo quod pulse-tur & concidatur. Plin.lib.6.c.30. Agriophagi pantherarum & leonum carnibus maximè viventes: Pamphagi omnia mandentes: An-tropophagi, humana carne vescentes. ¶ Et non solum de animalibus, sed etiam de piscibus pomisque Caro dicitur. Plin.lib.9.c.17. de mul-lis piscibus, & aliorum piscium carni. Idem lib.16.cap.38. Atque in toto corpore arborum, ut reliquorum animalium, cutis, languis, caro, nervi, vene, ossa, medullæ. Quidam hoc nomen à Græco derivant, κρέας, à quo fit Creo verbum, pro corpore. Animo cum gravi carne certamen. Senec.cap.24.de consol. ad Marc. Carnem produci conve-niet, i. gigni. Celsus lib.7.cap.3.

¶ Carnalis, e, ad carnem pertinens. ||

Cārnāfus, qui cārnes vendit, ac etiam qui carnē delectatur. { καρνάθης. GALL. Boucher, chaire curier. ITAL. Beccai. GERM. Ein meijer. HISP. Carnicero, amador de carne. ANGL. A seller of fleashe, a butcher. } Martial.lib.11. Carnarius sum, pinguius non sum: hoc est, carnosa muliere delector, pingui non delector.

Carnarium. Locus propriè ubi caro salsa suspenditur, seu reponitur.

{ τὸ κρέας. GALL. Salloir, boucherie. ITAL. Carnaio. GERM. Ein fleischkammer/ ein ort da man das gesalzen fleisch aufhängt oder hinlegt. }

HISP. Lugar donde se guarda la carne. ANGL. A butchery, a lar-dour house. } Plin. Quippe à macello, aut carnario vivendum est.

Plaut.in Capt.sc.3.a.4. Adveniens inodò deturbavit totum cum car-ne carnarium. ¶ Quandoque etiam dicitur locus ubi carnes tantum-modò venduntur, καρναπάλιον. Plaut. Cœnam è carnario emit, jam factus satur. Varr. de R.R.lib.1.c.54. tabernam carnarium vocat.

Vide Plaut. Curc.sc.3.a.2. & Pseud.sc.2.a.3. ¶ Interdum carnarium accipitur pro ipsa carne, sicut cibarium pro cibo. Plaut. Qui mihi car-narium paravit, ridiculus ad jentandum. ¶ Carnarium item instru-men-tum dicitur cum pluribus uncis, quibus succidiæ, hoc est, carnes sa-litæ appenduntur. Var.lib.2.de R.R.c.4.

Carnatiūs, a, um, quod ad carnem pertinet. { οὐεντήγος. ANGL. Belonging to fleashe. } ut Carnaria taberna, ubi carnes venduntur.

Carnēs, a, um, quod ex carne est. { οὐεντάθης. GALL. De chair, charnu. ITAL. Di carne. GERM. Fleischin. HISP. Carnero, cosa de carne. ANGL. Of fleashe. } Corn. Gallus,

Carnis ad officium carnea membra placent.

Carnifex, Tortor, lictor qui carnes ex hominibus facit. { δίαιος. GALL. Boucher, bourreau, meurtrier. ITAL. Boio, manigoldo. GERM. Ein nachrichter/ ein henker. HISP. Sayon ò verdugo de los hombres. }

ANGL. A butcher, a tormenter of malfactours. ¶ Carnem autem fa-cere, est occidere, facere ut corpus vivum fiat caro, id est, mortua.

¶ Cic.7. Verr. Aderat janitor carceris carnifex Praetoris, mors terror-que sociorum, & ciuium lictor. Non superfuit quod carnifex trahe-

ret. Senec. 11. de Trang. Tibi supplicium de nobis carnifex detur? Plaut. Asin.sc.4.a.2. Nisi effecero, cruciabiliter carnifex me accipito. Ob furtum te ad carnificem dabo. Idem Capt.sc.ult.a.5. Item illorum carnificum scelera. Senec.cap.1. de cons. ad Marc. Hinc Excarnifico, as, pro excrucio. Terent. in Heaut. Hujusmodi semper comiminisce-re, uti me excarnifex.

Carnificina, Locus publicus in quo iusti magistratus homines lontes à carnificibus occiduntur. { καρνασθέα. GALL. Le lieu où on fait mon-vir les malfaiteurs, gibbet, tuerie. ITAL. Luogo della giustitia. GERM. Ein Richtstat/ ein roallstat da man die vbelthäter erödt. HISP. Lugar donde atormentan los hombres. ANGL. A place where mal-factours ar tormented. } Plaut. Quid si desperatis rebus carnificinam petat? Sueton. de Tiberio, Carnificina ejus ostenditur locus capreis, unde damnatos post longa & exquisita tormenta præcipitari coram se in mare jubebat. ¶ Carnificina item dicitur ipsa excarnificatio & cruciatus. Plaut. in Capt. sc.2. a.1. Vel carnificinam hanc facile pos-sent perpeti. Cic. pro Sestio, Non ea est medicina, sed carnificina est ista atque crudelitas. Cato, Carnificinas dixit plurali numero, pro tormentis & crudelitatibus, βάσανοι. Ubi societas (inquit) ubi fides majorum? infinitas injurias, plagas, verbera, vibices, eos dolores at-que carnificinas per dedecus, atque ignominiam te facere ausum esse? Plaut. in Cistel. singulari usus est. Credo ego amore primum apud homines carnificinam commentum. Cic. 1. Tuscul. per translationem usus est. Nam cum omnis perturbatio misera, tum carnificina est ægritudo, quia instar carnificis cruciat, laniat præcordia, lacerat ani-mum, excarnificatumque conficit.

Carnificinum cribrum, pro homine ut cribrum perforato, apud Plaut.

Carnificinum, ipse actus carnificis, quod & carnificina dicitur. { ANGL. Renting or cutting in peaces. } ¶ Carnificinum cribrum, adjective legitur apud Plaut. in Mostel. O carnificinum cribrum quod credo fore! Ita te forabunt patibulatum per vias stimulis.

Carnifico, as, corpus huminum in frusta disleco, more carnificis. { πηναντίαχ. χίζω, ἀνατέμω. GALL. Tuer en boureau, faire mou-vir. ITAL. Stratiare, sbranare. GERM. Ein menschen leyb in stück zerhauen. HISP. Defredaçar, encarnifar. ANGL. Torent a mans bo-die in peaces, tokill. } Liv. 4. bell. Punic. Quod ibi tribuni militum Gracco nunciaverunt, nemine stante jam vulnerari hostem, carnifi-ciari jacentes, & in dextris militum pro gladiis humana capitæ esse; signum dari properè jussit. Sisenna apud Priscian. lib.8. Vitam in-signi cruciati carnificatus amisit.

Carnis, in casu recto, ut Mentis, & innumera alia, usutparunt veteres.

Carnivörus, Carnes vorans. { οὐεντόφαγος. GALL. Qui devore, & mange chair, goulé de chair. ITAL. Devoratore de carni. GERM. Fleischfresser. HISP. Tragador de carne. ANGL. That devoreth fleashe. } Unde dicimus aquilam carnivoram, quod carnibus vesca-tur. Plin.lib.10.cap.73. Serratorum dentium carnivora sunt omnia.

Carnosus, a, um. Carné, seu musculis abundans: ut, Carnosum femur, Carnosum palatum. { μολύσσος. GALL. Charnu. ITAL. Carnoso, grasso, corpulento, pieno di carne. GERM. Fleischchrig. HISP. Cosa de mucha carne; carnuda. ANGL. Fleashie, grosse. } Plin.lib.12. cap.37. Sed in gustatu linguae vice carnulum aquatilibus palatum. Cell.lib.1. cap.3. Calefaciunt omnia salsa, amara, carnosa.

Carnulētus, adjec. idem quod carnosus. { ANGL. Fleashie, grosse. } Solin. cap.62. Sunt enim illis reciprocis quibusdam pulmunculis vestigia carnulenta: de camelis.

Carnositas, Musculorum plenitudo, qualis in obesioribus esse consuevit: τολυμορφία.

Carunculā, à Caro, diminutivum est. { οὐεντός, κράτης. GALL. Un peu de chair, un morcelet de chair. ITAL. Carnicina. GERM. Ein stücklein fleisch. HISP. Carne poca, ó pequeña. ANGL. A little morsell of fleashe. } Cic.2. de divin. An tu, inquit, carunculæ vitulinæ mavis, quam Imperatori veteri credere. Cellus lib.2.c.7. Si urina crassa carunculas quasdam exiguas, quasi capillos habet.

Caro, is, ere, vetus verbum est, Carminare, & lanam peccere & purgare.

{ ζαΐνω, καρνίζω. GALL. Carder ou peigner la laine. ITAL. Pettinare, carminare. GERM. Die wollen streichen / oder seiben. HISP. Carnamentar ó cardar lana. ANGL. To carde wool. } Varro lib.6.de ling. Lat. à carendo deducit, quod purgatur lana, ac deducitur spurcitia. Sed sine dubio est à Greco καρνίζω, ἵνεται, ut doctè tradit Scaliger in Varr. Plaut. in Men. Inter ancillas sedere jubeas, lanam carere. Sic enim locus ille, etiam Varrone & Nonio testibus, legendus est. Non carpere, ut alii legunt.

Carodunum, vide Carnodunum.

Carea, καρέα, vide Caria.

Carolobergomum, urbs Bavariæ, vulgo Ralsberg.

Carolostadium, Franconia urbs, vulgo Carolstat.

Caronium, καρνῶν, oppidum est Tarraconenſis Hispaniæ in tractu Callaicotum, non procul à Nerio promontorio. Author Ptolem. lib.1.c.6. Vulgo Cherga.

Caromemphyte, vide Caricon.

¶ Caropera, & Manopera, duplex gerius servitutis. ¶

Caropolis, καρώπολις, urbs Cariæ. Steph.

Caros cepi, καρός κατεψ, id est, Carishorti, parva Regio Thraciæ. Steph.

Caros, { καρός. ANGL. Surfetting. } Crapularis redundantia: à καρέω, perturbo, vexo, agito: seu à καρέψη, quod est capite agravor, oblinor, velut ab oppressura capitis, & ingenii offensione. ¶ Apud Medicos Caros est somnus julto profundior, proveniens ex humore frigido, & viscidio, cerebrum, & præcipue anteriores ejus ventri-culos occupante, sensumque pariter & motum ad tempus impediante, respiratione tamen integra relicta. Hæc Gal.lib.4. de locis affectis, cap.2.

Caros, καρός, Diosc.lib.3. semen est exiguum, aniso proportione re-spondens, cuius radix pastiæ modo est, ab Edo. Plaut. & Ovid. Estur. Plin. Careum, sive Carium dicitur, Officinis Carui.

¶ Caroticus, a, um, καρώπης, η, ει, soporandi vim habens. ¶

tracta. Sed est sumpta ex Gallico *Quaresme*, s̄ neglecto in pronunciatione, & Italisch *Quaresima* contracte dicitur pro Quadragesima: & sic *Quarrena* & *Carrena*, pro Quadragena.

Carrera, cursus. *Gloss.gr.b.*

Carico, onero. *Gloss.A.L.* ||

Carrio, divido. Quid si *Cambio*.

CĀRVS, & *Carrum*, Currus quatuor rotarum, cuiusmodi erant quibus exercituum impedimenta vechebantur: à sono, ut quidam putant, & rotarum stridore dictus. { *תְּהִלָּה bāghalāh. ḥēq̄, ḥēq̄.* GALL. *Char ou chariot.* ITAL. *Carro.* GERM. *Ein Fäsch.* HISP. *Carro o carreta.* ANGL. *A chariot with four wheales.* } Cæsar, Inter Carrros, impedimentaque prælium commiserunt. Hircius lib.6. Pompeius eo die per viarum angustias carra complura, multosque lanistas retraxit. Cæsar bell. Gal. lib.1. Alteri ad impedimenta, & carros suos se contulerunt.

Carrucā, Genus vehiculi duas habens rotas, quod & *Cisium* dicitur. { *מְרַכְבָּה merchantābāh*, רֶכֶב réchēb, בֵּצֶת ts̄at̄. δίτερος, ἀμφέπειρ. GALL. *Petit char, ou chariot.* ITAL. *Carrucola.* GERM. *Ein Fäsch mit zweien räderen.* HISP. *Carretta para llevar cargas.* ANGL. *A carre or carte.* } Mart. lib. 5. Nec feriatus ibat ante carrucam. Plin. lib.33. cap.11. At nos carrucas ex argento cælare invenimus. ¶ Carruca dormitoria: Scævola D. lib.34. tit.2. l.13. Quæstum est an carruca dormitoria cum mulis, cum semper uxor usi sit, ei debeatur.

Carrucariūs, { *רֶכֶב rachehab. ἀμφέπειρ.* GALL. *Charretier.* ITAL. *Carretiere.* GERM. *Ein Fächer.* HISP. *Carretero.* ANGL. *A carter or carman.* } Qui carrucam regit. Ulp. in l. item quaritur, in princ. ff. loc. Si cistarius, id est, carrucarius, dum cæteros transire contendit, cistaria evertit.

Carrucariūs, a, um. { *ἀμφέπειρ.* ANGL. *Belonging to a cart or carriage.* GALL. *Servant à chariot.* } Quod ad currucam pertinet. Pomponius, Plerasque mulas carrucarias tales esse, ut transjungi non possint.

Carsamatum, est propriè Eunuchus, quem Græci vocant amputatis virilibus & virga.

Carscoli, oppidum est in via Valeria, non procul à Pelingis, à quo ipsi etiam incolæ Carscoli dicuntur. Horum meminit Ovid.4. Fast.

Frigida Carscolis, nec olivis apta serendis

Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.

Carscolanūs, a, um. Ovid.4. Fast.

nam dicere certam

Nunc quoque lex vulpem Carscolana vetat.

Cartā, sine h, nomen unius ex Darii satrapis, apud Curtium.

Cartallūs, { *χελώνη.* ANGL. *A hamper or baskette.* } Græca dictio significans canistrum. Gall. *Panier ou corbeille faise d'osier.*

¶ *Cartamus*. Arab. *مَرْجَب*, semen croci hortensis. ||

Cartēiā, *καρπία* Ptolemaeo, oppidum est Hispaniæ Boeticæ, in tractu Bastulorum, ad radicem Calpes promontorii. *Tartessos*, *ταρτησός* à Græcis dictum. Vulgò *Tarifa*.

Cartesius, a, um, ut Litus Cartesium, in quo freti angustiæ sunt.

Cartennā, Augusti colonia in Mauritania Tingitana. Plin. lib.5. cap.2.

Carthæa, *καρπία* Stephano, urbs in Cea insula. Hæc apud Plin. lib.4. c.12. corruptè (ut suspicor) Carthæa appellatur: certè apud Stephanum per *αγ* diphthongum scribitur.

Carthæliūs, a, um. Ovid. lib.12. Met.

Transit & antiqua Carthæa mœnia Cea.

Carthæus, adjективum. Idem 10. Met.

Namque sacer Nymphis Carthæa tenentibus arva

Ingens cervus erat.

Carthago, urbs Africæ totius celeberrima, quæ post Trojanum bellum (ut docet Eusebius) à Didone condita fuit, & tertio bello Punico à Scipione Æmiliano penitus eversa. *καρπίων.* { GERM. *Carthago in Africa.* } ¶ Est & alia Carthago in Hispania, quam Asdrubal condidit, quæ nova perpetuo epitheto dicitur, ad differentiam Carthaginis Libycæ. Vulgò *Carthagena*. Hec etiam à sparti copia, quod in ejus agro copiosissime provenit, Spartaria appellata est. Carthaginis autem nomen quidam à Cartha oppido haud procul à Tyro dici putant. Cicero vero lib.2. de nat. deor. scribit dictam à Carthagine Herculis filia, quum Byrsa prius diceretur.

Carthaginiensis, *καρπίων*, dictio sex syllabarum est: nam authore Prisciano inter n, & e, interponitur i: ait enim lib.4. Si tertiae sint declinationis, abiciunt extremam genitivi, & assumunt ensis, ut Pistor, pistoris, Pistoriensis: Carthago, Carthaginis, Carthaginiensis. Eunius,

Hos tem qui feriet, mihi erit Carthaginiensis.

Carthegon, Buxi granum est. Plin.lib.16. cap.30.

¶ *Cartibulum*. Varro lib.4. de L. L. Vinaria mensa lapidea, quadrata, oblonga, una columella, vocabatur cartibulum. ||

Carpī, populi Persiæ, ut scribit Strab.lib. Geograph. 31.

CARTILAGO, inis, pars similaris corporis ex spermate genita, quæ tamen neque os est, neque caro, sed quoddam intermediate, qualis est tota auris, & extremae partes ossium motoriorum. { *כַּרְבָּה bedhal.* *χειρόπ.* GALL. *Cartilage*, tendon ou tendrillon, comme celuy de l'oreille ou du nez. ITAL. *Cartilagine*, tenerume, come è quel dell'orecchie. GERM. *Kröspelbein.* HISP. *Ternilla.* ANGL. *Gristle.* } Plin. lib.11. cap.4. Infecta non videatur habere cartilaginem. Idem lib.9. cap.14. Planorum piscium alteum est genus, quod pro spina cartilaginem habet. Cartilago mori. Plin. lib.15. c.23. Callo placent pyra & mala, corpore melimela, mora cartilagine, nuclei genus.

Cartilagineus, a, um: quod ex cartilagine constat. { *χειρόπονος.* GALL. *De cartilage.* ITAL. *Di cartilagine.* GERM. *Von kröspelen oder kröspelbeinen.* HISP. *Cosa de ternilla.* ANGL. *Of gristle.* } Plin. lib.11. cap.37. Sed auricula omnibus, exceptis quæ cartilaginea appellavimus.

Cartilaginosus, a, um. { *χειρόπονος.* ANGL. *Full of gristle, gristly.* } Plin. lib.12. c.25. Quod maximè laudant cartilaginosum, purum, ad similitudinem ammoniaci, minimeque lignosum.

Cartris, Cimborum peninsula, dicente Plin.lib.4. c.13. promontorium

Cimborum excurrens in maria longè peninsulam efficit, quæ Cartris appellatur.

Caruentus, *καρύειος*, alias *καρύειον*, urbs Latiorum: gentile Carentanus. Steph.

Catuncula, vide *Caro*.

¶ *Carum*, *καρόν*, planta est & semen vulgaris notitiae, quod vicem anisi præbet. { GERM. *Mattkämmich*: expressius *Mattkämmel*. } Id est, minimum pratense, à malte, vel madte *prathm.* ||

CĀRVS, a, um, Gratus, dilectus, jucundus, suavis. { *חֲבִיב jakár*, *כְּבָבָה, מְסֻפָּה.* GALL. *Cher*, precieux. ITAL. *Caro*, *prezioso*, *diletto.* GERM. *Lieb*, *angendam/their/kostlich.* HISP. *Agradecido*, *caro en precio.* ANGL. *Deere*, *precious.* } Virg.4.Ecl.

Cara Detum soboles, &c.

Cicero post redditum ad Quirites: Mibi verò & propter indulgentiam meam, & propter excellens eorum ingenium, vitâ sunt mea cariores. Vides me pro tuo caro capite carum meum offerre caput vilitati. Plaut. Capt. sc.1. a.2. Mihi meus, suis cuique carus est. Idem Capt. sc.3. a.2.

Amantes

Non longè à caro corpore abesse volunt.

Catull. de com. Beren. Cara annona, vide *Annona*. Et quia quod omnibus gratum est, magno pretio solet vendi, hinc est factum, ut Carum etiam significet id, quod non vile est, quod magno constat. Cic. 2. de Divinat. Putare in anno in macello cariorum fore. Sunt qui ita distinguunt, ut Charus per aspirationem, significet idem quod dilectus: Carus sine aspiratione, quod magno venditur. Hanc tamen differentiam non esse veram, vel ex eo solum ostenditur, quod alteram significationem ex altera videmus esse deflexam. Satius itaque erit utrumque sine aspiratione scribere, quum dictiones sint proorsus Latinæ. Nam qui à Græca dictione καρόν deduci volunt, refragatur primæ syllabæ quantitas, quæ in dictione Carus produxit, quum καρόν eandem corripiat.

Care, adverbium à Carus. { *παντριστ.* GALL. *Cherement*, à grand prix. ITAL. *Caramente*, de gran precio. GERM. *Theur*/in grossem wert. HISP. *Mucho preciado.* ANGL. *Of a great price, of great dearth.* } Magno pretio, & pluris quam pro rei valore: ut, Carē aestimare: Carē venire. Cic. ad Brutum. Valde carē aestimas tot annos, quot ista ætas recipit. Varro, *Qaz pingues vencunt carē.*

Caritas, sine h, à cæto, significat exuberans rei alicuius pretium, ex penuria ferè & raritate proveniens. { *τηρί πεκάρι πανία.* GALL. *Cherté*, grand prix. ITAL. *Carestia*, inopia. GERM. *Theure/ kostlichkeit.* HISP. *Carestia, careza de precio.* ANGL. *Dearth, great price.* } Cic. 5. *Verrina.* Biennio provinciam obtinuit, quum alter annus in vilitate, alter in summa caritate fuerit. Liv. lib.11. Caritas primum erat annona. Differunt autem Caritas & Inopia, quod Caritas sit rerum penuria, quæ adhuc extant: Inopia carum quæ non extant. Cic. pro domo sua, *Qua ex re primum caritas nata est, deinde inopia.*

Carusii, populi sunt Troglodytis finitimi pauperes & Æthiopibus, in finibus Africæ, ad latus metidiem spectans inhabitantes. Sipontin.

Carya, *καρπόν*, civitas Peloponnesi, quæ cum Persis hostibus contra Græciam consensit: unde postea à Græcis deleta fuit. Vitruv. lib.1.

Caryanda, *καρπάδα*, Lacus est in insula eodem nomine Caryæ regionis, non procul à Myndo. Ex Strab. Geogr. lib.14.

Caryatides, Statuæ mulieres in ædificiis, ut ait Vitruv. sicut vigiles, quæ mutulos aut columnas sustinent. Telamones à nostris, τελαντες à Græcis appellantæ. Nam eversa Caryæ Peloponnesi civitate, & interfectis viris, matronæ in servitatem adductæ fuerunt, nec passi sunt victores eas stolas deponere, ut æterno servitutis exemplo gravi contumelia pressæ, peccas pendere viderentur pro civitate. Ideo qui tunc architecti fuerunt, earum imagines ædificiis publicis designaverunt oneri ferendo, ut etiam posteris poena Caryatidum memoriarum traduceretur.

Caryæ, *καρπην.* Genus edulii ex sanguine & variis condimentis constant, quod καρπόν à Græcis dicitur. Vide Cæl Rhodig. lib.27. cap.23. ¶ Caryæ verò per i nostrum, sicus genus est, ut supra docuimus suo loco.

Carytes, per tres syllabas, media producta, Tithymalli species, foliis myrti, acutis & pungentibus. Vide Plin. lib.26. c.8.

CARYON, yi, neut. gen. { *καρπόν.* ANGL. A rostlin or roallnut tree. }

Quamvis Græcis generale sit ad omne nucis genus vocabulum, unde καρπον ποντικός, avellanam, & καρπον βενετικό, juglandem appellant; peculiariter tamen, καρπον ιταλικό, hoc sibi nomen juglandes vendicarunt. Plin. lib.15. c.22. Caryon à capitib gravedine, propter odoris gravitatem convenient dictum.

Carynus, a, um, adjективum: ut, Carynum oleum. Idem lib.23. c.4. E nuce verò juglande oleum quod carynum appellavimus, alopeciis utile est, & tarditati aurium infusum.

¶ Caryophyllum, *καρυόφυλλον*, sonat καρψός φύλλον, id est, nucis folium. Girofle vulgò.

Caryophylleum florem ab odore caryophyllorum recentiores nominant.

Caryophyllata dicta ab odore radicis. ||

Caryopus, i, *καρπόν*, genus cinnami, quod in Syria gignitur. Plin. lib.12. c.23. in Syria gignitur & cinnamon, quod Caryopus appellant. Hic est succus nucis expressus, multum à surculo veri cinnamoni different, vicina tamen gratia.

Caryotæ, sive Caryotides, *καρυότιδες*. Palmulæ genus est in Iudea, præcipue circa Hiericuntem nascens, ita appellatum à capitib graveidine, quam gignit. Plin. lib.13. c.4. Ab his Caryotæ maximè celebrantur, & cibo quidem, sed & succo uberrimæ: ex quibus præcipua vina Orienti, imqua capiti: unde pomo nomen. Varr. de re rust. lib.2. Non scitis palmulas caryotas in Syria parere in Iudea, insectas in Italiam non posse: Papin. in Sylvis, Prægnantes caryotides cadebant.

Carytos, sive Carystus, *καρπός*, Eubœæ insulæ oppidum, in littore meminsum, ad radicem Ochæ montis, è regione Andri: cujus memine-

mus,

runt (Qui à patre advenit Carysto) Plaut. *Pseud.* sc. 4. a. 2. Plin. lib. 4. c. 12. & Pompon. lib. 2. Circa hoc oppidum gignitur Amiantus lapis textilis, ex quo olim mantilia siebant, quae igni purgabantur. Item marmor nobilissimum, & macularum varietate in primis commendatum, quod à loco Carystium appellabant: de quo vide Strab. lib. 10. & Plin. lib. 36. cap. 6. Lucan. lib. 5.

Qua maris angustat fauces saxosa Carystos.

Sita est ad pelagus Myrroum sub Ocha monte, cui à Iovis & Iunonis concubitu nomen inditum est: aut quod oves illic pastæ concipient, ἔχοντες ταύτης ὁκού enim Achæi pastum & cibum vocant. Dicitur etiam ἔχοντες. Lapis in hac civitate mirabilis gignitur, ex quo panus contextus, ut sordes abstergat, in ignem injicitur. Vocatur etiam Αἴγαια, ab Αἴγον loci domino, à quo & mare Αἴγεum. ¶ Est item Carystius locus τοῦ Αἴγα ποταμοῦ juxta Arcadiam, ubi columnæ Carystiae ex latomis, & vinum Carystium celebrantur. Steph.

Carysteus, a, um. Ovid. 3. Fast.

Quaque Carysteis frangitur unda vadis.

Carystius, a, um. Plin. epistol. 101. Vitem quatuor columellæ Carystiae subeunt.

Caryum, vide *Carya*.

Căsă, domus rustica: ita dicta quasi cava, ut nonnulli existimant, eo quod primi agricultoræ in cavis montium, hoc est, in antris solerent habitare. { כָּסָה nauvēh, סְכָה suchchah, גַּדְרָת ghedherah, תַּרְתָּה cherah. קָסָה. GALL. Logette, maisonnette, tente. ITAL. Casa. GERM. Ein schlechtes barorenheuslin/ ein hütte. HISP. Caza pagiza ò choza. ANGL. A cottage, a little house. } Alii à casu, id est, ruina deductum malunt: propterea quod rusticæ ædificia, quum ex leviori ferè materia conficiantur, minùs sunt diuturna, magisque ruine obnoxia. Virg. 2. Eclog.

Atque humiles habitare casas, & figere cervos.

Hircius lib. 6. Et harpagones ad casas, quæ stramentis ab nostris hibernorum causa ædificatae erant, diruendas. Varro *de re rust.* cap. 10. Qui autem sunt in saltibus, & sylvestribus locis pascunt, & non in villa, sed casis, repentinis imbris vitant. ¶ Fores habet tritas, ut pastorum casis, τινὶ δύος ἐχεινδρίους ὀπαρει τοιούτου. Ironia proverbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi viventes, semper oculosis foribus: quod pastores procul ab hominum commercio semotos vix unquam quisquam intervisat. Diogenianus. Hinc casamentum, id est, prædium beneficiarium.

¶ Casella, capsella, arcula. L. gr. b. ¶

Căsula, diminutivum. { καστονίον. ANGL. A little cottage. } Plin. lib. 35. cap. 10. Casula Protagenes contentus erat in hortulo suo.

Căsabündus, Crebrò cadens, πλάσπειον. Festus. Varro lib. 6. à cadendo deducit, & Nævium Poëtam antiquum adducit. Risi egomet casabundum ire ebrium: diabathia in pedibus habebat, atque amictus erat epicroco.

¶ Casamaton, casamate. L. gr. b. ¶

Casanti, capite in terram dejecto.

Căsariä dicitur mulier quæ casam custodit. οὐλωτής, εἰκόνες. Festus.

Cassandra, insula in Oceano meridionali, contra Persidem. Plin. lib. 6. cap. 25. Contra Persidem, inquit, insulæ, Philos, Cassandra, Ara-cia, &c.

Casandrus, inquit Plin. lib. 6. cap. 25. Insula est deserta in Oceano Indiam versus.

Cascus, a, um. { יִפְיָזָק zaken, קַדְמֹנִי kadmoni. κάσον. GALL. Vieil, ancien, caduc. ITAL. Vecchio. GERM. Alt. HISP. Cosa muy antigua. ANGL. Old, ancient. } Significat vetus: cujus verbi origo Sabina est. Ennius,

Quam primum Casci populi genuere Latini.

Refert Varro Manilii nomine celebratam fuisse hanc sententiam, Cascum duxisse cascam non mirabile est, id est, vetulam nupsisse seni. Vide Erasmi Adagia. Cic. Prisci illi, quos Cascos Ennius appellat. Căsăvs, à coëndo, vel (ut inquit Varro) à lacte coactio dicitur. { בְּבִינָה ghebinah. πρόσ. GALL. Fromage. ITAL. Formaggio. GERM. Käse. HISP. Queso. ANGL. Cheese. } Nam fit ex lacte coagulato, hædino in primis, vitulinôve coagulo. Virg. in Ene.

Pinguis & ingrata premeretur caseus urbi.

Cic. de senect. Villa quæ tota locuples est, abundat porco, hædo, agno, gallinâ, lacte, caseo, melle. Cascus bubulus, manu pressus. Suet. in Aug. cap. 76. Caseus mustus, id est recens & mollis, qui magis alibilis, quam vetus & aridus. Caseus oxygalacticus commendatur à Galeno, diciturque quasi acetosum lac; nam Græci ηλιος acetum vocant, & γάλα lac. ¶ Caseorum varia genera vide apud Plin. lib. 11. c. 42. Si caseum haberem, non egerem opsonio. Ei τηρούσσειν αἱ ιδεῖν τὸ λίθον. Dicendum ubi quis minimis vilissimisque contentus. Refertur apud Plut. in Lacon. ¶ Caseum neutro genere dixit Pomponius in Leone. Caseum molle, Sosipater lib. 1. Item apud Non. Nævium, & Plaur.

Căsălă, is, neutri generis, locus in quo fiunt vel reconduntur casei. Quidam locum alvo exonerandæ destinatum putant, quem sellam familiarem vocant Varro, & Colum. lib. 2. cap. 15. Nam ubi greges quadrupedum versantur, quædam quotidie, ut culina, & caseale: quædam pluviis diebus, ut bubilia & ovilia debent emundari. ¶ Sunt tamen qui existimant Caseale declarare locum, in quo aut fit, aut servatur caseus. { τυροκομεῖς, τυροφέροντος. ANGL. A cheese presser. } Locumque Columellæ sic intelligi debere, ut caseale (hoc est, locus conficiendi casei) sicut & culina quotidie purgetur.

Căsărius, a, um, adjectivum à caseo formatum. { ANGL. Belonging to cheese. } ut, Taberna casearia. Ulp. l. sicuti, §. Aristó, ff. si servit. vend. Aristó Cerelio Vitali respondit, non putare se, ex taberna casearia fumum in superiora ædificia jure immitti posse, nisi ejus rei servitatem talem admittat. τυροκομεῖς, τυροπώλιον.

Căsă, unicus, quamvis apud Græcos κασσία gemino σ., scribatur. { τυρυψηστάς, τηρηκιδάς. } Frutex est Theophrasto, salicis Ameriæ magnitudine, multis surculosisque brachiatus ramis, crassiore quam cinnamomum lamento, soloque cortice commendatus. Virgil. 2. Georg.

Nec casia liquidi corruptitur usus olivi.

Dioscor. lib. 1. tria facit præcipua casiae genera: unum ex nigro purpurascenti, & rosæ odorem referenti, Zyger appellatum: alterum longius & angustius, & fistulis plenum, aromatum & vini militum odorem repræsentans: quod Arabum lingua Lada, ab Alexandrinis autem mercatoribus Daphnitis dicitur. Tertium genus superioribus paulò vilius, quod Rubrum mosylicum vocitarunt. ¶ Hyginus author est, à Latinis Casiam appellari cocci Cnidii fruticem, quem Græci Cneorum vocant, & Thymelaam: cujus folia & in coronamenta veniunt. Unde est illud apud Virg. Eclog.

Tum casia, atque aliis intexens suavibus herbis.

Quamquam ibi casiam herbam quandam, non fruticem videtur designare. ¶ Casia fistularis, καστανοειδής, à recentioribus medicis appellatur, quam ex doctioribus nonnulli Siliquam Ägyptiam malunt nominare. Est autem siliqua oblonga & teres, concretum intus atramentum continens, non una coalefcens serie, sed ex intervallis lignosis tenuibusque membranis septum, ossaque quædam habens immersa, non dissimilia iis quæ nostra profert siliqua.

Casignere, κασινίον, herbæ genus est apud Plin. lib. 4. c. 17. ita dictum quod cum sui generis herbis tantum nascatur. Eadem & Dionysio nymphadēm appellant, quod vino mirè conveniat.

Casilini, Italiae populi sunt in agro Campano, quorum oppidum etiam Casilinum appellabatur, quod Plinii temporibus intercederat, ut ipse testatur lib. 9. cap. 5.

Casina, Plauti fabula est, nomen habens à Casina ancilla, quam Stalino senex, ejusque filius, certatim deperibant. Scribitur unico s, ut facile colligi potest ex fabula ejus argumento, in quo versuum literæ capitales Casinæ nomen exprimitur.

Casinum, Campaniæ oppidum est in Italia. Silius lib. 4.

Mittebant saxa & nebulosi rura Casinæ.

Hujus meminit Plin. lib. 3. c. 5.

Casiotis, κασιούς Ptolemaeo, Regiuncula est Arabicæ Petraræ, Pelusio ostio ab Ägypto divisa: in qua Casius mons est, Pompeii Magni tumulo insignis: à quo & Regio ipsa nomen accepit.

Casito, as: vide *Cado*, is.

Casius mons, κασιούς ὄχος, trans Pelusium est, extrellum Nili ostium, in ea Arabicæ Petraræ parte, quæ ab hoc monte Casiotis Ptolemaeo appellatur: in quo & Iovis Casii templum erat, & Magni Pompeii tumulus ab Adriano instauratus, ut in Adriano testatur Capitolinus. ¶ Est & in Syria Antiochena Casius mons supra Seleuciam cognomine Pieriam, ut author est Plin. lib. 5. cap. 22. cujus altitudo in directum est quatuor millium passuum. Ptolemæus præterea lib. 5. cap. 18. Casium quendam montem collocat in Mesopotamia, non procul à Singra altero ejusdem regionis monte: cujus meminit & Suidas.

Casius, a, um, Lucan. lib. 10.

Casmœnæ, pro Camœnæ, interposito s, δεκαῖας.

Casmene, κασμῆνη, urbs Siciliæ. Steph.

Casmene olim Carmina dicta, à casmeni, enis, quod nunc carmen, inis, dicitur: sæpe etiam e, apud veteres, i, loco fuit, teste Quint. lib. 1. cap. 4.

Casnar, Senex dicitur Oscorum lingua. Festus. { ANGL. Olde. } Id quod Varro *de lingua Lat.* 6. confirmat his verbis: Cascus, inquit, significat vetus: ejus origo Sabina, quæ usque radices in Oscam linguam egit. Quod igitur Osci Casnar, hoc Sabini Cascus, & illos secuti Romani dixerunt. Nonius Casnare, seniles dixit: apud quem male legitur Carnales sedales.

Caso, as, are, à cado frequentativum: vide *Cado*.

Casona, acus, qua mulier caput scalpit. Legendum procul dubio, Cnason. Festus: Cnasonas, αἱ τοι, quibus mulieres scalpunt caput. Nam duplex est acus ornaticum: altera quæ scalpunt caput, quæ discerniculum dicitur: altera, quæ crines figunt, & sustinent, quam Græci καλαμίδης στριψανα vocant. Latini etiam aliquando fistulam. Est autem Cnason, Tarentinæ lingua. Nam Tarentinorum proprium est simplicia verba per paragogen producere, ut ab ἡγετη τηρούσσειν, unde agaso. Sic à καστανούσι, unde Cnason.

Casorum, vetustum: fortè casnar. Festus: Casnar, senex Oscorum lingua. Lege Casum. Alii aliter. Glos. Isid.

Casos, δαχονεῖον, vulgò Caso, Insula juxta mare Carpathium ambitu octoginta stadiorum, in qua est oppidum ejusdem nominis, à Caso Cleomachi patre dicta, qui eò colonos deduxit, à quo Casius mons in Syria nomen traxisse creditur. Meminit hujus insulæ Plin. lib. 4. c. 11. cap. 5. cap. 31.

Caspapyrus, κασπάριον, urbs Gandarica: Scytharum verò ἀριν, id est, litus. Steph.

Casperia, Rhæti regis Marrubiorum uxor fuit, quæ cum Anchomolo privigno corpus commisit. Vide Anchomolus. ¶ Est item Casperia oppidum in Sabinis, fortasse idem cum eo, quod Silius Casperulam vocat. Virg. 7. Aeneid.

Qui Tetrica horrentes rupes, montemque Severum

Casperiamque colunt.

Casperula, Sabinorum oppidum est apud Silium, ut dictum est.

Caspia portæ, κασπια πόραι. Angustæ sunt circa mare Caspium, quod alio nomine Hyrcanum dicitur, ad octo millia passuum, teste Solino, in longitudinem extensæ, latitudine tam exigua, ut vix plaustro sint pervia. Non satis tamen convenienter inter autores, ad quam maris partem conjungantur. Quidam Amazones portis Caspiis egressas, ad Alexandrum venientes in Hyrcaniam prodidere: sed illæ Caucasæ fuerunt, per quas transitus est ex Hyperia in Scythiam. Neronis quoque principis communatio ad Caspias portas (ut inquit Plin.) ad eum transitum respiciebat. Verum mons Taurus tribus in locis interruptus, quasi portis quibusdam petratis in Armeniam, in Ciliciam, & in Medianam. Sed illæ tantum Caspiae portæ appellantur, quæ apud Medos existunt, sicut ex Ptolemaeo, Plinio & Strabone licet intelligere. Per has transitus est ex Babylone, & Petride ad mare Caspium. Unde etiam Caspiae dictæ sunt. Juga verò Caspia procul hiinc absunt, & ad Armenios, ulterioresque populos pertinent.

Caspia,

Caspes, galeæ militum; imò armilla.

Caspis, populi Scythiae ad Caspium mare, ut author est Pompon. lib. 3. apud quos sexissimi sunt canes, ut scribit Valer. Flac. lib. 6. Hinc adject. Caspius, ut Porta Caspiaca. Stat. 4. Syl.

Aut instrumentum servare latus, metuendaque porta

Limina Caspiaca.

Caspium mare, { κασπία θάλασσα. ITAL. Dardibatca. GERM. Das Hircanisch meer in Asia. } Immensa magnitudinis locus est inter Caspios & Hyrcanos montes, à quibus nomen accepit. Hujus maris accolae Turcae fuisse creduntur, qui deinde cœli clementioris desiderio adducti, primū Armeniis, deinde reliquis Asiae populis sua sede pulsis, & bona Europæ parte occupata, à sinu Persico adusque mare Adriaticum imperium suum extenderunt.

Caspis, ρωμαιος, urbs Parthorum finitima Indiæ: cuius incolæ cursu velocissimi sunt, ut ex Dionysii Bassaricis annotavit Steph.

|| Cassabundus, crebrè cadens. Fest. lege, *Cassabundus, à caso.* ||

Cassandane, filia fuit Pharnaspis, uxor Cyri, & mater Cambyses, teste Herodoto *historiarum* lib. 2. quam immatura morte sublatam & Cyrus ipse deflavit, & publico regnorum suorum luctu decorari voluit.

Cassandra, κασσάνδρη, Priami & Hecubæ filia, quæ quum ob formæ elegantiam ab Apolline amaretur, eidem corporis sui copiam promisit, si vates ab illo fieret: quod Apollo se facturum firmavit. Sed quum illa promissis non staret, iratus Deus fecit ut ejusdem vaticiniis nulla fides adhiberetur, quum ex Helenæ raptu futura incommoda prædiceret. Postea despontata fuit Chorœbo, ut ait Maro (Homerus verò Orthyron eum nominat) qui in auxilium Troianis veniens, in postrema nocte periit. Hanc quoque Ajax Oileus in Minervæ templo vitavit, ut superius auditum est. Tandem devastata Troia, Agamemnon in sortem contigit, cui omnia fata, quæ à conjugè servarentur, prædictis: sed more solito nihil ei creditum est. Veniens igitur cum Agamemnone domum, cum eodem in conyvio jussu Clytemnestra occisa est. Virg. *Aeneid.*

Sola mihi tales casus Cassandra canebat.

¶ Alia fuit Cassandra Jobatis filia, quam Bellerophonti nupsisse Homerus atuthor est. ¶ Est & Cassandra oppidum, & Cassandra colonia, de quibus infrà in *Potidea*.

Cassanitæ, κασσανίτæ, populi sunt in littore maris rubri incolentes. Stephanus.

Cassera, Macedonix oppidum, apud Plin. lib. 4. cap. 10. in descriptione Macedonix.

Cassanorus, κασσάνωρ. Urbs Ægyptia. Steph.

|| Cassiculum, rete, jaculum. Gloss. Isid. Fest. simpliciter *reticulum*, à cassibus per diminutionem dictum. ||

Cassida, æ. Vide infrà in *Cassis, dis.*

|| Cassidilis, pera, marsupium. ||

Cassienus, martyr apud forum Cornelii, ubi jacet, & quò venerat peregrinationis gratiæ à Brixina urbe Germaniæ, cuius erat civis & præfus: quaque apud forum Cornelii doceret, jussu Iuliani Imperatoris, qui prohibuerat Christianos docere, stylis discipulorum confessus est. ¶ Alius ejusdem nominis Alexandrinus sub Ioviniano in Italiam veniens, apud Ortanum templum construxit, cuius & præfus electus; indè peregrinando Augustodunum venit, & Episcopo Simplicio, viro sancto successit. ¶ Alius monachus Honorii tempore à Hierosolymana Ecclesia ab Hæreticis ejectus, Massiliam venit, ubi duo condidit cœnobia: scripsit & de monachorum institutis, ubi dicit cibi abstinentiam omnium virtutum esse fundamentum. Volaterranus.

Cassipea, vide *Cassiope*.

Cassilium, vulgo *Cassel*, urbs Hassia. Vide *Sterenontium*.

Cassimum, teste Varr. lib. 6. de ling. Lat. oppidum Samnitium fuit, qui à Sabinis ortum traxerant: ita dictum à vetusto nomine Cascus, quod Sabinorum lingua Antiquum significabat: unde & forum vetus, Cassinum appellatum est.

Cassiödörüs, κασσιόδορος, Ravennas fuit Theodorici Gotthorum regis præceptor, qui ex Senatore factus monachus, Psalterium Davidis explanavit. Extant & ejus ad Theodicum epistolæ. Volaterranus.

Cassiope, sive Cassiopæ, κασσιόπη. Cephæ regis Æthiopum uxor, & Andromedes mater: quæ quod gloriaretur Nereidibus sese corporis pulchritudine præstare, illarum indignationem incurrit. Nymphæ enim jaætantia ejus irritatae, incredibilis magnitudinis cetum immiserunt, filiamque ejus unicam nomine Andromedam saxo alligarunt, ceteraque devorandam proposuerunt: quæ tamen Persei virtute liberata, eidem nupsit. Cassiope verò tandem generi meritis in cœlum translata traditur, & in siliquastro sedens, vertente sese cœlo, resupinato capite ferri, pedibus ipsius in ipsa Arctici circuli circunductione positis, Æstium circulum capite, & dextra manu tangit, & prope Medeam circulo lacteo dividitur, non procul à Cephei signo. Occidit cum Scorpione, exoritur cum Sagittario. In capite ejus stella ostenditur una, in utroque humero singula, in mammilla dextra clara una, in lumbis una, in sinistro femore duæ, in genu una, in pede ipsius dextro una, in quadrato, quo signum ejus circumscriptur, una; in utrisque angulis singulae ceteris clariæ lucentes. ¶ Est item Cassiope oppidum Epiri mediterraneum, à quo Cassiopæi populi dicti sunt, quorum meminit Plin. in proœm. lib. 4. Stephanus Cassopam, κασσιώπη appellat. ¶ Item oppidi nomen in Coreyra insula, apud eundem lib. 4. c. 12. quod Ptolemaeo Cassiopolis dicitur.

Cassis, is, masculini generis, Rete præsertim venatorum, quod cassum, hoc est, rarum sit. רְשַׁתְּ רְשַׁתְּהָ. d'ieno. GALL. Va retz à venneur. ITAL. Rete. GERM. Ein jäger garn. HISP. La red. ANGL. A huntersnet, a bay. } Unde & à raritate Rete dictum. Ovid. 2. de Arte,

Incidit in casses præda petita meos.

Virg. Georg. 4.

aut invisa Minerva.

In sribus laxos suspendit aranca casses.

Cassiculus, diminutivum Cassis, Reticulum. { ἄγρειον. GALL. Petit retz. ITAL. Picciola rete. GERM. Ein klein garn oder netz. HISP. Pequeña red. ANGL. A little net, a bay. } Hieronymus. Nequam aranearum mihi opponas cassiculos. ¶ Dicitur & Cassiculum neutri generis. Festus, Cassiculum, reticulum, à Cassibus per diminutionem dictum.

Cassila, pro cassida; commutato d, in l.

Cassis, dis, scemini gen. Galea, quod vacua sit ad caput recipiendum, { γάλη chobah. ἄγρειον. GALL. Heaume, armet, testiere, salade, bassinet. ITAL. Elmo, elmeto. GERM. Ein helm/cin cysenhet. HISP. Capacete. ANGL. An helmet, or sallet. } Plaut. in Trinum. Mihi & pharetram & sagittas sumplerò, cassidem in caput. Juvenalis, — fracta de casside buccula pendens.

Cæsar lib. 7. bel. Gall. Mutationesque cum cassidibus, equum specie ac simulatione collibus circumvehî jussit. ¶ Dicitur & cassida, æ. Propertius,

Aurea cui postquam nudavit cassida frontem.

Virg. 11. Aeneid.

Aureus ex humeris sonat arcus, & aurea vati cassida.

Ubi Servius, Cassida, accusativus Græcus pro nominativo Latino. Cassita, Avis, quam alii Alaudam, alii Galeritam dicunt. { καστιτέας GALL. Aloüette. ITAL. Lodola. GERM. Ein lerch. HISP. Copada à cogujada, ave conocida. ANGL. A lark. } Plin. lib. 10. cap. 37. Vide apud Gell. apologum de cassita, lib. 2. c. 29.

Cassiterüs, { καστιτέας. GALL. Tinne. } Latinè plumbum album dicitur. Plin. lib. 4. c. 16. Plumbi duo genera, nigrum atque candidum. Pretiosissimum candidum, à Græcis appellatum cassiteron. Unde Cassiterides, καστιτέας, insulæ decem in Oceano, ex adverso Celtiberiæ, in quibus plumbum effoditur. Plin. lib. 4. cap. 16. Ex adverso Celtiberiæ complures sunt insulæ, Cassiterides dictæ Græcis à fertilitate plumbi.

Cassicias, visci genus in abieta & larice nascentis. Sipontinus.

CASSIUS, κασσιος, viri proprium, qui magister equitum fuit. ¶ Sp. Cassius regni affectati criminis damnatus, cui plus suspicio concupitæ dominationis nocuit, quam tres magnifici Consulatus, ac duo speciosissimi triumphi profuerunt. Senatus enim populusque Rom. non contentus capitali eum supplicio afficeret, interempto domum superjecit. In solo autem ædem Telluris fecit. Author Valerius lib. 6. cap. 3. ¶ Cassius cos. à Tigurinis Gallis pago Helvetiorum, qui à civitate secesserant, in finibus Allobrogum cum exercitu cæsus est: milites, qui ex ea clade supererant, obsidibus datis & dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pauci sunt tempore quo Iugurtha pulsus est à Mario. Liv. lib. 25. Cæsar bellum Gall. lib. 1. Tigurinus pagus quum domo exisset, patrum nostrorum memoria, L. Cassium Consulem interfecerat, & ejus exercitum sub jugum misserat. ¶ L. item Cassius Tribunus plebis, C. Mario. & L. Flacco coss. plures leges ad diminuendam nobilitatis potentiam tulit: in quibus, ut quem populus Romanus damnasset, cuive imperium abrogasset, in Senatu non esset. Fuit & inter competitores Ciceronis in Consulatu. Author Pædianus. Cic. pro Roscio Amerino, L. Cassius ille, quem populus Romanus verissimum, & sapientissimum judicem putabat, &c. ¶ L. Cassius dux Pompeianus, cum decem navibus, ardente bello civili, transit ad Cæsarem. ¶ Cassius item Longinus Iurisconsultus, quod C. Cassii percussoris Cæsaris nomen ac stemmata haberet, iussus est à Nerone mori: pronepos fuit Servii Sulpitii, ac eques Romanus, ut scribunt Tranquillus & Pomponius. ¶ Fuit & Cassius Severus, de quo Quint, sic scribit lib. 10. cap. 1. Cassius Severus, si cæteris virtutibus colorem & gravitatem orationis adiecisset, ponendus inter præcipuos foret: nam & ingenii plurimum in eo, & acerbitas in ira, & urbanitas, & vis summa: sed plus stomacho, quam consilio dedit. Hæc ille. Hujus Cassii scripta ex Senatusconsulto abolita sunt, ut author est Tranquillus. ¶ M. Avidius Cassius, præfectus exercitus Antonini principis in Oriente, dum Imperator ipse res in Germania gereret contra Marcomannos, defecit. Itaque relicto bello, Imperator cum cum exercitu petit ac superat. Caput ei ablatum videre noluit, recordatus antiquæ amicitia. ¶ Cassius præfus Narniensis tempore Totilæ regis Gotthorum, cui occurrens, animum placavit, ne civitati noceret. Meminit hujus Gregor. 3. Dialog. ¶ Cassius poëta Parmensis fuit, cuius ingenium in scribendo carmine mirè concitatum & promptum prædicat Horat. 1. Serm. sat. 10.

— at si quis pedibus quid claudere senis,

Hoc tantum contentus amet, scripsisse ducentos

Ante cibum versus, to: idem coenatus, Hetrusci

Quale fuit Cassi I rapido ferventius amni

Ingenium: capsis quem fama est esse, librissque

Ambustum propriis.

Hic aliquot generibus stylum exercuit: inter quæ opera elegiaca & epigrammata ejus laudantur. Hic est qui in partibus Cassii & Bruti Tribunus militum militavit: quibus vicit, Athenas se contulit. Quintus Varus ab Augusto missus, ut cum interficeret, studentem reperit, & perempto eo scrinium cum libris tulit: unde stulti crediderunt Thyestem Cassii Parmensis fuisse. Scripserat enim multis alias tragœdias. Acron in illud Horat. 1. epist. 41.

Scribere quod Cassi Parmensis opuscula vincat.

De eo Suet. in Aug. cap. 4. Cassii Iovis ara. Suet. in Ner. cap. 22.

Cassianus, adjективum. Cic. pro Milone, Itaque illud Cassianum.

Cassius, aliud adject. ut Cassia via. Cic. 12. Philip. Tres ergo, ut dixi, viæ: à supero mari, Flaminia: ab infero, Aurelia: media, Cassia. Ibid. Hetruriam discriminat Cassia. Item, possum Cassiam vitare, tenerè Flaminiam.

Cassio, as: vide Quassio.

¶ Cassio, frustra. Greg. Tur.

Cassatus, frustatus. Item Quassatus. Idem. ¶

Cassopæ, κασσιώπη. Steph. Oppidum est Molossorum, quod à Plinio Cassiopem vocari suprà ostendimus.

CASSVS, 2, um, quod est inane & vacuum, fragile, argue omni re ca-

rens. { **רָגַנְנָהָבָר**, **רָגַנְנָהָבָר**. GALL. **Dé nulle valeur**, **vain & frivole**. ITAL. **Casso**, **vacuo**, **vuoto**. GERM. **Lär** / **nichtsollend** / **vers gäbentlich**. HISP. **Vano**, **unzio**. ANGL. **That is of no valeur**, **vaine**, **frivole**. } ut **Cassa nux**, à Plauto & Horatio dicta. Lucan.

Cassa fraude parat.

Plaut. in **Aul**. Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem. Virg. Lumine cassum: & Æthere cassos, dixit pro vita privatos & vacuos. Unde & **Cassis**, & per diminutionem Cassiculus. ¶ **Hinc incassum**, adverbium, **et s. vivor**. Cassum, cassi, substant. Fragmentum. Solinus cap. 65. Aut palaeum cassa, aut chartarum fila ad se capit: de lychnite gemma. Tacit. lib. 19. Ea Vitellii beneficia apud sapientes cassa habebantur, quæ neque dari, neque accipi salvâ Repub. poterant.

Cassè, adverb. Livius lib. 4. de bell. Punic.

¶ **Cassuta**, herba qua podagra lini dicitur. ||

Castabala, **κασταλία** Stephano. Ciliciæ oppidum, apud Plin. lib. 5. cap. 26.

Castaldia, Gubernazio dicitur, qua Domini res gubernantur. Castaldi, Gubernatores, vel Vicedomini. Zaf. de feud. degenerant. Itaque erat Castaldo non absimilis procuratori & actori possessionum domini, cuius fit mentio in l. ult. C. quod cum eo qui in alien. potest. Secundum Alvarot. & secundum Gloss. erat velut **œconomus** quidam, cui res dominica gubernanda, instar **œconomi Ecclesiastici**, dabatur: argum. l. jubemus nulli, C. de sacrofanci. Eccles. ex comment. feudalibus Baron. à Teutemberg. Castaldia, est concessio ob custodiæ, seu defensionem oppidi, seu castri: unde in Gallia Castellani, vulgo **Chastellains**, dicuntur qui habent talem custodiæ: Petr. Gregor. in **Syntag. lib. 6. tit. 3. n. 11. & per tot.**

Castalius, **καστάλιος**. In Phocide, ad radices Parnassi montis, fons non procul à Delphis: unde & Apollini, & Musis sacer creditur: ita dicitur à virgine Castalia, quæ Apollinem fugitans, præcipitata, & in fontem versa est: à cuius nomine Musæ ipsæ Castalides appellantur.

Castamola, dicebatur sacrificii genus, quod Vestales virgines faciebant: **ἀριός δύμης**.

Castalo, **κασταλών**; maxima civitas Britanniæ (nimurum Britanniae legendum) gentile, Castalonites. Steph.

Castax, **καστάξ**, urbs Iberiæ: gentile Castaceus. Steph.

Castania, **καστανία**, urbs prope Tarentum: gentile Castaniates. Steph.

CASTAÑA, **καστανή** harmon. **καστανά**. GALL. Chastaigne, ou châtaignier. ITAL. Castagna. GERM. Ein kesten / oder Kestenbaum. HISP. Caña, à castaño arbol. ANGL. A chestnut, or chestnut tree. } à Castano Magnesiæ urbe, ut putatur, dicta: tam fructum, quam ipsam arborem significat. Plin. cap. 25. lib. 15. an à castu, quia ex iis imago panis in Cibeles jejunitio. Vide Isidor. cap. 6. lib. 17. Virg. 2. Eclog.

Castanea molles, & pressi copia lactic.

Plin. lib. 17. cap. 20. Castanea pedamentis omnibus præfertur, facilitate tractatus, perdurandi pervicacia.

Castinætum, locus castaneis consitus. { **ο καστανών**, **τοπος μεταξύ βασιλείων**. GALL. Chastigneraye, lieu planté de châtaignes. ITAL. Castagnetto. GERM. Ein Kestenwald. HISP. Caña, lugar de cañañas. ANGL. A place planted with chestnut trees. } Col. lib. 4. cap. 33. Propter sepem novella castaneta calvescunt.

Castinætum, Oleum ex castaneis factum.

Castè, vide **Castus**.

¶ **Castelloma**, castellamentum, pars navis, ubi milites suspendebant clypeos. Lex. gr. b. ||

Castellum, Castellanus, Castellani, Castellatum; vide **Castrum**.

Cestriæ, **καστριών**. Significat locum, ubi quum navigatio conquiescit, remi & gubernacula reponuntur. Plaut. Asin. Quin pol si reposui remum sola ego in cesteria, ubi quiesco. Non. cap. 2. Laetantio dicitur pertica, quam in navi hortator remigum tenet, quia si incesserit, remiges non desinunt: si deposuerit, conquiescunt à labore.

Casthenes, Thraciæ sinus juxta Byzantium. Plin. lib. 4. in descriptione **Thracie**.

Castificus, vide **Castus**.

Castianira, **καστινηρα**, uxor Priami pulcherrima, quam ex Æsimo Thraciæ uibe duxit uxorem, & Gorgythionem ex ea genuit. Homer. lib. Iliad. 8.

Castiferum, forte Cistifer, **καστιφέρ**, qui cistellam portat.

CÄSTIGÓ, as, Propriè verbis reprehendo, quasi castum, id est, honestum ago. } **יִסְאָר**, **חֲכָמָה** hochiach. **παθόσια**, **παθογρία**. GALL. Chastier, corriger, reprendre. ITAL. Castigare. GERM. Straffen, verbessern. HISP. Castigar, à corregir. ANGL. To chastise or punish. } Virg. 5. Æneid.

Hic gravis Entellum dictis castigat Acestes.

¶ Quandoque Castigare est vindicare, punire, **καταδίκη**. Idem lib. 6.

Castigatne, auditique dolos, subigitque fateri.

¶ **Hinc Castigatus** dicitur correctus, emendatusque, **καθηλασμός**. Cic. 1. Tusc. Vide sine, ut obmutuerit, non sedatus corporis, sed castigatus animi dolor?

Castigatio, his, verbale. Objurgatio, animadversio. { **τοῦ μυστήριον τοχάχαθ**. GALL. Chastiment, reprobation. ITAL. Castigamento. GERM. Straff/ züchtigung. HISP. Castigo y corrección. ANGL. Chasticing, correction, blaming. } Cic. 1. Offit. Animadversio, & castigatio omnis contumeliam vacare debet.

Castigatör, is, Reprehensor, & objurgator. { **יִסְאָר**, **חֲכָמָה**.

intelligat, **intellinet**. GALL. eluy qui chaste, correcteur.

ITAL. Colvi che castiga, riprende. GERM. Ein straffer / schelte, züchtiger. HISP. Castigador y corregidor. ANGL. A chaser or correcter. } Plaut. in Trin. Ibo ad meum castigatorem. Horat. in Aris,

Difficilis, querulus, laudator temporis alti
se phe: censor, castigatorque minorum.

Castigabilis, e, quod castigari debet. Plaut. Trinumm, Quid admissit in se culpanti castigabilem.

¶ **Castellaricum**, castellania, præfectura castelli. Anon. Lex. gr. b. ||

Castitatis, vide **Castus**.

Castimoniæ, Castus, hujus castus, vide **Castus**.

Castipulum, mensa quadrata. Alias **Castibulum**.

Castrium, **καστρον**, mons in Aspendo Pamphilix: gentile Castrius.

Castitia, turres, vel castelli.

Castologia, Plin. numerantur inter Belgas, lib. 4. c. 17.

Castolus, **καστόλος**, Lydiæ urbs, ita dicta à Doribus conditoribus, quos Lydi **καστάλοις** appellant. ¶ **Hinc Castoli campus**, **κασταλία πόλις**, apud Xenoph. Steph.

CÄSTÖR, **καστόρ**. ANGL. A badger, a graye. GALL. Un biévre. } Animal ex genere amphibia, quod Latinè fiber Ponticus appellatur: ex cuius testiculis medicamentum conficitur, quod Castorium, **καστορίον**, medici appellant. Hic comprehensa hominis parte, non antequam fracta concrepuerint ossa, morsum resolvit. Habet caudam piscium, cætera species lutræ, pilus mollior pluma. Et licet sint qui dicant castorem castrare se, ne à venatoribus capiatur, quod sciat se expeti propter testiculos, qui medicinis adhibentur: Sestius tamen diligentissimus medicinae conditor, negat testes amputari ab ipso castore, quum capit: quinim parvos esse ait, substrictosque & adhaerentes spinæ, nec adimi sine animalis vita posse: verum folliculos geminos esse ex uno nexu dependentes, qui amputentur, quorum vis medica sit. Plin. lib. 32. c. 3. Spectabilis naturæ potentia in his quoque, quibus & in terris & in aqua victus est: sicut & fibris, quos Castores vocant.

Castorëus, a, lim, **καστορεός**. GALL. De biévre. ANGL. Belonging to a badger. } ut, Castoreus odor. Plin. lib. 12. c. 24. Aspalathi probatio est in colore rufo, vel igneo, tactuque spiso, & odore castoreo, hoc est, foetido & putri, vel acuto. ¶ Castoreum item appellatur pharmaci genus, ex castoreis avulsiis testiculis (ut creditur) compositum. Idem lib. 16. c. 11. Clavos pedum extrahit ladanum cum castoreo, & verbenacæ ex vino.

Castorëi, orum, authore Plin. lib. 33. c. 3. vocantur testes castoris.

Cästör & Pollux, **καστόρεις**, **πολλούς**. Fratres gemini fuerunt, Iovis ex Leda filii, qui & Tyndaridæ passim à poëtis appellantur, quemadmodum & Helena soror ipsorum, Tyndaris. Hi ubi primum adoleverunt, mare piratis libertaverunt, & ob id dii maris habitu sunt, quos in tempestate nautæ solent implorare. Post hæc Colchis cum Argonautis profecti sunt: quia in expeditione Pollux Amycum Bebryciorum regem, insidias sibi struentem interfecit. Deinde dum reversi, Helenam sororem à Theseo raptam receperunt, Aphidna urbe, Theseo absente expugnata. Tandem quum Castor diem suum obiisset, ferunt Pollucem (qui eodem cum Helena ovatus, immortalis erat) fratris desiderio à Jove petiisse ut immortallitatem suam cum fratre posset partiri: qua re impetrata, alternis eos & mortem oppetiisse, & revixisse. Cui fabulae occasionem dedit Generum natura, quorum altero oriente, alter occidit, & è converso: A Græcis **διόνειος**, hoc est, Iovis filii, **κατερίνη** appellati sunt, & inter duos apotropæos, hoc est, malorum depulsores, sunt annuntiati: quibus etiam Romæ insigne dedicatio erat templum in foro, quod Romanis adversus Latinos periculosisimo isti prælio suppeditas tulisse crederentur. Nam (ut Dionysius lib. 6. Antiquitatum scribit) in pugna ad lacum Regillum apparuerunt forma augustiore, ducentes equitatum Romanum adversus Latinos, hastisque feriebant, propellebantque aduersarios, socios vero cohortabantur. Quæ potissimum causa fuit, ut Latini fugarentur, & castra caperentur. Idem mox vii sunt sudorem equorum ablure juxta fontem Jururnæ: deinde è conspectu mortalium se subduxerunt. Castor & Pollux culti Romæ, & cur. Plutar. in Coriol. Pollucis & Castoris ædes Romæ. Suet. in Tib. cap. 20. ¶ Item Adcastoris, nomen loci. Idem in Othon. cap. 9: Hinc Æcastor, adverbium jurandi, quasi per ædem Castoris, quo soia mulieres utebantur, quemadmodum viri soli per Herculem jurabant: Ædepol vero erat jusjurandum tam viris, quam mulieribus comitium.

Castor, **καστόρ**, Medicus antiquissimus, docuit piperitum herbam (quam alio nomine Siliquastrum nominant) bibi contra morbos comitiales. Author Plin. lib. 20. c. 17.

Castrinum, Vebrinum. Lege **Fibrinum**. Fiber, Castor.

¶ **Castrorum**, Græcis **καστρον**, genitales partes castoris animalis.

{ GERM. Bibergeit, } q. fibri lascivia, libido. ||

Castræ Cornelia, locus Zeugitana Africæ. Plini lib. 5. cap. 4.

Castræmetatör, **καστριμόνιον**. Mareschal de camp, celuy qui assied le camp. Vide **Castrum**.

Castrata, filiginis genus est apud Plin. lib. 18. cap. 9. quod in Campania proveniebat, Pisano magis rufum.

Castrēnsis, vide **Castrum**.

Castrimonenses, Italæ populi, apud Plin. lib. 3. c. 5. Cubulterini, Castrimonenses, Cingulani, &c.

Castritius, Syllanæ factionis vir fuit, qui quum Placentiæ magistratum gereret, Cn. Carboni à Placentinis obsides petenti, ne ad Syllam defenser, constanter denegavit, minanteque Carbōne se multos gladios habere: Et ego, inquit, annos. ¶ Fuit & T. Castritius, Rhetorices professor Romæ, Adriani temporibus, cui eruditio, morumque nomine in primis erat chartus. Vide Gell. lib. 13. c. 10.

CÄSTRO, as, are, Virilia amputo, exerceo. { **πρᾶττον** nathák. **αντίουνται**, **αποχωρεῖται**. GALL. Chastrer. ITAL. Castrare. GER. Aufzählen. München. HISP. Castrar. ANGL. To geld. } Iuven.

— nullum ephebum

Deformem savia castravit in arce tyrannus.

Plin. lib. 18. cap. 32. Veres, juvencos, arietes, hædos, decrecente luna castrato. ¶ Licet & de quacunque truncatione, sive privatione quandoque dicitur. Pacuvius, Ut esset aliquis qui linguam ejus castraret.

Castrare alvearia, est favis spoliare, & mellis vindemiam facere: quod qua ratione faciendum sit, docet Cq. lib. 9. c. 21.

Castratio,

Castratio, verbale: Virilium exsecatio. { *אַסְתָּרְפֵּת*, *אַסְתָּרְפֵּה*. GALL. Chastrement. ITAL. Castramento. GERM. Aufchaurung, aufschneydung des heimlichen glyds. HISP. Castradura, castrazon. ANGL. Gelding, or plucking away. } Col. lib. 16. cap. 26. Id optimum genus castrationum, quod adhibetur teneræ atati.

Castraturæ, æ: idem. { *אַסְתָּרְפֵּת*. ANGL. Gelding, plucking away. } Plin. lib. 18. cap. 9. Justum est è grano campanæ (quam vocam Castratum) è modio redire sextarios quatuor filiginis, vel è gregali si ne castratura sextarios quinque.

Castrum, numero singul. Locus est muris munitus. { *מִבְצָר* mitsár, *מִבְצָרָה* matsór. } GALL. Chasteau, un fort, bourg. ITAL. Castello. GERM. Ein burg/ ein schloss/ oder gemauerte stadt. HISP. Lugar à villa cercada de muralla, à adarve, castillo. ANGL. A castel, or tower. } dictus à casa, quod sit conjunctio quedam casarum. Cic. ad Caton. lib. epist. 15. Vallo & fossa oppidum circumdedi: sex castellis, castrisque maximis sepsi.

Castræ, plurali numero, appellantur loca, in quibus milites tentoria fixerunt: vel ipsa tentoria, in quibus diversantur. { *מִבְצָרָה* mitsár. } GALL. Le camp, le fort où les soldats sont campéz. ITAL. Campo, alloggiamento, steccato. GERM. Kriegslager. HISP. Real de la hueste. ANGL. An armie lodged, a camp, a forte or camp pitched. } Cicer. ad Attic. Quum Cæsar ad oppidum castra habet. Per aversam (portam) castrorum protuto vallo cum receperunt. Velleius. Castra facere. Cæsar lib. 1. de bell. civil.

Nam quis te majora gerit castris ve, toro ve.

Tibul. lib. 4. In aliena castra configere. Senec. cap. 5. de consol. ad Helv. Unde & de navibus Virg. dixit,

Nos castra movemus:

quoniam in illis milites essent. Cæsar s. bell. Gall. Atque iis imperat, ut coactis omnibus copiis, castra navalia de improviso adoriantur, atque expugnent. Dicta à castris similitudine, quod fossa, valloque quasi muro circundari solet. Castra Corneliana. Cæs. lib. 2. de bell. civ. Item castra aestiva. Suet. in Claud. cap. 1. Spatiū aliquando significat, Quartis castris, decimis castris. Livius lib. 1. d. 3.

Castra, æ, fem. gen. Accius apud Non. Castra hæc vestra est.

Castellum, diminutivum à Castro, Parvus vicus muris circundatus. { *καστελλός*, *φέρετον*, *μεγάλη*. GALL. Petit chasteau, forte place, bourg. ITAL. Castello. GERM. Ein castell / ein kleiner steck umbmaut. HISP. Castillo. ANGL. A little castell, or tower. } Cic. pro Cec. Ecce ipse Ebutius in castellum venit. Cæs. bell. Gall. lib. 2. Cunctis oppidis, castellisque desertis. Dicebantur etiam Castella, quædam in aqueductibus receptacula, ex quibus ad omnes viatum anfractus, aqua per uncias & digitos dividebatur. Frontinus: Omne plumbeum & omnes impensa ad aqueductus, & castella, & lacus pertinentes, inde erogantur. Vallo castellisque circumunire oppidum. Cæsar. lib. 1. de bell. civ. Item Castella, montes, amnes in triumpho. Ovid. Ele. 2. lib. 4. Trist. Qui autem ejusmodi castellis prærant, castellarii dicti sunt.

Castellanus, a, um, quod ad castellum petinet. { GALL. De chasteau.

ITAL. Cosa de castello. GERM. Das zu dem castell gehört. HISP. Cosa de castillo, à villa. ANGL. Pertaining to an castell. } ut, castellanus triumphus, id est, de castello capto actus. Cic. de clar. orat. Malim mi L. Crassi unam pro M. Curio dictio nem, quam castellanos triumphos duos.

Castellani, dicti qui castellum habitant. { *καστελλίου*. GALL. Qui demarent au chasteau, ou qui en ont la charge. ITAL. Habitatori de castelli. GERM. Die in burgen wohnen / burgwöge / schlosshenn. HISP. Los que moran en los castillos, à que los guardian. ANGL. That dwelleth in a castle land hath the charge of it. } Liv. 4. bell. Maced. Decem millia popularium cum castellanis agrestibus in armis habuit. Salust. in Jugurt. Iter castellorum angustum, undique præsum. Dicti autem sunt Castellani à castello ea forma, qua ab oppido Oppidani, & à vico Vicani. Est & Castellanus, qui castelli curam & defensionem suscepit. *φριγεχ*.

Castellatum, adverbium, quasi turmatim, per castella. { *καστελλα*. GALL. De chasteau en chasteau. ITAL. Di castello in castello. GERM. Von einer burg oder veste zu der andern. HISP. De castilio en castillo, de villa en villa. ANGL. Frome castell to castell. } Liv. lib. 7. Ut hosteis, & nocturno pavore attoritos, & circa collem castellatum dissipatos aggredieruntur.

Castramētōr, Castra loco, sive pono. { *מִבְצָרְמֶתֶר*. GALL. Camper, assoir le camp. ITAL. Accampare, allendare. GERM. Das Idger schlagen. HISP. Asentar real. ANGL. To pitch the camp. } Liv. 9. ab Urbo. Eò Consules cum valido exercitu venerunt: & primò circa saltus, quam utrinque ad hostem iniqua via esset, cunctati, castramētique sunt.

Castrensis, quod ad castra pertinet. { *τὸς καστρῶν*. GALL. Du camp, des appartenances du camp. ITAL. Cosa di campo. GERM. Das zu dem lager gehört. HISP. Cosa de real à de la hueste. ANGL. Pertaining to the camp. } Unde Castrenses ludi. Suet. in Tiber. cap. 72. Cæstrense peculium, est quod à parentibus, vel cognatis in militia agenti donatum est, vel quod ipse filiusfamilias in militia acquisivit: quod, nisi militaret, non acquisitus fuisset. Cæstrensa bona dicuntur, quæ licet in militia filiosfamilias non acquirantur, tamen sunt ipsius ac si acquisita in militia fuissent: ut sunt ea quæ ex officiis acquituntur. Cæstrensis, qui in castris servatur pro uniuscujusque officio. Milites enim Centurioni parebant, Centuriones Tribuno, Tribunus Legato, Legatus Consuli, & Magister equitum Dicτatori.

Castrum novum, Italæ oppidum est ad litus maris Tyrreni, à paucis, ob aëris æstivo tempore insalubritatem, habitatum, apud Pomp. lib. 2. & Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgo Corneto.

Castula, æ, Palliolum quo puellæ nudæ infra papillas præcinctabuntur. Varro, Castulam mulier sumperat pro succula. Hæc & *ζάνα*, & Præcinctiorum appellatur.

Castulones, populi sunt Hispaniæ in conventu Carthaginensi, apud Plin. lib. 3. cap. 3. Quorum oppidum Castalon in Batica est regio Calepini Part. I.

ne ad Anam fluvium. Vulgo Castona la vieja.

Castus, a, um, à catendo. Purus, continens, & à libidinis labo immunitus. { *καθός ταῦτα*, *τὸς νακι*, *ἀνέρος*, *παντούς*. GALL. Chaste, qui n'est point corrompu. ITAL. Casto, immaculato. GERM. Reusch/rein. HISP. Casto à religioso. ANGL. Chaste, not corrupted, noi destoured. } Plaut. in Poenul. Eo sumus gnatae genere, ut deceat nos esse à culpa castas.

Et Veneris casto collocat in gremio,

Catull. de com. Beren.

Procurrit casto Virginis è gremio (malum.)

Idem ad Ortalum.

— castos

Perpetua servant virginitate focos.

Ovid. Ele. 2. lib. 4. Trist. Virg. 2. Georg.

Casti pudicitiam servat domus.

Unde dicimus uxorem castam, & castum cantum, in quo nihil est lasciviae: & castam manum, quæ se ab alienis continet. Item proprio & religioso. Virg. 5. Æneid.

Quique sacerdotes casti, dum vita maneret.

Ubi Servius, Casti dum vita maneret, id est, qui fuerunt casti dum in communione vitae versarentur. Nam hi qui facta maxima accipiebant, renuntiabant omnibus rebus, nec ulla in his nisi numinum cura remanebat. Hiebis etiam quibusdam emasculabantur: unde jam coite non poterant. Castissimus: Castissimi sermonis homo (de Cæsare.) Gell. cap. 8. lib. 19.

|| Casta mola, genus sacrificii, quod Vestales virgines faciebant. Fest. ||

Castis, us, substantivum, castitas. { ANGL. Chasteness. } Varr. Et religiones & castus id possunt, ut ex periculo eripiant nostro.

Castè, castiùs, castissimè: Pudicè, continenter, abstinenter. { *ἀνέρες*.

GALL. Chastement, purement. ITAL. & HISP. Castamente. GERM. Reuschlich/ zuchtiglich. ANGL. Chastelie, without, corruption est his bode. } Cic. pro lege Manil. Castè, intégraque versatus est labor meus in privatorum periculis. Idem de Arusp. respons. Quod quum Dejotarus religione sua castissimè tueretur. Castè se habere. Gell. cap. 12. lib. 15.

Castitatis, castimonia, virginitas. { *καστιτιδία*, *τὰ πανκατάν*.

καστιτιδία, *ἀνέρες*. GALL. Chasteté. ITAL. Castitate, pudicitia.

GERM. Reuschheit/ reinigkeit/zucht. HISP. Castidad. ANGL. Chastitie, singleness of life. } Cic. 2. de leg. Et colendæ virgines praesint, ut advigiletur facilius ad custodiam ignis, & sentiant mulieres in natura foeminarum omnem castitatem pati. Suet. in August. cap. 71. Castitate refutare infamiam impudicitie.

Castimoniæ, Castitudo, castitas, *ἀνέρες*. Liv. lib. 9. belli Macedon.

Decem dierum castimonia opus esse. Accius: Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.

|| Castifer, a, um, qui portat flagella ut castiget: à castus, & fero. Vulcanius tamen forte legendum putat castifer, *καστιφέρ*, qui cistellum portat. ||

Castiflūs, a, um, *ἀνερεύς*. Seneca in Hippol. Expelle facinus mente castifica horridum, id est, quæ te castum faciat.

Cavventiliani, Italiae populi in sexta regione, apud Plin. lib. 31.

cap. 14.

Calventum, fluvius est in sinu Tarentino, apud Plin. lib. 3. cap. 11.

Casurgis, Ptol. lib. 2. cap. 11. Oppidum est in Septentrionali parte Germaniae. Quidam longitudinis & latitudinis conjectura ducti arbitrantur idem esse cum Praga, Boemiae totius capite.

Cafus, vide Casos.

Catabânes, populi sunt Arabiæ desertæ, apud Plin. lib. 5. cap. 11. quorum incinit & Strab. lib. 16. quos tamen Catabanenses vocat.

Catâbâsi, *καταβάσις*, Inferior Solis meatus, vel descensus.

Catâbâthmîs, *καταβάθμησ*, vallis est oppidum in finibus Cyrenaicæ regionis, ea in parte, qua Cyrenaica à Mareotide dirimitur, lxxxvi. m. passum à Paratonio distans. Catabathmi autem à reipsa nomen accepit, eo quod ea in parte, qua Mareotide contingit, admodum declivis sit, quodque nonnulli precipiti descensu adest. Nam *καταβάθμησ*, descendere est: unde *καταβάσις* & *καταβάθμησ*, idem quod descensus. Plin. lib. 5. cap. 5. Finis Cyrenaicus Catabathmus appellatur, oppidum, & vallis repente convexa.

Catabolici, dicti sunt spiritus qui per arreptios & energumenos futura prædicebant, quos plerumque raptabant, dejiciebant, solo affligeabant.

|| Cataclum, stabulum, clausura animalium publicæ utilitati servientium. Cerda. ||

Catacecaumene, *κατακαιμηνή*, Mæonia regio, non procul ab Epheso, arboribus carens, vite excepta, quæ genetissimum fert vinum, quod *κατακαιμηνή* appellant. Vide Strab. lib. 13.

Cataceri, Asiae populi, circa Maeotim, ut docet Plin. lib. 6. cap. 7.

Catâchrësis, *καταχρῆσις*. Tropus, quem non Abusionem, vel Utopationem dicimus, quum alienis abutimur perinde ac propriis, quum propria deficiunt: ut, quum piscinam dicimus pro natatione, in qua nulli sunt pisces. Simile est illud,

Faciésque simillima lauro:

Nam facies propriæ hominis est. Dicta Catachresis παραγγέλλεται, quod est abuti.

Cataclaston, frustum panis benedicti. L. gr. b. ||

Cataclitus, a, um, *κατακλίτης*. ANGL. A garment close round about, a frock, &c. } Vestis undique clausa: dicta à verbo *κατακλίτης*, id est, undique claudo.

|| Cataclitum, *κατακλίτης*, lectus discubitorius, cataclita accedita. ||

Cataclysmus, { *κατακλυσμός*, *κατακλυσμός*. GALL. Deluge d'eau ITAL.

Diluvio. GERM. Ein grosser wasserguss wie der sündflut. HISP. Diluvio, rebossadura de aqua. ANGL. A deluge a floodde. } Diluvium & inundatio dicuntur. Varro 3. de rer. rust. cap. 1. Thebae, quæ ante cataclysmum Ogygi conditæ dicuntur. Frequens est cataclysmi mentione apud veteres philosophos. Illi enim magnum quendam

dam

dam annum imaginabantur, cuius hyems esset Cataclysmus, Ecpyrosis testas.

Catācrīs, { Κατάκρισις, mischfāt. κατάκρισις. GALL. Condānation. ITAL. Condānna, iōne. GERM. Verdānnōs. HISP. Condenacion. ANGL. Condemnation. } Condemnatio, decretum, sanctio: à verbo Græco κατάκρισις, quod est condemno, statuo, sancio. Utitur hac voce Cicer. in Epist. ad Attic.

Catactūs, κατάκτης, phialæ, vel poculi convivialis genus, quod sit fragile, κατάκτης.

Catacumba, catatumba, cemeteria dicta arenaria. Cerda. ||

Catadrōmūs, Decurſorium, locus in quo equi decurrunt, { κατάδρομος. GALL. Lice, espace à courir. ITAL. Un luogo o piazza da correre. GERM. Ein lauff oder rennplatz. HISP. Correra o lugar donde corren. ANGL. A place to runne horses in. } κατάδρομος enim, decurro. Suet. in Ner. Notissimus eques Romanus elephanto supercedens, per catadromum decurrit, id est, per stadium, in quo equites decurrere solebant imaginario prælio, ut fit saepe in Gallia, Principe spectante: *Licias* vocant. ¶ Est etiam, teste Vitruvio, machinæ genus hoc nomine, qua architecti utuntur ad sublevanda, vel demittenda onera: quæ apud Jurisconsultos Catadromus γέρανος vocatur, quasi dicas Decurſorium gruis, à figura fortassis, quod collum haberet extensum more gruis: quales machinas etiam hodie videmus in maritimis emporiis, ad exoneranda navigia accommodatas, quas etiam hodie Grues vocamus. ¶ Fuit & alias catadromi usus, cuius meminit Julius Pollux lib. 4. cap. 19. quum ex sublimi theatri parte per machinam quis dilapsus aliquem rapit, & secum sursum asportat: ut quum Aurora Memnonem rapiebat, aut Jupiter Ganymedem, aut Diana Endymionem. De hoc machinæ genere videntur intelligenda esse verba Pauli Jurisconsulti, l. pen. de actionibus empti.

Catādūpi, Æthiopum populi ad novissimum Nili cataractem, ubi inter occursantes scopulos tanto fragore Nili aquæ ruunt, ut nimia soni vehementia auditus instrumentum videntur, & accolas planè surdos reddant. Plin. lib. 5. cap. 9. de Nilo fluvio, Subinde insulis impactus, totidem incitatus irritamentis, postremò inclusus montibus, nec alibi torrentior, vectus aquis properantibus ad locum Æthiopum, qui Catadupi vocantur, novissimo cataracte inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Vulgo Montes de Nilo.

Catāgrāphē, καταγραφή. Futuræ pictura delineatio est, quam & descriptionem vocant Latini. ¶ Catagrapha autem in picturis obliquæ imagines dicuntur, ex uno tantum latere sepe ostendentes, interprete Plin. lib. 5. cap. 8. || ¶ Catagraphus, notatus lineis, vel punctis. Cerda. ||

Catālānum, vide Cabullinum.

CATALON, vide Orisia.

Catālēctūs, a, um, καταληκτός μέτρος, cui ad perfectionem syllaba deest, ut apud Horatium,

Mea renidet in domo lacunar.

Est enim senarium Iambicum perfectum, una syllaba minus. Acatalepticum, καταληκτός, dicitur quod legitimo fine clauditur, cuique ad perfectionem nihil deest: ut,

Nec fonte labra proliui Caballino.

Est enim Jambicum senarium perfectum.

Catālēpsīs, καταληψία, Occupatio, comprehensio, cognitio. Cic. 4. Acad. lib. 3. de Finib. Cognitiones autem, vel si hæc verba aut minus placent, aut minus intelliguntur, καταληψία appellemus licet. ¶ Est præterea Catalepsis medicis, affectus cerebri, & posteriorum posterioris ejus partis, procedens ab humoribus frigidis, cerebri ventres, præcipue posteriores, occupantibus, respiratione tamen integra manente, oculisque ut in vigilia apertis.

Catālōgūs, { תְּלִינָה maghillaḥ, תְּלִינָה misphār, תְּלִינָה michsāḥ. κατάλογος. GALL. Un rolle, ou catalogue. ITAL. Catalogo, tavola. GERM. Ein register/eintodet. HISP. Matricula do se escriven muchos. ANGL. A roll or bill of names. } Sermo, vel scriptura quæ numerum, vel ordinem recenset. Plaut. in Milite, Si minus cum cura, aut catalogo loquendi lectum siet. ¶ Ultra catalogum vivit, τὰς ἡ καταλόγων. De eo dicebatur qui multum ætatis viveret, ut jam prescriptum illum annorum numerum præterisse videretur. Est, ni fallor, apud Lucianum. Refertur à Suida. Prob. in 3. Georg. Ut refert Homerius in catalogo Ducum qui ad Trojam accesserunt.

Catomati, ergastulum: fortè Latomia, vel Catonum: vide Catomati.

Catāmīdiārē, verbum Græcum est, ad Latinam declinationem deslexum, quo labescere jam tum lingua Latinæ puritate, nonnulli usi sunt pro deridere. { καταμειδᾶν. GALL. Infamer quelqu'un publiquement. ITAL. Bessare, diliggiare. GERM. Einem ein offne schand/sport, oder schmach anthun. HISP. Poner a la verguenza. ANGL. To mock, to scorne, to diffame. } Spartanus de constitutionibus Adriani loquens, Decoctorum bonorum suorum, si suæ authoritatis essent, cataridiari in amphitheatro, & dimitti jussit, i. deridendos omnibus per theatrum præberi: à Græco καταμειδᾶν, quod deridere & ludibrio habere significat. Unde id propemodum ludibrii genus esse suspicor, quo polygami afficiuntur, i. qui multis uxoribus abundantur, quum mitellati in scalario suggestu lascivientis plebecula scurrilitates obaudire perficitæ fronte ad aliquot horas coguntur: mitrare id appellant. Cui non dissimile est illud, quod Traducere Latinè dicitur. Budæus.

Catāmītūs, Puer meritorius, { ψῆφος καθέσχ. μέρος. } Græci mercedem dicunt, quasi περιθώριον, i. pro pretio. Cic. 2. Philip. O hominem nequam! quid enim aliud dicam? magis propriè nihil possum dicere. Ergo ut te catamitus nec inopinatò quum ostendisses, præter spem mulier aspiceret. Ausonius,

Aut Iouis Elysii tu catamitus eris.

Plaut. Men. sc. 2. a. 1. Ubiquila catamitus rapuit.

¶ Catamontem, cœli aspectum. Gloss. Isid.

Catampo, genus est lufus. Fest. Græcum scil. καταμόφα. ¶

Catānā, κατάνη Stephano, Siciliæ oppidum, ad radicem Ætnæ montis situm, patria Charondæ, inter Atheniensium legiflatores in primis celebrati. Catana simulachrum fuit Cereris, teste Cic. 7. Verr. quod à viro non modò tangi, sed ne aspici quidem fas erat. Legitur & Catina, per tertiam vocalē in secunda syllaba. Silius lib. 13.

Tum Catina ardenti nimium vicina Typhæ.

Vulgò Catania.

Catanance, κατανάνη Dioscoridi. Herba est, qua ad amorum veneficia Thessalæ mulieres utebantur: unde & Thessalam herbam non nulli appellatunt. ¶ Gesneri judicio, limonium veterum. Ejus duo sunt genera. Alterum folia haber longa, cornicis pedi similia, radicem gracilem, juncetamque: capitula autem sex, aut septem: in quibus eruo simile semen est, quod quum siccatur, ad speciem unguum exanimati milvi contrahitur. Alterum exigui mali magnitudinem habet, radicem autem exiguum, olivæ magnitudine: folia autem figurâ coloréque oleagini similia. Posterior hoc genus officinæ Bistortam appellant: nam superius Herbariis nostris est incognitum.

Catangelos, Rubus apud Diosc. lib. 4. cap. 147.

Cataonia, κατανία, Cappadociæ pars Comagenæ prætenta, Haly amne irrigata. Author Plin. lib. 6. cap. 2. & 3.

Catanira, κατανίρα, τὰ, insula, vel urbs è regione Lesbi. Steph.

Catanni, κατανοὶ, populi ad mare Caspium. Steph.

¶ Catanotium, pallium. Lex. gr. b. ||

Cataphysis, καταφύσις. Herba est pulicaris, quæ Psyllion Dioscoridi dicitur. Est autem ex iis nomenclaturis, quæ valuti norhæ à doctrinibus ex Dioscoride abjectæ sunt.

CATAPHRĀCTŪS. { ϕράκτης καταφράκτης. GALL. Gendarme armé de toutes pieces. ITAL. Armato d'ogni parte. GERM. Allenthalben mit wehr und waffen vol bewart / ein kürscher. HISP. Hombre armado de todo. ANGL. A man of warre armed on all partes. } Undique munitus, à verbo Græco καταφράκτης, quod est obsepio, & munio. Unde Cataphractæ naves dicuntur, quæ nos constratas, aut testas dicimus. Setv. 11. Æneid. Cataphracti equites, qui & ferro muniti sunt, & equos similiter ita munitos habent. Salustius. Et sequebantur equites cataphracti. ¶ Est etiam Cataphracta, καταφράκτης, lorica, sive thorax militaris. Unde Vegetius scribit exercitum Romanum pedestrem cataphractis & galeis fuisse munitum. Et Liv. lib. 37. Pedites loricatos cataphractos vocat. Idem lib. 5. d. 4. Equites loricatos cataphractos vocat.

Cataphrāctārī, qui cataphractis muniti sunt. Lampr. de Alexandro, Cataphractarios, quos illi clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus.

Cataphrygæ, Heretici qui in Phrygia fuerunt, ut Montanus, Priscilla, & Maximilla. Hi Spiritus sancti donum non Apostolis, sed sibi traditum asserebant.

Catapirātes, linea cum plumbea massa, quæ mariis altitudo exploratus. Græci βολίδαι vocant.

Cataplasmā, atis. { καταπλασμα. GALL. Emplastro. ITAL. Empiaſtro. GERM. Ein pflaster. HISP. Empiaſtro. ANGL. A plaister made of green hearbes. } Malagma quod constat ex floribus, eorumque surculis, & axungia. Plin. lib. 20. cap. 16. Dalton herbarius parturientibus ex eo cataplasma imposuit cum opio. || Hinc Cataplasmo, as, are, cataplasma imponere.

Cataplectatio, convitium.

¶ Cataplexis, καταπλεξίς, horror, admiratio, obstupefactio. ||

Caraplius, est navigatio, appulsus navium.

Catapötla, { καταπότλα. GALL. Pillules, & autres medecines qu'on avale sans mascher. ITAL. Pilote. GERM. Pillulen / oder andere arzney die man ist oder trinkt. HISP. Pildoras que se tragán. ANGL. Pilles. } Pilulæ dicuntur, δοντὶς καταπότλα, quod est devorare, vel bibere proprie: quoniam neque editur, neque ligatur id genus, sed devoratur. Plin. lib. 26. cap. 8. Est & semen in ufo cum melle decoctum ad catapotia, solvendæ alvi gratiæ.

Catapsyxis, Cicuta apud Dioscor. lib. 42. cap. 8.

CATAPŪLTA, α, { καταπολτή. ANGL. A sling, an engin of warre to cast, stones or darts. } Machina bellica, qua tela, aut saxa excuti solent. Plaut. in Cura. sc. 3. a. 5. Atque ita te nervo torquebo, ut catapultæ solent. Cœf. 2. bell. Civil. Centones insuper injecerunt, ne aut tela tormentis emissa tabulationem perfingerent, aut saxa ex catapultis lateritium discuterent. Cubitus Catapulta est mihi. Plaut. sc. 1. a. 4. & Cura. sc. 1. a. 3.

Catapūltarūm pilum, hoc est, sagitta, sive jaculum, quod catapultæ emititur. Plaut. Cura. Et te hodie faciam catapultarium.

Catāracta, sive Cataractæ, sive etiam geminato r, Catarracta, vel Catarractæ. { אַרְבָּתָה arubbâh, καταράτης, καταράτης. ANGL. A damme or fludgate. } Locus est abruptus, & præcepis in flumine, unde aqua ruit potius, quam fluit. Plin. lib. 5. cap. 9. de Nilo flumine: Vectus aquis properantibus ad locum Æthiopum, qui Catadupi vocantur, novissimo cataracte inter occursantes scopulos non fluere immenso fragore creditur, sed ruere. Dicitæ autem sunt Cataractæ, à verbo καταράτης, sive καταράτης, quod inter cætera significat, Cum impetu decidit. ¶ Dicuntur etiam Cataractæ, portæ quædam funibus, aut catenis pendentes, quæ attolli, & demitti possunt, cujusmodi in urbium portis videmus, ad hostium irruptionem propulsandam accommodatas: item in fluminibus quibusdam emittendæ, vel retinendæ aquæ idoneas. { GALL. La herse ou le gril de la porte d'une ville qu'on monte & laisse choir quand on veut, Sarafine. ITAL. La sarracinese delle porte. Le cataratte che se tiranno su quando se da

dà l'acqua à i mollini, à i prati. GERM. Ein schungatter den man aufs
gleich vnd hinab leßt. HISP. La compuerta de la ciudad à fortaleza.
LIV. Pendulas & recedentes portas cataractas. Idem, Porta cataracta
dejecta clausa erat: à partim vectibus levant, partim funibus subdu-
cent in tantum altitudinis, ut subire recti possent. ¶ Est itē Catarractes
Pamphiliæ fluvius post Olbiā, ita dictus, quod magno cū impetu
defluat. STRAB. lib. 14. Post Olbiā est qui Catarractes appellatur, amnis
magnus, & torrentis more rapidus, ab alta petra descendens, adeò
ut longissime strepit exaudiatur. Meminit hujus fluvii & Pomponius
Mela lib. 1. de descriptione Pamphyliæ. Sunt præterea Catarractæ,
aves quædam fulicis similes, sed dentatae, oculosque habentes
coloris ignei, cætero corpore candido, quæ nusquam terrarum appa-
rent, nisi in insula Apuleiæ adjacenti, Diomedis tumulo nobili, ubi &
advenas Barbaros clangore infestant. Græcis tantum adulantur,
mīro discriminē, veluti generi Diomedis hoc tribuentes. Vide
plura de iis apud Plin. lib. 10. cap. 44.

Catari, Pannoniæ populi sunt. PLIN. lib. 4. cap. 25.

Catarnia (quod corrupè hic legebatur) vide *Catonia*.

Catarrhūs, fluxus, destillatio. { κατάρρησις, grec. GALL. Reume, catarrhe.

ITAL. Catarro, fesa, discesa. GERM. Ein invendiger flüs des haupts so in dem schlund abhinn fällt. HISP. Romadizo. ANGL. Distillation of humours in to the throat, te catarrhe. } Differt à Coryza, & Branco: καρπός enim dicitur, quum pituita nates tantum obsidet, Gravido Latinè dicta: Catarrhus verò, quum fauceis, pectoralumque: at βεγγύης, quum & guttur, & arteria corripitur, ob id & Artericum quandōque id vitium appellant. Omnia haec tamen Hippocrates Coryzas vocat, nostri Distillationes, quia Græcè καταρρήσις nominantur in communi. Dictus est autem Catarrhus à κατάρρησις, defluso, destillo.

Catarrhytūs, { κατάρρησις, κατάρρησις. GALL. Baigné, arroussé. ITAL. Bagnato, acquoso. GERM. Geroässert / befeuchtigt. HISP. Regado. ANGL. Wat tered, mojstie. } Latinè Irriguius, à verbo Græco κατάρρησις. Unde etiam Plin. lib. 5. cap. 4. Hippomen Africæ oppidum Catarrhytum vocatum fuisse tradit, propter aquarum irrigua.

|| Catastica, Anasarca, hydropsis species. Item, instratum aliquod sacræ mensæ. L. gr. b. ||

CATASCOPIUM, { κατασκοπίον. GALL. Un brigantin, petit navire pour espier & decouvrir pays. ITAL. Fregata. GERM. Ein spähchifflein. HISP. Nave para atalajar, brigantin. ANGL. A brigantine, or barke. } Genius navigij exploratorii, quod circumquaque speculator. CICER. ad Attic. ἀφορά Rhodiorum, & dicitur Mitylenæorum habebam, & aliud κατασκοπίον. legendus GELL. lib. 25. cap. 10. ubi Catastropium enumerat inter genera navium. ¶ Est & Catastropicum, κατασκοπίον, scil. scutor.

Catascopūs, { מַרְגָּרֶת meragh hél. κατασκοπίον. GALL. Espie, espion. ITAL. Spia, spione. GERM. Ein auspäher. HISP. Atalaya, varo que atalaya. ANGL. An espier. } Latinè speculator. Est enim αστέρι, speculari.

Catasta, æ, { τὰ βάσης. ANGL. A cage or sell to punish bond men in. } Lucian. Locus erat ubi venales servi exponabantur, à καθίσης, verbo Græco, quod significat statuo. Tibul. lib. 2. Eleg. 3.

*Nota loquor, renum ipse tenet, quem sape coegerit
Barbara gypsatos ferre catastafa pedes.*

¶ Est & catastafa, machina lignea, longæ & magnæ compedis forma, qua servi vinceti tenebantur. PLIN. lib. 35. cap. 18. Talem in catastafa videre Chrysogonum Syllæ. Catasta ab aliis expanitur, machina, & pegma, in quo reus ad supplicium pendebat. Prudentius, Emirto vocem de catastafa celsior.

CATASTRÖMA, { κατασπάγει. ANGL. Hatches or deckes in a shippe where, men stand to feight. } Navis partem significat, per quam nautæ discurrent. Latini Transtra vocant. { GALL. Le plancher d'un navire sur lequel sont les gens de guerre quand ils combattent. }

CATASTRÖPHĒ, { κατασπάσθαι. ANGL. A subversion. } Latinè subversio, volumen, δένει σπίθη, id est, à convertendo. Unde etiam extrema pars fabulæ, κατασπάσθαι appellatur, quod in ea res turbulentæ in lectum convertantur exitum, ut in Comœdiis fieri solet: aut contrâ quod res latæ tristem fortiantur exitum, ut in Tragœdiis. ¶ Transumitur etiam pro cuiusvis rei exitu, & pro ipsa etiam morte ponitur, quæ est extremus nostræ vita actus. { ANGL. The end of an comedy, the end of any thing. }

|| Cataechinus. VITRUV. lib. 4. cap. 1. Callimachus propter elegantiam & subtilitatem artis marmoreæ ab Atheniensibus Cataechinus fuerat nominatus. ||

Catathema, proximum est anathemati.

CATATYPOSIS, κατατύπωσις. Figura est, quæ sit quum aliquid ad typum, hoc est, formam alterius describitur: ut apud Virg. lib. 4. Æneid.

*Omnia Mercurio similis, vacemque, coloremque,
Et crines flavos, & membra decora juventa.*

Catax, à veteribus dictus est, teste Festo, qui hodie Claudus. Nonius antiquæ catacem dici testatur, quem nunc caxonem, tamque in rem citat LUC. Satyr. lib. 2.

*hostib[us] contra
Pestem perniciemque catax, quam &
Manliu' nobis.*

Catax, claudus, coxus. In veteribus Græcorum Glossis, Coxus, κατάδος. Feltus Catax, Claudus. Hispani hodie retinent nomen, claudum enim hodie vocant Coxo, & Coxquear claudicare dicunt.

Cataxerxon, vide *Cambyses*.

Cathæna, καθαινα, urbs Indica, ubi formosis tantum defertur, ut formosissimum regem eligant. Steph.

Cathalaunum, urbs Galliæ Belgicæ, vulgo Châlons.

Cathareus, vide *Caphareus*.

Cathalusius, Καθαλευτός, Niconor nominatur apud Stephanum in Mieza.

Catè, adverb. διατελεῖ, pro caute.

CATECHISMUS, { τητην chinnich. κατηχισμός. } Dicitur institutio rerum sacrarum, quæ viva voce tradi solet iis, qui sacris mysteriis initiantur. Nam Ægyptii theologi (à quibus hic ritus fluxisse creditur) nunc Calepini Pars I.

fas arbitrabantur arcana suæ religionis scripto committere: satiisque illis visum est, eos qui illorum mysteriis vellent initiari, viva voce institui, & ita religionis suæ ceremonias veluti per manus ad posteros propagari. Ad hunc etiam modum in primitiva Ecclesia, qui ad Baptismum admitti cupiebant, prius fidei Christianæ mysteria ab Apostolis viva voce accipiebant. Hujusmodi institutionis genus κατηχισμός appellabant, δένει κατηχεῖ, quod est viva voce instituere. Illi autem qui ad hunc modum sacris mysteriis initiantur, κατηχεῖσθαι dicebantur.

|| Catechismus, idem quod catechesis, sed à verbo κατηχίζει, viva voce instituto.

Catechizo, as, κατηχίζω, doceo, in religionis fundamento instituo. ||

Catēchūmēnūs, { τητην channich. κατηχηθός. } Qui sacris nondum est initiatus, sed adhuc imbutitur elementis religionis, secundum ad sacra spectanda introductus: cui mysteria Fidei vivæ vocis ministerio concredebant. Bud.

Catēgorēmāta, κατηχείσθαι, Prædicamenta. CIC. 4. Tuse. Distinguunt illud etiam, ut libido sit earum rerum, quæ dicuntur de quodam, aut de quibusdam, quæ κατηχείσθαι. Dialectici appellant: ut, Habere divitias, Capere honores.

Catēgoriā, { τητην fitnah. κατηχείσθαι, as. GALL. Accusation. ITAL.

Accusa. GERM. Anklagung. HISP. Acusacion. ANGL. Accusation or accusing. } Accusatio, à κατηχείσθαι, Accusatio: unde & κατηχεῖσθαι, Acculato. ¶ Categoriae, sive Categoremata Aristoteli dicuntur Prædicamenta. Quin & positiones quædam à Dialecticis Categoriarum nominantur, quas prædictorias Latinè dicere possumus: à κατηχεῖσθαι, prædicare. Sunt autem decem prædicamenta, circa quæ versari videtur omnis quæstio, εἰσα, id est, essentia, Qualitas, Quantitas, Ad aliquid, Agere, Pati, Ubi, Quando, Situs, & Habitus. Appellatas verò Categorias constat (ut inquit Augustinus in Dial.) propterea quod non possunt nisi à subjectis agnoscendi. Quis enim quid sit homo possit agnoscere, nisi sibi hominem ponat ante oculos, quasi subjectum homini?

Catejæ, Jaçula, sive tela, apud GELL. lib. 10. cap. 15.

Catellā, diminutivum à catena, vide *Catena*.

Catellūs, vide *Catulus*.

CATENĀ, vinculum est ferreum, quo vel seruos, vel captivos, vel animalia irretimus, ne effugiant. { πτηνοτρυπάκ, κατην. GALL. Chaines. ITAL. Catena. GERM. Ein ketten. HISP. Cadena hecha de esclavos. ANGL. A chain. } Ita dicta, quod se capiendo teneat, quia in ea anulus anulus capit. LIV. 1. ab Urbe, Injectæ Turno catenæ. CIC. 17. Verr. Iste hominibus miseris, innocentibusque injici catenas imperat. Transumitur etiam ad incorporea. SEN. ad Luc. Una est catena quæ nos alligatos tener, amor vitae. CIC. pro Sestio. Hanc tetram, immemorique belluam vinclam auspiciis alligatam more majorum, constrictam legum sacratarum catenis, solvit subito legum cura Consul, &c. Catena omnes alligati sumus. Alii aurea & laxa, &c. SEN. cap. 10. de Trang. His indito catenas singularias, &c. Plaut. Capt. sc. 2. a. 1. Homines qui captivos catenis vincunt. Ibid. Men. sc. 1. a. 1. Aut se è catenis eximunt aliquo modo. O catenarum colon. Idem Asin. sc. 2. a. 2.

Catenatūs, a, um, { πτηνοτρυπάκ, κατην asy. mīdīm. GALL. Enchainé. ITAL. Catenato. GERM. An eintetten gebunden. HISP. Encadenado. ANGL. Bound with a chain. } Cæl. ad Cic. Vallem quidem Venere prognatus tantum animi habuisset in vestro Domitio, quantum ipse catenatus in hoc habuit. MART. lib. 7.

Nulla catenatis pila est praecincta laenis.

Catenatus janitor, Portæ adjacens canis. Col. in præsat. ¶ Catenati labores, per translationem, hoc est, sese vicissim sequentes. MART. lib. 1.

Expectant cureque, catenarique labores.

Catenatō, Coniunctio, & stricta arctatio. { παραβρατ. κατην. ANGL. Conjunction, liaison. ITAL. Congiunctione, ligamento. GERM. Ein zusammen fügung HISP. Encadenamiento de catenas, atadura. ANGL. Binding or fastening with a chain. } Vitruv. lib. 2. cap. 9. Et in commissuris, & in coagmentationibus ab lenitidine firma recipiunt catenationes.

Catenatūs, a, um, qui catena ligatus est, στρανδῆται, διομάτι. ANGL. Fastened with a chain. } Senec. lib. 3. de Ira. Ita secat catenatio cani, & hic, quum multum latravit, objecto cibo mansuetus. Canis catenarius, qui ad fores domus alligatur causa custodiae. Seneca contr. 20. Canis catenarius.

Catenulā, diminutivum à catena. { κατηνοτρυπάκ. GALL. Chainette, petite chaîne. ITAL. Catenella. GERM. Ein tettente. HISP. Cadenilla à pequena cadena. ANGL. A little chain. }

Catellā, vel Catellum, aliud diminutivum, κατην. LIV. 9. bell. Maced. Quintus alter Prætor suos equites catellis & fibulis donavit. Plaut. CURC. Delicatum tē hodie faciam, cum catello ut accusbes ferreo. Horat. 1. epist.

*Nota refert meretricis acumina, sape catellam,
Sape periscelidem raptam sibi flentis.*

CATERVĀ, propriæ Gallorum legio. { τητην ghedhudh. siφ. GALL. Vne bande de gendarmes, une multitude de gens. ITAL. Compagnia. GERM. Ein schar Kriegsleutten. HISP. Compañia, caterva. ANGL. A band or compagnie of men of warre, or other folkes, a route. } sicut Phalanx Macedonum: cæque certo numero constabat. Nam, authore Vegetio lib. 2. cap. 12. in caterva erant sena militum millia. Horat. 1. epist.

Dum fugiunt equitum turme, peditumque caterva.

Plerunque tamen pro quavis multitudine sumitur. CIC. 2. TUSCUL. Caterva contradicentum. Idem pro Muran. Posthumius obviandum bene magna caterva sua venit. Virg. 2. Æneid.

magna comitante caterva.

Catervatī, Catervatim congregati. { ει στρατοι. GALL. Vns en compagnie. ITAL. Vniti in frotta. GERM. Die auf den scharen sind / Ober ohn ordnung mit scharen zusammen gelossen. HISP. Aiuntados en compagnia. ANGL. Gathered in a band or multitudine together. } Suet. in Aug. Sed & catervarios oppidanos inter angustias vico-

rum temerè & sine arte pugnantes. Catervarios vocat vulgares, & non dispositos.

Catervatim, adverb. Per catervas. { *ἰαδός*. GALL. Par bandes. ITAL.

Infrotta. GERM. Scharechtig/ von schar zu schar. HISP. De companionia en compagnia. ANGL. By bandes and multitudes, by routes. } Plin. lib. 10. cap. 24. Sturnorum generi proprium catervatum volate. Liv. bell. Pun. 3. Jam primi conseruerant manus, quam alii catervatum carent. Col. lib. 3. cap. 19. Sed illud etiam dicendum est, an plurium generum vites habendæ sint, eaque separatae, & distinctæ specialiter, an confusa & mista catervatum.

Catharmatā, { *τρύνων καθάριον* h. καθάρεσμα. } Hostiae, quæ pro peste, alióve morbo expiendo immolabantur diis. Romani Piacula vocabant. ¶ Erat autem interdum hostia humana, interdum ex brutorum genere, in cuius caput mala omnia, quæ civitati imminebant, sece credebant avertere.

Catharticus, a, um, Latinè purgatorius. { *מְנַקֵּה menakkéh*. καθαρίζει. GALL. Purgatif. ITAL. Purgatorio. GERM. Das reinige oder purgiert. HISP. Purga para purgar. ANGL. Purgative, that cleanseth. } Unde Medicamentum catharticum dici potest, quod nos Purgationem vocamus. Cels. lib. 10. Sed medicamenta stomachum ferent: ideoque omnibus catharticis aloë miscenda est.

¶ Catharos, purus, mundus. Cerdas. ||

CATHEDRA, x, { *טְרִשׁ מָשָׁחָבָה* καθέδρη. GALL. Vne chaire, un siege. ITAL. Sedia. GERM. Ein stuhl / ein hoher sitz ab welchem man liest oder predigt. HISP. Cathedra à sella. ANGL. A chaire. } Propriè est sella sublimior professorum, recitatorum, aut declamatorum. Mart. lib. 11.

De cathedra quoties surgis.

Juvén.

Cuius apud molles minima est iactura cathedras.

Horat. 1. Serm. sat. 10.

Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.

Pro Episcopatu frequens.

Cathēdrāt̄os Philosophos vocat Seneca, umbratiles illos, quibus satis est de virtute in cathedris gartire. οἱ δέ τοι καθήδρας φιλόσοφοι.

Cathēdrālit̄i, orum: ut, Cathedralitii servi, qui in cathedrali herum deferunt: οἱ βασιλίον τοι καθαρίων ἀντὶ καθήδρας. Martial.

Quum cathedralitos portet tibi rheda ministros,

Et Libys in longo pulvere sudot eques.

¶ Cathedrarius. Seneca de brev. vis. cap. 10. cathedrarios philosophos dicit, h.e. scholasticos in cathedralis sedentes quum docent.

Catheter, καθίτη, chirurgicum instrumentum, quo immiso prolixitur urina (morans) obstruēto urinario meatu. καθίτη est demitto. ||

Cathōlicūs, { *καθολικός*. GALL. Universel. ITAL. Catholicò, universale. GERM. Allgemein. HISP. Universal. ANGL. General, universal. } Dici potest universalis, quasi circa omnia versetur, fit enim ex *τοῦ*, id est, circa, & ὅλον totum. ¶ Inde etiam Catholicon medicamentum, quod omnibus humoribus simul vacuandis utile est. Item praecipua universalia, vel perpetua, catholica vocant, ait Quint. lib. 2. cap. 13.

Cathi, pro Germaniæ populis, lege Chatti.

¶ Cathisma, καθίσμα, quasi sessionem dicas: καθίσαι colloco, vel sedeo. Vide Meurs. in Gloss. Gracol.

CATHOLICUS, a, um, universalis, à καθίσαι, de toto, universè. Catholica Ecclesia, quæ ex toto genere humano colligitur, ex omnibus populis, tempore novi Testamenti. Catholica epistola, quæ nulli certæ personæ vel populo est inscripta, sed ad omnes directa. Gloss. etiam καθολικός exponit consularis, quia Consulatus erat dignitas cum generali potestate in urbem.

Catholicano. In veteribus Gloss. verb. juris, iidem *βασιλέας* & καθολικός dicuntur; nempe rationales, rationum præfetti, quasi universales in provinciis: generales. ||

Cathon, insula à Pomponio inter Cycladas numerata, à Plinio tamen præterita, nisi quis Cothonem, quam Plin. in Laconico sive esse ait, intelligere velit. Ex Vadiano.

Catifons, dicebatur ex quo aqua Petronia in Tiberim fluebat, quia in agro erat cujuſdam Cati. Author Festus.

Catilinā, civis Romanus fuit, conjuratione contra patriam inita noctissimus: cujus impii conatus Ciceronis prudentia repressi sunt. Lucanus lib. 7.

Pacificas saevias sensit Catilina secures.

Vide Salustium de bello Catilinario, & Plut. in Sylla.

Catillus, Catillones, Catillatio, Catillo: vide Catenus.

Catillūs, filius fuit Amphiara, qui cum fratribus Cora & Tiburto in Italiam venit, ibique reliquis adjuvantibus Tibur condidit, & à nomine fratris nomen imposuit. Virg. 7. Æneid.

Catillūsque acérque Coras, Argiva juventus.

Silius lib. 8.

Et Tibur Catille tuum,

In emendationibus tamen Virg. exemplaribus Catyllus legitur per y. Cätina, x, vel Catine, es, κατίνα, urbs Siciliae. Silius lib. 23.

Tum Catina nimium ardentí vicina Typhao.

Strabo tamen, Diodorus & Ptolemaeus, non Catinam, sed Catinum scribunt: unde Catanæus. Charondas.

Cätinūs, quod & Catinum dicitur, vas grande escarium, in quo pulatem, aut jurulenti quid ponebant, à capiendo appellatum. { *כַּרְוָה bebarah*. τευχίον. GALL. Un plat ou escuelle. ITAL. Catino, concia. GERM. Ein napf/ ein grosse blaten oder schüssel. HISP. Plato, ó escudilla. ANGL. A dish or plate. } Varro apud Non. lib. 15. In sola ponere oportet aqua catinos. Persius sat. 3.

— possum est algente catino

Durum olus, & populi cribro decussa farina.

In catino vitreo. Suet. in Galb. cap. 18. ¶ Catinus item dicebatur vas, in quo metallia purgabantur. Plin. lib. 33. cap. 44. Quæ è catino jactatur spurcitia, in omni metallo vocatur scoria. ¶ A Catinus sit diminutivum Catillus: à Catinum, Catillum, vel Catinulum, παροψίδης. Col. lib. 12. cap. 57. Hanc misturam quum in catillo composueris, oleum superfundito. Vide Bayfum de Vasculis. ¶ Est etiam pars superior molæ molendinariæ, sicut meta pars inferior.

{ *כַּבְכֶּר* récheteb. τὸ ἕπειδα. GALL. Le dessus d'une meule de moulin. ITAL. Macigno sorano. GERM. Der oberst theil auf der mäule. HISP. Muela de incima para moler. ANGL. The upper part of a mill. } Paulus in l. quum de lanionis, §. idem consultus, ff. de fundo instructo.

Catīnelliūs, à Catinus, Catinulus, catillus. Diomedes Grammat. lib. 1. Catīllōnēs, qui catillos lingunt, & pro gulosis accipi solent. { *לְזַלְזֵלָה, נְזַלְזֵלָה, נְזַלְזֵלָה*. GALL. Léche-plats, gourmands, friands. ITAL. Quelli che leccanno i piatti, mangioni, ingordi. GERM. Blatten und schüsselflecker / freßige leut. HISP. Golosos, los que lament los platos. ANGL. Dishlikers. } Catillones etiam dicebantur lupi Tyberini, inter duos pontes capti, quod stercora circa ripas catillarent, id est, devorarent. Vide Macrobius lib. 3. satyr. cap. 16.

CATILLO, as, are, Catinos lingo. { *λεγέσσων*. GALL. Lécher les plats. ITAL. Leccare i piatti. GERM. Blatten schlecken. HISP. Lamer los platos. ANGL. Tolik plates or dishes. } Plaut. in Cas. operam uotris pollicitor fôras, quasi catillatum.

Catillatō, grave opprobrium objiciebatur hominibus generofis, si qui provincias amicas populi Romani exsoliassent, quod eorum bona ligurisse viderentur. *λεγέσσα*. Festus.

Catina, vide Cattina.

Catinia, vulgo dicitur urbs Siciliæ, quæ olim Catana.

Catizi, teste Plin. lib. 4. cap. 11. Pygmæi dicti sunt, qui circa Ceramiam Thracia urbem incoluerunt, à gruibus (ut creditur) fugati.

Catre, κατέν, civitas: gentile Catreus. Steph.

Catabania, καταβανία, vicus κατενία, felicis Arabiz. Steph.

Cato, cognomen Porciæ familiae fuit, quæ ex Tusculano municipio ortum traxit: ex qua primus Romanam sese contulit M. Porcius Cato, postea Censorius appellatus, persuasione, atque amicitia Valerii Flacci adductus. Hic tribunus militum in Sicilia fuit. Prætor Sardiniam subegit, ubi ab Ennio fuit Græcis literis institutus, quem jam natu grandior esset. Consul deinde cum eodem Flacco creatus ceteriorum Hispaniam sortitus est, ubi tebus feliciter gestis, urbium omnium muros, quæ intra Bætim erant, uno die solo æquari jussit. Author Polyb. Hunc Plin. lib. 7. cap. 27. summis laudibus extollit, absolutum eum Imperatorem, Senatorem & Oratorem appellans. Scriptis librum de re rust. item alium de Originibus urbium Latii, & Orationes quasdam. Hujus duo fuerunt filii, quorum alter sub Paulo Æmilio magna cum laude in Macedonia militavit. Alter, qui ex nomine matris Salonius fuit cognominatus, patre adhuc superstite, jam prætor designatus extinctus est, egregiis de jure civili voluminibus relictis. Author Gell. lib. 2. cap. 14. Catones dicti sunt à sapientia, antea Prisci vocabantur. Plut. in Cat. Censor. ¶ M. Cato Uticensis, M. Porci nepos fuit, quem & vitæ, Stoicæque disciplinæ severitate referebat. Hic nudis interdum pedibus, brevíque toga in publicum prodibat, sese adsuefaciens non nisi turpibus rebus erubescere. Consulatum frustra periit, quod virtuti sue fidens, populo non nimium submisæ voluerit supplicare. Martiam conjugem toganti Hortensio amico liberorum causa concessit: eandemque post Hortensi mortem recepit. Id quod Cæsar avaritiæ causa ab eo factum fuisse, calumniatus est. Dimisit, inquit, inopem, ut locupletrem reciperet. Toto civilis belli tempore intonsus fuit. Post Pharsalicam pugnam, Uticam sese recepit: rēque à Scipione infeliciter gesta, perlecto Platonis de anima immortalitate Dialogo, qui Phædon inscribitur, necem sibi conscient. ¶ Hic tantæ fuit apud populum authoritatis ac fidei, ut de rebus incredibilibus proverbio diceretur, ut inquit Plutarchus, *τοῦ ποπλίστη Κάτων οὐ λιγότερος τούτοις*: Istud incredibile est, etiam si dicat Cato. Et orator quidam quum hyperbolicas diceret uni testi non esse credendum, adjecit: Ne Catoni quidem. Cicero epist. ad Attic. lib. 2. Quid Cato ille noster qui mihi unus est pro centum millibus? ¶ Tertius Cato, proverbialis est ironia in viros impediò tetricos, atque aliena vitæ censores. Juvenal.

— habeat iam Roma pudorem:

Tertius è calo cecidit Cato.

¶ Fuit & Cato quidam Grammaticus Sylla temporibus, cuius minister Tranquillus. Hinc Adjectivum Catonianus. Cic. ad Quint. frat. lib. 2. cap. 10. Tabulam proscriptis, se familiam Catonianam venditum.

Catōblēpās, κατωθίπεια, feræ genus est, solis Æthiopibus cognitum, solo visu hominem interficiens. Basilic. Plin. lib. 8. cap. 21. Est apud Hesperios Æthiopes fons Nigris, Nili, ut plerique existimant, caput. Juxta hunc feræ appellatur Catoblepas, modica alloquin, exterisque membris iners, caput tantum prægrave ægræ ferens, id que dejectum semper in terram: alias internecio humani generis, omnibus qui oculos ejus videre, confessim exspirantibus. De eadem vide & Ælianum. lib. 7. cap. 1. apud quem κατωθίπεια dicitur.

¶ Catobolici, spiritus qui per energum futura prædicebant. Tert. Catochē, κατέχει, morbus est veterino similis, ex melancholicis & biliosis humoribus proveniens, cerebrum occupantibus, perpetuoque sopore invehentibus. Latini Vigilantem soporem interpretantur. Differt à catalepsi, quod in ea oculi maneant aperti, in catalepsi autem clauduntur.

Catōchitēs, κατέχει, gemma Corsicæ insulæ, impositam manu relut gummi retinens. Plin. lib. 37. cap. 10.

Catōchūs, detentio, seu captio insensibilis animæ cum functione totius corporis. Species autem hujus sunt tres. Una somnolosa, cui lethargus ineſt. Alia vigilans, huic adeſt teronus. Tertia autem species, quam neque perperam, neque inusitatè, catochon Phreneticus, aliquis dixerit. Fit autem ex mistione aggregatio catochi & phrenetidis, quemadmodum tiphonia, quæ aut lethargus, aut suffocans, aut lethargicus affectus dicitur. Gal. de definit. Græcorum medici verutiores vocaverunt, δοτος κατέχεις, quod est detineri & occupari: & in eo malo constitutos, κατέχεις nuncupaverunt. Recentiores verò fœminino genere, sed non diffimili significato, κατέχεις κατάλυτος, quasi detentionem & deprehensionem dicat aliquis, nominaverunt. Paul. lib. 3. cap. 10. Vide supra Catalepsis.

Catōgēum,

Catōgām, κατάγος, domicilium subterraneum.

Catoma, ergastulum. Lege Catomum. Laberius apud Agellum lib. 16. cap. 7. Toller bona fide vos orcus nudas in catomum.

Catomaiti, ergastulum. Gloss. Isid. Sed legendum est catomium, id est, vinculum, catena. Laberius apud Gell. in versu cataleptico: Toller bona fide vos Orcus nudas in catomum. Sic etiam doctores legunt apud Cie. Epist. fam. lib. 7. Sed heus tu manum à tabula, magister adest. Vereor enim ut in catomium nos tollat. ¶ Catomis cædi, & Catomo suspendi, in Martyrologio est suspendi, vel cædi capite deosum: itaque Catomis, & Catomò, adverbialiter sumuntur.

¶ Catomidiare, cædere. Cerdæ. ¶

Catoni, Plinio populi sunt Scythiae, circa Maeotin agentes, lib. 6. c. 8. Catopteron, κατόπτερον, locus excensus supra Anemoriam Phocidis urbem, ut in Anemoria diximus.

Catōptromantia, κατόπτρογρία, divinatio quæ sit per speculum: de qua vide in dictione Magia.

Catopyrites, καπωμέλινος, gemma quæ ex Cappadocia venit. Plin. lib. 37. cap. 10.

Catōrthomā, κατόρθωμα. Opus virtutis rectum. Cic. Perfectum officium interpretatur, & recte factum. ¶ Ambros. lib. 1. de Offic. cap. 11. Hoc est perfectum officium, quod κατόρθωμα dixerunt Graeci, quo corriguntur omnia, quæ aliquot potuerunt lapsus habere. ¶

Catōrthosls, κατόρθωσις, recta affectio, κατόρθωσις, Egregiè cum virtute aliquid facio: Cic. 3. de finib. Quæ nos aut recta, aut recte facta dicamus, si placet, illi autem appellant κατόρθωμα, omnes numeros virtutis continent.

Catria, vide ΑΕυσσα.

Catricula, fucus. Gl. Isid. lege Craticula, focus.

¶ Catæ, inter navium appellations ponuntur à Gellio lib. 10. cap. 25. ¶ Kætæ, catta, pro fele. Evagr. lib. 6. cap. 24. Sic Germani felem vocant. Vide catus. ¶ Est & catta machinæ gêns. Apud Meurs. Gloss. Græcob. ¶

Catti, vide Chatti.

Cattriderides, vide Cassiteros.

Cattuza, vide Catizi.

Catulæ, porta Romæ dicta est, quia non longè ab ea ad placandum Caniculæ sydus, frugibus inimicum, rufæ canes immolabantur, ut fruges flavescentes ad maturitatem perducerentur. Festus.

Catullus, Poëta Veronensis natus anno ante Salustium, Syllæ, Marii que temporibus: in poëmatis cum lascivus, tum mordax; quippe qui Cæsari maximotunc vivo minimè pepercit, iambis eum criminalis: reconciliatus nihilominus, ac eodem die ab eo cœnæ adhibitus est, ut author est Tranquillus. Scripsit de passere suæ Lesbias: celebravit nuptias Mallii: amavit Ipsithillam, & Clodium, quam sicut nomine Lesbiani vocata. Scripsit & alia multa. Mortuus est Roma. Ovid. lib. 2. de Trist.

Sic sua lascivo cantata est sape Catullo

Fæmina, &c.

Catulæ, Propriè significat caniculum, hoc est, minorem, vel juniores canem: ab antiquo nomine catus, quod sagacem significat. ¶ γῆρας γχρ. κανυπησ. GALL. Un petit chien, ou un petit de quelque autre bestæ. ITAL. Cagnolo, picciol cane. GERM. Ein jung hündlin. HISP. El cachorro. ANGL. A whelp. ¶ Varro, Catulus à sagaci sensu & acuto: Cic. 2. de natura deorum, Benè igitur idem Chrysippus, qui similitudines adjungens, omnia in perfectis & maturis docet esse meliora, ut in equo, quam in equulo: in cane, quam in catulo: in viro, quam in puer. ¶ Sed ponitur largè profetu omnium animalium, præterquam avium, sive immanium, sive mitium: unde de colubro Virgiliius,

— catulos tettis, aut ova relinquens.

Et de leonibus Plinius, Raptor appropinquante tigridis fremitu, abicit unum ex catulis. Idem, Simiæ gestant catulos, quos manus factæ intra domos peperere. Idem, Murium quoque catuli ostentum faciunt. Idem, delphinum catulos nominat. Lacertarum quoque & cæterorum serpentium soboles, Catuli dicuntur. ¶ Accipitur quandoque Catulus pro ipso cane. Apuleius, Catulos secum dicens venaticos, atque sagaceis. ¶ Interdum pro quodam vinculi genere, quod etiam Canis dicitur. Plaut. Faciam te delicatum catulo ut accubes ferreo. ¶ Et Lucil.

Cum manicis, catulo, collarique ut fugitivum

Deportem.

Catellus, & Catella, diminutiva à Catulus. Parvus canis, vel canicula. ¶ κανδήλας. GALL. Un fort petit chien. ITAL. Ca nolino, cagnolotto. GERM. Ein kleins hündlin. HISP. Perillo, o perro pequeño. ANGL. A little whelp. ¶ Plaut. in Stich. Tantillum loci, ubi catulus cabet, id mihi sat est loci. Cic. de divin. Erat autem mortuus catellus eo nomine: Dic me tibi anaticulam, columbam, vel catellum. Plaut. Asin. sc. 3. a. 3. Catella gallicana. Mart. epigr. 198. lib. 14. Cætillus, Catillus, à Catulus. Diomedes Grammat. lib. 1.

Cætillnus, a, um, quod est ex catulo, ¶ κανδήλας. GALL. De petit chien. ITAL. Di cagnolino. GERM. Das von einem hündlin ist. HISP. Cosa perteneciente à cachorro, perro chiquito. ANGL. Of a whelp. ¶ Unde Plin. Catulinam carnem esitavisse Romanos ostendit lib. 19. cap. 4. Genito manè catulo res divina fit: & in cœnis Deum etiamnum ponitur catulina.

Catulina, καταλινα, chair de chien.

Catulire, est gestire, coitum maris appetere. ¶ κανδήλη. GALL. Demander le male. ITAL. Demandare il maschio con gesti, essere in caldo. GERM. Lauffig sein, ist der hünden oder fennen. HISP. Estar la pera cachonda, y todos otros animales. ANGL. In bitches to desire the male, to go to rutting. ¶ & propriè de canibus dicitur: quamvis etiam ad alia transferatur. Varro, Factura principium admittendi faciunt Veris principio: tum enim dicuntur catulire, id est, naturæ instinctu in venerem rapi. Plautus, Quin meam uxorem vidi catulientem. Apud Nonium legitur Catulire, cum dupliciti.

Catulitio, propriè dicitur de canibus, quum statim anni temporibus ad venerem incitantur. ¶ κανδήλη. GALL. Appetit du male. ITAL. Calepini Pars I.

Quando la cagna brama il cane. GERM. Das lauffen der hunden auf samens begird. HISP. Quando la perra est a cachonda. ANGL. A desiring of the male in bitches, going a rutting. Plin. lib. 16. cap. 25. ad terram transtulit. Catulitionem (inquit) vocant, gestiente naturæ semina accipere, cæque animam inferente omnibus latis.

Catulaster, stri, Catulati imitator, sicut ab Antonio Antoniaster. Catulaster etiam significat ipsum catulum, hoc est, parvum canem, sive fortum.

Catulus, cognomen nobilissimæ familie Luctatæ, à Cato, id est, callido, teste Varrone, ductum. Ex hac familia fuit Qu. Luctatius Catulus, qui Poenos apud Ægades insulas navalí prælio superavit, sexcentis eorum navibus aut captis, aut deprellis. ¶ Fuit & alter Catulus, C. Marii in quarto Consulatu collega, & in Cimbris profligandis adjutor: à quo postea rerum potito mori jussus, haustis vivis carbonibus se præfocavit. Hic est ille Catulus, cujus postea manes Sylla Marii junioris morte placavit. Catulus, genus vinculi, quod & canis dicebatur.

Catumnae citanae: lege Latomia cisterne.

¶ Catuna, tentoria. Catunopium, tentoriorum locus, castra. L. gr. b. ¶ Caturactonion, κατρακτόνιον, Britanniæ insulæ oppidum est. Ptolem. lib. 2. cap. 3. ¶ GERM. Ein statt in Engelandt heißt jen Cardel / oder Cardelia.

Caturiges, Italæ populi sunt, trans Padum ex Plin. lib. 3. cap. 16. in undecima Italia regione collocati.

Catūs, a, um, Callidus, & Sagax. ¶ קָרְוִי בָּרָעַם. παύρεψ. GALL. Caut, fin, rusé, accort. ITAL. Accorto, sagace. GERM. Bescheiden/ behutsam. HISP. Astuto y recatado. ANGL. Vivile, subtil, ware. ¶ Unde etiam Catuli dicti sunt, teste Varrone. Horat. lib. 1. Carm. Od. 10.

Qui ferens cultus hominum recentum,
Voce formasti catu, & decora
More palæstra.

Idem in Serm.

Post hac ille catus, quantumvis rusticus, ibit.

Decet verba dari custodi catæ, Plaut. Men. sc. 2. a. 1. Hominem catum esse. Idem Pseud. sc. 3. a. 2. & Moft. sc. 3. a. 1.

¶ Catus, substantivum, pro fele mare. Onom. Catus γαλῆ. Fœmininum est cata, vide Catta. ¶

Catæ, Cautæ, callidæ. ¶ קָרְבָּרְמָה. παύρְזָס. GALL. Caument, finement, accortement. ITAL. Cautamente, prudentemente, scaltitramente. GERM. Bescheidenlich/für sichtiglich. HISP. Cavilosamente, astutamente. ANGL. Subtile, warelike. ¶ Plaut. Men. sc. 4. a. 2. Quæ te novit, tam catæ, i. probè & peritæ. Catum enim veteres acutum dicebant, teste Varr. de Ling. Lat.

Cavares, Natiōnenis Galliæ populi sunt, quorum metropolis est Avienio, authores Plin. lib. 3. cap. 4. & Melalib. 2.

Cavæ, καύρα, foramen in quo aves nidificant. ¶ ANGL. A hole wherein birds huilde there nestes. ¶ Plin. Multò tamen efficacissime ripariarum pulli, ita vocant in riparum cavis nidificantes.

Cavædium, ii, (ut Plinius junior in Epist.) dictione mutilata, sive Cavum ædium (ut Varro) duabus integris dictiōibus. Locus est sub dio vacuuus, cinctus undique porticibus, ad communem omnium usum. ¶ γῆρας χασέρ. παύρη hazarâb. GALL. Vne basse cour. ITAL. Corte, chiosco. GERM. Ein hof in einem haus der onder dem blosen himmel ist aber mit gmachen vnd gängen umbgeben. HISP. Cerradura d encerramiento, corte. ANGL. A porche or broade place in the court of a house to stand in. ¶ Hujus tria sunt genera, Tulcanicum, Co-tinthium, Tetrastylon displuviatum, & testudinatum. Plin. Epigr. 41. A tergo cavædium, porticum, aream, &c.

Caucalis, is, genus herbæ fœniculo similis, brevi caule, flore candido. Plin. lib. 22. cap. 22.

Caucasus, καύκασος. Mons Indiæ editissimus ad Septentrionem versus Scythes, Indiam à Scythia dirimens, asper & inhospitalis. Virg. 4. Eneid.

— sed duris gennit te cauibus horrens

Caucasus.

Hic fertur tantæ altitudinis esse, ut ab eo astra majora visantur, & eorum ortus occasusque diligenter percipientur: quo fit ut Scythes, ejus montis accolæ, rei astronomicae peritisim sunt habiti.

Caucasius, a, um, καύκασος. Virg. Eclog. 6.

Caucasiæque resert volucres.

Cauchæ, campi sunt, quos Tigris fluvius Septentrionem versus flexus fecat. Plin. lib. 6. cap. 27.

Caucōn, καῦνη, herba est, quæ etiam Ephedra, & Anabasis appellatur. ¶ Nascitur ventoso ferè tractu, scandens arborem, & ex ramis propendens, folio nullo, cirris numerosis, qui sunt junci geniculati, radice pallida. Hæc Plin. lib. 26. cap. 7. Vulgus Prelam appellat, qua mulierculæ uigunt ad purganda vasa culinaria. ¶ Est etiam Caucon Triphyliae fluvius, à quo vicini populi Caucones appellati sunt. Author Strabo. lib. 8.

Caucone, καύκεια, regio à Caucone rege, aut fluvio dicta. Steph. Vide Maristus.

Caucus, vel caucatus, est cyathus.

Cauda, quam veteres etiam Codam dicebant. ¶ קָדָה. πανάב. καύ. GALL. Quæne. ITAL. & HISP. Coda. GERM. Ein schwanz. ANGL. Te tayle of any beast. ¶ Cic. de Orat. Oculos autem natura nobis, ut equo & leoni fetas, caudam, aures ad motus animorum declarandos dedit. Virg. 3. Georg.

— extremaque agmina cauda.

Soluuntur.

Unde Caudati, & Codati, καύκασος, dicuntur, qui caudas habent. ¶ Interdum Cauda ponit pro virili membro. Horat. in Sermon. Accidit, ut quidam testes, caudamque salatam

Demeferet ferro.

¶ Cauda blandiri, καύειν, dicuntur qui spe commodi cuipiam blandiuntur. Aristophanes in Equit. eodem modo Caudam gestare, blandiri & assentari est: quæ translatio sumpta est à canibus, qui quum blandiantur dominis, caudam movent. Pers. sat. 4.

*Quid tu igitur summa nequie quam pelle decorus
Ante diem blando caudam jactare popello
Definis.*

¶ Ne gustaris quibus nigra est cauda, μὴ ποτε τὸν πιλαρίγειν. Interpretatur Plutarch. in *Commentario de liberis instituendis*, Ne commercium habeas cum improbis, & iis qui sunt nigris ac infamibus moribus. ¶ Cauda de vulpe testatur, η κερκός την αλάπινη μηρογένη. In eos dici solitum, qui pusilla in re cuiusmodi sint declarant. Est autem vulpi cauda pro corpore major ac pilosior, ut non sit facile celiare. Caudam trahere, proverbiū inquit esse Aeron, de illis dici solitum, qui pro deridiculo habentur. Solent enim, ut addit Porphyrio, pueri deridentes nescientibus à tergo caudam suspendere, ut velut pecora caudam trahant. Hor. 2. Ser. satyr. 3.

— hoc te
Crede modò insanum, nihil ut sapientior ille
Qui te deridet, caudam trahat.

Caūdēcæ, Cistellæ appellatae sunt ex junco, à similitudine caudæ equinæ factæ. Festus. || Aliter caudeta. Sed legendum caudea. Ita Plautus in *Rud.* 4.4. Cistellam isthic inesse oportet caudam in isto vidulo. ||

CAUDEX, vel Codex, { γιγανθής, κρεμός, σίδηχ. GALL. Le tronc d'un arbre. ITAL. Tronco d'albero. GERM. Der stamm eines baums. HISP. Tronco de arbol. ANGL. The stumpe, stock or bodre of a tree. } Dicitur in fruticibus & arboribus, id quod à radice supra terram simplex assurgit: sive in quod fruticis, vel arboris à radice deferunt alimentum: differtque in hoc à caule, ut caulis ad herbas, caudex verò ad frutices, & arbores pertineat. Lactantius,

Caudice defecto, lachrymat sua gaudia palmes.

Virg. 2. Georg.

Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu)

Truditur & secō radix oleagina ligno.

Caudices ligni portare, Gell. cap. 3. lib. 3. ¶ Est præterea Caudex plurium tabularum contextus. Unde tabulæ codices dicuntur, quasi caudices: & naves quibus commeatus subvehuntur, Caudicariæ appellantur. ¶ Sic etiam Appius Claudius Caudex cognominatus est, quoniam primus Romanis persuasit navem descendere. Seneca de brevit. vita: Claudius is Caudex fuit ob hoc ipsum appellatus, quia plutum tabularum contextus, Caudex apud antiquos vocatur. Ponitur & pro duro sedili, seu pro sede meretricia, quæ plerumque ex tunicis fieri solet. Juvenalis,

Horrida quale facit residens in caudice pellex.

¶ Hominem præterea stultum, metaphoricās, Caudicem appellamus. Terent. in *Heautont.* Quæ sunt dicta instultum, caudex, stipes, asinus, plumbeus. ¶ Apud veteres Caudex & Codex pro eodem leguntur, sicut Plaustrum & plostrum. Et certè utriusque eadem debet esse significatio: quamvis hodie Codicem frequentius pro libro, Caudicem pro trunko accipiamus.

Caūdēus, a, um, quod ex caudice est. { σίδηχ. GALL. Fait du tronc d'un arbre. ITAL. Fatto di tronco d'albero. GERM. Das vom dem stammen eines baums ist. HISP. Cosa hecha de tronco de arbol. ANGL. Made of the stumpe, or badie of a tree. } Plautus in *Rud.* sc. 4. a. 4. Cistellam isthic inesse oportet caudam in isto vidulo.

Caudicālis. { σίδηχ. GALL. Propre à fendre le bois. ITAL. Cosa atta à fendere legno. GERM. Das zu dem zerschneiden der stammen gehört. HISP. Seguiron para hender leña à madera. ANGL. That is woet and apt to cleane or cutt bodies of trees. } Ad caudices scindendos idoneos. Plaut. in *Pseud.* Te cum securi caudicali præficio provinciæ, i. præpono te oneri scindendorum lignorum, quæ Caudicis nomine appellantur.

Caūdēcātūs, a, um: ut, Caudicariæ naves, quæ commeatus per Tyberim subvehunt, quod ex lignis crassioribus cavatis fuerint. Fitque à caudice, dum pro trunko, seu tabula ponitur: quæ & Codicariæ dicuntur. Seneca in lib. de brevitate vita, caudicatas vocat. Nunc quoque naves, quæ ex antiqua consuetudine commeatus subvehunt, caudicatae vocantur. Caudicæ Gell. lib. 10. cap. 25. dicuntur. Caūdīs, vel Caudium, oppidum Samnitium: unde Caudicæ furcæ, & Caudinæ fauces, nobilitatæ insigni clade & ignominia, quam Romani exercitus sub Sp. Posthumio à Samnitibus acceperunt. Lucas lib. 2.

Vltra Caudinas speravit vulnera furcas.

Caudinæ fauces, apud Silius lib. 8.

Cavea, vide *Cavus*.

CAVĒO, es, vi, cautum, significat cautionem, hoc est, diligentiam adhibeo, provideo, prospicio ne aliquid præter spem accidat. { נִשְׁמָרָה, נִזְחָרָה. GALL. Se contregarde, pourvoir & donner de garde. ITAL. Schiffare, provedere cautamente. GERM. Hüten/ mit fleys sich fürsehen/ Sorg haben. HISP. Huir, proveir a alguna cosa. ANGL. To beware and circumspect, to foresee least hebe deceived. } Varia hujus verbi constructio est. Interdū absolute ponitur. Plaut. Cave nemo id intelligat. Qui cavet ne decipiatur, vix cavet Idem Capt. sc. 2. a. 2. Interdū cum dativo. Cic. famili. 1. 7. Tu qui cæteris cavere didicisti, in Britannia ab essedariis ne decipiari, caveto. Quo in loco Cavere verbum proprium est Jurisconsultis & patronis. Illi enim dicebantur cavere suis clientibus, quum prospiciebat ne circucriberentur in contractibus, pactis & judiciis. Cic. in *Proæmio Topicorum ad Trebatium*, Etenim quum tu mihi, meisque multa spes caviles, veritus sum, ne gravarer, aut ingratum id, aut superbum videretur. Terent. in *Eunuch*. Istuc est sapere: ut hosce instruxit, ipse sibi cavit loco. ¶ Cum dativo & accusativo. Plaut. in *Bacchid*. Hæc ita me orat, sibi qui caveat aliquem, ut reperiā hominem: Isthoc milite, ut ubi emeritum sibi sit, se revehat domum: id amabo te, huic caveas. p. Quid isti caveam? &c. Et Cato de re rust. cap. 7. Scabiem pecori, & jumentis caveto, id est videto, ne scabie inficiantur. ¶ Cum dativo & ablativo mediante præpositio-ne Ab. Plaut. Pseud. sc. 5. a. 1. Herele, quin ut tu prædictas cavendum est mihi abs te irato. Cum præpositione De, A, Abs. De illis verbis cave. Idem Men. sc. 5. a. 5. Ut mihi caverem à Pseudolo. Idem Pseud. sc. 2. a. 3. Hoc abs te mihi cavo cautiūs. Idem Men. sc. 1.

a. 1. Item, Caves tibi à diro infortunio. Idem Pseud. sc. 7. a. 4. ¶ Cum accusativo. Terent. in *Eunuch*. Quod canere possis, statim est adnittere. Plaut. Pseud. sc. 1. a. 4. Malus (sum) cum malos stulte cavi. Quid primum caveam, nescio. Ibidem sc. 2. a. 3. Item caveare puerum male præcinctum, Suetonius in *Cæsar*. cap. 5. Cicet. ad Attic. Bibulus Pompeium fecerat certiore, ut caveret infidias. Sunt aliae quoque in hoc genere loquendi formæ: ut, Cave facias, pro pro cave ne facias. Cave faxis, pro cave ne feceris, μὴ ποιῶντος, μὴ ποιώντως. Cave responderis, pro Cave ne respondeas. Quæ omnia sine Ut, aut Ne, Latinè dixeris, aut etiam cum illis. Terent. in *Andr*. Tum id cavit, ne unquam infamia ea res sibi esset. Cum Ut: Plaut. *Bacchid*. Quid isti ut caveam? Idem Amph. sc. 2. a. 3. Primum cavisce oportuit ne dices. Et in prolog. *Afinar*. Cave ne, &c. ¶ Quia & in Jure usus est hujus verbi, quum scilicet (ut tradit Alciatus) significat securum facere. Is autem securus est, cui vel pignore, vel fidejussione consultum est. Itaque pignoribus, & fidejussionibus caverere dicimur, cum pignora & fidejussiones damus. Item pro Cautiōnem exigere. Ulpianus in l. quod ad hæredem, ff. de magistratibus convenientis. Nam magistratus si tanta fuit negligētia, ut omnem cautionem omittat, aequum est haberi cum loco fidejussionis, ut & hæres ejus teneatur. Si vero cavit: & tunc idonei fuerunt, & postea desierunt, sicut ipse Magistratus probè recusaret hanc actionem, ita & hæres multò justius. ¶ Caverere aliquando ponitur pro statuere & jubere. Cicet. de finib. lib. 2. Sed ut sit, etiām post mortem coletur, idque testamento cavebit is, qui vobis quasi oraculum edidit, nihil post mortem ad nos pertinere? Item, Unicet cavebat Cicero concordia, i. conabatur rem componere. Velleius.

Nunc quoque ne videar totus abesse caves, Ovid. Eleg. ult. lib. 3. Trist. id est, das operam. || Vetus est versus ad vim vocis caverere notandum,

Vitat & observat, cautelam datque caverere.

Plura vide in Lexicis Jurisconsultorum. || Hinc componitur Prae-
caeo, quod est diligenter caverere. Terentius, Hoc tempus præcavere
mihi me moner. Item, Caverere & petere dixit Quint. in terram
arborum:

Sive malum potui tamen hoc vitare caverendo.

Ovid. Eleg. 6. lib. 3. Trist. Tibi' cautum intelligo, ne quæstiōni esse-
mus. Plaut. Capt. sc. 2. a. 2. Item, Cauto opus est, viso est opus.
Idem Capt. sc. 1. a. 2. ¶ Invenitur & Cavo, is, in eadem significa-
tione. Horatius in Serm.

Vade, vale, caver, ne titubes, mandatique frangas.

Ubi, ve, syllabæ brevitatis satis arguit tertiae Conjugationis imperati-
vum esse, non secundæ, quæ necessariò produceretur.

Caūtōr, { נִשְׁמָרָה mazhir, נִזְחָרָה. GALL. Celuy qui garde, & enseigne qu'on ne soit trompé. ITAL. Quello che difende gli altri. GERM. Verhüter/ sorgtrager. HISP. El que defende los otros. ANGL. He that is ware and circumspett. } Qui ca-
vet, & providet aliis: quales erant Jurisconsulti & patroni, qui con-
sultoribus, aut clientulis suis caverere solent & providere ne quid
causa eorum detrimenti accipiat. Plautus in *Epid*. Jam cautor ipse
cautus est. Idem Capt. sc. 2. a. 2. Cum cavisce fatus est, sape is cau-
tor captus est. Cicet. pro Sextio, At ille sceleratissimus, ex omniū
scelerum colluvione natus, parum se fecundus violaturum arbitratus,
nisi ipsum cautorem alieni periculi suis propriis periculis ter-
ruisset, &c.

Caūtō, tis, & Cavito Festo. Provisio, evitatio. { נִשְׁמָרָה azharah, נִשְׁמָרָה mischmar. סִתְּרוֹת, תְּסִבְּרָה, תְּסִבְּרָה. GALL. Caution, securitas, provovance, assurance. ITAL. Cauzione, sicurtà. GERM. Behutsamkeit/fürsähung/sorgsamme. HISP. Caucion & cautela. ANGL. A taking head and provision. } Cicet. 4. Tuscul. Quoniam ut bona natura appertimus, sic à malis natura declinamus: quæ declinatio si cum ratione fiat, Cautio appellatur: cæque intelligatur in solo esse sapiente. Idem de Amicitia, Omnino omnium horum vitiorum atque incommodorum una cautio est, atque una provisio, ut ne nimis citò diligere incipiamus, neve non dignos. ¶ Cautio est, loquac-
tio frequens est apud Comicos, pro Cautione est opus, sive caven-
dum est. Terent. in *Andria*, Puerum autem ne reficiat mihi esse ab illa, cautio est. Plaut. Pseud. Ne quisquam pertundat crumenam cautio est. ¶ Cautiones etiam à Jurisconsultis vocantur fide-
jussiones, aut aliae satisfactio[n]es, quibus nobis cavitur, id est, se-
curi reddimur. { אֲזִינָה. ANGL. A bill of ones hand or bond of
assurance. } Ulpian. l. ita autem 5. §. Julianus 7. ff. de admin-
tit. Nemo enim ius publicum remittere potest hujusmodi cautioni-
bus. Cautiones rei uxoriae. Gell. cap. 3. lib. 4. ¶ Cautio hereditaria, Caius D. lib. 10. tit. 2. l. 5. Cautiones hereditarias in æde sacra de-
poni jubet, non ad licitationem rem deducere. Cautio de rato, de
rato caverere. D. lib. 3. tit. 4. l. 6. Actor universitatis si agat, compelli-
tur etiam defendere, non autem compellitur caverere de rato. Sed
interdum si de decreto dubitetur, puto & interponendam de rato
cautionem. Vide Ratihabitio.

Cautos, Sacerdos: fortè Cantor. Gl. Isid.

Caūtōnālīs, e, adjecit. { נִשְׁמָרָה, תְּסִבְּרָה. : ut, Cautiones stipulationes Prætoria, apud Ulpian. de prat. stip. l. b. 46. Digest. Præ-
toriarum stipulationum tres videntur esse species, Judiciales, Cautionales, Communes. Et paulo post, Cautiones autem sunt, quæ
instar actionis habent.

Caūtūs, Prudens, circumspectus, & qui sibi scit caverere. { נִשְׁמָרָה mischmar, בָּרוּךְ barum, כְּבָבָן nabón. סִתְּרוֹת, φρόνησις, προσέπτησις. GALL. Caut, fin, prudent, bien avisé. ITAL. Cauto, providente, si-
curo, scaltrito, accorto. GERM. Behutsam / fürsichtig / geschwind. HISP. Cauteloso, astuto y recatado. ANGL. ware, circumspett. } Terent. in *Phormione*, Ut cautus est, ubi nihil opus est. Surripe-
rem patri tam cauto seni. Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1. Victor sum,
vicitam cautos custodes meos. Ibidem sc. 3. a. 4. & Merc. sc. 5.
a. 2. Nonnunquam ponitur pro Tatus. Cicet. pro Cecinna, Quo-
res mulieri esset cautor. ¶ Unde Incautus, qui nescit sibi caverere,
אֲזִינָה, אֲזִינָה, Liv. lib. 3. In incautum hostem decumana porta
crupit.

Caūtē

Cautē, adverb. Prudenter, callidē. { בְּעַרְתָּה behormāl. παίσεγ. GALL. Cautement, finement, prudemment. ITAL. Cautamente, prudentemente, scaltamente. GERM. Behutsamlich/ fürsichtiglich. HISP. Cautelesmente, astutamente. ANGL. Vvarelie, circumspetlie. } Plaut. in Cure. Cautē ut incedas via.

Cautim, idem quod Cautē. { ANGL. Advisedlie, warelie. } Ter. in Heant. Sed hæc ita, ut sunt, cautim & paulatim dabis.

Cautēla, pro Cautione. { טַשׁ mischmār. ψευδανη. GERM. Versicherung. ANGL. A taking hea de an assurance. } Paul. in l. si defunctus, §. qui ad communī, ff. de proc. Qui ad communī dividundo judicium datus est, ad agendum idem, & defendendum videbitur datus, duplii cautela interponenda. Pomponius in l. quamvis convernit, D. de pign. ac. Prius idonea cautela à debitore pro indemnitate ei praestanda.

Cavēra, Cavernosus, Cavernula: vide Cavus.

Cavilares hostiæ, quæ & Cavæ. Erant partes hætiae cauda tenus, quæ in sacrificio pro collegio Pontificum quotannis ponebantur. Festus.

Cavillā, æ, & Cavillus, i, & Cavillatio. Irrisio quædam jocosa. Festus. { עַל latagh. מִקְרָב keles. ὀμάργος. GALL. Mocquerie joyeuse, brocard, joyeuse momerie. ITAL. Scherzo. GERM. Ein spottwoort-scherz. HISP. Mōte lastimero, escarnio. ANGL. Amock scoffe or jest. } Plaut. in Aul. Pone hoc sis, aufer cavillam: non ego nunc nugas ago. Idem in Trucul. Quid id est, amabō? istac ridicularia, cavillationes vis, opinor, dicere.

Cavillor, atis, deponebis à Calvo, is, teste Nonio: Iocose ludo, dicta dico. { יְכִיר הַלְּבָדֶשׁ, שְׂרֵפָה hithkalles, פְּנֵי tisché. ὀνέιδης, κινητός. GALL. Se mocquer, brocarder. ITAL. Scherzare, bessare, ingannare. GERM. Verspotten, schimpfen, verflachen. HISP. Morejar, burlar, escarnecer, usar de malicias. ANGL. To jest, to wrangle, er reuson overtheartlie abourroordes. } Cic. 2. de Orat. Ut ille in Georgia Socrates cavillatur. Idem ad Quint. frat. lib. 2. Præterea togam sum ejus prætextam, quam erat adeptus Cæsare Consule, magno hominum risu cavillatus. Item 4. de natura Deor. Atque etiam in eo cavillatus est, aestate grave esse aureum amiculum, hyeme frigidum. ¶ Est & Cavillari in disceptationibus fallacia & dolo uti, σφιξός. Hinc cavillatio, subdola (ut Caius Iurisconsultus definit) ratio, quam concii nobis mendacii, vincendi tamen causa proferimus. Unde Boëthius super Topic. scribit, cavillationem partem quædam Logices esse, quum inquit: Colligendi facultas tripli diversitate tractatur. Aut enim veris & necessariis argumentationibus disputatio decurrit; & Disciplina, vel Demonstratio dicitur: Aut tantum probilibus; & Dialectica dicitur: Aut apertissime falsis; & Sophistica, & Cavillatoria perhibetur. Sic Sén. & Cic. Cavillationes dixerunt, quæ Græcè σφιξός nuncupantur. Ulp. in l. natura, D. de verb. & rer. sign. Cavillationis natura, quam Græci σφιξύλη appellaverunt, haec est, ut ab evidenter veris, per brevissimas mutationes disputatio perducatur. ¶ Est item Cavillatio arguta irritio, quam Græci σφραγίς, vel σφραγίς appellant. Cic. 2. de Orat. Quum duo (inquit) sint faciarum genera, alterum æqualiter in omni sermone fusum, alterum peracutum & breve, sup: ior Cavillatio, altera Dicacitas nominata est. Suet. in Vespas. Et maximè tamen dicacitatem in deformibus lucris affectabat, ut invidiam aliqua cavillatione dilueret, transferretque ad sales. Idem in Tib. c. 57. Cavillatio acerba: de dicto, Ex Pompeio Pompeianus sies.

Cavillator, Derisor. { מְלֹךְ malchō, διδόνως mishkallés, פְּנֵי mersachek. φιλοτεμητός, φ. ὄψευς. GALL. Mocqueur, gauffeur. ITAL. Beffatore, trovator di qualche falso. GERM. Ein speyogel-fauer. HISP. Burlador, que u/a de malicias. ANGL. A quareller or wrangling fellowe. } Cic. ad Attic. lib. 1. Consul autem ipse parvo animo, & pravo, tamen cavillator; &c. Plaut. Cavillator facetus, vel conviva commodus item ero.

Cavillatus, us, idem quod Cavillatio: de qua in Cavillor. Apuleius in Af. lib. 8. Sed ille cognito cavillatu, similis indignanti: At te, inquit, &c.

Cavilā, æ, Stabulum ovilum, ovile. { כְּלָל chèle. Καυλής, οὐρανός. GALL. Estable, tell, bergerie. ITAL. Stalla. GERM. Ein schafstall. HISP. Hato aprisco de ganado. ANGL. A sheep bourse or fold, a sheep-coate. } à Græco αὐλὴ (ut quidam putant) quod non solum atrium, vel aulam, sed etiam stabulum, & omnia septa designat. Festus à Cano Caulam derivat: quod aperte Varro de ling. Lat. 4. probat, quod antiqui ante usum tectorum oveis in antra ducebant. Sed verius λόπον ταυλὴν; nam etiamnum sunt ex viniibus septa. Virg. 6. Aeneid.

Ac veluti pleno lupus insidiatus ovili,
Quum fremit ad caulas.

A veteribus verò Caula pro quocumque receptaculo accipiebatur. Lucr. lib. 5.

Dispergunt animas per caulas corporis omnes.

Caulas vocarunt foramina, seu poros, ac meatus.

Caulici, καυλίς (Apollonio Caulici) populi juxta Ionium sinum, à monte sic dicti.

Cavindana: vide Canindana.

Cavilis, is, mascul. gener. In herbis dicitur ipsum robur, sive stipes, id est ea herbe pars, unde se producunt folia, aut ramusculi. { גְּבֻעָה ghettol. καυλής. GALL. La tige d'une herbe, le gros. ITAL. Il gambo de l'herbe. GERM. Der stengel an den kr. ntern/ auss welchen die blätter wachsen. HISP. Tallo de la yerva ó planta. ANGL. The stalk or stumpe of an hearbe. } Plin. lib. 19. cap. 9. Sativi autem differentiae in folio densō, crispo, aut ratiore, & leviori: item caule tenuiore, aut crassiore. Idem lib. 18. cap. 7. Fabæ in folia exeunt, ac deinde caulem emittunt nullis distinclus internodiis. Similiter in arboribus & in vite Caulis dicitur, ad quem alimentum defertur, quique super terram exurgit. Radix autem plantæ est, unde alimentum attrahitur à terra: Ramus quod à caudice exit. Surculus, qui è ramis oritur. Varro, Ex sanguine caules qui pati sunt, de his plurimum valent. Virgil. lib. 11.

Calepini Pars I.

Puberibus caulem foliis.

Ponitur & pro quibuscumque oleribus. Iuven. sat. 1.

caules miséris atque ignis emendus.

Et peculiariter pro brassica, Plin. lib. 17. c. 24. Odit & caulem vitis & omne olus. ¶ Caulis item in volucrum pennis dicitur calamus extra cutem eminens, è quo pluma illa lanugo crumpit. Idem lib. 11. cap. 39. Pennarum caules omnium avium præcisi non crescunt, vulsi autem renascuntur. ¶ In animalium quoque caudis caulis dicitur illud unde pilis nascuntur. Idem ibid. Boum caudis longissimus caulis, atque in ima parte hirtus. ¶ Quandoque (sicut docet Servius) summitur pro virili membro: quandoque pro ferro, & pro quolibet hastili. ¶ A caulis sunt composita, unicaulis, & multicaulis. Idem lib. 12. Est & illa differentia, quod quædam in his multicaulia, ramataque sunt, ut carduus.

Caulias, æ, καυλίς, Succus ex caule laserpiti, qui in vias conjectus, admisto furfure, subinde concurriendo, ad maturitatem perducatur. Plin. lib. 19. c. 3.

Cauliculus, diminutivum à Caulis, καυλίον. ANGL. A little or tendre stal'e. Vlin. Hic est quidem delicatior, teneriorque cauliculus.

Caulesco, is, in caule excresco, caulem produco. { καυλίζει. GALL. Produire sa tige. ITAL. Crescere nel gambo & nelle foglie. GERM. Stengel überkommen. HISP. Crescer el tallo. ANGL. To wax, to astake. } Licet quandoque possatur pro Folia producere: unde & Decaulescere, contrarium, quod significat sine foliis fieri, δέκαυλος. Plin. lib. 19. Raphanus uti jucundior detractis foliis antequam decaulescat.

Caulinum vinum, iuxta Capuam proveniens, ab agro ita nominatum. Plin. lib. 4. c. 6. Campania nuper excitavit aovis nominibus autoritatem, sive cura, sive casu, ad quartum à Neapoli lapidem Trebellicis, iuxta Capuam Caulinis, & in suo agro Trebulanis.

Caulodes, καυλάδης, Brassica species est, lata habens folia, è caule excentia: unde & nomen accepit. Author Plin. lib. 19. c. 9.

Caulon, is, καυλόν, oppidum est in prima Italie fronte apud Locros, cuius meminit Plin. lib. 3. c. 10. Virg. 3. Aeneid.

Caulonisq[ue] arces, Επανισfragmū Scylaceum.

Quanquam ibi poëta non tam de oppido, quam de promontorio loqui videtur. Hanc urbem Strab. lib. 6. & Steph. à urbis, Cauloniam appellant, καυλίσιον.

Cäuma, tis, { תְּמִם chammāh. καῦμη, Latinè calor: λόγος καισου, quod est uor. GALL. haleur. ITAL. Calor. HISP. Calore. ANGL. Exceeding heat. } Alioqui caumata Græci Latinique auctores dies anni ferventissimos nominant. Casaub. in lib. 3. Athen. c. 19. //

Caumas, unus ex Centauris, Ixionis filius. Boccat. lib. 9.

Caunacem alii dicunt, alii Gaunacem. Terent. Scaur. de Orthograph.

Caunia, sive Caunex, καυνία. Fici genus minutum, quod è Cauno maritima Cariæ urbē advehetur. Cic. 2. Divin. Quum M. Crassus exercitum Brundusii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens, Caunes clamitabat.

Caunus, Καῦνος. Vulgo Roxa, Cariæ oppidum maritimum, è regione Rhodi, non procul ab ostiis Calbis fluvii, estate & autumno ad inhabitandum grave, ob calorem & ponorum copiam, ut scribit Strab. lib. 14. Ob id Caunii pestilentि cœlo esse dicuntur. Hos quum intuitus esset Stratonicus eitharœdus, homo salibus plenus, illum ex 6. Iliad. versiculi in eos protulit.

Οἰνόπεθεν οὐρανοῖς παντὶς ταῦπα: id est,

Tale quidem est genus hominum, quale est foliorum.

Colorem videlicet, quo omnes palabant, lugillans. Caunii vero quum hominem incessanter acrius, quod urbem ut morbidam carpere: Ego, inquit, non morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant? urbanius multo acriusque quam prius illudens. Ab hac civitate advehantur fici, Caunes dicti. Cic. lib. 2. de Divin. Quum M. Crassus exercitum Brundusii imponeret, quidam in portu caricas Cauno advectas vendens, Caunes clamitabat. ¶ Est etiam Caunus, nomen proprium viri, cuius soror Byblis impotenter illum adamavit, à quo quum esset repulsa, sibi met mortem concivit. Ovid. 9. Met. Hinc locus adagio, Caunius' amor, καυνίστης. De fœdo amore dicebatur: aut ubi quis ea desiderat, que neque fas esset concupiscere, neque licet alsequi. Refertur à Diog. & Eust.

Cavo, Cavas, Cavatus, Cavea: vide Cavus.

Cavostates, fissurae caveæ. Tertull.

Cauipilus, navicula brevis. Gloss. Arab. كَوْبِي, est cyathus, scyphus, phiala. //

Cavpo, vel Cupo, nis, masc. gen. Esculentorum poculentorumque vendor. { καυπηλος, καυπηλης. GALL. Tavernier, qui vendit en détail. ITAL. Hoste, hostesse, taverniere. GERM. Ein wirt/der speysi und trank verkaufst. HISP. Tavernero à ventero. ANGL. A buckster, à taverner. } Ulp. in l. 1. §. caupones autem, ff. nauta, caup. stabul. Caupones autem & stabularios æquè eos accipiemus, qui cauponam, vel stabulum exerceant, institores eorum. Caupones, patagiarii, indusiarii. Plaut. Aut. sc. 5. a. 3. (i. institores.) Mart. lib. 1.

Non potes, ut cuperes, vendere caupo merum.

Cic. 2. de Divin. Quum duo quidem Arcades admodum familiares iter una facerent, & Megaram venissent, alterum ad cauponam divertisse, ad hospitem alterum, &c.

Caupona, vocatur tam mulier quæ vinum & esculentia vendit, quæ ipsa tabernaria vinaria. { ταῦπη λονᾶ, καυπηλης. GALL. Taberne ou boutique où on vend en détail. ITAL. Hosteria, taverna. GERM. Ein wirtsraum. Item, Ein wirtshaus/ weinhaus. HISP. Tavernera à ventera, à taverna à venta. ANGL. A taberne, à woman selling wine. } Cic. in Pison. Nonne tibi nox erat pro die? non solitudo pro frequentia? caupona pro oppido? Lucill. apud Priscian. lib. 6. Caupona hic tamen una Syra. Idest, mulier quæ cauponiam exercet.

Cauponula, diminutivum; καυπηλια, καυπηλησ. ANGL. A tippling house. } Cic. 2. Phil. Delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultans perpotavit ad vesperum.

Cauponaria, æ, ars caupondi. { καυπηλησ. GERM. Schenckerei/wirts- kunst/ oder wirtschaft. ANGL. A victuallers or cavernes craft. }

54 Cauponula,

Caūpōniūs, a, um, quod ad cauponam pertinet. { καυπονίγ. GALL. De taverne, des appartenances de taverne. ITAL. Cosa che appartenga à l'hoste. GERM. Das zum rott gehört. HISP. De taverne à ventra. ANGL. Pertaining to a taverne. } ut, Ars caponia. Iustin. lib. 1. Iussitque caponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Martianus de fund. instr. & instr. leg. l. pictoris. Et instrumento caponio institutorum.

Caūpōnōr, aris, Cauponiam exerceo, vel re aliqua lucri causa ad quæstum abutor. { καυπονάσσω. GALL. Taverner, vendre en détail, débiter. ITAL. Vendere à l'hosteria. GERM. Wirtschaft treiben/ Gremien. HISP. Vender en taverne, andar por tavernas. ANGL. To sell voi no and other vittailles. } Atque hinc caupo, capona, & caupsive cupa. Olim autem hoc verbum non de una tantum re, ut nunc; sed ad multa extendebatur, ut καυπόνεις Græcum. Itaque Ennius dixit apud Ciceronem de offie. lib. 1. Cauponari bellum: quod ex Aeschilo desumptum est, qui dixit, καυπόνεις καύπης. Scaliger in Varro. Id est, Bellum lucri causâ gerere.

Caurio, is, verbum pantheribus proprium, ut latrare canibus, ut vult is qui conscripsit librum Philomelæ, qui Ovidio tribuitur:

Pantheraurit amans, pardus hiando felit.

Caūr'um, Ptolem. Lusitanæ oppidum, alio nomine Cauta, vulgo Corra.

Caūrōs, Καῦρος, insula erat quæ postea dicta est Andros, deinde Antandros. Plin. lib. 4. c. 12. vulgo Andro.

Caūrūs, αὐρής: ventus ab Occasu solstitiali flans, qui & Corus dicitur. { ITAL. Ponente, maestrale. GERM. Der wind so vom sommerlichen nidergang der Sonnen berührt. ANGL. The north west wind. } Virg. 3. Georg.

Semper hyems, semper spirantes frigora Cauri.

Cāüs, untis, Καῦς, iubis Thelphusæ terræ in Arcadia, ubi Causius, tribus syllabis, Aesculapius celebratur. Steph.

Cayus, vide Caim.

Causiā, ηγετος, regum capitis tegmen apud Macedones. Val. Max. lib. 5. Quemadmodum Antigonus caput l'yrthi texit causa, qua ve- latum caput more Macedonum habebat. Alibi etiam tenuiores causiā usus legimus. Plaut. Persa, Tunicam, atque zonam, & chlamydem asserto, & causiam.

Cauſōn, vel Causo, { ὁν τὸν, καταβαθμόν kaddabath. ρῆστος, ἡ καύσων. GALL. Ardeur extrême. ITAL. Ardore, calore excessivo. GERM. Brust und grosser hitz. HISP. Ardor, calor estraño. ANGL. Extrem edeat. } Aitus, seu ardor. Inde ab Hippocrate Causon febris æstuans appellatur.

CAVSĀ, { סְבִבָּה sibbāb, בְּדַבָּר bədābár, הַלִּילָה halilah. מֵעַת takam. aitia. GALL. Causa, raison. ITAL. Causa, ragione. GERM. Ein ursach. HISP. Causa, o el achaque, o la occasione. ANGL. A cause, a reason. } Propriè dicitur id, ex quo, vel propter quod, vel per quod, vel à quo aliquid fit. Cic. de Fato. Causa ea est, quæ id efficit, cuius est causa, ut vulnus, mortis: cruditas, morbi: ignis, ardoris. Et paulo post, Nulla igitur earum est causa, quoniam nullam rem sua vi efficit id, cuius dicitur causa. Bella non causis inita, sed prout corum merces fuit. Velleius, In causa descendere, id est, sequi partes. Liv. lib. 6. d. 4. Differt autem Causa à Ratione, qđ Causa dicitur impulsus ipse ad aliquid agendum: Ratio vero ordo gerendorum ex causa venientium. { Eft & aliud frequens bonis authoribus. Quid causa est? πῶς εἰ: i. negarene quisquam potest, vel causam aliquam afferre? & Causam haud dicam, id est, per me licet, non reculabo. Quatuor autem causarum genera scripsit Aristoteles: Materialē, ex qua aliquid fit: Formalem, per quam aliquid tale fit: Efficientem, à qua aliquid fit: Finalē, cuius gratiā aliquid fit. Hinc rerum omnium opificem Deum, Causam causam esse affirmat. } Per translationem, Causa dicitur omnis actio, quam in senatu, vel in foro habemus. { ANGL. A controversy in sute, a mator to be spoken of before audience. } GALL. Plaidoyé, Harangue. } Vnde tria esse causarum genera scribit Cicero: Demonstrativum, & ēmētūlērī, eidē: Deliberativum, & cūpēvādūlērī: & Judiciale, & dīcīlērī. Ex his tamen propriè Causa dicitur, quæ judicialis est: unde & causam pro lite ac controversia ponimus: ut, Cicero diligenter egit causam Milonis. Idem 2. de Orat. Atque in civium causis, descriptionibusque diversantur. Causam conjicere & consistere. Gell. cap. 10. lib. 5. Omnis familie causa consistit tibi (i. summa.) Plaut. Asin. sc. 1. a. 3. Matrimonii causa esse cum aliquo viro. Gell. cap. 3. lib. 4. Sine me armare animi causa. Plaut. Asin. sc. 1. a. 3. & Cure. sc. 3. a. 2. Nunquid causam dicis? Idem Amph. Si deliquii causa nulla est. { Interdum Causa dicitur occasio, ἀφεγένη. Terent. in Eunuch. Nunc diu aliquam causam quererebat, quamobrem insigne aliquid ficeret. Per causam, id est, prætextu. Suet. in Othon, cap. 3. Quare diducto matrimonio sepositus est per causam legationis in Lusitaniam, &c. Cæsar, Repetita Bithynia per causam exigendæ pecuniae. Idem lib. 1. & 3. de bell. ciu. per causam, i. per speciem: per causam exercendorum remigum. { Causa, Negotium, onus, provincia. Plaut. Asin. Sola ego in castoria, ubi quiesco, omnis familie causa consistit tibi. tibi. Apud Ovi. l. 12. Metam. Publica causa, id est, negotium publicum. Cic. pro lege Manil. Causam Reipub. periculaque rerum suarum detulerunt. Et epist. ad Lentulum, Alexandrina causa adhuc nobis integra est. Et Ver. 5. Cui Senatus dederat publicè causam (avoit donné charge) ut mihi fratrique meo gratias ageret. { Item, Causa pro Excusatione: Hoc si secus repieres, causam non dico quin, &c. Plaut. Capt. sc. 4. a. 2. i. non me excuso, defendo. Nam Causam dicere, est reum esse, & se defendere, ut apud Suet. Aug. c. 56. & Plaut. Men. sc. 2. a. 4. Causam dixi apud Aediles pro ejus factis pessimis, i. defendi eum. Et Asin. sc. 2. a. 3. & sc. 4. a. 4. Nolo habere causam, & vetitam dicere, (i. excusationem.) Item, Qui pro me causam diceret patronum liberavi. Plaut. Moſt. sc. 3. a. 1. Ubi causam dixeris. Item Asin. sc. 2. a. 3. Item, De qua causa, pro, Qua de causa. Gell. c. 13. lib. 5. Item, Repudium remisit avunculus, causa mea. Plaut. Aut. sc. 6. a. 4. Pater causa mea id fecit. Idem Asin. sc. 1. a. 1.

Nec tamen hac series in causam profit Achivi.

Ovid. 13. Metam. Causa periclitari. Quint. § Causa item, status & conditio. Cic. de fin. Morte qui affecti sunt, in eadem causa sunt, qui antè quam nati. Idem alibi, Negatque Platonem, si sapiens non sit, eadem esse in causa, qua Dionysium tyrannum. Idem 3. Offie. Itaque tum quum vigilando necabatur, erat in meliore causa, quam si domi senex captivus perjurus Consularis remansisset. { Interdum dicitur excusatio, διπλοζία: ut, Honestæ est causa mei discessus. } Interdum ratio, λόγος: Ovid. lib. 1. Faster.

Tempora cum causis Latium digesta per annum.

{ Interdum origo, δέκα: unde & quidam causam à casu dictam existimant, quod initia & origines rerum, quæ causæ sunt, casu eveniant. Nonnulli à Chaos, detracta aspiratione, quod confusa illa materia prima omnium rerum causa fuerit. Alii à Græco καῦσες, quod ardorem, seu incendium significat, quod causa sit quæ nos accedit ad aliquid agendum. Alii à cavendo, quod ea sit quæ cavet ut aliquid agatur, aut non agatur. } Causa item pro paribus accipitur. Lucan. lib. 1.

Vitrix causa deis placuit, sed victa Catoni.

{ Causâ cadere, id est, causam amittere, & perdere item. Justinian. Si quis agens intentione sua plus complexus fuerat, quam ad eum pertinebat, causa cadebat, i. rem amitterebat, nec facile in integrum restituiebatur à Prætore. } Est etiam causa cadere, plus petere, ut apud Cicer. Qui plus petit, quam lex in xii. tabul. permittebat. Cum Hispeus maxima voce pluribus verbis à M. Crasso Prætore contenderet, ut ei, quem defendebat, causa cadere liceret, i. ut plus ei licet petere, quam in xii. tabul. lege permisum erat. Rursum, Cn. autem Octavius homo consularis, non minus longa oratione recusaret, ne adversarius causa caderet, i. ne adversario plus petere liceret, quam quod esset in actione. Et Cicero pro Murana, Et si turpe existimas te Advocato illum ipsum, quem contra veneris, causa cadere, id est, plus petere, idque obtinere. Nam hic sine causa amissione simpli citer pro plus petere ponitur. { Causa deserta, ἤρημη εἶναι, dicitur, quum nemo repugnat. Translatum à judiciis, ubi non nunquam altera pars cedens tradit causam adversario. Itaque deserta causa vincere, est vincere nullo contrâ pugnante. } Huic simillimum est, Heteromolia causa, ιπεροπλάνη δίκη, δίκη γε & ιπερομολογία, quod ait duntaxat accedit. Usurpabitur non ineleganter, ubi quis dampnet absentem. At quoniam causa aliter à Philosophis, aliter à Medicis, aliter à Iureconsultis, aliter à Rhetoribus consideratur, visum est hic operæ pretium singulorum causas scorsum recensere: præterquam Philosophorum, quæ prius erant apposita. { Medicorum Causa, alia est procataretica, id est, evidens; alia synæctica, id est, conjuncta, sive continens; alia præcedens, sive interna. Procataretica est, quæ dum adversam valetudinem creavit, separatur: ut canis mordens, scorpio pungens. Causa conjuncta est, quæ quum præsens est, ejus quoque effectus adeat: quum vero definit, etiam effectus evanescit: ut lapis in vesica, unguis in oculo. Præcedens causa est, quæ à procataretica præparatur & adiuvatur. Vēl est, qua aucta augetur, & qua sublata auferitur effectus. Perfecta, quæ eundem in se ipsa finem facit. Causa abditæ in medicina vocantur, in quibus requiriatur, ex quibus principiis corpora nostra fint, quid secundam, quid adversam valetudinem faciat. Cels. lib. 1. Causæ evidentes in medicina vocantur, in quibus queritur initium morbi, calor attulerit, an frigus; fames, an satietas, & quæ similia. Causas omnium morborum lege apud Hippocr. lib. de flatibus. Causæ morborum sunt, spiritus, & aëris, eidem. Causa est, ad quam aliquid sequitur. Ad eam vero aliquid sequi, & ex ea, per eam, ab ea, aut ex ejus gratia aliquid fieri. Causa in actu, quæ simul cum effectu existit. Causa in potentia, quæ non simul cum potentia existit. Causa efficiens vocatur, à qua aliquid fit. Causa finalis est, cuius gratiā aliquid fit. Causa formalis est, per quam res habet esse. Nam dat esse rei, & eam conservat in esse. Ipsa namque præsente res est, & ipsa fugiente perit. Causa per se vocatur, quum aliquid suapte natura sit: causalitatis nomine pariter est expressa. Causa per accidentis, quæ ad effectum eum non ordinatur, aut causalitatis nomine minimè est expressa. Causa materialis, ex qua cum aliquo aliquid fit, vel ex qua cum forma sit compositum, vel in qua aliquid, ut in subiecto. Causa propinquæ est, quæ particulari nomine designatur: aut inter quam & effectum hanc multa interjacent causæ. Causa remota, quæ nomine communis designatur, aut inter quam & effectum multæ interjacent causæ. { Iureconsultorum Causa, verbum generale est, quod comprehendit principium negotii quum proponitur, & quum quis deliberat, & proponit ut liget. Quum vero discutitur, Iudicium est, quod accipitur non solum quum ipsum factum discutitur, sed etiam tractantur ea, quæ preparatoria dicimus ipsius discussionis. At ubi judicatum fuerit, dicitur facta justitia: quia tum jus unicuique est redditum. Alc. lib. 2. dispendi. cap. 24. l. 1. Unde Causa Ulpiano facta est unde obligatio oritur, quod Rhetores ait, vocant. Idem in lib. 9. ff. si cert. pet. Et causa transitiva, dicitur omnis actio, quam in senatu, vel in foro habemus. Et Causidici patroni dicuntur, qui in causis judicisque versantur, ubi lites & controversiae, id est, causæ judiciales aguntur. Causa dicitur id ex quo, vel per quod, vel à quo, vel propter quod aliquid fit. Differtque hac à Ratione, quod Causa est impulsus ipse ad aliquid agendum: Ratio vero ordo gerendorum ex causa venientium. Causa jus respicit, Ratio factum. Causa dominii quæ proxima sit, item quæ remota? Gloss. explicat in l. possidere, §. veteres, ff. de aequi. poss. Causæ & factum interdum pro eodem usurpantr, l. plurimum, ff. de juri. & facti ignor. l. si ex plagiis, §. in clivo, ad leg. Aquil. Causarum tria genera esse notum est, Demonstrativum, Deliberativum (quod & Concionale appellatur) & Iudiciale. Ex iis tamen propriè causa dicitur, quæ Judicialis est. Unde Causam pro lite ac controversia ponimus. Quamvis nonnulli ita distinguant, & controversiam, seu item dici velint, postquam contestatum est: Causam autem, & ante, & post contestationem. Causæ definitionem, quam refert Gloss. in rub. ff. de cond. & demonstr. Bart. improbat, qui ait: Causam esse quid præteritum, vel instans, quo quis impellitur ad aliquid dispendendum. Causa criminalis dicitur major, Civilis minor.

minor. *Auct. ut omnes obed. sed pro. s. siigitur fuerit.* Causa efficiens est Jus, ex quo res ipsa fit, ut Jus civile tutelæ: Testator testamentaræ: Lex legitima, & Magistratus dativæ. Jus gentium, emptionis, locationis, mutuæ, cominodati, depositi, &c. Jus civile, stipulationis, contrac̄tus emp̄ytestici, &c. Causa favorabilis non ea est (ut existimat vulgus) favore digna, sed quod favoris plena apud omnes est, & propemodum he sunt cause testamenti, matrimonii, dotis, legitimacionis, pupilli, Ecclesiae, viduarum, & aliarum misericordiæ personarum. Causa lontica, que cuicunque rei, de qua agitur, nocet, atque prohibet, ne quis in jus veniat. Causa superior, que juri communi fundata est, vel jus apparentium. Cujus contrarium est causa inferior. In causa redhibitionis esse, Gell. cap. 2. lib. 4. Causa liberalis, vide Liberalis. Vide Badæum in posteriore de origine. ¶ Rhetorum Causa est, ut dicit Hermagoras, res quæ habeat in se controversiam in dicendo positam, cum personarum certarum interpretatione. Cic. de Invent. 1. Causa certis personis, locis, temporibus, negotiis cernitur, aut in omnibus, aut in plerisque eorum. In Topic. Causa est, quæ id efficit cuius est causa, ut vulnus, mortis: cruditas, morbi: ignis, ardoris. De Fato. Causam appello rationem efficiendi; eventum id, quod est effectum. In partit. Chrysippus causarum genera distinguit: Causarum enim, inquit, aliæ sunt perfectæ & principales, aliæ adjuvantes & proximæ. De fato, Causarum genera duo sunt, Vnum quod vi sua id, quod sub ea subjectum est, certè efficit, ut ignis accendit. Alterum quod naturam efficiendi non habeat, sed sine quo effici non possit, ut si quis æs causam statuæ velit dicere, quod sine eo non possit effici. Hujus generis causarum, sine quo non efficitur, alia sunt quieta, nihil agentia, stolidæ quodammodo, ut locus, tempus, materiæ, &c. Alia autem præcursionem quandam adhibent ad efficiendum, & quedam afferunt per se adjuvantia, etsi non necessaria, ut amori congressio causam attulerit, amor flagitio. Ex hoc genere causarum ex æternitate pendentiam, Fatum à Stoicis nectitur, &c. Sunt aliæ cause, quæ planè efficiant nulla re adjuvante: aliæ quæ adjuvare velint, ut sapientia efficit sapientes sola per se. In Topic. Causa simplex, quæ absolutam continet questionem. De Invent. 1. Causa conjuncta ex quæstionibus pluribus, in qua plura quæruntur. Ibid. Causa ex comparatione, quam per contentionem, utrum potius, aut quid potissimum sit, quæritur. Ibid. Causam facere dicitur, quo sublatio, controversia stare non potest, de Orat. 2. Tria sunt genera causarum, iudicii, deliberationis, exornationis. Aristot. tribus in generibus verum versari Rhetoris officium putavit, demonstrativo, deliberativo, & judiciali. In Part. Causæ à communis quæstione se junctæ partim in judiciis versantur, partim in deliberationibus. Est etiam genus tertium quod in laudandis, aut vituperandis hominibus ponitur. Hæc tria genera vide suo ordine. De Orat. 1. Genera causarum sunt quinque, Honestum, admirabile, humile, anceps, obscurum. Honestum causæ genus est, cui statim sine oratione nostra auditoris favet animus. Admirabile est, à quo alienatus est animus eorum, qui audituri sunt. Humile, quod negligitur ab auditore, & non magnopere attendendum videtur. Anceps, in quo aut judicatio dubia est, aut causa & honestatis & turpitudinis particeps, ut & benevolentiæ pariat & offendit. Obscurum, in quo aut tardi auditores sunt, aut difficilioribus ad cognoscendum negotiis causa implicita est, de Invent. 1.

Causâlis, ut Causales conjunctiones, qualis est Igitur, apud Probum. Causâli, adjективum, ut Causarii milites, δικαιοῦστοι, οἱ ἀριστεῖς λόγοι. ANGL. That is espoused in the law or excused for any cause. 3 dicuntur à Livio lib. 7. qui propter honestam causam, præta valetudinem, à militia solvuntur, quasi valetudinarii, sive sonnici, aut qui omnino causam & missionem habebant ex morbo, se connecteve: Tertius, inquit, exercitus ex causariis senioribusque à L. Quintio conscribatur, qui urbi mœnibusque præsidio sit. ¶ Sic causaria missio dicitur, per quam milites solvuntur à sacramento militari. Ulpianus: Causaria, inquit, missio est, quæ propter valetudinem à laboribus militiæ solvit.

Causâli, adverb. Martian. in l. milites agrum, s. is etiam, ff. de re militari. Ideo & ad eum, qui causariæ missus est, potest dici pertinere, quum huic quoque præmium præstetur. δικαιοῦστος λόγος, οὐδὲν μάλιστα κλέψει.

Causâli, diminutivum à Causa, Αἰτία. Cic. in Oratore. Sed quia & privatas ille plerasque, & eas ipsas aliis, & parvarum rerum causulas scripsit, videtur esse jejunior.

Causâr, aris, deponens, rei geltæ causam affero, seu reperio, & excusationem adduco. { αἰτησιούσιος. GALL. Dire & alleguer la raison ou excuse de quelque fait, s'excuser. ITAL. Excusarsi, narrare in fatto. GERM. Ein ersach oder entschuldigung herfürbringen. HISP. Traer causas d'achaques, contar razones. ANGL. To aledge reason or excuse, or espouse. } Suet. in Nerone, Causatus nondum esse fatalis horam. Idem, Syllanum item sacerdotum ad necem, secundaque novacula fauceis compulit, causatus in utroque quod se ingressum turbatus mare non esset sequutus. Gell. Negotium sibi esse causabatur. Virg. Ecl. 9.

Causando nostros in longum ducis amores.

¶ Causari etiam culpare est, αἰτᾶσθαι. Item, accusare. Quintil. Ne causanti pupillo sic tutor irascatur (i. accusanti.)

Causâfcor, causam dico, excusationem affero, recuso. { αἰτολογούμενος. GALL. Alleguer ses raisons ou excuses, s'excuser. ITAL. Excusarsi. GERM. Ein ersach angeben / ein entschuldigung darthun. HISP. Traer causas. ANGL. To aledge à reason or excuse, to espouse. } Plaut. in Aulul. sc. 6. aet. 4. Haud causâfcor, quin eam ego habeam potissimum.

Causâfatio, prætextus, excusatio, vel color: quandoque ponitur pro virtute, & ægritudine. { αἰτησιον. GALL. Excuse. ITAL. Excusatione. GERM. Entschuldigung / aufred. HISP. Aquella obra de traer causas, excusacion. ANGL. An excuse, espousing. } Pallad. lib. 1. Si salvo capite in pulmonibus a thorace, aut hila est; aut rara causatio. Gell. lib. 20. c. 1. Ne causatio ægræ corporis perpetuana vacationem daret juris actiones declinantibus: id est, excusatia.

Causâfius, adverb. majorē cum causa. διλογίως. Plin. in prefatione operis. Quando nos causatiū ab aliquo jūdice defendimur, melius defendimus. Combien avec plus grande occasion.

Causidicus, dicitur patronus, qui in causis, judiciisque versatur. { δικαιοδότης, πρωτεύων. GALL. Advocat, celuy qui plaide. ITAL. Advocato. GERM. Ein fürsprech in rechtshändeln. HISP. Abogado de pleitos. ANGL. An Advocate that defendeth an other mans cause, a man of law. } Cic. de Orat. Non enim causidicū nescio quem, neque proclamatorem, aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus. Juven. Sat. 10.

nec unquam

Sanguine causidici maduerunt nostra pusilli.

Unde, & cur dictus, docet Apul. Apol. 1. & Fab. cap. 1. lib. 12. innuit non ita honestum esse verbum.

Causidicina, causidicorum & Advocatorum munus.

¶ Causodes, ut καυτώδης περίτης, ardens febris.

Cauſticus, a, um, καυστικός, η, δι, urendi vim habens, à καύειν, uro. ||

Cauſtico medicamenta, sunt quæ habent vim cauſticam, i. ustivam, καυστικὰ φάρμακα. Plin. lib. 20. c. 9. Stirpium brasice aridorum cinis, inter cauſtico intelligitur. Mart.

Cauſtico Teutonicos accendit ſumma capillos.

Cauſtön, καυτός. Latinè dicitur Ustile. Plin. Quartum cauſtum ad ellychnia.

Cauſte, Cautela: vide Caveo.

Cauſteres, καυτῆς. Idem cum cauteriis, quos Pallad. habendos esse in instrumento rustico præcipit.

Cauſterum, ii, instrumentum quo nōræ imprimuntur, & morbi alioquin inſanabiles curari solent. { καυτήσιον. GALL. Un cauterere, os fer chaud. ITAL. Ferro da cremare. GERM. Ein eysen mit welchem man ein zeichen brennet. HISP. Hierro para quemar. ANGL. A marking instrument, an hot iron. } Plin. lib. 22. t. 23. Tempestivè etiam datum cauterii vim obtinet: assuetis etiam utilius, quam expertibus. Præterea, Cauterium in pictorum instrumentis continentur, quo bituminations, & fortiores quæque conglutinationes concouintur: maximè in ea pictura, quæ i. καυστικὴ appellatur, quæ fit carbonibus inustis, resolutis igne ceris. Martian. sit. de fundo instrumento; sic refert: Pictoris instrumento legato, cerae, colores, similiaque horum legato cedunt: peniculi, & cauteria, & conchæ.

Cauſterat, a, um: quod est cauterio notatum. { καυτησιούσιον. }

ANGL. Maked or seared with an hoate yron. } Vnde ab Apostolo Cauterata conscientia dicta est.

Cauſtes, is, scem. gen. Saxum asperum & abruptum. { צְוָרֵשׁ, שְׂבִירָה. }

pozzi. GALL. Un rocher, ou une roche. ITAL. Sasso aspero & grande.

GERM. Schrotzen/ ein raucher fels. HISP. Piedra aspera. ANGL. A

ragged rocke, or hill full of great stones. } Virg. 6. Æneid.

Quæ sit dura filex, aut stet Marpesia cautes.

Plin. lib. 1. cap. 96. Juxta Harpala oppidum Afie, cautes stat horrenda, uno digito mobilis: eadem si toto corpore impellatur, resistens.

Cæſar. 3. bell. Gal. Et ab æstu derelictæ, nihil saxa & cautes timerent.

Cautæ loquacior, παχύς καυτησιούσιον, proverbialis hyperbole in hominem immodecum & permolestem garrulum. Sumpta metaphora à cautes, quæ quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multo resonant fragore.

Cautor, Cautio, Cautionis, Cautus: vide Caveo.

Cautumna, citana. Lege Cautumna, ceditina, vel cedina. Item, Cidina, cætumna. Cautumna vocat ergastula, ubi cautes, five cotes excindebant damnati. Cidina, vel Cedina, à Cedendo. Sic infræ, Cionnes, puerorum amatores, itidem à cedendo.

Cavvæ, a, um, Concavus, vacuus: à Chaos, quod quasi vorago quædam erat inanis. { נֶהֱלָה. }

GALL. Cavé, creux. ITAL. Cava, creva. Voto cedato, concavo. GERM. Hol. HISP. Profundo, hondo, o hueco.

ANGL. Hollow. } Virgil. 3. Æneid.

dat signum specula Misenus ab alta.

Ære cavo.

Ovid. 4. Metam.

que sanguine mixta recenti

Coxerat ære cavo.

Luna cava, ut Solinus scribit, Elephantos delectari nova luna, tristes esse cormuto & cavo sedere, id est, luna corniculata & contraria rectæ, quæ dividua est, & utrinque gibbosa, quæ ἀμφικυντον vocatur: Aristotelei est ἀριττα, & ἀμφικυντον, & κυλλα.

Cavvæ, sive Cavum, locus cavatus, seu concavus. { καβον ghebe, καβον ghéte. }

καβον. GALL. Creux, trou, taniere. ITAL. Luogo cavato, buco.

GERM. Ein hol ort/ ein hule/ loch. HISP. El hoyo d agujero. ANGL. An hole or halow place. } Varr. Facere his cava oportet laxiores, ubi pullos parere possint. Col. lib. 12. Deinde cavum quem feceris, surculo obturato. Idem scribit Cavum esse locum, qui inter ædium paretæ relinquebatur, patulus ut esset. Horat. 1. epist.

Macra cavum repete arctum, quem macra subisti.

Plin. lib. 10. c. 12. Pullos in cavis educant avium soli. Cavam manum præbere. Suet. in August. cap. 91. Cavo ore, aut patulo efferre. Quint. Cava machina. Ovid. 6. Faſt.

In cava ducuntur quassa navalia puppes.

Idem Eleg. 8. lib. 4. Trif.

Cavaticæ, a, um, ιππησιον: ut Cavaticæ cochlear. Plin. lib. 30. c. 6. Sunct

Balearicæ, quas cavaticæ vocant, quoniam in speluncis nascuntur.

Cavo, as, Evacuo, Cavum facio. { כְּבָרָה charah, חֲבָרָה chapahr. }

καβανια. GALL. Caver, creuser. ITAL. Cavare, votare. GERM.

Kushhölen/ hol machen. HISP. Cavar. ANGL. To mak hollow. } Plin. lib. 36. In Syphno lapis est qui cavatur, tornaturque in vasa coquendis cibis utilia: Opportune cavata mihi epistola. Plaut. Ps. sc. 3. a. 2.

Cavato solo circa Tiberium. Suet. in Aug. cap. 43. Liv. 1. bell. Pun. Ita

que ingens coacta vis navium est, lintrumque temerè ad vicinalē usum paratarum: novâque alias primū. Galli inchoantes, cava-

bant ex singulis arboribus. Ovid. 1. de Arte,

Saxa cavanunt aquâ.

Virgil. 3. Georg.

cavatque

Tellurem, & solidō graviter sonat ungula cornu.

¶ Hujus complicita sunt Concavo, Excavo, & Recavo. Ovid. lib. 2. Metam.

Est locus, in geminos ubi brachia concavat arcus.

Cavator, is, verbale: { כַּרְחֵה choréh. χορός chophér. οὐράπτες. ANGL. rich market hollowe. } ut Cavator arborum picus Martius; δέντρα λάστες. Plin. lib. 10. cap. 18.

Cavētā, à cavo sit, significatque specum, vel antrum subterraneum. { נִבְאָגֶה ghebe, מִתְּרָה meurah, מִנְהָרָה minharah. ἄντρος. GALL. Cave. ITAL. Cava sotterra. GERM. Ein hule vnder dem erdtrich. HISP. Cueva. ANGL. A cave or denne. } Sed quoniam in hujusmodi locis esse consueverunt ferarum cubilia, caveas pro ipsis ferarum receptaculis usurpamus. Apul. Bestiam immittimus cavea. Suet. Bestiarum more quadrupedes cavea coercent. ¶ Et ab hūrum similitudine pro septis ex ligno, five ex ebore, aliave materia factis, in quibus aviculas tenemus. { חֶלְעָה cheluh. σινηγέται sinigeta. σινίδαι sinida. GALL. Cage. ITAL. Gabba. GER. Vogelfig. HISP. Iaula para las aves. ANGL. Cage. } Plaut. in Curt. sc. 1. a. 3. Quia enim cavea si forent conclusi, itidem ut pulli gallinacei. ¶ Item, Cavea est area in medio theatri, in qua equum subsellia constituta esse consueverunt, quod velis tecta cavea similitudinem haberent, ιερωνύμος. Plaut. in Amph. Ut conqueritores singuli in subsellia eam per totam caveam spectatoribus. Censuit nū quis pullorum media cavea federet. Sueton. in Aug. cap. 44. Pro corpore, Senec. epist. 89. Cum ex cavea fugerit animus, i. corpore. Idem cap. 11. Tranq. Verba ad caveam summam spectantia. Quandoque ponitur pro populi confessu. Virg. 5. Aeneid.

Hic totum cavea confessum ingentis, &c.

¶ Cavea, legitur pro cavea, apud Lucret. lib. 4.

Namque ibi confessum ceveat subter, &c.

Cavernā, à Specus, vel antrum subterraneum, vel tertæ concavitas. { מַהֲרָה maharah. מַחֲרָה minharah. ἄντρον. GALL. Caverne, Creux. ITAL. Spelonea, caverna. GERM. Ein hule vnder dem erdtrich. HISP. Cueva, concavidad. ANGL. A cave, denne, or holow place. } || Gloss. Cavernum. τύμπανον. || Gic. de nat. deor. Quod magna vis terræ cavernis contineatur calor, eaque hyeme sit dentior. Virg. 2. Aeneid.

Insonuere cava, gemitumque dedere caverna.

Cic. 2. de nat. deor. Nos ex terræ cavernis fertum elicimus, tēm ad colendos agros necessariam. || Carvenas terræ dices, quoties aliquem velis significare pauperium, & vix victum habentem, & potum. || Cavernosus, a, um, pro loco passum vacuo, & veluti cavernis pleno. { אַרְקָדָה. GALL. Ayant plusieurs grandes cavernes, fort creux. ITAL. Pieno di caverne. GERM. Giubehrig/ voll löcher/ oder höhlen. HISP. Cosa llena de cuevas. ANGL. Full of dennes or holow places. } Plin. lib. 26. cap. 6. Radix in usu pilosa, coloris intus herbacei, crassitudine digitii minimi, acetabulis cavernosa, seu poliporum circi, subdulcis, & in peiris nascens.

Cavernula, à, diminutivum. { μύρη. ANGL. A little cave or denne. } Plin. lib. 17. cap. 11. Ipsi qua pediculis adhaerent, cavernulas habent, & intus semen.

Gaystör, καυστός. Steph. Fluvius Lydiae, Satribus proximus, cygnis abundans, qui multos annos secum deferens Ephesum abluit. Dicitur δέ τε καταλόγος, quod est, amburi, quoniam propinquus sit Cataccaumenæ, quæ pars est Ephesia prætoridæ & deusta: nullas fert arbores præter vitem, quæ ibi dat vinum præstantissimum, quod Vitr. & Plin. Cataccaumenitem ex hac origine denominant. Fungerus in Etymol.

Caystri Campi, καυστα πεδία Steph. campi sunt secundissimi sub Satribus, Lydorum urbe, Cori & Hermi campis contigui, ita dicti à Caystro vicino fluvio. Virg. Caystri prata vocat, lib. 1. Georg. Vide plura apud Strabon. lib. 13. Caystrus ales. Ovid. lib. 5. Trist.

Caystrus καυστός, oppidum eit Ciliciæ mediterraneum, teste Ptolemaio lib. 5. cap. 8.

CE

|| Ce, est adjektio syllabica: quæ cum iis ferè jungitur, quæ in c, vel s, definit, ut hicce, hisce, Hiccene, vel hiccene: siccine, siccene. Est autem et translatum ex Græcis, ubi x̄ est particula, ut loquantur, potentialis, sæpe etiam supervacua. Vide etiam infrā in particula met.

Cea, sive ceos (utroque enim modo appellari, author est Plin. lib. 4. cap. 12.) Insula est sub Eubœa, bombycinarum vestium textrinum olim nobilitata. ¶ In hac enim insula Pamphila Latoi prima adorta est bombycum telas retorquere, easque tuftus texere, ut testatur idem Plin. lib. 11. cap. 22. Hinc Cea vestes dictæ sunt, quæ in hac insula ex bombyce tenuissimæ texebantur in usum fæminarum. Propriet.

Et tenues Cea ueste movere finis.

¶ Ptolem. hanc insulam Ciam appellat, ut hodie quoque vulgus nautarum. Urbes tres, Carthæam, Iulidem, & Carenum.

Ceadus, καεδός. Ciconum rex fuit, pater Thracenæ, & avus Euphemus: cuius meminit Homer. 2. Illiad.

Cebes, etis, κεῖνος, Thebanus fuit Philosophus, cuius etiam hodie extant Dialogi, quibus ille duplum humanæ vitæ speciem in tabula quadam ob oculos ponit. Vide Suidam, & Laertium.

Cebrenla, κεβρίνιος, regiuncula est Troadis cum oppido ejusdem nominis, non procul à Scæpsi: cuius meminit Plin. lib. 5. cap. 30.

¶ Sunt & Cebrenii in Thracia, dicente Strab. lib. 13. Est fluvius quidam Arisbus in Thracia, prope quem Cebrenii Thracæ habitant. Multa enim apud Troes, & Thracæ iisdem nominibus appellantur, ut Scæci Thracæ quidam, & Scæci amnis, & Scæci murus, & Scæci Troianæ portæ. Item Xanthi Thracæ, & Xanthus Troiæ fluvius, quem Arisbus quoque in Hebrum immittit: Arisba Troiæ civitas est. Item Rhesus apud Troiam fuit: Rhesus etiam Thracum rex fuit. Dieta est autem Cebrenia vel ab amne Cebrine (ut ex sententia Herodiani refert Steph.) vel ut alii malunt, à Cebrione Priami noho: quæ quam Straboni magis placet, Cebrione potius à Cebrenia, vel (us apud eam legitur) Cebrenia urbe nomen accepisse.

Cebrenis, idis, patronymicum, κεβρίνιος. Ovid. 1. Metam.

Aspicit Hesperien patria Cebrenida ripa.

Statius in Sylv.

vidua Cebrenidos arida luctu

Flumina.

Cebrenus, κεβρίνιος, nomen gentile. Aisonius,

Sic qui venalis tam longa state Cebrenus,

Non habet emptorem, sit tibi pro pretio.

Cebrica Cherronesus, κεβρίνιος χερρωνεύς, nominatur apud Stephan. in mentione Saxorum: forte Cumbria legendum.

Cebrenes, κεβρίνιος, filius fuit Priami, sed illegitimo toro natus, qui à Patrio cloaco iactus interiit. Homer. Illiad. π.

Κεβρίνιος νόθης γονός αγαπήνος περιάρπειος, id est:

Cebrioneum haud propria Priami de conjugie nutum.

Cecina, fluvius est Tracie, ad Volateiras, authore Pompon. lib. 2. & Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgo Cesena.

Cecinna, prænomine Aulus, Eques Romanus fuit, ex municipio Volaterrano, Ciceronis familiaris, & ab eo in causa quadam hæreditatis defensus: de qua re etiam nunc extat Ciceronis oratio. Hic tempore belli civilis non contentus Pompeii partes sequi, edito etiam in Cæsarem libro, acerrime eum insectatus est, ut est viedere apud Ciceronem in Epist. famil. ¶ Scriptis & librum de fulminum procreatione, quem Seneca se fatetur imitari. ¶ Fuit etiam Cecinna quidam ex Octavii Cæsaris scribis, cuius meminit Cic. in epist. ad Atticum. ¶ Cecinna item alias fuit, ex Vitelli ducibus, qui apud Bebriacum cum Othonianis feliciter dimicavit. ¶ Meminit & Sueton. in Tito tujuldam Cecinæ, qui ob suspicionem conjurationis ab Imperatore ad cœnam invitatus, per prodictionem imperfectus est.

Cecrops, κεκρόψ, primus Atheniensium rex, qui annis quinquaginta regnavit. Hic Athenas instauravit.

Cecropius, ο, um, possessivum, κεκρόμος. Virg. lib. 4. Georg.

Cecropias innatus apes amor urget habendi.

Cecropia, oppidum à Cecrope conditore: nunc est Arx Athenis. Plin. lib. 7. cap. 56. Oppidum, inquit, Cecrops à se appellavit Cecropiam, quæ nunc est arx Athenis.

Cecropis, idis, κεκροπίς, patronymicum fæmininum.

Cecropidae, κεκροπίδαι, Athenenses dicti sunt, à Cecrope rege: Ovid. 7. Metam.

Phocus in interius spatiū, pulchrōsque recessus

Cecropidas duxit.

Cecryphalea, κεκρυφάλεα, promontorium, seu insula Peloponnesi, juxta quam Athenenses ab Æginetis prælio superati fuerunt. Stephan. Cecuma, noctua Lettus: Cicuma avis noctua. In margine est cucuma. Itaque Cecuma, Cicuma, Cucuma, eadem est avis & utra præster letio exquitendum. Rosyeydus etiam in notis ad Paulinum agnoscit hanc vocem.

Cecubum, vide Cacubum:

Cedär, { כְּדָר kedhár. κεδρός. } Regio Arabiæ, ut apud Isaiam, Aufertur omnis gloria Cedar. Nam (ut inquit Hieronymus) ex Ismaele Cedar & Agareni, qui perverso nomine Sataeni vocantur, generati dicuntur.

Ceditiæ tabernæ. Aedificia quædam Romæ: ita dicta à domini nomine, qui Ceditius vocabatur.

Cedo, is, di, effum. { כְּדָר, קְדָר nathán παραχειρέ. ANGL. To give place. } & Cedò, cedite. Vide Cedo. Cedebat tardius venenum (de lento effectu.) Suet. in Neron. cap. 33.

Cedreæ, κεδρίαι. Cariæ oppidum, cuius incolæ Cedreæ, & Cedri appellantur. Steph.

Cedri, { כְּדָר בְּכֻבָּק jaschek edhár. } Arabiæ populi sunt, Canchleis & Nabathæi finitimi: quorum meminit Plin. lib. 5. cap. 11.

Cedratus, vide Cedrus.

¶ Cedrelæum, κεδρελαος, cedrinum oleum; cedrinus & cedrus liquors. κεδρος, oleum. Cedrelæte, κεδρελατη; cedrus magna, quæ κεδρος aequat, id est, abietem. ||

Cedrelæte, fem. gen. { כְּדָרָה ghôphér. κεδράνη. } Genus Cedri. Plin. lib. 24. cap. 5. Cedrus magna, quam Cedrelaten vocant, dat picem, quæ Cedria vocatur, dentium doloribus utilissimum.

Cedria, κεδρία. Pix est, quæ ex cedrelate, hoc est, ex majore cedro defluat. Plin. lib. 29. cap. 3. Scabiem corporum, ac pruritum oleo & cedriæ miftis tollunt. Vide Ruell. lib. 1. cap. 62.

Cedropolis, κεδρόπολις, oppidum in Cariæ: a quo Cedrolite.

Cedron tam vallem denotat, quam torrentem.

Cedros, insula est in Germaniae littoribus, cedri genere syluosa, unde cedrelæum in petras defluere dicitur. Perottus.

Cedroßli, κεδροσοι, populi prope mare rubrum. Steph.

Cedrostis, κεδροση, vitis alba, quam nonnulli Ampeloleucen vocant. Plin. lib. 23. cap. 1. Vitis alba, quam Græci Ampeloleucen, alii Ophiotaphylon, alii Melothron, alii Psilothron, alii Archeostis, alii Cedroßlin, alii Madon appellant. Hæc & Bronia à Dioscoride appellat.

Cedrus, { כְּדָר ερεζ. κεδρός. } Arbor est perpetuo virens, juniperò non absimilis, radicibus rariss, per summa terræ dispersis, folio duro, acuto, mucrone capillato, & spinoso, ligno contorto, nodoso, medulla rizibente odorata, bacis myrti flavis, odoratis & esculentis, novo fructu per aëgium cum anniculo pendente. Laudatissima in Cœta nascitur, item in Africa & Syriæ montibus. ¶ Cedro æterna materies, cariem non sentiens, unde classibus & domorum testis adficandis in primis est idonea. Unde proverbialiter Digna cedro dicitur, quæ promerentur immortalitatem, & ejusmodi judicantur, ut posteritati consecrati debeant. Horatius in arte poëtica.

speramus carmina fingi

Posse linenda cedro.

Persius item, & cedro digna locutus. Plinius duo Cedri facit genera, majoris & minoris discrimine: minorē rursus in duas secans species, quas Lyciam appellat, & Phœniciam: utramque Juniperi similitudine, sed foliis differentem. Nam quæ acutum, spinosum, & durum habet folium, Oxycedrus nominatur. Altera odore præstat. Majoris item cedri duo facit genera. Nam quæ floret, fructum posse fert.

fert; fructifera non floret, sed in ea antecedentem fructum novus occupat. ¶ Cedrus in Cypro maxima nasci traditur, centum tringita pedum longitudine, crassitudine autem ad quinum hominum complexum. Vide plura de hac arbore apud Plin. lib. 13. cap. 5. Virg. 2. Geor.

Dant alios alia fætus: dant utile lignum

Navigiis pinos, domibus cedrumque, cupressisque.

Vitruv. lib. 2. author est, ex cedro oleum nasci, quo libri, aliæ res perunctæ, à tineis & caria non lœduntur. Ad quod pertinere videtur illud Persii Satyra 1.

— & cedro digna locutus.

Item illud Ovidii Eleg. 1. lib. 1. Tristium,

Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.

¶ Cedrus quoque est & περιστέρης: id est, vehemens odore, bene odorata. Virg.

Vris odoratam nocturna in lumina cedrum.

Cedratus, a, um, κεδρός, Cedrino oleo perunctus. Plin. lib. 13. c. 13.

Et libros cedratos fuisse, præterea arbitrariet tineas non tetigisse.

Cedrinus, a, um, nomen possessivum, quod est ex cedro, κεδρός.

Plin. lib. 13. cap. 5. Cedrinus est Romæ in delubro Apollo Sofianus,

Seleucia adiectus.

Cedrium, pix liquida & primaria, quæ ex ræda excoquitur. Plin.

lib. 16. cap. 11. Pix liquida in Europa è ræda coquitur navalibus

muniendis, multosque ad alios usus. Lignum ejus concitum, furnis

undique igni extræ circundato, fervet; primus sudor aquæ modo

fluit in canali: hoc in Syria Cedrium vocatur, cui tanta vis est, ut

in Ægypto corpora defunctorum hominum eo perfusa serventur.

Cedridæs, κεδρίδες. Fructus Cedri, sicut Daphnides, fructus lauti. Plin.

lib. 24. cap. 5. Cedrides, hoc est, fructus cedri, tussim sanant, urinam

ciant.

Celadon, κελάδων, Amnis est ignobilis, in Alpheum influens, apud

Strab. lib. 7. Georg. ¶ Est etiam Celadon nomen unius ex iis, qui

una cum Phineo in aula Cephei regis Æthiopum, Perseo vim in-

ferre conati perierunt. Ovid. 5. Metam.

Occidit & Celadon Mendisius, occidit Astreus.

Celadone, es, κελαδών. Oppidum Locridis apud Steph. à quo Gentile Celadoneus, a, um.

Celadusæ, κελαδονæ. Exigua est insula maris Ægei, Delo proxima, tam

angusto freto ab ea divisa, ut catenâ aliquando ei fuerit annexa.

Aliis nominibus Rhene, & Artemite dicitur. In hac Delii mortuos

suos sepeliebant, religione scilicet prohibiti, ne quenquam in De-

lo humarent. Vide Thucydidem bell. Peloponnesiaci lib. 4. & Plin.

lib. 4. cap. 12. ¶ Sunt item Celadusæ, parvæ aliquot maris Adriati-

ci insulæ, Liburnia adjacentes: quarum meminit Plin. lib. 4. cap. 2.

Celænas, κελαινæ. Collis est Asiae proprie dictæ, in quo urbs fuit ejus-

dem nominis, ex qua Antiochus Soter incolas transtulit in eam,

quam à nomine matris Apamiam appellavit. Author. Strab. lib. 12.

Plin. verò lib. 5. cap. 29. Celænas easdem facit cum Apamia. Tertius

(inquit) conventus Apamiam vadit, antè appellatam Celænas. Cir-

ca hanc urbem fluit Marsyas amnis: ibique volunt poëtae Marsyas

tibiatum cantu cum Apolline certasse. ¶ Celænas item alias collo-

cat Plin. lib. 5. cap. 32. in ea parte Asiae, quæ Phrygiæ superjecta

est, juxta Andriam, Ancyram & Colossas.

Celæno, κελαινων, cum diphthongo. Fuit una ex Harpyiis, λαππαὶ κελαι-

νων, host est, à nigredine ita appellata. Virg. 3. Æneid.

Vna in præcelsa consedit rupe Celano

Infelix vates.

Celeno, κελαινων, una ex Pleiadibus, Atlantis & Pleiones nymphæ filia,

cum qua Jupiter concubuit. Ovid.

— & te formosa Celeno,

Maiam & Eletram Taygetamque Iovi, scilicet concubuisse fe-

runt. Vide infra de de Pleiadibus.

Celatim, vide Celo.

Celastrus, Theophrasto arbor est æterna frondens coma, cultura de-

generans, & omnium tardissime fructus suos perficiens: usus ejus

ad baculos & scipiones accommodatus. Vide Ruell. lib. 1. cap. 63.

¶ 138.

Celato, Deæ nomen. Gell. lib. 13. cap. 21.

Celæbris, e, vel Celeber, is, e, quod celebratur, frequentatur & coli-

tur: clarus, frequens. ¶ מושבַּת מְשֻׁבָּבָאֵךְ nichbâdh. אֲלֹמָנָס, אֲלֹמָנָס, אֲלֹמָנָס. GALL. Renomé, hanté. ITAL. Famoso, celebre. GER. Werümpf/fürnem. HISP. Famoso, glorioso. ANGL.

reel renomed, honorable, much haunted. ¶ Cic. de Divin. Nun-

quam illud oraculum tam celebre, tam clarum fuit. Idem in Ver-

rem, Clara res est, tota Sicilia celeberrima atque notissima. Curtius

lib. 8. Diardenes fluvius minus celebet auditu est, quia per intima

Indiae currit.

Quique minus celebres nostra sub manibus urbis

Proculuere manus.

Ovid. 13. Metam. Idem Cic. in eundem, Cum in foro celeberrimo tanta frequentia hoc tibi objectum esset. Idem pro Pompeio, Portus celeberrimus & plenissimus navium. Ad Heren. Locus queritur celebris ac desertus. Celeberrimus arte aliqua, vel in arte aliqua. Plin. lib. 24. cap. 17. & lib. 8. cap. 5. Dies celeberrimus, id est, honoratissimus. Cic. de Amicis. Hoc tam uerè licet dicere. P. Scipioni ex multis diebus, quos in vita celeberrimos, latissimisque viderit, illum diem clarissimum fuisse, quem Senatu dimisso, domum reductus ad vesperam est. Celeberrimus vir, pro Mitorum sermone comprobatus. Hermogenianus in l. si res pupillaris ff. de admin. tutor. Si res pupillaris incurso latronum pereat: vel argentarius, cui tutor pecuniam dederit, quum fuisset celeberrimus, solidum reddere non possit, nihil eo nomine tutor prælare cogitur. ¶ Item Celebris, pro celer, velox. Mart. Ep. 1. 55. lib. 8. Celebri fuga, pro celeri. Et celeberrimus, pro Celerrimus. Varro cap. 20. lib. 1. de re rust. in editione Aldi.

Celæritas, Frequentia & hominum cœtus, concursus. ¶ קָהָל kahal, קָהָלָה kadhâh. mœuvrœus. GALL. Assemblée de gens d'honneur, frequentation, grande assemblée d'hommes & de femmes. ITAL.

La frequentatione. GERM. Ein grosse menge vnd versamling der seith.

HISP. Compania de hombres. ANGL. A great resor to a place. ¶

Cic. ad Attic. Odi celebitatem, fugio homines, lucem aspicere

vix possum. Idem pro domo sua, Nullis unquam comitiis campus

Martius tanta celebritate omnis generis hominum floruit. ¶ Inter-

dum Celebritas significat nomen, honorem & famæ claritatem.

כבוד chakôdh, γένη schémâh. δόξια. GALL. Bonne renommie,

bon bruit, bonne reputation. ITAL. La fama, il buon nome, l'hono-

ranza. GER. Berühmter nam mit herrlichem lob. HISP. Gloriosa

fama. ANGL. Renomme. ¶ Idem Cic. pro Arch. Hactanta famæ ce-

lebritate quum esset absentibus notus, Roman venit Quintius. An-

te omnia futurus orator, cui in magna celebitate, & in media Re-

publica vivendum est, assuecat à puero non formidare homines.

Idem 3. Offic. Itaque nos, qui in maxima celebitate, atque in ocu-

lis quondam civium viximus, nunc fugiemus conspectum scelerato-

rum hominum, &c.

Celēbērimè, Adverbium. Sueton. in Tiber. Per noctes celeberrimè

acclamatum est, tedde Germanicum. Dictum ut creberrimè, apud

Cicer. Sen. contr. 2. Rem dictam celeberrimè.

Celēbro, as, Frequento. ¶ קָהָל hichhaléch. φεύγει. GALL. Frequen-

ter & hanter. ITAL. Celebrare, frequentare. GER. Embig begahn.

HISP. Hacer muchas veces alguna cosa, à andar muchas vezes à

un lugar. ANGL. To haunt. ¶ Varro, Cui non tam cura erat, ut tem-

pla deorum, quam ut popinas celebraret. Liv. lib. 6. d. 4. Celebrare

dixit, & paulo antè frequentare, eodem sensu. Item, Celebratus

frequentia Consul. Liv. lib. 4. d. 5. Cic. 3. de Orat. Qu. Mutii janua

maximâ quotidie civium frequentia celebratur. Ovid. 14. Metam.

Naïades equorea, summisque in Montibus orta

Molle fretum celebrant.

¶ Est item Celebrare, idem quod prædicare, & illustrare. ¶ כבוד

schiacâch, בְּלִיל billâl. īm̄tān moēr. GALL. Solennizer par assemblée

de gens, loüer & faire estime. ITAL. Honorare, invulgare. GER.

Loben/erleucht machen / Ehren. HISP. Divulgar por fama y gloria.

ANGL. To make famous, to honour or voorshire. ¶ Cic. pro Rab. Hoc

mira laus est, quæ non poëtarum carminibus, non annalium moni-

mentis celebratur, sed prudentium judicio expenditur. Ovid. Eleg.

4. lib. 4. Trist.

séque celebrari quolibet ore finit

Iupiter.

Item pro colere.

Et parvam celebrare domum patriosque penates:

(i. colere.) Idem Eleg. 8. lib. 4. Trist. Hinc celebrare laudibus,

ἐπιφυλακήσι, δέξια, & virtutum celebritatem, ιερὰ διφυλακή, īm̄pāceas dicimus. ¶ Celebrare ludos, est cum celebitate quadam lu-

dos facere. Cic. 6. Philipp. Ludi Apollinares incredibili M. Brutii

honore celebrati. Celebrare convivia. Tibul. lib. 4.

Impia nec savis celebrans convivia mensis.

Celebrate diem festum, est feriari. ¶ אַתָּה חָגָה. īgrāz̄. ¶ Idem in

Cat.

Quapropter Quirites celebratores illos dies cum conjugibus & libe-

ris veistris. Celebrate ornatus genus aliquod (i. frequenter uti.) Gell.

cap. 23. lib. 13. Hac citò celebrate, Plaut. Pseud. sc. 2. a. 1. (i. cele-

riter.) Vide Celebris. Sic, Celebrare manum furtis, dixit Plaut. apud

Nonium in Laverna ex V.L. Vide Indicem ad Vet. ḥōt. fragm.

Celēbratiōnis, verb. ¶ אַתָּה חָגָה. īgrāz̄. הַחֲלָה tehillâh. īm̄pāceas.

ANGL. A solennisation, an assemblée or compagnie. ¶ celebrandi

actus. Cic. Ad Attic. lib. 15. De celebratione ludorum Brutii tibi

assentior. Plin. lib. 34. Quæ domus, quæ celebratio, quæ familia-

Celeriusculus, a, um: Aliquantum celer. { ANGL. Somewhat swifte and quick. }

Celeritas, as: Celeriter aliquid facio', celeritate utor. { ἀπόθετος mihi. μέχρια. GALL. Haster, avancer. ITAL. Far presto, affrettare. GERM. Erwas schnell thun/eylen. HISP. Presto y ligeramente traer. ANGL. To haste, to spedie. } Virg. 9. Aeneid.

Tum celerare fugam, patriaque excedere suadet.

Idem 8. Aeneid.

Ergo iter incepsum celerant rumore secundo.

¶ Hinc Accelero compositum: de quo suprà suo loco. Celeritas, tis. Velocitas. { מהירות meheráh, ταχύτης. GALL. Legere-té, vitesse, soudaineté. ITAL. Prestezza, velocità. GERM. Schnelle/Behendigkeit. HISP. Ligerezza. ANGL. Quickness, speed, swiftness. } Cic. 7. Ver. Hæc centuripina navis erat incredibili celeritate. Idem 1. Acad. In pedibus celeritatem, in manibus vim ponebant. ¶ Celeritas in malis optima. Sophocles in Antigono, βράχους γρήγορας τούς πονώντας: id est, Urgentibus malis celeritas optima est. Nihil enim molestius, quam diu animo discruciar.

Celeritudo, Celeritas. Varr. 3. de rustic. Lucius Aelius putabat dictum leporem à celeritudine, quod levipes esset. { ANGL. Quickness speed. }

Celeripes, edis, qui levis est pedibus. { οἰκύτως. GALL. Leger du pied. ITAL. Veloce. GERM. Schnell zu Fuß/ ringfertig. HISP. Cosa que tiene ligeros los pies. ANGL. Light and nimble footed. } Cic. ad Attic. lib. 9. Venit autem eo ipso die ille celeripes, quem Salvius dixerat.

Celer, adverb. Diom. lib. 1. & Plaut. Capt. sc. 2. a. 2. Quam citissime posset, tam hoc celerè ac factum volo. Item Plaut. Cura. sc. 3. a. 2. Celerè, pro celeriter, subito, properè. Celerè objectum negotium. Celerè subveni. Naevius apud Non.

Celeriter, celerius, celerimè, adverb. Velociter. { בִּמְהֻרָה bimherah. ταχύ. GALL. Vistement, legurement, soudainement. ITAL. Veloce-memente. GERM. Schnell/ flugs/ geschroind. HISP. Prestamente, ligeramente. ANGL. Quickelie, swiftele, spedelie. } Cœsar lib. 5. de bel. Gall. Illi imperata celeriter fecerunt. Celeriter mihi hoc homine convento est opus. Plaut. Cura. sc. 3. a. 2. Celeriter absulpsi (rem) inquit amator. Ibid. sc. 2. a. 5. Cic. de finib. Celerimèque multa simul agitantem.

Celeranter, idem quod celeriter. Accius apud Nonium, Sed quis est, qui matutinum cursum huc celeranter rapit.

Celeratim, aliud adverbium, pro celeriter. Sisen. hist. lib. 5. ut citat Nonius, Quo magis celerarim poterat in insidiis suos disponit.

Celer, κέλετ, Romuli præfectus. Ovid. 4. Faſtorum,

Hac Celer urget opus, quem Romulus ipse vocarat:

Sintque, Celer, cura dixerat ista tua. Budæus.

Celerini, Citerioris Hispaniæ populi sunt, supra Braccaras & Gronios, quorum ager Avo fluvio irrigatur, ut indicat Ptolem. lib. 2. cap. 6. & Pomp. lib. 3.

Celerites, κέλετες. Vocantur equi, qui ad cursum soli adhibentur, sine bigis, vel quadrigis. { ANGL. Postes, horses for running. } Latinè dicuntur Desultorii, quod ex his facile desiliatur. Plin. lib. 34. cap. 5. videtur Celetas posuisse pro statuis equestribus. Equestres (inquit) statuae Romanam celebrationem habent, orto sine dubio à Græcis exemplo: Sed illi celetas tantum dicebant in sacris victores: postea verò & qui bigis vel quadrigis vicissent. ¶ Celetes item dicebantur navigia actuaria, quæ unico remorum ordine agebantur. Latini Celoces appellabant. Gell. lib. 10. cap. 2. 5.

Celerizantes, κιληζόντες, à Græcis dicuntur equitantes, & equum celerem regentes. Qua voce usus est & Plin. lib. 34. cap. 8. Hegix (inquit) Minerva Pyrrusque rex laudatur, & celetizantes pueri.

Celathi, κιληζοῦ, populi Thesprotiæ, vicini Thessalici. Steph.

Celena, locus Campaniæ Junoni facer.

Celæthra, κιληζόντες, urbs Boeotia, propè Arnen, à Celæthro quodam Stephan.

Celeus, duarum syllabarum, κελεύς, Rex erat Eleusina, patet Triptolemi, cui Ceres, quod esset ab illo excepta hospitio, commonistravit omnem agriculturæ rationem. Hinc locus factus proverbio, Celei supellex, pro vili & rusticana supellestile. Virg. 1. Georg.

Virgo præterea Celei, vilisque supellex.

Ovid. item lib. 4. Faſt. Plaut. cum vocat Celionem: quasi, inquit, supellex Celionis.

Celeſtimā, קַדְבָּה hedhâdh, κιληζοῦς. GALL. Cry de plusieurs personnes, chant des mariniers. ITAL. Crido unito di più persone. GERM. Das zusammenschreyen wanmann einander ermanet etwas zu thun. HISP. Canto de marineros. ANGL. A shouting or cry of shippers. } Clamor nautarum & aliorum, quum uno aliquid jubente, omnes uniformiter respondent, quasi sibi invicem jubentes. Mart. lib. 3. de pigris nautis:

Quorum per vada tarda navigantes

Lento figitis ad celeusma remos.

De eo clamore Ovid. Eleg. 1. lib. 4. Trist.

Quique refert pariter lento ad pectora remos.

In numerum pulsa brachia versat aqua.

Celestes, celestæ, masc. gen. κιληζοῦς, qui remiges hortantur, quasi navigationis moderator: qui à Plauto Latinè Hortator appellatur, quod ea hortamenta faciat, quæ verbo Græco Celestata dicuntur etiam à Latinis. Budæus.

Cella, porus ex frumento confectus, qui Hispanis præcipue in usu erat, sicut Cervisia Gallis. Plin. lib. 22. cap. ult. St. Flor. lib. 2. cap. 18. ¶ Est item Celia Apulia oppidum, in tractu Peucetiorum, non procul ab Egnatia, cuius meminit Strab. lib. 6. & Ptolem. lib. 3. cap. 12. Vulgo Celia in terra de Barri.

Celibaris, hasta est gladiatoris, quæ in capite mortui stetit, quæ in Græcia olim nova nupta sisymbrio prius coronata caput comere, frontemque & capillos discriminare solebat, quod inde fortis se viros genitaram ominaretur, aut quod sponsi disciplinæ se subdita fatigetur. Vide Plutar. in Problem.

CELLA, dicta est, quod in ea celentur, quæ esse volumus occulta. { צוינרет. GALL. Celier, gardemanger, dépense, chaubret. ITAL.

Cella, gardaroba, dispensa, camera. GERM. Ein Keller/ ein spôß, Kammer. HISP. La celda ò camara de bodega. ANGL. A buttice, ò storehouse. } Græci δωμάτιο dicunt, in qua res esculentæ, & pollulantæ reponuntur: quamvis propriè δωμάτιο cella vinaria sit. Cic. Att. lib. 14. Atticam meam gratias mihi agere de matre gaudeo: cui quidem ego totam villam, cellamque tradidi. Capit autem cella significationem, pro ratione adjectivorum, quæ illi junguntur: ut, Cella vinaria, ειναι: Cella olearia, ειναι: Cella farinaria, Cella pomaria, Cella lignaria, Cella cascaria. Denique omnis locus, in quo quid reponitur, Cella dicitur. Cic. de Senect. Semper enim boni assiduique domini refæra est cella vinaria, olearia, mellaria, & pomaria. Plaut. in Amph. Inde quasi è promptuaria cella de promat ad flagrum. Suct. in Calig. cap. 57. Cella palatina Attiensis tacta de cœlo. Sen. cap. 8. de Tranquill. Cella laxior, &c. Cells refregit omnes, reclusaque armatum. Plaut. Capt. sc. 3. a. 4. Terent. in Adelph. Nam me in cellam aliquam cum illa concludam. Virg. item 4. Georg. favorum cavernas, Cells vocavit, quum ait:

— distendunt noctare cellas.

xv. λάγος. ¶ Item loca in quibus lavamur, aut ungimur in balneis, Cells dicuntur. Unde Caldarium cellam, frigidarium, & tepidarium dicimus. ¶ Cellæ item pars templi erat sacraria, in quam ingredi cuivis fas non erat, ἄδειο. Unde apud Gell. legitur, Scipionem in Capitolium sapè venisse, jussisseque cellam Jovis aperiri, ibique solum demoratum fuisse. Liv. lib. 3. In cella Jovis Optimi Maximi habitaret exul.

Cellula, x, diminutivum à cella, η μικρή των ειναι, ειναι. ANGL. A little butrie. } Tert. in Eunuch. Quum in cellulam ad te patris penum omne congregebam clanculum. Col. lib. 8. cap. 9. Receptacula non tanquam columbis luculamenta, vel cellulae cavatae efficiuntur.

Cellaria, lotus ubi conditur vinum. { יין אוֹצֵר otsar ja'ain. otsar. GALL. Celier. ITAL. Cantina, cavena del vino. GERM. Ein weynkeller. HISP. Cilla para vino. ANGL. A cellar. } Plaut. in Milit. Ego ejiciat cellaria. ¶ Et cellaria, σεχένεθ, ταυτια. Homero: quæ praest cellæ. Plaut. in Milit. Jampridem quia nihil abstulerit, succenset cellaria. { GALL. L'espensiere, qui a la charge du boire & du manger. ITAL. Donna che guarda la dispensa. GERM. Ein kellerin. HISP. Dispensera, botillera. }

Cellarius, & cellerarius, qui in cella præpositus est penui promendo, vel condendo. { סְכָנָה sechen. ταυτια. GALL. Dispensier, maistre d'hostel, qui a la charge du boire & du manger. ITAL. Preposto alla mensa, dispensiere. GERM. Ein kellermeister/ speysmeister, HISP. el cillero, botillero. ANGL. Te steward, that ruleth the cellar. } Col. lib. 4. cap. 1. Ut cibus & potus sine fraude à cellariis præbeatur. Plaut. in Capt. sc. 1. a. 4. Prome quodvis, te facio cellarium. ¶ Hunc etiam Promum condum appellant. Idem in Pseud. Promus & condus sum procurator peni. Aufon. Promusque quam condus magis. Cellarius tardus: Interpres Persii satyr. 6.

Cellarium, ii, Cellæ, repository. { כָּתָן asam, אָסָם oſſar. ταυτια. GALL. Celier. ITAL. Repostiglio. GERM. Ein keller oder speyskammer. HISP. Cilla. ANGL. A buttie, a cellar. } Videtur eâ figurâ dici, quæ Granarium. ¶ Hanc & Cellam promptuariam, seu Promptuarium appellant, in quo conduntur, & ex quo promuntur ad vitum necessaria. Plin. lib. 36. cap. 15. Quorum agri quoque minorem modum obtinere, quam istorum cellaria. Item & Penarium, & Penaria, seu Penuaria cella, à penu nuncupatur. Cic. in Verr. M. Cato sapiens cellam penuariam Reipublicæ nostræ, nutricem plebis Romanæ, Siciliam nominavit. Hujus diminutivum est Cellariolum.

Cellaris, e, adjectivum. η ταυτια: ut, Columbi cellares. Col. lib. 8. cap. 8. Hac eadem ratione palumbos, columbosque cellares pinguisimos facere contingit.

Celliotæ, ministri interioris conclavis Imperatoris ac Despotarum: || item Monachi. Gloss. gr. b. Meursii. ||

Celimus, κιληζοῦ, Nuntius fuit Jovis, quem & parvulus adhuc Jupites plurimum amat. Cæterum quum aliquando mortalem esse Jovem dixisset, Jupiter in iuriæ memor, quum expulso Saturno rerum juri poterit, in adamantem lapidem commutavit illum. Ovid. 4. Met.

Te quoque nunc adamas quondam fidissime parvo

Celme Iovi.

Ab hoc ductum Adagium, Celimus in ferro, κιληζοῦς ειναι. Dicit consuevit de iis, qui præter modum suis fiderent viribus, tanquam in expugnabiles invictique cæteris.

Cello, is, sine diphthongo, antiquissimis in usu fuit pro cedo: nunc compositis tantum utimur, Excello, & Præcello, quæ significant Excedo, & antecedo. Vide in dictione Cello.

Celo, as: Absconde, clâm habeo, { כְּלַיְתָהּ balám, רְכַבְתָּהּ chissâh. δικηρόνυμο, δικηρόντω. GALL. Cacher, tenir secret. ITAL. Ascondere, coprire. GERM. Verbergen/heimlich halten/verhelen. HISP. Encubrir, ò esconder. ANGL. To hide, to keep close and secret. } Non potest celare, rem novit probè. Plaut. Men. sc. 2. a. 4. Celo sedulò omnes ne sciant. Idem Aul. sc. 2. a. 1. Quod celatum atque occultatum usque adhuc. Ibid. sc. 5. a. 1. Cur hæc celata me sunt? Idem Pseud. sc. 5. a. 1. Construitur modò cum uno dumtaxat accus. Cic. 1. de natura deor. Nec tu me celas, ut Pythagoras solebat alienos. Laclant. lib. 5. Utrumne profitebitur fugitivum se, vel pestilentem domum vendere, an celabit emptorem? Modò cum duobus. Plaut. in Bacch. Ædepol, fecisti furtum ætati malum, quum isthac flagitia me celavisti, & patrem. Eodem modo Græci δικηρόντω: μάρτιον τὸ δικηρόν. ¶ Interdum loco unius accusativi haber dativum. Terent. in Phormione, Si hoc celetur patri, in metu sum. ¶ Modò cum ablativo, mediante præpositione. Cic. Trebatio, Sed Bassus noster me de hoc libro celavit. ¶ At quin passim ponitur res, sive persona, quam quis aliquem celavit, ponitur in nominativo. Terent. in Eunuch. Ubi est, diu celari non potest.

Celatus, particip. Occultatus, Absconsus. { כְּלַיְתָהּ nebelám mechissâh. δικηρόνυμο. GALL. Caché, cele. ITAL. Nascondo. GERM. Verborgen. HISP. Escondido, encubrido. ANGL. Hidde, keepen close. } Terent. in Andr. Ibi tum exanimatus Pamphilus bene diffimulæ